

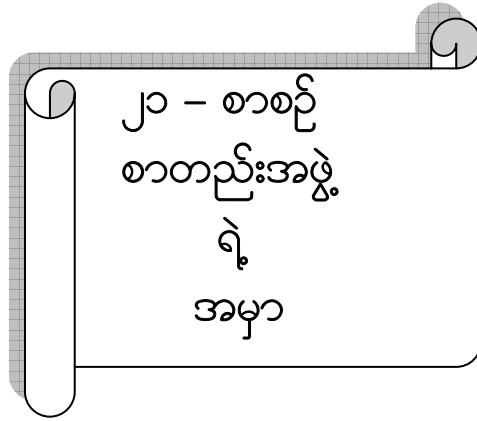
၂၁-စာစဉ်

အမှတ်(၁၃)

၂၀၀၉ မေလ
ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ
ဗဟိုသုတေသနဌာနက ထုတ်ဝေသည်

၂၁- စာစဉ်
အမှတ် (၁၃)

၂၀၀၉ မေလ
ဗမာပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီ
ဗဟိုသုတေသနဌာနက ထုတ်ဝေသည်။

“အသက်ရှူမရဖြစ်နေတဲ့ ကမ္ဘာနဲ့မြန်မာ”

- အရင်းရှင်စနစ် လည်မျိုအညစ်ခံနေရတဲ့ ကမ္ဘာ့ဘဏ္ဍာရေး အကျပ်အတည်းဖြစ်နေချိန်။
- နီယိုကွန်တွေရဲ့ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုတွေ အပိုင်းပိုင်းအတစ်တစ် ပြိုကျပြီး မာ့ကပ်ဝါဒ တကျော့ပြန် တာရုလာနေချိန်။
- စူပါပါဝါကြီး အရှိန်အစော် လျော့နည်းကျဆင်းလာချိန်မှာ ဒီစာစဉ် (အမှတ် ၁၃) ကို ထုတ်ဝေလိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။
- ဒဂုံဘားမားခမျာ သမ္မတသက်တမ်း ပထမရက် ၁၀၀ မှာ နားချိန် မရအောင် အလုပ်ရှုပ်နေပါတယ်။
- ပြည်တွင်းမှာ ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းကိစ္စကနေ ပေါ်လာတဲ့လူမှုရေးကိစ္စအဝဝကို လိုက်ဖြေရှင်းနေရတယ်။
- ပြည်ပမှာ ဒစ်ပလိုမေစီအလုပ်တွေ ကဲလာရတယ်။ တချိန်တည်းမှာ နှံ့နှစ်နေတဲ့စစ်ပွဲတွေကနေ ဆုတ်တန်တာဆုတ်၊ အင်အား ဖြည့်တန်တာဖြည့် ထိန်းညှိလုပ်ဆောင်နေတယ်။

- ကမ္ဘာ့ပြည်သူတွေကတော့ ဒီအကျပ်အတည်းကို စစ်ပွဲနဲ့ ထွက်ပေါက်ရှာမှာ စိုးရိမ်နေကြတယ်။ တိုင်းပြည်တိုင်း စီးပွားရေးကိစ္စတွေနဲ့ မျက်လုံးပြူးမျက်ဆန်ပြူးဖြစ်နေချိန် ဝက်တုပ်ကွေးက ဝင်ဆောင့်ပြန်တယ်။

ရောဂါစုံနဲ့ ကမ္ဘာကြီးဖျားနေချိန်

- မိမိတိုင်းပြည်ဘက် ပြန်ကြည့်ပြန်တော့ နာဂစ်မုန်တိုင်းပေးခဲ့တဲ့ ဒဏ်က ပြင်းထန်လွန်းတယ်။ တနှစ်ကြာခဲ့ပြီဖြစ်ပေမယ့် အနာမကျက်သေး။ ငတ်ဆဲပြတ်ဆဲ..... ပြည်ပက ထောက်ပံ့တာလေးနဲ့ အသက်ဆက်နေရဆဲ...ဒီအချိန်မှာပဲ စစ်အစိုးရတရားဝင်ဖြစ်ရေး ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲကိစ္စက တဖြည်းဖြည်း ခြိမ်းခြောက်လာနေတယ်။

အထုအထောင်းခံရတာတွေနဲ့ ဗမာပြည်လည်း မြော့နေပြီ။

- နောက်ဆုံးတက်လာတဲ့ပြဿနာက (ပဟေဠိဆန်ဆန်) အမေရိကန်သားတယောက် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ခြံတွင်း ခိုးဝင်တဲ့ကိစ္စဖြစ်တယ်။
- အမှုကကြီးပြီ။
- ဒီချုပ် အသက်ရှူကျပ်သွားပြီ။ နအဖကတော့ ‘ပိုင်ပြီ’ ဆိုပြီး အူမြူးချိုကြွနေတယ်။ ဒါပေမဲ့ ထမင်းမဝလို့ စိတ်ဆာနေတဲ့ လူထုကြီးကို တိုက်ပွဲတွေက လက်ယပ်ခေါ်နေတယ်ဆိုတာတော့ စစ်အုပ်စု သိပုံမရ။

နောက်ဆုံးတက်လာတဲ့ပြဿနာက (ပဟေဠိဆန်ဆန်) အမေရိကန်သားတယောက် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ခြံတွင်း ခိုးဝင်တဲ့ကိစ္စဖြစ်တယ်။

- အမှုကကြီးပြီ။

- ဒီချုပ် အသက်ရှူကျပ်သွားပြီ။ နအဖကတော့ ‘ပိုင်ပြီ’ ဆိုပြီး အူမြူးချိုကြွနေတယ်။ ဒါပေမဲ့ ထမင်းမဝလို့ စိတ်ဆာနေတဲ့ လူထုကြီးကို တိုက်ပွဲတွေက လက်ယပ်ခေါ်နေတယ်ဆိုတာတော့ စစ်အုပ်စု သိပုံမရ။

ချေးကွက်ကို မပြင်ရတဲ့လက်က ထိန်းသလား

အေးမြင့်

အမေရိကန်နိုင်ငံဟာ စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းက ရုန်းထွက်နိုင်ဖို့အတွက် စီးပွားရေးနိုးထရေးစီမံကိန်းကို ရေးဆွဲခဲ့တယ်။ ဒီဘာသာရေးအစိုးရရဲ့ အဲဒီစီမံကိန်းဟာ ဒေါ်လာ ၇၈၇ ဘီလီယံ သုံးမယ့်စီမံကိန်း ဖြစ်တယ်။ ဒီစီမံကိန်းဟာ ရက်သတ္တပတ်ပေါင်းများစွာ သတင်းခေါင်းစည်းတွေမှာ ပါခဲ့ပြီး အကြီးအကျယ်လည်း ငြင်းခုံခဲ့ကြပြီးမှ အတည်ပြုနိုင်ခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဖေဖော်ဝါရီလထဲမှာ နောက်ထပ် ‘နိုးထရေး’ မဟာဘတ်ဂျက်ကြီးတခု ထွက်လာတာကျတော့ အငြင်းအခုံတွေ မရှိသလောက်ပါပဲ။ ကာကွယ်ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းဟာ သူ့အတွက် ‘အထူးနိုးထရေးဘတ်ဂျက်’ ကို သီးသန့်ရလိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပင်တဂွန်အတွက် ၂၀၁၀ ခုနှစ်ဘတ်ဂျက် ထွက်လာတာ ဖြစ်တယ်။ စုစုပေါင်း အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇၀၀ ဘီလီယံနီးပါးရှိပါတယ်။ သူ့ပမာဏဟာ စီးပွားရေးနိုးထရေးစီမံကိန်းပမာဏနဲ့ နှင်လားငါလားပါပဲ။ ဒီဘတ်ဂျက်စီမံကိန်းတွေကြောင့် စီးပွားရေးပြန်လည်နိုးထလာစေမယ်လို့ ယုံကြည်ကြတာကြောင့် အငြင်းအခုံမရှိသလောက်နဲ့ ဒီဘတ်ဂျက်ကျလာတာလား။ ပင်တဂွန်ဘတ်ဂျက်က အမေရိကန်စီးပွားရေးကို တကယ်ပဲ အထောက်အကူဖြစ်စေမှာလား။

ကာကွယ်ရေးကန်ထရိုက်တွေ ရကြတဲ့အထဲက ထိပ်တန်းကုမ္ပဏီကြီး ၃ ခုဖြစ်တဲ့ လော့ခ်ဟိတ်မာတင် (Lockheed Martin)၊ ဘိုးရင်း (Boeing) နဲ့ နော့သရော့ဂရမ်မန်(Northrop Grumman)တို့ကို ကြည့်ပါ။ ဒီကုမ္ပဏီသုံးခုဟာ ပင်တဂွန်ရဲ့ ထိပ်တန်းကန်ထရိုက်ရတဲ့ ကုမ္ပဏီဆယ်ခုထဲမှာ နံပါတ်တစ်၊ နှစ်နဲ့သုံး ဖြစ်တယ်။ ခြောက်လှန့်သတ်ဖြတ်ရေးဝါဒအပေါ် ဆင်နွှဲတဲ့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာစစ်ပွဲ (Global War on Terror) လို့ ပြောကြတဲ့ စစ်ပွဲကို စတင်ဆင်နွှဲတဲ့ ၂၀၀၂ ခုနှစ်မှာ ဒီကုမ္ပဏီ ၃ ခု ရတဲ့ကန်ထရိုက်တန်ဖိုးဟာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၂ ဘီလီယံရှိတယ်။ ဒါဟာ ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ထိပ်တန်းကန်ထရိုက် ၁၀ ခုက ရတဲ့တန်ဖိုးစုစုပေါင်း ဒေါ်လာ ၆၇ ဘီလီယံရဲ့ သုံးပုံ

နှစ်ပုံလောက် ရှိပါတယ်။

ပြီးခဲ့တဲ့ ၂၀၀၇ ခုနှစ်မှာလည်း ဒီကုမ္ပဏီသုံးခုဟာ ဒေါ်လာ ၆၉ ဘီလျံတန်ဖိုးရှိတဲ့ ပင်တဂွန်ရဲ့ကန်ထရိုက်ကို ရခဲ့ကြတယ်။ ဒါဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ ငါးနှစ်က ထိပ်တန်းကုမ္ပဏီဆယ်ခုရဲ့ခွဲတဲ့ ပင်တဂွန်ကန်ထရိုက်စုစုပေါင်းထက် ပိုပါတယ်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်မှာ ထိပ်တန်းကုမ္ပဏီကြီး ဆယ်ခုဟာ ကန်ထရိုက် တန်ဖိုး စုစုပေါင်း ဒေါ်လာ ၁၂၁ ဘီလျံ ရခဲ့ကြတယ်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ်ထက် ၈၀% ပိုများလာတယ်။ နံပါတ်တစ်ဖြစ်တဲ့ လော့ခ်ဟိတ်မာတင်ဟာဆိုရင် ၂၀၀၂ ခုနှစ်မှာ ကန်ထရိုက်ရတာ ဒေါ်လာ ၁၇ ဘီလျံသာရှိရတာ ၂၀၀၇ ခုနှစ်မှာ ဒေါ်လာ ၂၈ ဘီလျံ ဖြစ်လာတယ်။ ဒါဟာ ၆၄% တိုးလာတာ ဖြစ်တယ်။ ဒါကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဘုရင့်လက်ထက်မှာ ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်ဟာ ဒေါ်လာ ၃၀၀ ဘီလျံကနေ ဒေါ်လာ ၅၀၀ ဘီလျံကျော်အထိ တက်သွားတာကို နားလည်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ လော့ခ်ဟိတ်ကုမ္ပဏီအနေနဲ့ဆိုရင် ရထားတဲ့ကန်ထရိုက်တွေ ဖြည့်ဆည်းပေးဖို့ဟာ ဒေါ်လာ ၈၁ ဘီလျံဖိုး ကျန်ပါသေးတယ်။ ဒီတော့ ကန်ထရိုက်အသစ် ထပ်မရရင်တောင်မှ နောက် ၂ နှစ်လောက်အထိ တော့ လုပ်ငန်းဆက်လည်ပတ်နေနိုင်ဦးမှာပါ။

အမေရိကန်ကာကွယ်ရေးနဲ့ အာကာသလေကြောင်းဆိုင်ရာ ထိပ်တန်းကော်ပိုရေးရှင်းကြီး ၁၀၀ ကျော်ကို ကိုယ်စားပြုထားတဲ့ အာကာသလေကြောင်းစက်မှုလုပ်ငန်းအသင်းကြီး (**Aerospace Industries Association AIA**) ကဆိုရင် စီးပွားရေးမှာ သူတို့လုပ်ငန်းတွေ ဘယ်လိုဖြည့်ဆည်းမှုတွေ လုပ်ပေးနေကြောင်း မျိုးစုံ ကြော်ငြာဝါဒဖြန့်နေပါတယ်။သူတို့ရဲ့ ပုံနှိပ်ကြော်ငြာတွေနဲ့ အင်တာနက်ကွန်ယက်တွေမှာ “အာကာသလေကြောင်းနဲ့ ကာကွယ်ရေး စက်မှုလုပ်ငန်းဟာ အမေရိကန်နိုင်ငံကို မတင်မယ့်ခွန်အား ဖြစ်တယ်” လို့ ကြွေးကြော်ထားတယ်။ လော့ခ်ဟိတ်မာတင်ကဆိုရင်လည်း “၉၅,၀၀၀ ကို အလုပ်ပေးထားပြီး လူသန်း ၃၀၀ ကို ကာကွယ်ပေးနေတယ်” လို့ ကြော်ငြာတယ်။

အဲဒီ **AIA** ရဲ့ ခန့်မှန်းချက်အရ ကာကွယ်ရေးနဲ့အာကာသလေကြောင်းစက်မှုလုပ်ငန်းရဲ့ နှစ်စဉ်ပို့ကုန်တန်ဖိုးဟာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၉၇ ဘီလျံ ရှိတယ်လို့ ဆိုတယ်။ နောက်ပြီး အလုပ်အကိုင် ၂ သန်း ဖန်တီးပေးထားတယ်တဲ့။ ဒါပေမဲ့ အမေရိကန်လုပ်သားစာရင်းအင်းဌာန (**U.S. Bureau of Labor Statics BLS**) ရဲ့ ခန့်မှန်းချက်နဲ့ ကွာခြားနေတယ်။ အဲဒီဌာနရဲ့ အဆိုအရ ၂၀၀၆ ခုနှစ်မှာ အာကာသလေကြောင်းစက်မှုထုတ်လုပ်ရေး အပိုင်းမှာ (ဒီအထဲမှာ ကာကွယ်ရေးနဲ့မဆိုင်တဲ့ ကော်ပိုရေးရှင်းတွေလည်း ပါတယ်) အလုပ်သမားစုစုပေါင်း ၄၇၂,၀၀၀ ရှိတယ်။ **BLS** ခန့်မှန်းချက်အရ အနည်းဆုံး ထုတ်ကုန်အားလုံးရဲ့ ငါးပုံတပုံဟာ ကာကွယ်ရေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ စက်မှုလုပ်ငန်းတွေမှာ အလုပ်လုပ်ကိုင်နေတဲ့အလုပ်သမားပေါင်း ၆၄၇,၀၀၀ ရှိတယ်။ **AIA** ရဲ့ခန့်မှန်းချက်နဲ့တော့ အတော်ကြီးကွာနေပါတယ်။ ကြည့်ရ

တာ AIA က သူတို့အတွက် အမေရိကန်ကွန်ဂရက်မှာ လော်ဘီလုပ်ငန်း လုပ်နေတဲ့ သူတွေကိုပါ ထည့်တွက်ထားဟန်တူပါရဲ့။ (ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်က လော်ဘီ လုပ်ငန်းမှာ ဒေါ်လာ ၁၄၉ သန်းသုံးခဲ့တယ်။)

မက်ဆာချူးဆက်တက္ကသိုလ်နိုင်ငံရေးဘောဂဗေဒသုတေသနဌာနရဲ့ လေ့လာမှုတရပ်အရ ကာကွယ်ရေးဘက်မှာ ဒေါ်လာတစ်ဘီလျှံ မြှုပ်နှံတိုင်း အလုပ်အကိုင် ၈,၅၅၅ ဖန်တီးပေးတယ်လို့ ဆိုတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုဘက်မှာ ဒေါ်လာတစ်ဘီလျှံမြှုပ်နှံမယ်ဆိုရင် အလုပ်အကိုင် ပေါင်း ၁၂,၈၈၃ ဖန်တီးပေးနိုင်ပြီး ပညာရေးဘက်မှာ မြှုပ်နှံမယ်ဆိုရင်တော့ အလုပ်အကိုင် ၁၇,၆၈၇ ဖန်တီးပေးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကာကွယ်ရေးဘက်မှာ မြှုပ်နှံတာထက် အလုပ်အကိုင် ၂ ဆကျော် ဖန်တီးပေးတာ ဖြစ်ပါတယ်။

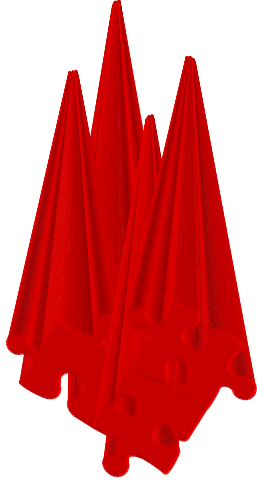
ဒါဖြစ်ရင် ဘာကြောင့် အဲဒီလို အလုပ်အကိုင်တွေ ပိုဖန်တီးပေးပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက်လည်း အကျိုးရှိမယ့်ဘက်တွေမှာ မမြှုပ်နှံဘဲ ကာကွယ်ရေးဘက်မှာ သွားမြှုပ်နှံနေကြတာလဲ။ အင်ပါယာထူထောင်တယ်ဆိုတာ စီးပွားရေးအင်အားတခုတည်းနဲ့ မဖြစ်နိုင်လို့ပါ။ စစ်ရေးကိုပါ ကျွဲကူးရေပါ ထူထောင်ရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမြောက်တင်သင်္ဘောဝါဒ (gunboat policy) ဟာ မရှိတော့တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ခေတ်သစ်မှာ သဏ္ဍာန်တမျိုးနဲ့ ဆက်ရှိနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အရင်ခေတ်လို ကိုလိုနီနယ်တွေသိမ်းပိုက်တာမျိုးတော့ မဟုတ်တော့ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ လိုအပ်ရင် လိုအပ်တဲ့နေရာမှာ အချိန်မီ လိုအပ်သလို လုပ်နိုင်ဖို့ ပြင်ဆင်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအတွက် အမေရိကန်နိုင်ငံဟာ ကမ္ဘာ့ပင်လယ်ပြင်မှာ အကြီးဆုံးရေတပ်ကို ဖြန့်ကျက်ချထားတယ်။ ဒါ့အပြင် နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်တွေမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံက တရားဝင်ပိုင်ဆိုင်တဲ့ စစ်စခန်းပေါင်း ၇၃၇ ခု ရှိပါတယ်။ အကျယ်အဝန်း ၆၈၇,၃၄၇ ဧက ရှိပြီး တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁၂၇ ဘီလျှံရှိပါတယ်။

ဈေးကွက်ကို ဝင်ထိန်းစရာမလိုဘူး။ မမြင်ရတဲ့လက်က သူ့အလိုလို ထိန်းသွားမယ်ဆိုတာ မဟုတ်ပါဘူး။ အရေးကြီးလာပြီဆိုရင် ဝင်ထိန်းတဲ့လက် ရှိပါတယ်။ သံမဏိလက်ပါ။ မက်ဒေါ်နယ်ဟမ်းဘာဂါ (McDonald's Hamburger) ရဲ့နောက်မှာ မက်ဒေါ်နယ်လ်ဒေါက်ကလပ်စ် (McDonnell Douglas) ရှိနေတယ် မဟုတ်လား။ ။

အေးမြင့်

အမေရိကန် ဘဏ္ဍာရေး အကျပ်အတည်းက
နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံရေး စီးပွားရေးစနစ်အပေါ်
ရိုက်ခတ်မှု

ရဲဘော်စိန်ထွန်း

၁။

အမေရိကန် ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းဟာ အမေရိကန်ရဲ့ ၁၉၂၉ စီးပွားရေးဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားမှု ပြီးတဲ့နောက် ပထမဆုံးအကြိမ် အနက်ရှိုင်းဆုံးဂယက်ရိုက်ခတ်နေတဲ့ ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းအဖြစ် တစတစပြောင်းလဲလာခဲ့တယ်။ ဒီအကြိမ် ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းဟာ အမေရိကန်စီးပွားရေးနဲ့ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကို ယိုယွင်းပျက်စီးလုနီးနီး အခြေအနေသို့ တွန်းပို့လိုက်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ္ဍာရေး စီးပွားရေး ဖွဲ့စည်းပုံစနစ်နဲ့ ပုံစံကို နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ဂယက်ရိုက်ခတ်ပြီး နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံရေးစနစ်တစ်ခုလုံးကိုလည်း အကျပ်ရိုက်လာနေတယ်။

၂။

အမေရိကန် ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းရဲ့ ရိုက်ခတ်မှုအောက်မှာ ကမ္ဘာ့ဘဏ္ဍာရေးစနစ်ကို အကြီးအကျယ် နှစ်နာစေပါတယ်။ အမေရိကန် ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းတွေ ထိခိုက်မှုဟာ အလွန်ကို ပြင်းထန်ပြီး အများဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေ၊ ကုန်သွယ်ရေး၊ ဘဏ်လုပ်ငန်းစတဲ့ အမျိုးမျိုးသော ဘဏ္ဍာရေးဌာနတွေ အာလုံးကို ထိခိုက်ခဲ့ပါတယ်။ ပစ္စည်းကို အာမခံအဖြစ် အပေါင်ခံ ငွေရေးပေးတဲ့ ကုမ္ပဏီ ၁၀၀ ကျော်ဟာလည်း ပိတ်ပစ်လိုက်ရတယ်။ ဝေါလ်စထရီမှာ နာမည်ကြီး ဘဏ်ကြီး ၅ ခုဟာ ဆုံးရှုံးမှု ကြီးလွန်းလို့ အရင်းအနှီး အကြီးအကျယ် ချွတ်ခြုံကျသွားခဲ့ရလို့ ဒေဝါလီခံလိုက်ရကြောင်း ကြေညာလိုက်ရတယ်။ ဘဏ္ဍာငွေကြေး ဆက်သွယ်ရေးဌာနအမျိုးမျိုးမှတစ်ဆင့် ဘဏ္ဍာငွေကြေး အကျပ်အတည်းဟာ ကမ္ဘာ့အဝန်းအဝိုင်းသို့ တမဟုတ်ချင်း ပျံ့နှံ့သွား

ပါတယ်။ ဒါကြောင့် တကမ္ဘာလုံးမှာ အကြီးဆုံးဘဏ်ကြီးတွေ ဆယ်နဲ့ချီ ပိတ်ပစ်လိုက်ရလို့ ငွေကြေးလက်မှတ် အရောင်းအဝယ်လုပ်ငန်းတွေ အကြီးအကျယ် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုဖြစ်စေခဲ့တယ်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်လုပ်ငန်းတွေရဲ့ ဆုံးရှုံးမှုဟာ ဘီလျံ ၁၀၀ အထိ ရှိသွားပြီး နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးနယ်ပယ်မှာ လှည့်လည်မှု မပြည့်စုံတဲ့ ပြဿနာမျိုး ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ပေါ်ထွက်လာတယ်။

ဘဏ္ဍာငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းတွေ ဒေဝါလီခံရခြင်းနဲ့ ပြဿနာတွေ တစ်တတန်းကြီး ပေါ်ထွက်လာခြင်းဟာ နိုင်ငံတကာ အရင်းအနှီး ဈေးကွက်ကို အပြင်းအထန် ဗရုတ်ဗရက် ဖြစ်စေတယ်။ ဘဏ္ဍာငွေကြေး အဖွဲ့အစည်းတွေ ဒေဝါလီခံလိုက်ရတော့ လှည့်လည်မှု မပြည့်မစုံဖြစ်သွားရတယ်။ ပိုဆိုးတာက ငွေစုငွေချေးလုပ်ငန်း ခန်းခြောက်သွားပြီး ဈေးကွက်အပေါ် ယုံကြည်မှု ပျက်သွားပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ရှယ်ယာဈေးကွက် အကြိမ်ကြိမ် မတည်မငြိမ်ဖြစ်မှုကြောင့် အဓိက ရှယ်ယာအညွှန်းကိန်း တလှည့်စီဖြစ်ပေါ်မှုဟာ သမိုင်း လက္ခဏာဆောင်တဲ့ ဆိုးဝါးတဲ့ ကျဆင်းမှု ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ ဒီတော့ ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းတွေဟာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေကနေ အရင်းအနှီးတွေကို တဖွဲ့ဖွဲ့ ရုပ်သိမ်းကုန်တယ်။ နိုင်ငံတကာ အရင်းအနှီးလှည့်လည်မှုဟာ ပုံမမှန် ဖြစ်လာကြောင်း ပေါ်လွင်လာတယ်။ အရေအတွက် များပြားလှတဲ့ အရင်းအနှီးတွေဟာ အဝင်အထွက်ဖြစ်ကုန်တာကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေရဲ့ အရင်းအနှီး ဈေးကွက်ဟာ အန္တရာယ်တွေ ပြုန်းစားကြီး တိုးလာတော့တယ်။ ဘဏ္ဍာငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းတွေ ဒေဝါလီခံမှုကြောင့် အရေအတွက် များပြားလှတဲ့ နိုင်ငံတကာ ဝယ်အားဟာလည်း ပုံမမှန်ဖြစ်သွားရတော့တယ်။

အမေရိကန်ရဲ့ ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းဟာ အမေရိကန်ဒေါ်လာရဲ့ တကယ့်အင်အား အဆင့်နေရာကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအားဖြင့် ချညှိနဲ့သွားစေတယ်။ နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးစနစ်ဟာလည်း ထိုးနှက်ခံရပါတယ်။ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ငွေလဲလှယ်နှုန်းဟာ မငြိမ်မသက် ဖြစ်သွားတယ်။ ဒါဟာ ရေရှည်လာရင် မငြိမ်မသက်ဖြစ်မှုအတွင်းမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ချညှိနဲ့သွားနိုင်တယ်။ နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးစနစ်အတွင်း ယူရိုငွေဟာ တစတစနဲ့ အရှိန်ဩဇာတောင့်တင်းတဲ့ဘက်သို့ ချဉ်းကပ်လာပြီး အမေရိကန်ဒေါ်လာနဲ့အတူ နိုင်ငံတကာငွေကြေးစနစ်အတွင်း အဓိက စုဆောင်းငွေ ဖြစ်လာလိမ့်မယ်။ ရုရှား၊ ဒီဂျစ်နဲ့ အိုပက်နိုင်ငံတွေဟာ ငွေကြေးစာရင်းတွက်ချက်ရာမှာ ယူရိုငွေရွေးချယ်ရေးကို ပိုမိုစိတ်အားသန်လာနေတယ်။ သူတို့ရဲ့ နိုင်ငံခြားငွေစုဆောင်းနှုန်းအချိုးအစားမှာ ဒေါ်လာကို တစတစ လျော့ပစ်ကြတယ်။ တောင်အမေရိက၊ ဘရာဇီးလ်နဲ့ အာဂျင်တီးနားတို့က အမေရိကန်ဒေါ်လာကို မိမိတို့ရဲ့ ငွေကြေးများဖြင့် အစားထိုးပြီး နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ကုန်သွယ်ရေး ငွေပေးငွေယူ စာရင်းရှင်းတမ်းငွေအဖြစ် သုံးသွားရေးကို ကြေညာခဲ့ကြတယ်။

၃။

ဘဏ္ဍာငွေကြေးအကျပ်အတည်းဟာ စီးပွားရေးနယ်ပယ်သို့ တစ တစ တိုးချဲ့ပျံ့နှံ့လာတယ်။ ၁ - အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာ။ အမေရိကန် ဘဏ္ဍာငွေကြေးအဖွဲ့အစည်း အမြောက်အမြားက ဝန်ထမ်းလျော့ချလိုက်ခြင်းက အစချီလာတဲ့ အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာဟာ အခုအခါ အလုပ်လက်မဲ့များ အဆက်မပြတ် မြင့်တင်လာတယ်။ အလုပ်အကိုင် ရရှိရေးအခြေ အနေဟာလည်း အဆက်မပြတ် ဆိုးဝါးလာတယ်။ စက်တင်ဘာလက အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေ ၁ သိန်း ၅ သောင်း ၉ ထောင်ရှိလာလို့ အလုပ်လက်မဲ့နှုန်း ၆.၁ ရာခိုင်နှုန်းသို့ တက်သွားခဲ့တယ်။ ILO က ဘဏ္ဍာငွေကြေး အကျပ်အတည်းကြောင့်တကမ္ဘာလုံးမှာ အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေ သန်း ၂၀ လောက် တိုးလာနိုင်တယ်လို့ ခန့်မှန်းထားတယ်။ ၂- တကမ္ဘာလုံးမှာ ငွေစက္ကူ ဖောင်းပွမှု သိသိသာသာ ပေါ်ထွက်လာခြင်း။ ဒေဝါလီခံရတော့မယ့်ဆဲဆဲ ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများရဲ့ အကြွေးအကျပ်အတည်းကို ကူညီကယ်တင်ရေးအတွက် အမေရိကန်၊ ဥရောပ၊ ဂျပန်တို့ရဲ့ အလုပ်ဖန်တီးရေးဟာ တစတစ လျော့ရဲလာတယ်။ ၃ - အသုံးစရိတ်လျော့နည်းသွားရန် တောင်းဆိုခြင်း။ ငွေစုငွေချေးလုပ်ငန်း ဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းလာလို့ အမေရိကန်မှာ တဦးချင်း အသုံးစရိတ်လျော့နည်းလာတယ်။

အမေရိကန် စီးပွားရေး သိသိသာသာ ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားလာမှုဟာ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှုန်းနဲ့ ဆက်နွှယ်နေတယ်။ အကြောင်းရပ်အမျိုးမျိုး စုစည်းပေါင်းစည်းလာမှုကြောင့် အမေရိကန်ရဲ့ ငွေကြေးအကျပ်အတည်းဟာ အမေရိကန်၊ ဥရောပစီးပွားရေးတို့ကို ရပ်တန့်ဖောင်းပွတဲ့ အခြေအနေမျိုးသို့ ကျရောက်သွားစေလို့ ၂၀၀၈ မှာ ကမ္ဘာ့လုံးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်း မရှောင်မလွဲသာ ကျဆင်းခဲ့ရတယ်။ ဘဏ္ဍာရေး၊ စီးပွားရေးဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းကမ္ဘာကြီးမို့ အမေရိကန် ဘဏ္ဍာငွေကြေးအကျပ်အတည်းဟာ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနဲ့ စားသုံးသူတွေရဲ့ ယုံကြည်မှုကို နှိပ်ကွပ်ပစ်လိုက်ပါတယ်။

၄။

အမေရိကန် ဘဏ္ဍာငွေကြေးအကျပ်အတည်း နက်ရှိုင်းလာမှုရဲ့ အကြောင်းရင်းဟာ အရင်းရှင်စနစ်ကြောင့်ပါပဲ။ စနစ်ရှုထောင့်အရပြောရရင် ထုတ်လုပ်ရေးပိုလျှံခြင်းနဲ့ စားသုံးမှုမလုံလောက်ခြင်းဟာ အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ အရင်းခံပဋိပက္ခဖြစ်တယ်။ ဒီပဋိပက္ခဟာ အမေရိကန်ငွေကြေးပြဿနာအတွင်း ဖော်ပြချက်ဟာ တဖက်မှာ ငွေကြေးရဲ့ ဆင့်ပွားပစ္စည်းများဟာ အရေအတွက် များပြားလှတဲ့ တွက်ဆဈေးကစားထားတဲ့ အရင်းအနှီးမှ ဖန်တီးပေါ်ထွက်လာတာဖြစ်တယ်။ အခြားတဖက်မှာ သာမန်ပြည်သူလူထုမှာ စွမ်းရည်မရှိဖြစ်သွားရတယ်။ ပစ္စည်းကို အာမခံအဖြစ်ပေါင်နှံခြင်းဖြင့်ဖြစ်ဖြစ် ငွေချေး

ရေးပုံစံနဲ့ပဲဖြစ်ဖြစ် မိမိမှာ နေအိမ်ရှိရေး မျှော်မှန်းချက်ကို ပြည့်ဝစေတယ်။ ဒီပဋိပက္ခဟာ အမေရိကန် ငွေကြေးအကျပ်အတည်းကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့တာပါပဲ။

အမေရိကန် ဘဏ္ဍာငွေကြေး အကျပ်အတည်းက နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးကို ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်ပါတယ်။ ထုတ်လုပ်မှု၊ စားသုံးမှုအပါအဝင် အရင်း အနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွင်းက နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးကွင်းဆက်တွေဟာ ပြန်လည် ပြုပြင်စီမံသွားရေးနဲ့ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရပါတယ်။ စောစွာကတည်းက ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးဟာ “တည်ငြိမ်ပေမယ့် ချိန်ခွင်လျှာမညီမျှတဲ့” အခြေအနေ တခုအတွင်းမှာ တည်ရှိခဲ့တာပါ။ အရင်းအနှီးလှည့်လည်မှုကနေ ကြည့်ရင် အမေရိကန်ဟာ “မနက်ဖြန်မှာ ရမယ့်ငွေကို ဒီည အိပ်မက်ထဲကတည်းက သုံးစွဲခဲ့တယ်” တဲ့။ ငွေချေးပြီး အနာဂတ် နေထိုင်မှုဘဝအတွက် ကြိုတင်ခံစားကြတယ်။ အလွန်အကျွံ သုံးစွဲကြတယ်။ စုဆောင်းမှု မလုပ်ကြဘူး။ တရုတ်ပြည်နဲ့ အာရှက တခြားထွန်းသစ်စ ဈေးကွက်နိုင်ငံတွေရဲ့ စုဆောင်းမှုငွေဟာ အလွန် မြင့်မားတယ်။ ဒါတွေဟာ အမေရိကန်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေးအတွက် အထောက်အကူဖြစ်ပါတယ်။ ဘဏ္ဍာငွေကြေးအကျပ်အတည်းဟာ ဒီလို ချိန်ခွင်လျှာမညီမျှမှုကို ဆုံးရှုံးသွားစေတဲ့ “စုဆောင်းခြင်း - သုံးစွဲခြင်း” တို့ ဘောင်ခတ်ဖွဲ့စည်းထားရှိမှု ချို့ယွင်းချက်မှ ပေါ်ထွက်လာတာဖြစ်တယ်။ ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးအရ ကြည့်ရင် တရုတ်၊ အိန္ဒိယစတဲ့ ထွန်းသစ်စ စီးပွားရေးပုံစံဟာ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအားဖြင့် လုပ်အားရဲ့ ကုန်ကျစရိတ် နိမ့်ကျတော့ အမေရိကန်အတွက် ဈေးချိုတဲ့ ကုန်စည်အမျိုးမျိုး ထောက်ပံ့နိုင်ပါတယ်။ အမေရိကန်စီးပွားရေး ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားသွားမှုရဲ့ ဂယက်ရိုက်ခတ်ခံရလို့ တရုတ်၊ အိန္ဒိယစတဲ့ နိုင်ငံတွေက အမေရိကန်သို့ ပို့ကုန်ကျဆင်းသွားခဲ့ရတယ်။ သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို ပြန်လည် နေရာချထားခဲ့နိုင်တာနဲ့အမျှ နိုင်ငံအသီးသီးဟာ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးနယ်ပယ်ရဲ့ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအရ အဆင့်နိမ့်ကျနေမှုကို ပြန်လည်ထိန်းညှိရပါမယ်။ အနာဂတ်အတွက် ကုန်သွယ်ရေးကာကွယ်ရေးဝါဒဟာ ခေါင်းမော ရှေ့တန်းရောက်လာပါလိမ့်မယ်။

မျက်မှောက်မှာ နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးအစီအစဉ်ဟာ ပြန်လည်ထိန်းညှိရေးနဲ့ ရင်ဆိုင်နေရပါပြီ။ ဘရက်တန်ဂုဏ်စံ ပျက်သုဉ်းသွားပြီးတဲ့ နောက်မှာလည်း အမေရိကန်ဒေါ်လာဟာ ကမ္ဘာ့အခြေခံငွေကြေးအဖြစ် အသုံးတော်ခံနေဆဲဖြစ်တယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ ငွေစုဆောင်းမှုဆိုတာ ငွေစက္ကူပုံနှိပ်စက်သာ ဖြစ်ပြီး၊ ကမ္ဘာကြီးသို့ ဒေါ်လာငွေတွေ အဆက်မပြတ်ထုတ်ဝေကာ လည်ပတ်မှုစွမ်းအားကို အားဖြည့်ပေးခဲ့တယ်။ နိုင်ငံအသီးသီးဟာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ရရှိရေးကို အဆက်မပြတ် အလျှော့မပေး ငြင်းခုံနေကြပြီး အမေရိကန်ဒေါ်လာကို စုဆောင်းကာ အမေရိကန်မှာ မြှုပ်နှံကြတယ်။ အမေရိကန်ရဲ့ “ကြွေးမြီပုံစံ” စီးပွားရေးသဏ္ဍာန်ကို ထိန်းသိမ်းဆက်ဆံမှုပြုထားကြတယ်။ ဘဏ္ဍာငွေကြေးအကျပ်အတည်းနဲ့ ကြုံရတဲ့အခါ ကမ္ဘာ့ဘဏ္ဍာငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းကြီး ၂ ခုဖြစ်တဲ့ နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးရန်ပုံ

ငွေအဖွဲ့နဲ့ ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့က လာရောက် ကြပ်မတ်ထိန်းညှိ၊ ကူညီကယ်တင် ရေးအတွက် တစ်စုံတစ်ရာ အရေးပါတဲ့အခန်းက ဆောင်ရွက်ဖို့ စွမ်းအင်နဲ့ တ ကယ့်အင်အား မရှိပါဘူး။ မျက်မှောက် နိုင်ငံတကာငွေကြေးစနစ်ကို ထိန်း သိမ်းထားဖို့ နည်းနာလည်း မရှိတော့ပါဘူး။ ဘဏ္ဍာငွေကြေး အကျပ်အ တည်းကို ဆေးကြောသုတ်သင်ပြီးနောက်မှာတောင် အမေရိကန်ဒေါ်လာဟာ ကမ္ဘာ့ငွေကြေးအနေနဲ့ အဆင့်နေရာ တစ်စုံတစ်ရာ အတိုင်းအတာအထိ ချညှိနဲ့ သွားပါလိမ့်မယ်။ မျက်မှောက် နိုင်ငံတကာ ငွေကြေး၊ စီးပွားရေးစနစ်ရဲ့ လက် ငင်းတောင်းဆိုနေမှုအရ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဟာ ရှေ့တန်းရောက်လာပါလိမ့် မယ်။

၅။

နိုင်ငံတော်က စီးပွားရေး နိုင်ငံရေးအတွေးအခေါ်ရေစီးကြောင်းကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် လက်လွတ်စပယ်ပြုထားခြင်းမှ နိုင်ငံတော်က ဝင်ရောက် စွက်ဖက်ရေးဆီသို့ ဦးတည်လှုပ်ရှားလာနေပါပြီ။ အမေရိကန်ဘဏ္ဍာငွေကြေး အကျပ်အတည်းဟာ အမေရိကန်ရဲ့ အဓိကကျတဲ့ ဒါမှမဟုတ် အမြဲတေဖြစ် တဲ့ နိုင်ငံတော်အကျိုးစီးပွားကို ထိပါးလာနေပါပြီ။ အမေရိကန် အစိုးရဟာ အကျပ်အတည်းကို ရင်ဆိုင်ရေးနဲ့ အင်အားတောင့်တင်းတဲ့ စီးပွားရေး၊ ဘ ဏ္ဍာရေးသာမက စက်မှုလုပ်ငန်းပေါ်လစီတွေပေါ်ထွက်လာရေးအတွက် တွန်း ဆော်ပေးပြီး ဈေးကွက်ကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ရတော့တယ်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု ငွေစုဘဏ် (Reserve Bank) ဟာ အတိုးနှုန်းကို အဆက်မ ပြတ် ထိန်းညှိပေးပြီး ဈေးကွက်အတွင်းသို့ အရေအတွက်များပြားလှတဲ့ လှည့်လည်မှုတွေကို ကြိမ်ဖန်များစွာ သွင်းပေးခြင်းဖြင့် ဈေးကွက်အပေါ် ယုံ ကြည်မှု၊ တည်ငြိမ်မှုတို့ကို မျှော်လင့်ထားတယ်။ အမေရိကန်အစိုးရဟာ နောက်ဆုံးမှာ လုပ်ငန်းတွေကို လွှဲပြောင်းသိမ်းယူတာ၊ ငွေကြေးနဲ့ပတ်သက် တဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေကို ဝယ်ယူတာ၊ ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းတွေကို နိုင်ငံတော် ပိုင် ပြုလုပ်တာတွေကို ဆောင်ရွက်ရတော့တယ်။ အရှင်းဆုံးပြောရရင် အမေ ရိကန်အစိုးရဟာ “ဈေးကွက်ကယ်တင်ရေး”ကို အစွမ်းကုန် အားထုတ်တော့ တယ်လို့ ဆိုတာထက် “မိမိကိုယ်ကိုယ် ကယ်တင်ရေးကို အစွမ်းကုန် အား ထုတ်ခဲ့တယ်လို့ပဲ ဆိုရမှာပါ။ အကျပ်အတည်းဟာ ဥရောပကိုပါ အမှုပတ် ကုန်ပြီး နိုင်ငံတော်က ဇာတ်ခုံရှေ့ကို ထွက်လာရပါတယ်။ နိုင်ငံတော်ဟာ ငွေ ကြေးအရင်းအနှီးကို ထမ်းဆောင်တဲ့ နောက်ဆုံးအာမခံရသူအဖြစ် ငွေကြေး အဖွဲ့အစည်းတွေကို အစားထိုးလိုက်ရတယ်။ “မြင်ရတဲ့လက်”မှတစ်ဆင့် အ မေရိကန်၊ ဥရောပတို့မှာ နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး အတွေးအခေါ် ရေစီးကြောင်းက နိုင်ငံတော်က ဝင်ရောက်စွက်ဖက်တဲ့ စီးပွားရေးစနစ်ဆီသို့ ပြန်လာရေးကို တွန်းဆော်နေပါပြီ။

ဘဏ္ဍာငွေကြေးအကျပ်အတည်းက နိုင်ငံတကာမှာ အမေရိကန်ပုံစံ ကို ဆွဲဆောင်အား ကျဆင်းသွားစေတယ်။ အမေရိကန်ဟာ သူတလျှောက်

လုံး ဝါဒဖြန့်ခွဲတဲ့ “ဒီမိုကရေစီ”နဲ့ “လွတ်လပ်မှု”တို့ကို ကျောခိုင်းပြီး ဒီမိုကရေစီ ဘယ်လိုပဲဖြစ်နေနေ(အခွန်ဆောင်သူတွေရဲ့ငွေနဲ့ဒေဝါလီခံရဆဲဆဲဘဏ္ဍာငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းတွေကို ကူညီကယ်တင်ခဲ့တယ်) လွတ်လပ်မှု ဘယ်လိုပဲဖြစ်နေနေ (ဈေးကွက်ကို လက်လွတ်စပယ်လွတ်ထားတာမျိုး ထပ်မလုပ်တော့ပဲ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ထိန်းညှိရေးကို ဆောင်ရွက်တယ်) ပေါ့လို့ ပြောရင်တော့ ပြောနိုင်တယ်။ အမေရိကန်ဟာ “ဒီမိုကရေစီ”နဲ့ “လွတ်လပ်မှု”တို့ရဲ့ ကမ္ဘာ့စံနှုန်းအဖြစ် သူ့ရဲ့ အားပေးလှုံ့ဆော်နေမှု စွမ်းအားကို မယုံသင်္ကာစိတ်ဖြင့် မေးမြန်းခံနေရပြီ။ အမေရိကန်ပုံစံရဲ့ ဆွဲဆောင်အား ကျဆင်းနေပြီ။ ဘဏ္ဍာငွေကြေး အကျပ်အတည်းက “ဝါရှင်တန်သဘောတူညီချက်”က အဆိုပြုထားတဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ “ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ရေး” “ဈေးကွက်ဖြစ်ထွန်းရေး” “လွတ်လပ်မှုဖြစ်ထွန်းရေး”တို့ဟာ အကန့်အသတ်တွေ ရှိနေကြောင်းကို တဆင့်တက် သက်သေပြလာနေပြီ။ ဒါပေမဲ့ ထပ်သိထားဖို့လိုတာကတော့ အမေရိကန်စီးပွားရေးပုံစံဟာ (ဥပမာ - “အကြွေးယူစားသုံးခြင်း” “အခုကတည်းက လာမည့်နှစ်အတွက် ရိက္ခာကို စားသုံးပစ်ခြင်း” စတာမျိုးတွေ) ဟာ သူ့မှာ ရှိနေတဲ့ လူမှုရေးအခြေခံအုတ်မြစ်ကို လွယ်လွယ်ကလေးနဲ့တော့ ပြောင်းပစ်လို့ ရမှာမဟုတ်ပါဘူး။ အမေရိကန်စီးပွားရေးပုံစံဟာ ဒီအကြိမ် ငွေကြေးအကျပ်အတည်းကတဆင့် ထိန်းညှိစမ်းသပ်ရင်း ပုံမှန်ဆက်လက် လည်ပတ်သွားနိုင်ပါ့မလားဆိုတာ အချိန်ရဲ့ စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှုကို စောင့်ကြည့်ရန် လိုပါသေးတယ်။

လာမယ့်အချိန်တိုင်းအတွင်း ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းရဲ့ ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်နေမှုကို တစ်စုံတစ်ရာ ထိန်းညှိပစ်ရပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ ပြောင်းလဲပစ်ရန်တော့ ခက်ခဲပါတယ်။ အကျပ်အတည်းက အလစ်အငိုက်တိုက်ခိုက်လိုက်တော့ လူတွေဟာ ဘဏ္ဍာငွေကြေးဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းကို ပြန်လည် စတင် စဉ်းစားလာကြပါပြီ။ ငွေကြေးဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း၊ လွတ်လပ်မှု ဖြစ်ထွန်းရေးတို့ကို ချင့်ချင်ချိန်ချိန် ရင်ဆိုင်ပြီး ဘဏ္ဍာငွေကြေးကြပ်မတ်ရေးကို အားဖြည့်သွားရေးဟာ နိုင်ငံအသီးသီး သဘောတူညီချက်ဖြစ်လာတယ်။ ဒီလိုဆို နိုင်ငံတကာ ဘဏ္ဍာငွေကြေးနယ်ပယ်ကို လက်လွတ်စပယ် အစီအစဉ်မဲ့ လွတ်ထားမှုဒီလိုင်းဟာ နောက်ဆုတ်သွားမှု ဖြစ်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဦးတည်ချက်၊ တွန်းဆော်မှုစွမ်းအားနဲ့ ပြန့်ပွားမှုတို့ဟာ ပုံစံအရ ပြောင်းလဲမှုဖြစ်ပေါ်လာပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ “အမေရိကန် ဘဏ္ဍာငွေကြေးအကျပ်အတည်းကို ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းက ကယ်တင်ဖို့ လိုတယ်” လို့ သောမတ်စ်ဖရိုက်ဒ်မင်း ပြောလိုက်သလို ဘက်စုံနိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေးနဲ့ ဘက်စုံစီမံအုပ်ချုပ်မှုတွေဟာ အကျပ်အတည်းကို ဖြေရှင်းရေးနဲ့ပတ်သက်လို့ ပိုမိုအုပ်ကြောင်းနဲ့ ပိုမိုအရေးကြီးကြောင်း သိသာရှားပါတယ်။ အရင်းအနှီးဟာ အမြတ်အစွန်း နောက်သို့လိုက်တဲ့ အနှစ်သာရကို ပြောင်းလဲလိမ့်မယ် မဟုတ်ဘူးဆိုတာကိုတော့ မြင်ထားဖို့ လိုပါတယ်။

အရင်းနှီးမှု လုပ်အားရဲ့ အင်အားအချိုးအစားဟာ အကြီးအကျယ် မပြောင်းလဲ တတ်ပူးဆိုရင် အရင်းအနှီးနှုန်းလုပ်အားအကြားက ပဋိပက္ခဟာ မလိုက်လျော နိုင်တဲ့ အခြေအနေမျိုးထိ ဖြစ်ထွန်းမသွားပါဘူး။ အရင်းဟာ တကမ္ဘာလုံး အတိုင်းအတာအရ အမြတ်အစွန်းကို လိုက်စားမြဲလိုက်စားနေပါတယ်။ ဘ ဣန္ဒြေကြေးကြပ်မတ်မှု အားဖြည့်ထားတဲ့ အခြေအနေအောက်မှာသာ အ မြတ်အစွန်းလိုက်တဲ့ပုံစံနဲ့ အရှိန်ကို ထိန်းညှိရပါမယ်။

၆။

အမေရိကန်ရဲ့ အင်အားလွန်နိုင်ငံကြီးတစ်နိုင်ငံဆိုတဲ့ အဆင့်နေရာ ဟာ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအားဖြင့် ချည့်နဲ့လာပါပြီ။ IT စက်မှုလုပ်ငန်း ပူဖောင်းကွဲ သွားပြီးနောက် အမေရိကန်အိမ်ခြံမြေပူဖောင်း ဆက်လက် ကွဲသွားပြန်တယ်။ ဒါတွေက ဒီအကြိမ် ဘဏ္ဍာငွေကြေးအကျပ်အတည်းကို ဖြစ်ပွားစေလိုက်ပြီး အမေရိကန်စီးပွားရေးရဲ့ “ဆင်ခြင်တုံတရားမဲ့တဲ့ စည်ပင်သာယာမှု”ဟာ နိဂုံး ချုပ်သွားရတော့တယ်။ တကမ္ဘာလုံးဘဏ္ဍာငွေကြေး ဆူနာမီလှိုင်းထရာ ဇာစ် မြစ်အနေနဲ့ အမေရိကန်ဟာ အင်အားလွန်နိုင်ငံကြီးတစ်နိုင်ငံအဖြစ် ဗိုလ်ကျ လွှမ်းမိုးရေး သေနင်္ဂီဗျူဟာအဆင့်နေရာဟာ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအားဖြင့် ထိခိုက် သွားခဲ့ရတယ်။ အမေရိကန်ရဲ့ နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံရေးစနစ်အတွင်း အဆင့်နေ ရာဟာလည်း နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအားဖြင့် ကျဆင်းသွားရတယ်။ ဒါပေမဲ့ အမေရိ ကန်ဟာ စီးပွားရေး၊ သိပ္ပံနည်းပညာစတဲ့ စုပေါင်းတကယ့်စွမ်းအားရဲ့ အ လွန်အလွန် အားကောင်းနေတဲ့ အဆင့်နေရာမှာ တည်ရှိမြဲ တည်ရှိနေတယ်။ ဒါကို လှုပ်ဖို့တော့ မလွယ်ဘူး။ အင်အားလွန် နိုင်ငံကြီးတစ်နိုင်ငံနဲ့ အင်အား ကြီးနိုင်ငံ အမြောက်အမြား ရှိနေတဲ့ နိုင်ငံတကာစနစ်ဟာ အချိန်တိုအတွင်း အတော်အတန်နဲ့ အပြောင်းအလဲပေါ်လာဖို့ဆိုတာ ပိုပြီးတောင်ခက်ပါတယ်။

ဘဏ္ဍာငွေကြေးအကျပ်အတည်းက နိုင်ငံတကာ အင်အားအသီးသီး ကို ကုလားဖန်ထိုး တွန်းဆော်လိုက်လို့ နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံမှုစနစ်ဟာ အ သစ်တဖန် ပြန်လည်နေရာချထားမှုနဲ့ ကြုံတွေ့ရပါလိမ့်ဦးမယ်။ အခု မျက်စိ ရှေ့မှာ ကျရောက်နေတဲ့ ဘဏ္ဍာငွေကြေးအကျပ်အတည်းကို ရင်ဆိုင်ရေးအ တွက် အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပ၊ ဂျပန်၊ ဒါ့အပြင် တရုတ်၊ ရုရှားစတဲ့ ဓနအင် အားကြီးနိုင်ငံတွေနဲ့ ညီညာဖျဖြေ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားရေးကို အားဖြည့် လုပ်ဆောင်သွားရေး တောင်းဆိုချက်ဟာ အထင်အရှား ရှေ့တန်းရောက် လာပါတယ်။ ဘဏ္ဍာငွေကြေးအကျပ်အတည်းကို ကြုံတွေ့နေရတဲ့ အမေရိ ကန်နဲ့ ဥရောပတို့က ဖြေရှင်းတဲ့ဆောင်ရွက်မှုတွေ အားလုံးဟာ “နိုင်ငံတော် ပြန်လားရေး” လက္ခဏာတွေ သိသိသာသာ ပါလာတယ်။ ဒါပေမဲ့ မျက်မှောက် နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးစနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ဗဟိုပြုပြီး အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပတို့ဟာ ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက်ပြုရေး အခွင့်အာဏာအပေါ် ဗိုလ်လုနေ ကြရင်တော့ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာရဲ့ ဟိုဘက်ဒီဘက် ကမ်းနှစ်ဖက် ဆက်ဆံ

ရေးဟာ အနာဂတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှာ အပြောင်းအလဲတွေနဲ့ ပြည့်နှက်သွား ပါလိမ့်မယ်။ အမေရိကန် ဘဏ္ဍာငွေကြေးအကျပ်အတည်းက တရုတ်၊ အန္တိ ယ၊ ရုရှား၊ ဘရာဇီးလ်စတဲ့ ထွန်းသစ်စ ဈေးကွက်နိုင်ငံကြီးတွေအတွက် မတူ တဲ့ ဘေးအန္တရာယ်တွေနဲ့ ကောင်းကျိုးတွေကိုပါ ဆောင်ကြဉ်းလာပါတယ်။ ဒါကို ဘယ်လိုအသုံးချ ရင်ဆိုင်မလဲဆိုတာ အမေရိကန်နဲ့ ဆက်ဆံရေးကိစ္စ နဲ့သာ သက်ဆိုင်ရုံမက လာမယ့်ကာလမှာ အသစ်ပေါ်ထွန်းလာတဲ့ ဈေး ကွက်နိုင်ငံတွေရဲ့ နိုင်ငံတကာစနစ်အတွင်း သေနင်္ဂီဗျူဟာ အဆင့်နေရာ အ ပေါ်မှာလည်း သြဇာသက်ရောက်ပါလိမ့်မယ်။ အချို့နိုင်ငံလတ်၊ နိုင်ငံငယ် တွေဟာ အရန်ငွေစုဆောင်းမှု မပြည့်စုံတဲ့အတွက် ပြင်းထန်ဆိုးဝါးတဲ့ ဆုံးရှုံး နစ်နာမှုတွေ ခံကြရပါတယ်။ ခက်ခဲတဲ့အခြေအနေနဲ့ ရင်ဆိုင်ကြရပါတယ်။ အိုက်စလန်ကျွန်းနိုင်ငံ ပြီးတဲ့နောက် ပါကစ္စတန်ဟာလည်း ဒေဝါလီခံရတဲ့ အ ခြေအနေမျိုး ကြုံတွေ့ရပါတယ်။ ဒေဝါလီခံရလုဆဲအခြေအနေမျိုး ကြုံတွေ့ နေရတဲ့ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် နိုင်ငံတွေကို ကယ်တင်ကူညီရေး ဆောင် ရွက်မှုဟာ ပြည်ထောင်ချင်း ဆက်ဆံရေးတို့မှာ နက်နဲသိမ်မွေ့တဲ့ ပြောင်းလဲမှု ကို ဖြစ်ပေါ်စေမှာသာမက နိုင်ငံတော်ရဲ့ နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေး သေနင်္ဂီဗျူဟာ အဆင့်နေရာ သတ်မှတ်မှု အသစ်တဖန် ပြန်လည်ပေါ်ထွက်စေပါလိမ့်မယ်။ နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့အခန်းဟာ မပေါ်လွင်ဘဲ ဒေသအင် အားကြီးနိုင်ငံတွေရဲ့ ထိန်းညှိရေးစွမ်းအားတွေဟာ ထိပ်တန်းရောက်လာပါ လိမ့်မယ်။ ပြင်းထန်လှတဲ့ ကမ္ဘာ့ဘဏ္ဍာငွေကြေးအကျပ်အတည်း ဗရုတ်ဗရက် အတွင်း နိုင်ငံတကာငွေကြေးနဲ့ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့ အသံဟာ ပို ချူချာချည့်နဲ့လှပြီး အကျိုးသက်ရောက်မှုဟာလည်း မပြောပလောက်ပါဘူး။ ဒါနဲ့နှိုင်းယှဉ်ရင် ဒေသတွင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးစွမ်းအားတွေဟာ ရှေ့ တန်းရောက်လာနေပြီး ဒေသ ဓနအင်အားကြီးနိုင်ငံတွေရဲ့ ညီညာဖျဖြန့် ရှေ့ ဆောင်မှုအခန်းဟာ တဆင့်တက် ပေါ်လွင်လာတယ်။ အမေရိကန်ရဲ့ ဘဏ္ဍာ ငွေကြေးအကျပ်အတည်းကို ဖြေရှင်းရေးအတွက် တောင်အမေရိကနိုင်ငံတွေ ဟာ အတွင်းပိုင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကို အားပြည့်ပြီး တညီတညွတ် တည်းသော ငွေကြေးထူထောင်ရေး ဦးတည်ချက်အတိုင်း ရှေးရှုချီတက်နေပါ တယ်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတွေအကြား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရေချိန် မတူညီတဲ့ အ လျောက် အာရှ၊ ဥရောပဒေသဟာ တခုလုံးလက္ခဏာဆောင်တဲ့ ရင်ဆိုင်ဖြေ ရှင်းရေး စီမံဆောင်ရွက်မှုတွေကို တွန်းဆော်ရန်ခက်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အာရှရဲ့ တရုတ်၊ ဂျပန်၊ တောင်ကိုးရီးယားနဲ့ ဥရောပရဲ့ ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ၊ အီတလီစတဲ့ ဒေသတွင်း ဓနအင်အားကြီးနိုင်ငံတွေအကြား ပူးပေါင်းဆောင် ရွက်ရေး၊ ညီညာဖျဖြန့် လုပ်ဆောင်ရေးတို့ဟာ ပိုပြီးပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ရှိလှပါ တယ်။

ကိုးကား။ ။ ‘မျက်မှောက်ကမ္ဘာ’ လစဉ်ထုတ် ဂျာနယ်၊ ၂၀၀၈ အမှတ် ၁၁။
ရဲဘော်စိန်ထွန်း

ပထမဘရက်တန်ဂိုဏ်းနှင့် ဒုတိယဘရက်တန်ဂိုဏ်း

ကြည့်ဝင်း

ပထမဘရက်တန်ဂိုဏ်း (သို့) ၂၀၀၈ စီးပွားပျက်ကပ်

၂၀၀၈ ခုနှစ်မှာ အမေရိကန်နိုင်ငံ အိမ်ခြံမြေဈေးကွက် ပြိုပျက်ရာက စလိုက် တဲ့ ဂယက်ကြောင့် စီးပွားရေးနယ်ပယ်အသီးသီးမှာပါ အကျပ်ဆိုက်ခဲ့ရတယ်။ ဒီနောက်မှာတော့ ဒီစီးပွားပျက်ကပ်ဟာ တကမ္ဘာလုံးကို ပျံ့နှံ့သွားပါတော့ တယ်။ ၁၉၃၀ ခုနှစ်တွေက ဖြစ်ခဲ့တဲ့ မဟာစီးပွားပျက်ကပ်နောက်ပိုင်း အကြီး မားဆုံး စီးပွားပျက်ကပ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။

၁၉၃၀ မဟာစီးပွားပျက်ကပ်ဖြစ်ပြီးနောက်မှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ဖြစ် တယ်။ ကမ္ဘာစစ်ကြောင့် စီးပွားပျက်ကပ်ကို ကျော်လွှားနိုင်လိုက်တယ်။ ကမ္ဘာ စစ်ပြီးခါနီးမှာ မဟာစီးပွားပျက်ကပ်တွေ နောက်ထပ်မပေါ်အောင် ထိန်းညှိနိုင် ဖို့အတွက် ‘ဘရက်တန်ဂိုအစည်းအဝေး’ ကို အမေရိကန်ဦးဆောင်ပြီး စစ်ပွဲ နိုင်တဲ့ နိုင်ငံတွေစုပြီး လုပ်ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီဘရက်တန်ဂိုကပေါ်လာတဲ့ ကမ္ဘာ့စီး ပွားရေးအဆောက်အအုံပုံစံနဲ့ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကို ထိန်းညှိခဲ့ကြတယ်။

ဒါပေမဲ့ ပြောင်းလဲလာတဲ့အခြေအနေအလိုက် ကမ္ဘာ့စီးပွားပုံစံလည်း လိုက်ပြောင်းခဲ့ပါတယ်။ အခုတခါ စီးပွားပျက်ကပ်ဆိုက်လာတော့ ဒီပုံစံ ဟောင်းတွေနဲ့ ဆက်သွားလို့ မရတော့ဘူးဆိုပြီး ပုံစံသစ်တွေ ချမှတ်ဖို့ ‘ဒု တိယဘရက်တန်ဂို’ လိုလာပြီဆိုတဲ့ အသံတွေကြားလာရပါတယ်။ ရှိ ၂၀ အစည်းအဝေးတွေခေါ်ပြီး ဒုတိယဘရက်တန်ဂိုဖြစ်မြောက်ရေး ကြိုးပမ်းလာ ကြတယ်။ အဲဒီအကြောင်းတွေ မဆက်ခင် ပထမဘရက်တန်ဂိုအကြောင်းကို ပြန်ကြည့်ကြရအောင်ပါ။

မဟာစီးပွားပျက်ကပ်နဲ့ ပထမဘဏ်တန်ဖိုး

၁၉၃၀ ခုနှစ်တွေမှာ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးထုတ်လုပ်မှုတွေ ကျဆင်းလာခဲ့တယ်။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတွေဟာလည်း ကိုယ်ကျိုးစီးပွားကာကွယ်ရေးဝါဒတွေ ကျင့်သုံးလာကြတယ်။ သွင်းကုန်အခွန်တွေ တိုးကောက်ကြတယ်။ ဒီလိုနဲ့ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးလည်း ထိခိုက်လာရတယ်။ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေး ကျဆင်းလာပေမယ့် နိုင်ငံတိုင်းဟာ ကိုယ့်ပြည်တွင်းအလုပ်လက်မဲ့တွေ တိုးမလာအောင် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကို တိုးမြှင့်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အပြန်အလှန် သွင်းကုန် အခွန်တွေ တိုးကောက်ကြတာကြောင့် အဲဒီထွက်ကုန်တွေ ရောင်းချဖို့ ဈေးကွက်က မရှိဘူး ဖြစ်နေတယ်။ ဈေးကွက်မှာ ဒီထွက်ကုန်တွေရဲ့ ဈေးနှုန်းဟာ သူတို့ကို ထုတ်လုပ်ရာမှာ ကုန်ကျတဲ့စရိတ်ထက် နည်းလာတယ်။ လုပ်ခင်းကိုခင်းတွေဟာ အရှုံးပေါ်လာလို့ လုပ်ငန်းတွေ လျော့ချကြတယ်။ ဒီတော့ အလုပ်လက်မဲ့တွေ များလာတယ်။ အဲဒါကြောင့် အထွေထွေ ဝယ်လိုအားတွေ ကျဆင်းပြန်ရော။ ကုန်ဈေးနှုန်းတွေလည်း ထပ်ကျပြန်တယ်။ လုပ်ငန်းအတော်များများလည်း ဆက်မလည်ပတ်နိုင်တော့ဘူး။ သန်းချီပြီး အလုပ်သမားတွေ အလုပ်ပြုတ်ကုန်ကြတယ်။ ကိုယ့်ပြည်တွင်း အလုပ်အကိုင်တွေကို အကာအကွယ်ပေးဖို့အတွက် ချမှတ်ခဲ့တဲ့ ‘သွင်းကုန်ခွန်တိုးမြှင့်ကောက်ရေးပေါ်လစီ’ က ပြောင်းပြန်အကျိုးသက်ရောက်ပြီး အလုပ်လက်မဲ့တွေ သန်းချီတိုးများလာခဲ့တယ်။ အမေရိကန်က ဒီစီးပွားပျက်ကပ်ကို ကျော်လွှားနိုင်ဖို့အတွက် ချမှတ်ကျင့်သုံးတဲ့ စီမံကိန်းသစ် (New Deal) ဆိုတာကလည်း အလုပ်မဖြစ်ပါဘူး။

အဲဒီမှာ အရင်းရှင်နိုင်ငံကြီးတွေဟာ ဒီမဟာစီးပွားပျက်ကပ်ကြီးကို ‘ကမ္ဘာစစ်’ ဆိုတဲ့ထွက်ပေါက်နဲ့ ကျော်လွှားကြပါတော့တယ်။ စစ်ကြောင့် စစ်ပစ္စည်းအပါအဝင် ကုန်ပစ္စည်းတွေနဲ့ လုပ်အားလိုအပ်မှုတွေ ထိုးတက်လာတယ်။ အလုပ်လက်မဲ့အများအပြားဟာလည်း စစ်သည်တော်တွေ ဖြစ်ကုန်ကြတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ရောင်းလိုအားနဲ့ ဝယ်လိုအား မျှခြေပျက်နေတာကို ပြန်ထိန်းညှိလိုက်နိုင်ခဲ့တယ်။

စစ်ပွဲကြောင့် မဟာစီးပွားပျက်ကပ်ကို ကျော်လွန်နိုင်တယ်ဆိုတာကို ပေါ်လစီချမှတ်သူတွေက လက်ခံကြပေမယ့် ဒီစစ်ပွဲက စီးပွားပျက်ကပ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေတဲ့ အကြောင်းအချက်တွေကို လုံးဝဖယ်ရှားပစ်လိုက်နိုင်ပြီလို့တော့ မယူဆကြပါဘူး။ ဒါကြောင့် ၁၉၄၄ ခုနှစ် ဇူလိုင်လမှာ ၄၄ နိုင်ငံက ကိုယ်စားလှယ်ပေါင်း ၇၃၀ ဟာ အမေရိကန်နိုင်ငံ ဘရက်တန်တန်မှာ စုဝေးခဲ့ကြပါတယ်။ နောင်မှာ စီးပွားပျက်ကပ်တွေ ထပ်မပေါ်ပေါက်နိုင်ဖို့နဲ့ ပေါ်ပေါက်လာရင်လည်း အဲဒီကပ်ကို ကမ္ဘာစစ်နည်းနဲ့ မဟုတ်ဘဲ အခြားနည်းတွေနဲ့ အဆုံးသတ်ဖို့ စနစ်တရပ်ကို ချမှတ်နိုင်ရေးအတွက် စုဝေးခဲ့တာပါ။ အဲဒီဘရက်တန်တန်တန်ဖရင့်ကနေ ဘဏ္ဍာရေးစနစ်ကို ထိန်းကွပ်ဖို့ နိုင်ငံတကာငွေကြေး ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (IMF) နဲ့ စစ်ပြီးနောက်ပိုင်း ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးအတွက်

‘ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေး နိုင်ငံတကာဘဏ်’ (အခုအခေါ် ကမ္ဘာ့ဘဏ်) ဆိုတဲ့အဖွဲ့ကြီး ၂ ဖွဲ့ကို တည်ထောင်ခဲ့တယ်။ မူလဘဏ်တန်ဂျာနယ်က ပြန်လည်ထိန်းညှိနိုင်တဲ့ ပုံသေငွေလဲလှယ်ရေးစနစ်နဲ့ အရင်းအနှီး ရွေ့လျားမှုတွေကို ထိန်းကွပ်ဖို့တွေ ချမှတ်ထားတယ်။ ငွေကြေးစနစ်ဟာ အမေရိကန်ဒေါ်လာအပေါ်မှာ အခြေခံတယ်။ ဒေါ်လာကို အမေရိကန်က ရွှေနဲ့ အာမခံချက်ပေးထားတယ်။

ပြောင်းလဲလာတဲ့ဘဏ်တန်ဂျာနယ်

၁၉၆၀ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွေမှာ ဗီယက်နမ်စစ်ကြောင့် အမေရိကန်ရဲ့ ဘတ်ဂျက်နဲ့ လက်ငင်းငွေစာရင်းလိုငွေပြုမှုဟာ အလွန်ကြီးထွားခဲ့တယ်။ ဒီလို ငွေတွေကို ဥရောပနိုင်ငံတွေနဲ့ ဂျပန်နိုင်ငံတို့က ဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့တယ်။ ငွေကြေးမဏ္ဍာကြီးထွားလာတဲ့အတွက် ကမ္ဘာအနှံ့ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကြီးလာတယ်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတွေက ဒေါ်လာအက်ဆက် (asset) တွေကို မကိုင်ချင်ကြတော့ဘူး။ ၁၉၇၀ ခုနှစ်မှာတော့ သမ္မတနစ်ဆင်က ဒေါ်လာကို ရွှေနဲ့အာမခံထားတာကို ရပ်ဆိုင်းကြောင်း ကြေညာလိုက်တယ်။ ဒေါ်လာဈေးလည်း သိသိသာသာကျလွှားတယ်။

၁၉၇၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းမှာ နိုင်ငံတွေဟာ ငွေလဲနှုန်းကို အရှင်မျောတဲ့စနစ်ကို ကျင့်သုံးလာကြတယ်။ အရင်းအနှီးစီးဆင်းမှု ထိန်းချုပ်တာကိုလည်း တစတစ စွန့်လွှတ်လာကြတယ်။ ဒီလိုနဲ့ တဖြည်းဖြည်းပေါ်လာတဲ့ စနစ်ဟာ တည်ငြိမ်မှု ပိုနည်းလာခဲ့တယ်။ ထိန်းကွပ်မှုတွေလျော့ချပြီး ဘဏ္ဍာအရင်းတွေကို ပိုပြီးလွတ်လွတ်လပ်လပ် (liberalization) ရှိစေတာကြောင့် စနစ်အကျပ်အတည်းဖြစ်နိုင်ခြေတွေ ပိုများလာခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် ၁၉၇၀ ခုနှစ် အစောပိုင်းလောက်ကစလို့ နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းကြီး ၁၂ ခုနဲ့ အသေးစား တရာကျော် ဖြစ်ခဲ့တယ်။

နိုင်ငံတကာငွေကြေးဈေးကွက်တွေမှာ ဈေးကစားမှုတွေ (speculation) ကြောင့် ငွေကုန်သည်တွေ ချမ်းသာသထက် ချမ်းသာလာကြပြီး နိုင်ငံအသီးသီးက ဗဟိုဘဏ်တွေမှာတော့ ပြည်တွင်းငွေကြေးပေါ်လစီတွေ ချမှတ်နိုင်တဲ့စွမ်းရည် ပိုပိုကျလာခဲ့ပါတယ်။ နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ကြီး (IMF) ကလည်း ထိန်းကွပ်မှုတွေလျော့ချရေး (Deregulation) နဲ့ လွတ်လွတ်လပ်လပ်ဖြစ်ရေး (Liberalization) ကို အားပေးခဲ့တယ်။ ဒါမှသာ အရင်းအနှီးတွေမြှုပ်နှံရာမှာ ထိထိရောက်ရောက် ခွဲဝေမြှုပ်နှံနိုင်မယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ (IMF) ကိုယ်တိုင် ကမကထလုပ်တဲ့ စူးစမ်းလေ့လာမှုတရပ်အရဆိုရင် ဒီပေါ်လစီတွေက ပုဂ္ဂလိကပိုင်းကို အလွန်အမင်းအကျိုးရှိစေခဲ့ပေမယ့် “ပျက်လွယ်မှု၊ မတည်ငြိမ်မှုနဲ့ စနစ်ဆိုင်ရာအန္တရာယ်ရှိမှုတွေ” ကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအက်ဆက်တွေမှာ တွက်ဆဈေးကစား (speculation) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဟာ တကယ့်ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုနဲ့ ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍမှာ မြှုပ်နှံမှုထက် ပိုများလာခဲ့တယ်။ ၁၉၇၁ ခုနှစ် မတိုင်မီက ဘဏ်တန်ဖိုး ၈ နှစ်အောက်မှာ ဘဏ္ဍာရေးအက်ဆက်တွေဟာ (ဘဏ်တွေမှာ ငွေအပ်နှံထားတာရယ်၊ ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေရယ်နဲ့ အစိုးရအကြွေးတွေ စုစုပေါင်းကို ဆိုလိုတယ်။) ကမ္ဘာ့ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးနဲ့ အကြမ်းအားဖြင့် ညီမျှပါတယ်။ ဆိုလိုတာက ဘဏ္ဍာရေးဟာ တကယ့်ကုန်ပစ္စည်းနဲ့ဝန်ဆောင်မှုတွေ ထုတ်လုပ်ဖလှယ်ရာမှာ အဆင်ပြေချောမွေ့စေဖို့ လုပ်ဆောင်ပေးတဲ့ အခန်းက ပါဝင်နေတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဈေးကစားတဲ့အရင်းရှင်စနစ်ခေတ် (Speculative Capitalism) ရောက်လာတဲ့ အခါမှာတော့ အဲဒီညီမျှမှုပျက်ပြီး ကွာဟမှု ကြီးလာခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၈၀ ခုနှစ်မှာ ဘဏ္ဍာအက်ဆက်တန်ဖိုးဟာ တက္ကသိုလ်ပေါင်းထုတ်ကုန်ရဲ့ ၁၀၉% ရှိရာက ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှာတော့ ကမ္ဘာ့စုစုပေါင်းထုတ်ကုန်ရဲ့ ၃၁၆% ဖြစ်လာပါတယ်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဈေးကွက် ပြိုလဲတဲ့အချိန်အထိ သူ့တန်ဖိုးဟာ ပိုပိုကြီးလာနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

တွက်ဆဈေးကစားသူတွေဟာ တကယ့်ကုန်စည်နဲ့ဝန်ဆောင်မှုတွေ ထုတ်လုပ်ရာမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေမလုပ်ဘဲ ဘဏ္ဍာအက်ဆက်တွေ အရောင်းအဝယ်လုပ်ပြီး အမြတ်အစွန်းတွေ အကြီးအကျယ်ရနေကြတာပါ။ ဒါနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကိန်းရဲ့ကျော်ကြားတဲ့ကောက်ချက် ရှိပါတယ်။ “တွက်ဆရောင်းဝယ်ကစားသူတွေဟာ မှန်တန်းစီးဆင်းနေတဲ့ လုပ်ခင်းကြီးတွေရဲ့ ရေစီးကြောင်းပေါ်က ပူဖောင်းလေးတွေဖြစ်နေသမျှ သူတို့ဟာ ဘာအန္တရာယ်မှ မပေးနိုင်ဘူး။ အဲဒီလိုမဟုတ်ဘဲ လုပ်ခင်းကြီးတွေက တွက်ဆရောင်းဝယ် ကစားနေတဲ့ ဝဲကတော့ကြီးရဲ့အပေါ်က ပူဖောင်းလေးတွေဖြစ်သွားပြီဆိုရင်တော့ အန္တရာယ်ကြီးပြီ မှတ်ပေတော့” တဲ့။ တကယ့်လုပ်ခင်းကြီးတွေအပေါ်မှာ တွက်ဆဈေးကစား ရောင်းဝယ်နေတာတွေရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုကို ထိန်းကွပ်မှုမရှိတဲ့ ဆင့်ပွား အရောင်းအဝယ်ဈေးကွက် (Derivatives Market) မှာ အရင်းဆုံးမြင်တွေ့ရပါတယ်။

ဆင့်ပွား (derivative) ဆိုတာ ဘဏ္ဍာရေးသဘောတူညီချက် ကန်ထရိုက် ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့တန်ဖိုးဟာ - သူ့ကိုဆင့်ပွားထားတာဟာ - တခြားဝယ်ရောင်းနိုင်တဲ့ အရာဝတ္ထုတစ်ခုခုအတွက် (ကုန်ပစ္စည်း သို့မဟုတ် ငွေကြေးတမျိုးမျိုး) ကန်ထရိုက်သဘောတူညီချက်အပေါ်မှာ အခြေခံထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ (derivative) အမျိုးမျိုး ရှိပါတယ်။ အခု ၂၀၀၈ ခုနှစ် အကျပ်အတည်းကို ပေါ်ပေါက်စေခဲ့တဲ့အထဲမှာ အခရာကျတဲ့ ဆင့်ပွားအမျိုးအစားကတော့ (Credit Default Swap CDS) ဆိုတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ချေးငွေ အက်ဆက်တစ်ခုခုအပေါ် (ငွေချေးစာချုပ် (သို့) ဘဏ်ချေးငွေစသဖြင့်) ရည်ညွှန်းသတ် မှတ်ထားတဲ့ (CDS) ကန်ထရိုက်သဘောတူညီချက် တခုကို ရောင်းပြီဆိုပါတော့။ ရောင်းသူက ဝယ်ယူသူဆီက သတ်မှတ်ထားတဲ့ ပုံမှန်အခကြေး

ငွေ ရယူတယ်။ ဝယ်ယူက အဲဒီသတ်မှတ်အခကြေးငွေကို ပုံမှန်ပေးသွင်းရ တယ်။ ကော်ပိုရေးရှင်းတွေက ထုတ်ရောင်းတဲ့ (CDS) ဆိုရင် ၃ လ တကြိမ် ငွေသွင်းရတယ်။ သူ့သက်တမ်းကို များသောအားဖြင့် ၅ နှစ် ထားတတ်တယ်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် အဲဒီ (CDS) က ရည်ညွှန်းသတ်မှတ်ထားတဲ့ အက် ဆက်ဟာ ဆုံးရှုံးမှုတွေဖြစ်လာပြီဆိုရင် (CDS) ရောင်းထားသူက အဲဒီဆုံးရှုံး သွားတဲ့ အက်ဆက်တွေကို မူလသတ်မှတ်ထားတဲ့ဈေးနှုန်းနဲ့ ဝယ်ယူရပါတယ်။ ပြောရရင်တော့ အာမခံထားတဲ့သဘောမျိုးပါ။ အိမ်အာမခံထားသူက ပရီ မီယံကြေး ပေးသွင်းနေရပြီး အိမ်မီးလောင်တဲ့အခါမှာ အာမခံကုမ္ပဏီက အိမ် တန်ဖိုးအလျော်ပြန်ရသလိုပါပဲ။

ချေးငွေအက်ဆက်တခုမှာ (CDS) တခုမက ရှိတတ်ပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ (CDS) ပူဖောင်းဟာ အကြီးအကျယ်ဖောင်းပွလာတယ်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဒီဇင် ဘာလမှာ (CDS) တန်ဖိုးစုစုပေါင်း အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၆၂ ထရီလျံ (တစ် ထရီလျံမှာ ဘီလျံ ၁၀၀၀) အထိ ဖြစ်လာတယ်။ တကယ်တမ်းမှာတော့ အဲဒီ (derivative) တွေ အာမခံထားနိုင်တဲ့ စုစုပေါင်းတန်ဖိုးဟာ အများဆုံး အမေ ရိကန်ဒေါ်လာ ၅ ထရီလျံပဲ ရှိပါတယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံက အိမ်ခြံမြေဈေး ကွက်ပျက်တဲ့အခါမှာ (CDS) ဈေးကွက်လည်း အကြီးအကျယ် ကမောက်က မဖြစ်ပါတော့တယ်။ ဆုံးရှုံးမှုတွေ အကြီးအကျယ် ဖြစ်တယ်။ အမေရိကန်နိုင် ငံက ဧရာမအာမခံကုမ္ပဏီကြီးဖြစ်တဲ့ AIG ဟာဆိုရင် သူထုတ်ထားတဲ့(CDS) တွေကို ပြန်မလျော်နိုင်လို့ ပြုလဲပျက်စီးရတယ်။ အမေရိကန်အစိုးရက ဝင် ရောက်ကယ်တင်ရတယ်။

၂၀၀၇ ခုနှစ်လယ်မှာ ထင်ရှားတဲ့ ဆင့်ပွား (derivative) တွေရဲ့ စာ ရွက်ပေါ်က အမည်ခံတန်ဖိုးစုစုပေါင်းဟာ ကြောက်မနပ်းလိလိ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၅၅ ထရီလျံတောင် ရှိပါတယ်။ ဒါဟာ ကမ္ဘာ့စုစုပေါင်း ထုတ်ကုန် တန်ဖိုး (GDP) ရဲ့ ဆယ်ဆနီးပါးရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီဆင့်ပွား (derivative) တွေရဲ့ သတ်မှတ်ထားတဲ့ အနာဂတ်မှာရောင်းဝယ်မယ့် စိတ်ကူးတန်ဖိုးအရ မဟုတ်ဘဲ လက်ဝင်းရောင်းချမယ်ဆိုရင် သူ့တန်ဖိုးဟာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၁ ထရီလျံပဲ ရှိပါတယ်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဈေးကွက်ပြုလဲမှုက သရုပ်ပြခဲ့တဲ့အတိုင်း ဒီဆင့်ပွား (derivative) တွေဆိုတာ တကယ်တော့ “ဘဏ္ဍာရေးဖျက်အား ပြင်းလက်နက်”တွေပါပဲ။

ပထမဘရက်တန်ဝုရဲ့ အဖွဲ့အစည်းကြီး ၂ ခု နည်းမှန်လမ်းမှန် ရှိကြရဲ့လား

ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ကော ကမ္ဘာ့ဘဏ်ပါ နည်းမှန်လမ်းမှန်လုပ်ကြ ရဲ့လားဆိုတဲ့ ပြဿနာနဲ့ ရင်ဆိုင်နေကြရတယ်။ ငွေချေးတဲ့နိုင်ငံတွေအပေါ် သူတို့က ချမှတ်တဲ့ အဆောက်အအုံထိန်းညှိရေးအစီအစဉ်တွေ (Structural Adjustment Programs SAPs) ဆုံးရှုံးတဲ့အတွက် အခုလို နာမည်ပျက်နေ ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့နဲ့ ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့က ချမှတ်ပေးခဲ့

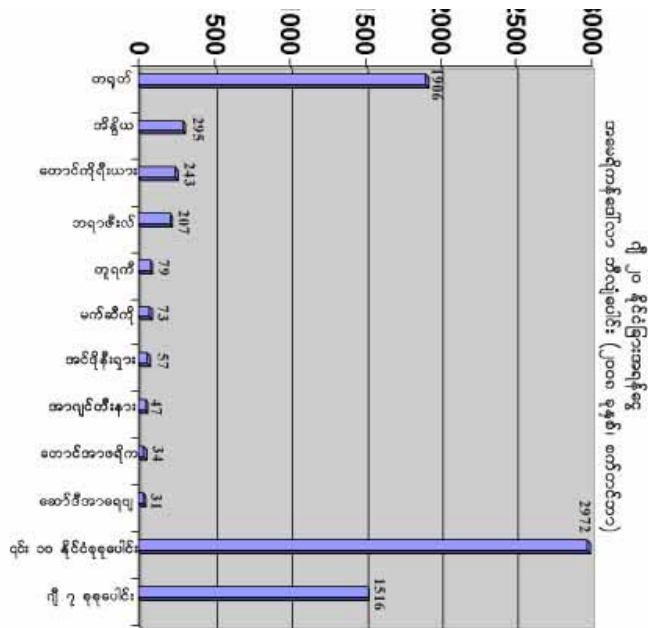
တဲ့ နီယိုလစ်ဘရယ်လ်စီးပွားရေးပေါ်လစီတွေကြောင့် တောင်ပိုင်းနိုင်ငံတွေ (ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေ) ဟာ ၁၉၈၀ ခုနှစ်နဲ့ ၂၀၀၅ ခုနှစ်အကြားမှာ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုနှုန်းတွေ နိမ့်ကျခဲ့တယ်။ လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေး အညွှန်းကိန်းတွေလည်း အလားတူ ကျဆင်းကုန်တယ်။ အရင် ၁၉၆၀ ခုနှစ်နဲ့ ၁၉၈၀ ခု ကြားတုန်းကဆိုရင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုနှုန်းကော လူမှုဖွံ့ဖြိုးမှုအညွှန်းကိန်းတွေပါ ကောင်းမွန်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ SAPs တွေကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တွေ ထိခိုက်ပျက်စီးတယ်။ အဆောက်အအုံမညီမျှမှုတွေ ပိုဆိုးစေခဲ့တယ်။ အနိမ့်ဆုံးရည်မှန်းချက်ဖြစ်တဲ့ စီးပွားရေးရှေ့တိုးမှုကိုတောင် စွမ်းဆောင်မပေးနိုင်ခဲ့ဘူး။ လူထုရဲ့ ပါဝင်မှုကိုလည်း အလေးမထားဘဲ လျစ်လျူရှုခဲ့တယ်။

ဒါကြောင့် နိုင်ငံအများအပြားဟာ ဒီအဖွဲ့ကြီးတွေရဲ့ညွှန်ကြားမှုအောက်က လွတ်ဖို့ အကြွေးတွေ ပြန်ဆပ်ကုန်ကြတယ်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်မှာ ဘရာဇီးလ်နဲ့ အာဂျင်တီးနားတို့ဟာ သူတို့အကြွေးတွေ ပြန်ဆပ်လိုက်ကြတယ်။ ဒီနောက်မှာ ဘိုလီဗီးယား၊ ဆားဗီးယား၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဥရုဂွေးနဲ့ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတို့ဟာလည်း အကြွေးပြန်ဆပ်တဲ့နိုင်ငံက ပြန်ဆပ်၊ အိုင်အမ်အက်စ်အပေါ် မှီခိုနေရတဲ့ဘဝက လွတ်မြောက်အောင်လုပ်မယ်လို့ ကြေညာတဲ့ နိုင်ငံက ကြေညာနဲ့ ဖြစ်လာတယ်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်မှာ ရုရှား၊ ထိုင်းနဲ့ အီကွာဒိုနိုင်ငံတို့က အိုင်အမ်အက်စ်အကြွေးတွေ ပြန်ဆပ်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ကြတယ်။ အန်ဂိုလာနိုင်ငံက ကြွေးသစ်ချေးဖို့ အိုင်အမ်အက်စ်နဲ့ ဆွေးနွေးနေတာကို ရပ်ဆိုင်းလိုက်တယ်။

၂၀၀၇ ခုနှစ် ဧပြီလမှာ သမ္မတဟူးဂိုးချာဗက်စ်က အိုင်အမ်အက်စ်၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့နဲ့ လုပ်ငန်းတွေတွဲလုပ်တော့မှာ မဟုတ်ဘူးလို့ ကြေညာတယ်။ ဒီနောက်မှာ ဘိုလီဗီးယား၊ နီကာရာဂွာနဲ့ ဗင်နီဇွဲလားတို့ဟာ နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးဗဟိုကနေ နုတ်ထွက်ဖို့ သဘောတူလိုက်ကြတယ်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်က စီမံအုပ်ချုပ်တဲ့ အဲဒီအဖွဲ့ကို နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူညီချက်တွေကို ချိုးဖောက်တယ်လို့ ဆိုတဲ့ ကိစ္စတွေမှာ လျော်ကြေးရဖို့ အသုံးပြုနေတာ ဖြစ်တယ်။

ဝါရှင်တန် ဂျီ ၂၀ ထိပ်သီးအစည်းအဝေး

၂၀၀၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာ ၁၅ ရက်နေ့မှာ ဂျီ ၂၀ ထိပ်သီးအစည်းအဝေးကို အမေရိကန်သမ္မတဂျော့ဘုရှ်က ခေါ်ယူကျင်းပခဲ့တယ်။ ပြင်သစ်သမ္မတ ဆာကိုဇီရဲ့ တိုက်တွန်းမှုကြောင့် ခေါ်ယူခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ထိပ်သီးအစည်းအဝေးမှာ ဘဏ္ဍာရေးစနစ်သစ်အတွက် ဘာအဆိုပြုချက်မှ မည်

မည်ရလေ မတင်သွင်းခဲ့ပါဘူး။ အစည်းအဝေးကို ကုလသမဂ္ဂမှာ ကျင်းပဖို့ သမ္မတဆာကိုဇီက တိုက်တွန်းခဲ့တာပါ။ ဒါပေမဲ့ ဘုရင်က ငြင်းဆိုပြီး ဝါရှင်တန်မှာပဲ ကျင်းပခဲ့တာဖြစ်တယ်။ အိမ်ဖြူတော်ရဲ့ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ အမျိုးသမီးက သမ္မတဘုရင်ရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကို အခုလို ရှင်းပြခဲ့တယ်။ ‘အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ အခြေခံအုတ်မြစ်တွေ သန်စွမ်းစေဖို့ အစည်းအဝေးတက်ရောက်လာတဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေအတွက် အရေးကြီးတဲ့ အခွင့်အရေးတရပ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ပွင့်လင်းပြီး ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိတဲ့ စီးပွားရေးတွေနဲ့ ကုန်သွယ်ရေးနဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေ လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရှိဖို့ (liberalisation) အတွက် သူတို့ရဲ့ကတိကဝတ်တွေ ဘယ်လိုပိုပြီးကောင်းအောင် လုပ်မလဲဆိုတာကို ဆွေးနွေးနိုင်ကြမှာမို့ ဖြစ်ပါတယ်။’ ဒါကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အခုအကျပ်အတည်းကို ဖြစ်စေခဲ့တဲ့ ‘လွတ်လပ်ဈေးကွက်နဲ့ အစိုးရရဲ့ ထိန်းကွပ်မှု အနည်းဆုံးဖြစ်ရေး’ ကိုပဲ ဆက်လုပ်ဖို့ ဘုရင်ဟာ စိတ်ထက်သန်နေတာ ထင်ရှားနေပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ဒီအစည်းအဝေးတက်ရောက်ဖို့ ‘ထွန်းပေါက်လာတဲ့နိုင်ငံတွေ’ ကို ဘုရင်က ဖိတ်ကြားခဲ့ပါတယ်။ ဒါဟာ လက်တွေ့ပထဝီနိုင်ငံရေးကို အသိအမှတ်ပြုလိုက်တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ စက်မှုထိပ်သီးနိုင်ငံ ၇ နိုင်ငံ (ဂျီ ၇) ဖြစ်တဲ့ ကနေဒါ၊ ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ၊ အီတလီ၊ ဂျပန်၊ ဗြိတိန်နဲ့ အမေရိကန် တို့ဟာ သိသိသာသာဖွံ့ဖြိုးလာတဲ့နိုင်ငံတွေရဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို လိုအပ်နေပါတယ်။ အဲဒီ ဂျီ ၇ နိုင်ငံမှာ အာရှတိုက်နား၊ ဩစတြေးလျ၊ ဘရာဇီးလ်၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ တောင်ကိုရီးယား၊ မက်ဆီကို၊ ရုရှား၊ ဆော်ဒီအာရေဗျ၊ တောင်အာဖရိက၊ တူရကီနဲ့ ဥရောပသမဂ္ဂတို့ ပေါင်းလိုက်ခြင်း

အားဖြင့် ဂျီ ၂၀ ဆိုပြီး ဖြစ်လာတယ်။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်ကစပြီး ဂျီ ၂၀ က ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးတွေဟာ ပုံမှန်တွေ့ဆုံခဲ့ကြတာ ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ နိုင်ငံအကြီးအကဲတွေ စုဝေးတာကတော့ ဒီတခါ ပထမဆုံးအကြိမ် ဖြစ်တယ်။ အိုင်အမ်အက်ဖ်နဲ့ ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကအကြီးအကဲတွေအပြင် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးလည်း ဒီအစည်းအဝေးကို တက်ရောက်ကြတယ်။

အဲဒီ ဂျီ ၂၀ အစည်းအဝေးက နောက်ဆုံးထွက်လာတဲ့ ကြေညာချက်မှာ ‘ဘရက်တန်ဂုဏ်အဆောင်အတံ့တွေ အားလုံးကို ဘက်စုံပြုပြင်ပြောင်းလဲပစ်ရမယ်’ လို့ ပြောပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘယ်လိုပြုပြင်ပြောင်းလဲမလဲ ဆိုတာကိုတော့ မဖော်ပြထားပါဘူး။ ထွန်းပေါက်လာတဲ့နိုင်ငံတွေ၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေကို ပိုပြီးပြောရေးဆိုခွင့်တွေ ပေးရမယ်လို့သာ ယေဘုယျဆိုထားပါတယ်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေရဲ့ နိုင်ငံခြားအရန်ငွေတွေနဲ့ အိုင်အမ်အက်ဖ်ကို ပြန်အသက်သွင်းဖို့ ကြိုးပမ်းမှုများ

အဲဒီ ဂျီ ၂၀ အစည်းအဝေးမတိုင်မီမှာ ဥရောပနိုင်ငံတွေက ထင်သာမြင်သာရှိရေး၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းစံနှုန်းများ၊ ဘဏ္ဍာရေး အဖွဲ့အစည်းတွေကို နယ်စပ်ကျော်ကြီးကြပ်ရေး၊ အကျပ်အတည်း စီမံခန့်ခွဲရေးနဲ့ တင်ကြိုသတိပေးစနစ်ထူထောင်ရေး စတဲ့နယ်ပယ်တွေမှာ ပြုပြင်ရေးတွေလုပ်ဖို့ စာရင်းပြုစုခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အိုင်အမ်အက်ဖ်အနေနဲ့ အခရာကျတဲ့အခန်းက ဆက်ပါဖို့တော့ သဘောတူထားကြတယ်။

အိုင်အမ်အက်ဖ်ညွှန်ချုပ်ဖြစ်တဲ့ ဒိုမီနစ်စထရော့စ်ခန်းက ဝါရှင်တန်ထိပ်သီးအစည်းအဝေးဟာ အိုင်အမ်အက်ဖ်တရားဝင် ဆက်လက်တည်ရှိဖို့ အကျပ်ဆိုက်နေတာကို ကယ်တင်နိုင်မယ့်အခွင့်အလမ်းတရပ်လို့ အသိအမှတ်ပြုပါတယ်။ သူက ဝါရှင်တန်အစည်းအဝေးမှာတင်သွင်းဖို့ “ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ထိန်းကွပ်ရေးမဟာဗျူဟာ” တရပ်ကို ရေးဆွဲခဲ့တယ်။ အဓိကပါတဲ့ အချက်တွေကတော့ -

- (၁) ငွေပြန်မပေါ်တဲ့ပြဿနာကို ရေတိုဖြေရှင်းဖို့ အိုင်အမ်အက်ဖ်အတွင်း ချေးငွေသစ်ပံ့ပိုးရေး အဆောက်အအုံ ဖန်တီးရေး
- (၂) အိုင်အမ်အက်ဖ်အတွက် ရင်းမြစ်များ တိုးတက်ရရှိရေး
- (၃) ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းသစ်များ ရေးဆွဲရေးမှာ အိုင်အမ်အက်ဖ်ရဲ့အခန်း စတာတွေ ပါဝင်ပါတယ်။

ဗြိတိန်ဝန်ကြီးချုပ်ဂေါ်ဒွန်ဘရောင်းက အဆိုပြုတဲ့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများက သူတို့ရဲ့ အရန်နိုင်ငံခြားငွေတွေ အလုံးအရင်းနဲ့ အိုင်အမ်အက်ဖ်ကို ချေးပေးဖို့ ဆွဲဆောင်မယ့်စီမံကိန်းကိုလည်း ခန်းက ကြိုဆိုခဲ့တယ်။ ကမ္ဘာ့အကျပ်အတည်းကြောင့် ဘေးတွေ့နေတဲ့ နိုင်ငံတွေကို အိုင်အမ်အက်ဖ်ရဲ့ ကယ်တင်

ရေး အစီအစဉ်အတွက် ငွေချေးပေးဖို့ ပါရှင်းပင်လယ်ကွေ့နိုင်ငံများနဲ့ တရုတ် နိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ်ဝမ်ကျားပေါင်တို့ကို ဘရောင်းက တိုက်တွန်းခဲ့တယ်။

ဂျီ ၂၀ ထိပ်သီးအစည်းအဝေးတက်ဖို့ အဖိတ်ခံရတဲ့ “ထွန်းသစ်စ” ဆယ်နိုင်ငံရဲ့ နိုင်ငံခြားအရန်ငွေဟာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃ ထရီလျံ ရှိတယ်။ (ဖယားကြည့်) အဲဒီပမာဏဟာ ဂျီ ၇ နိုင်ငံများရဲ့ နိုင်ငံခြားအရန်ငွေရဲ့ ၂ ဆ ရှိတယ်။

ဘရောင်းအဆိုပြုချက်ဟာ ‘ပြောရေးဆိုခွင့် ပိုရချင်ရင် ငွေတိုးထည့် ကြ’ ဆိုတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြင်သစ်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးခရစ်စတင်းလီဂါဒေး (Christine Legarde) ကလည်း “ဆိုင်းငှားသူက ဘယ်သီချင်းတီးရမလဲဆို တာကို ဆုံးဖြတ်နိုင်တယ်လို့ ပြောကြသလိုပဲပေါ့။ ငွေမရှိဘဲ သြဇာအာဏာ ပိုရှိချင်လို့ မရဘူး မဟုတ်လား” လို့ ဆိုပါတယ်။

ဂျီ ၂၀ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးတွေကို အိုင်အမ်အက်ဖ်ရဲ့စီမံခန့်ခွဲမှုမှာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတွေ စနေပါပြီလို့လည်း ခရစ်စတင်းက ပြောပါတယ်။ ဒါဟာ ၂၀၀၈ ခုနှစ် မတ်လက အတည်ပြုခဲ့တဲ့ မဲပေးခွင့်အပြောင်းအလဲတွေကို ဆိုလိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်က အဲဒီအပြောင်းအလဲတွေဟာ မဆိုစလောက်သာဖြစ်ပြီး အိုင်အမ်အက်ဖ်အတွင်း ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ချိန်ခွင်လျှာကို တကယ်ပြောင်းလဲနိုင်ခဲ့တာ မဟုတ်ပါ။ အဲဒီဆုံးဖြတ်ချက်အရ တရုတ်နိုင်ငံဟာ အရင် မဲအချိုးအစား ၂.၉% ရှိရာကနေ ၃.၇% ဖြစ်လာတယ်။ ရုရှားနိုင်ငံက ၂.၆% ကနေ ၂.၇% ဖြစ်လာတယ်။ တဖက်မှာတော့ ရေနံတင်ပို့နိုင်ငံ ၆ နိုင်ငံ (ဆော်ဒီအာရေဗျ၊ ကူဝိတ်၊ အာရပ်စော်ဘွားနိုင်ငံ၊ ကာတာ၊ ဘရူနိုင်းနဲ့ဘာရိန်း) ဟာ မဲပေးခွင့်ပါဝါ ၄.၅% ရှိရာကနေ ၄.၃% ကို ကျသွားပါတယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံက ၁၇% ကနေ ၁၆.၈% ဖြစ်သွားပေမယ့် အရေးကြီးပေါ်လစီအဆုံးအဖြတ်တွေမှာ ဗီတိုသုံးနိုင်တဲ့ သတ်မှတ်ချက် ဖြစ်တဲ့ ၁၅% ထက်ကျော်နေဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အိုင်အမ်အက်ဖ်ကို ငွေအရင်းအမြစ်တွေ ထပ်တိုးပေးဖို့ကိစ္စကို အရေးပါတဲ့အသိုင်းအဝိုင်းကြားမှာတောင် လူတိုင်းက သဘောတူတာ မဟုတ်ပါ။ ဥပမာ အိုင်အမ်အက်ဖ်ရဲ့ စီးပွားရေးအရာရှိချုပ်ဟောင်းဖြစ်တဲ့ ကက်နက်ရိုဂျေဖ်က အမေရိကန်ဒေါ်လာ တစ်ထရီလျံ (သို့) အဲဒါထက်ပိုပြီး အိုင်အမ်အက်ဖ်ကိုပေးမယ်ဆိုရင် မှားမှားပဲလို့ ပြောပါတယ်။ ‘အိုင်အမ်အက်ဖ်မှာ ဒီလောက်ကြီးမားတဲ့ ကြွေးဆုံးရှုံးမှုတွေကို ကိုင်တွယ်ဖို့ လုံလောက်တဲ့ အခြေခံအဆောက်အအုံ မရှိတဲ့အတွက် ငွေချေးပေးရတာ အကြီးအကျယ် များသွားတာပဲ ဖြစ်လာမယ်။ ရေတိုငွေမပေါ်တဲ့ပြဿနာနဲ့ ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ နိုင်ငံတွေနဲ့ တကယ်ကို ကြွေးပြန်မဆပ်နိုင်တဲ့ နိုင်ငံတွေဆိုပြီး ခွဲခြားဖို့ နိုင်ငံရေးစိတ်ဆန္ဒက ပိုတောင်မရှိသေးတယ်’လို့ သူက အကြောင်းပြပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ထွန်းပေါက်လာတဲ့နိုင်ငံတွေရှိ ကုမ္ပဏီတွေအနေနဲ့ အရန်ငွေတွေကို သူတို့ရဲ့ဗဟိုဘဏ်တွေမှာ ထားကြဖို့ လိုလိမ့်မယ်၊ ဒါမှာသာ နောင် ၁၂ လကြာလို့မှ ရေး

ငွေချေးကွက်ပုံမှန်ပြန်မဖြစ်လာဘူးဆိုရင် ပေးချေရမယ့်ငွေတွေကို ပေးနိုင်မှာ ဖြစ်တယ်လို့လည်း သတိပေးပါတယ်။

မကြာသေးခင်က အိုက်စလန်၊ ယူကရိန်းနဲ့ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံတို့ကို အိုင်အမ်အက်ဖ်က ငွေချေးရာမှာ သတ်မှတ်ချက်တွေ လျော့နည်းသွားပေ မယ့် အရင်လိုပဲ ဘဏ္ဍာရေးချွေတာရေး (fiscal austerity) နဲ့ တင်းကျပ်တဲ့ ငွေကြေးပေါ်လစီတွေ ထားရှိခိုင်းတုန်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံ အနေနဲ့ လောင်စာနဲ့အစားအစာအတွက် ဆင်းရဲသားတွေကို ပံ့ပိုးပေးနေ တာကို ဖြတ်တောက်ဖို့နဲ့ ဗဟိုဘဏ်က ငွေချေးတာကို ရပ်ပစ်ဖို့ အိုင်အမ် အက်ဖ်က ပြောခဲ့တယ်။ အိုက်စလန်ဆိုရင်လည်း သူ့အတိုးနှုန်းကို ၁၂% က နေ ၁၈% သို့ တိုးမြှင့်ခိုင်းခဲ့တယ်။

ဒီချွေတာရေးအစီအမံတွေဟာ လက်ရှိဘဏ္ဍာရေး အကျပ်အတည်း ကာလမှာ အဓိကစက်မှုနိုင်ငံကြီးတွေကို အိုင်အမ်အက်ဖ်က ပေးခဲ့တဲ့ အကြံ ဉာဏ်တွေနဲ့ လုံးလုံးကွဲပြားခြားနားနေတယ်။ စက်မှုနိုင်ငံကြီးတွေကိုကျတော့ စီးပွားရေးနှိုးဆွဖို့အတွက် ငွေများများသုံးဖို့နဲ့ စီးပွားရေးတုံ့ဆိုင်းမှုနဲ့ ပုဂ္ဂလိ က ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍကို ကာကွယ်ဖို့အတွက် အတိုးနှုန်းတွေလျော့ချဖို့ အကြံ ပြု ခဲ့တယ်။

ပိုကျယ်ပြန့်စွာပါဝင်ရေး

ဝါရှင်တန် ဂျီ ၂၀ ထိပ်သီးအစည်းအဝေးမှာ အကန့်အသတ်နဲ့သာ ပါဝင်ခွင့်ရတာနဲ့ လျှို့ဝှက်မှုတွေကြောင့် ကမ္ဘာ့အရပ်ဘက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အ စည်းတွေက ပြင်းပြင်းထန်ထန်ကန့်ကွက်ကြတယ်။ နိုင်ငံပေါင်း ၁၁၅ နိုင်ငံမှ အဖွဲ့အစည်းပေါင်း ၈၉၀ ကျော်ပါဝင်တဲ့ ညွန့်ပေါင်းတပ်ဖွဲ့ကြီးက ဂျီ ၂၀ မ ဟုတ်ဘဲ ကုလသမဂ္ဂက ကြီးမှူးကျင်းပမယ့် အစည်းအဝေးပွဲကျင်းပရေးကို ထောက်ခံကြတယ်။ ကမ္ဘာပေါ်က အစိုးရတွေအားလုံး ပါဝင်ရမယ်၊ အရပ် ဘက်အဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ အဓိပ္ပာယ်ရှိတဲ့ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု လုပ်ရမယ်၊ ဒီအ ကျပ်အတည်းကြီးကြောင့် ထိခိုက်မှုကြီးကြီးခံရတဲ့ အုပ်စုတွေနဲ့ ဆွေးနွေးဖို့ ရှင်းလင်းတဲ့အချိန်ဇယား ရှိရမယ်၊ ကုံလုံကျယ်ပြန့်မှု ရှိရမယ်၊ ထင်သာမြင် သာရှိရမယ်၊ အဆိုပြုချက်တွေနဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်မူကြမ်းတွေ အစည်းအဝေး မ တိုင်မီ ကြိုတင်ဆွေးနွေးနိုင်ဖို့ ထုတ်ပြန်ပေးရမယ် စသဖြင့် တောင်းဆိုထား တယ်။

ပြင်သစ်သမ္မတ ဆာကိုဇီရဲ့ ကုလသမဂ္ဂမှာ အဆင့်မြင့်အစည်းအ ဝေးကျင်းပရေး အဆိုပြုချက်ကို သမ္မတဘုရင်က ပယ်ချလိုက်ပြီးနောက် ကုလ သမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံဥက္ကဋ္ဌ မိဂွယ်လ်ဒက်စ်ကိုတို (Miguel d'Escoto) က ၂၀၀၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၃၀ ရက်နေ့မှာ ဖိုရမ်တရပ် ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီမှာ သူက ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင် ၁၉၂ နိုင်ငံလုံးပါဝင်နိုင်ရေးနဲ့ ပိုပြီး ဒီမိုက

ရေစီကျရေးတို့ကို တောင်းဆိုခဲ့တယ်။ ‘တံခါးပိတ်အစည်းအဝေးတွေကနေပြီး တပိုင်းတစ စီမံချက်တွေနဲ့ တက်သုတ်ရိုက် ပြုပြင်ဖာထေးတာတွေ လုပ်လို့ ကတော့ အင်မတန်အန္တရာယ်ကြီးလှပါတယ်။ ရေရှည်ဖြေရှင်းရေးအတွက် ဂျီ ၁၉၂ ဖြစ်ရပါမယ်’ လို့ သူက ဆိုပါတယ်။

အဲဒီအစည်းအဝေးမှာ ကမ္ဘာ့ဘဏ်ရဲ့ စီးပွားရေးပညာရှင် အကြီး အကဲဖြစ်သူ ဂျိုးဆက်စတစ်ဂလစ်ကလည်း ‘ကျွန်တော်တို့ဟာ နောက် ဘ ရက်တန်ဂုတခု လုပ်ရမယ့်အချိန်ရောက်နေပြီ’ လို့ ကြေညာခဲ့တယ်။ ဘဏ္ဍာ ရေးအဖွဲ့အစည်းတွေကိုသာမက တည်ရှိလွှမ်းမိုးနေတဲ့ စီးပွားရေးအယူဝါဒ တွေကိုပါ ပြန်လည်စိစစ်သုံးသပ်ဖို့ ဒီစီးပွားရေးအကျပ်အတည်းက အခွင့်အ လမ်းတရပ်ကို ဖန်တီးပေးခဲ့ပြီလို့ သူက ပြောပါတယ်။ ငွေလဲလှယ်ရေးနှုန်း ထားတွေ မတည်ငြိမ်မှုကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေ အလွန်ထိခိုက်နစ်နာရတာ ကြောင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အရန်ငွေကြေးစနစ်သစ်တရပ် ဖန်တီးရေးကို အ မြန်စဉ်းစားရမှာဖြစ်တယ်လို့လည်း မှတ်ချက်ပေးသွားတယ်။

အဲဒီအစည်းအဝေးမှာပဲ အီကွာဒိုနိုင်ငံ စီးပွားရေးပေါ်လစီညှိနှိုင်း ရေးဝန်ကြီး ပီဒရိုပက်စ်ပီရက်စ် (Pedro Pa'ez Pe'rez) က တောင်အမေရိ ကနိုင်ငံများအကြား စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအတွက် မြော်မြင်ထား တဲ့ အဆိုပြုချက်တရပ်ကို တင်ပြသွားတယ်။ သူ့အဆိုပြုချက်ထဲမှာ နိုင်ငံခြား အရန်ငွေတွေ စုစည်းထားရေးဆိုတာ ပါဝင်တယ်။ သူတို့အကြားမှာ အ ရေးကြီး ကွဲလွဲချက်တချို့ကို မဖြေရှင်းရသေးပေမယ့် အာဂျင်တီးနား၊ ဘရာ ဇီးလ်၊ ဘိုလီဗီးယား၊ အီကွာဒို၊ ပါရာဂွေး၊ ဥရူဂွေးနဲ့ ဗင်နီဇွဲလားနိုင်ငံတွေဟာ သူတို့ရဲ့ကိုယ်ပိုင် ‘တောင်ပိုင်းဘဏ်’ (Bank of the South) ကို ငွေအရင်း အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၀ ဘီလျံနဲ့ ထူထောင်ဖို့ သဘောတူထားကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီဘဏ်ဟာ ဘယ်လိုလည်ပတ်မယ်၊ ဘယ်လုပ်ငန်းတွေကို ဦးစားပေး ငွေထောက်ပံ့သွားမယ်စတာတွေကိုတော့ စောင့်ကြည့်ရပါဦးမယ်။

အဲဒီလို တောင်အမေရိကနိုင်ငံတွေအကြားမှာ ကိုယ်ပိုင်ဘဏ်တ ရပ်ထူထောင်ရေးအပြင် တည်ငြိမ်တဲ့ရန်ပုံငွေတရပ်ထူထောင်ရေးနဲ့ အဆုံးမှာ တောင်အမေရိကငွေကြေးယူနစ်တခု ဖော်ထုတ်ရေးတွေလည်း ပါဝင်တယ်။ ဒေသတွင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး နောက်ခြေလှမ်းအဖြစ် ‘ဒေသတွင်းငွေ ကြေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်’ မှတဆင့် ယုံကြည်စိတ်ချရတဲ့ ငွေလဲနှုန်း တွေကို ပူးတွဲဆွေးနွေးသတ်မှတ်ရေး ဖြစ်တယ်။ ဒေသတွင်းကုန်သွယ်ရေး ငွေ ပေးချေမှုတွေမှာ ဒေါ်လာအစား တောင်အမေရိကငွေကြေးကို သုံးစွဲရေး၊ အဲဒီ ကတဆင့် ဒေသဗဟိုဘဏ်နဲ့ ‘ဘုံအရန်ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့’ တည်ထောင် ရေးစတာတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒါမှ အဲဒီဒေသဗဟိုဘဏ်နဲ့ ဒေသ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ တွေဆီက ငွေချေးနိုင်မှာဖြစ်လို့ တောင်အမေရိကနိုင်ငံတွေအနေနဲ့ အိုင်အမ် အက်ဖ်နဲ့ ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့ဆီက ငွေချေးနေစရာမလိုတော့ဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။

ဒီလိုနဲ့ တောင်အမေရိက နိုင်ငံတွေအကြား ဘုံငွေကြေးအသုံးပြုရေးဆီသို့ ဦးတည်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနောက် ၂၀၀၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာ ၂၉ မှ ဒီဇင်ဘာ ၂ ရက်နေ့အထိ ကာတာနိုင်ငံ ဒိုဟာမှာ ကုလသမဂ္ဂအစည်းအဝေးတရပ် ကျင်းပပြန်ပါတယ်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့ရေးဆိုင်ရာ နောက်ဆက်တွဲ အစည်းအဝေး ဖြစ်တယ်။ အဲဒီအစည်းအဝေးမှာ မက်ခရိုစီးပွားရေးငြင်းခုံ ဆွေးနွေးမှုနဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုတွေမှာ ကုလသမဂ္ဂရဲ့အခန်းကို ဘေးဖယ်ထားဖို့ ကနေဒါရဲ့ထောက်ခံမှုနဲ့ အမေရိကန်က ကြိုးစားခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ နည်းနည်းလျှော့ပေါ့ထားတဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုတော့ ချမှတ်နိုင်ခဲ့တယ်။ ‘ကမ္ဘာ့ဘဏ္ဍာရေးနဲ့ စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းကိစ္စ၊ ယင်းတို့က ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအပေါ် ထိခိုက်စေမှုတို့ဆိုင်ရာ အမြင့်ဆုံးအဆင့် ကွန်ဖရင့်တရပ်ကို ကုလသမဂ္ဂက ခေါ်ဆိုကျင်းပပေးရမယ်။ ဒီကွန်ဖရင့်ကို အထွေထွေညီလာခံဥက္ကဋ္ဌက စည်းရုံးခေါ်ဆိုပေးရမှာဖြစ်ပြီး လိုအပ်တာတွေကို ၂၀၀၉ ခုနှစ်မတ်လမတိုင်မီ ပြင်ဆင်ပြီး ဖြစ်ရမယ်။’

အဲဒီကွန်ဖရင့်က ဘရက်တန်ဂရဲ့အဆောက်အအုံတွေကို ရှိ ၂၀ အစည်းအဝေးမှာလို အသေးစားပြုပြင်ရေးတွေလုပ်ဖို့ ဆွေးနွေးတာမျိုး မဟုတ်ဘဲ တကယ်ထိထိရောက်ရောက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတွေလုပ်ဖို့အထိ ဦးတည်သွားနိုင်မလား။ လက်ရှိစနစ်ရဲ့ တရားမျှတမှုမရှိတာတွေကို သဘောတူညီမှုအသစ်တရပ်နဲ့ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်မလား။ ဒါတွေက စောင့်ကြည့်ရဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ပထမနဲ့ဒုတိယဘရက်တန်ဂရဲ့

ပထမဘရက်တန်ဂရဲ့ ကျင်းပတုန်းကအခြေအနေနဲ့ အခုအခြေအနေ မတူတော့ပါဘူး။ ပထမဘရက်တန်ဂရဲ့အစည်းအဝေးကျင်းပတဲ့ ၁၉၄၄ မှာ ဆိုရင် ဥရောပဟာ နာဇီဂျာမနီလက်အောက်မှာ ရှိနေဆဲ ဖြစ်တယ်။ နာဇီလက်အောက်က လွတ်မြောက်ဖို့အတွက် အနောက်ဘက်စစ်များမှာ အထွေထွေထိုးစစ်ကို အမေရိကန်ဦးဆောင်ပြီး ဆင်နွှဲခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။ ဒီနောက် နာဇီလက်အောက်က လွတ်မြောက်လာတော့လည်း ပြာပုံဘဝက ပြန်နာလန်ထူဖို့ အမေရိကန်ကို အားကိုးရတာပါ။ အမေရိကန်ကလည်း ‘မာရှယ်စီမံကိန်း’ နဲ့ ကူညီခဲ့တယ်။ အမေရိကန်က စီးပွားရေး၊ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး အဘက်ဘက်က စူပါပါဝါအဖြစ် ပေါ်ထွန်းလာချိန် ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီဘရက်တန်ဂရဲ့စနစ်ဟာ အတော်များများ အမေရိကန်ကို ဗဟိုပြုထားတာ တွေ့ရတာ ဖြစ်တယ်။

အခုအချိန်ကတော့ အဲဒီလို မဟုတ်တော့ပါဘူး။ စီးပွားရေး အကျပ်အတည်းကိုက အမေရိကန်က စဖြစ်လာတာ ဖြစ်တယ်။ နှစ်ရှည်လများ လို

ငွေအကြီးအကျယ်ပြတ်တဲ့ ဘတ်ဂျက်နဲ့ ခရီးနှင်လာတဲ့ အမေရိကန်ဟာ အခုစီးပွားပျက်ကပ်ကြောင့် ငွေတွေပိုသုံးရတော့မှာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီလိုငွေတွေ ဘယ်လိုရှာမလဲ။ ငွေထပ်ချေးမယ့်နိုင်ငံတော့ မပေါ်သေးပါ။ ဒါကြောင့် ဒေါ်လာထပ်ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဖို့ ပြင်နေရတယ်။ ဒီလိုလုပ်ပြန်ရင်လည်း ဒေါ်လာဈေးထပ်ကျမယ့် အန္တရာယ်ရှိနေတယ်။ နိုင်ငံခြားအရန်ငွေ ဒေါ်လာတွေရှိနေတဲ့ နိုင်ငံတွေက ဒီလိုဖြစ်မှာကို လိုလားမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် တရုတ်နိုင်ငံက နိုင်ငံခြားအရန်ငွေအဖြစ် ဒေါ်လာအစား ‘မဟာအရန်ငွေကြေး’ တရပ် ထူထောင်ဖို့ ပြောနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရုရှားနိုင်ငံကလည်း ဒါကို ထောက်ခံပါတယ်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံကလည်း လန်ဒန် ဂျီ ၂၀ အစည်းအဝေးမှာ သူတို့ အဆိုပြုထားသလို ပိုမိုတင်းကျပ်တဲ့ ဘဏ္ဍာရေးထိန်းကွပ်မှုတွေ မချမှတ်နိုင်ဘူးဆိုရင် သဘောတူညီချက်ကို လက်မှတ်ထိုးမှာ မဟုတ်ဘူးလို့ ပြောနေပါတယ်။

ဒီလိုဆိုလို့ အမေရိကန်ရဲ့မဟာအင်အားကြီးနိုင်ငံ အခန်းက ပြီးဆုံး နိဂုံးချုပ်သွားပြီလို့ ဆိုလိုတာ မဟုတ်ပါ။ ပထမ ဘရက်တန်ဂု ကာလလောက် တန်ခိုးမထွားနိုင်တော့တာကိုသာ ဆိုလိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အခု ထွန်းသစ်စနိုင်ငံတွေရဲ့ အင်အားကလည်း မသေးပါ။ ဒါကြောင့်လည်း သူတို့ကို အခုလို ဂျီ ၂၀ အစည်းအဝေးထဲ ထည့်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ရဲ့အသံတွေကလည်း ဒုတိယဘရက်တန်ဂုအတွက် အရေးပါတဲ့အခန်းက ရှိနေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ကျန်တတိယကမ္ဘာ နိုင်ငံတွေကလည်း အထက်မှာတင်ပြခဲ့သလို ဂျီ ၁၉၂ ဆိုပြီး ပြောနေတာလည်း ရှိပါတယ်။ ဒါဟာ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်တဲ့ အဆိုပြုချက် ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို အခြေအနေနဲ့ အသံမျိုးစုံအောက်မှာ ဒုတိယဘရက်တန်ဂု ဘယ်လိုဖြစ်လာမလဲဆိုတာ စောင့်ကြည့်ရမှာပါ။

နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးစနစ်သစ်အတွက် အဆိုပြုချက်များ

လက်ရှိတရားမျှတမှုမရှိတဲ့ ဘဏ္ဍာရေးစနစ်ကို အသေးစား ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလေးတွေလုပ်ရုံနဲ့ မပြီးတော့ပါ။ လုံးဝဥသံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ စားနပ်ရိက္ခာ၊ လူမှုရေး၊ ရာသီဥတုနဲ့ လောင်စာအကျပ်အတည်းတွေကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စိန်ခေါ်မှုတွေကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းဖို့ဆိုရင် နိုင်ငံအသီးသီးရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေကို ပြန်လည်ထိန်းညှိရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အရင်းအနှီးတွေ ထွက်ပြေးမှုကို မထိန်းချုပ်နိုင်ဘဲ အဲဒီလို လုပ်နိုင်မှာ မဟုတ်ပါ။

ဘဏ္ဍာရေးစနစ်သစ်က ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေနဲ့ တသီးပုဂ္ဂလ ချမ်းသာကြွယ်ဝသူတွေ အခွန်ငွေဒေါ်လာဘီလျံနဲ့ချီပြီး ရောင်တိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်စခန်းတွေကို ပိတ်ပစ်နိုင်ဖို့ လိုပါတယ်။ လေ့လာမှုတွေအရ အရင်းအနှီးထွက်ပြေးမှု၊ အခွန်ရောင်တိမ်းမှုနဲ့ အခြားတရားမဝင်လုပ်ရပ်တွေကြောင့် တောင်ပိုင်းနိုင်ငံ

တွေဟာ နှစ်စဉ် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၀၀ ဘီလျံကနေ တစ်ထရီလျံအထိ ဆုံး
ရှုံးမှုတွေ ရှိနေတယ်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေကို ဒီမိုကရေစီကျကျ ပြန်လည်ထိန်းကွပ်နိုင်ရေး
အတွက် နိုင်ငံအလိုက်စီမံချက်တွေချမှတ်ရာမှာ အဆင်ပြေချောမွေ့စေဖို့ ပံ့ပိုး
ပေးမယ့် နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးပိသုကာ လိုအပ်ပါတယ်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်တုန်း
က ကိန်းက အခုလို သတိပေးခဲ့ဖူးတယ်။ ‘အကွပ်လျော့ရဲ့ရဲ့ ငွေကြေးတွေဟာ
ကမ္ဘာပတ်ပြီး ပုံမှန်လည်ပတ်နေတဲ့လုပ်ငန်းတွေကို ဖရိုဖရဲဖြစ်စေလိမ့်မယ်။ အ
ရင်း စီးဆင်းလှုပ်ရှားမှု ထိန်းကွပ်ရေးကို လုပ်ဖို့ကလွဲပြီး အခြားမရှိပါ။’ ဒါ
ကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးပိုင်းမှာ ပိုပြီး အမျိုးသားဆန်စေရေးကို ကိန်း
က ထောက်ခံကြောင်း သိနိုင်ပါတယ်။ ဒါမှ ပြင်ပဖိအား သို့မဟုတ် အရင်း
ထွက်ပြေးမှုကို ကြောက်စရာမလိုဘဲ အစိုးရတွေဟာ သူတို့ရဲ့ဘဏ္ဍာရေးနဲ့
ငွေကြေးပေါ်လစီတွေကို ကွပ်ကဲနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

နဂိုက ဘရက်တန်ဂုဏ်စံဟာ အရင်းလှုပ်ရှားစီးဆင်းမှုတွေအပေါ်
အမျိုးသားထိန်းချုပ်မှုကို သိသိသာသာခွင့်ပြုခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။ ၁၉၅၅ တုန်း
ကဆိုရင် စက်မှုနိုင်ငံ ၁၇ နိုင်ငံနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံ ၈၅ နိုင်ငံမှာ အရင်းစီးဆင်း
လှုပ်ရှားမှုအပေါ် ပုံစံတမျိုးမျိုးနဲ့ ပမာဏကန့်သတ်မှုတွေ ရှိခဲ့ကြတယ်။
၁၉၉၀ ခုနှစ်အထိ စက်မှု ၁၁ နိုင်ငံနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ ၁၀၉ နိုင်ငံတို့မှာ အဲဒါမျိုး ရှိကြ
တုန်းဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေကို ဆွဲဆောင်နိုင်ဖို့အ
တွက်ဆိုပြီး အိုင်အမ်အက်ပ်ရဲ့ အားပေးမှုကြောင့် တဖြည်းဖြည်းနဲ့ တနိုင်ငံပြီး
တနိုင်ငံ အဲဒီကန့်သတ်မှုတွေကို စွန့်လွှတ်ပြီး သူတို့ရဲ့ဘဏ္ဍာရေးဈေးကွက်ကို
လွတ်လွတ်လပ်လပ်လှုပ်ရှားခွင့် ပေးခဲ့ကြတယ်။

လွတ်လပ်စွာကုန်သွယ်ရေးသဘောတူညီချက်တွေကလည်း ဘဏ္ဍာ
ရေးဈေးကွက်လွတ်လပ်ခွင့်ကို အားပြည့်ပေးတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် မြောက်
အမေရိက လွတ်လပ်စွာကုန်သွယ်ရေး သဘောတူညီချက် (NAFTA) က အ
ရင်းနှီးနိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်ရေးအပေါ် ထိန်းချုပ်မှုလုပ်တာတွေကို ခွင့်မပြုပါဘူး။
ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ချုပ်ကြီး (WTO) ကလည်း သူ့ရဲ့ ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်
ရာ အထွေထွေသဘောတူညီချက် (General Agreement on Trade in
Services) အရ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍမှာ ထိန်းကွပ်မှုတွေ
လျော့ချရေးကို အားပေးခဲ့တယ်။ ကုန်သွယ်ရေး သဘောတူညီချက်တွေမှာ ပါ
တဲ့ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတွေအပေါ် ထိန်းကွပ်မှုတွေကို ဖယ်ရှား
ပစ်စေခဲ့တယ်။

အရင်းချုပ်ထိန်းမှုတွေရှိပြီဆိုရင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေအနေနဲ့ တွက်ဆ
ဈေးကစားသူတွေက သူတို့ငွေကြေးတွေအပေါ် တိုက်ခိုက်လာမယ့်ဘေး အန္တ
ရာယ်ကို ကာကွယ်ဖို့ အရန်နိုင်ငံခြားငွေတွေ များများဆောင်ထားစရာ မလို
တော့ဘူး။ အဲဒီလို ဆောင်ထားမယ့်အစား ရေရှည်လူသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး
ကဏ္ဍတွေမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်မှာ ဖြစ်တယ်။

နောက်အရေးကြီးလုပ်ငန်းတစ်ခုကတော့ နိုင်ငံခြားငွေ လွှဲပြောင်းမှု တွေအပေါ် အခွန်အနည်းငယ် (Currency Transaction Tax CTT) ကောက် ခံရေးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနည်းနဲ့ ငွေကြေးတွက်ဆဈေးကစားမှုတွေကို ဟန့်တား နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီအခွန်ဟာ ဈေးကွက်ကို ရေရှည်ထိခိုက်မှု မဖြစ်စေဖို့ နည်းနည်းပဲကောက်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကာစီနိုအရင်းရှင်ကြီးတွေလောင်း ကစားမလုပ်မိစေဖို့တော့ အဟန့်အတား ဖြစ်စေပါလိမ့်မယ်။

နောက်ထပ်အရေးကြီးတဲ့ ကိစ္စတစ်ခုကတော့ တရားမဝင်တဲ့ကြွေး မြည်တွေကို သတ်မှတ်လျော်ပစ်မယ့် တိုင်းပြည်အကြွေး ပယ်ဖျက်ရေးယန္တရား ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုကိစ္စတွေကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းဖို့ လက်ရှိတည်ရှိနေတဲ့ ပါ ရီကလပ်လို အဖွဲ့အစည်းတွေဟာ မြီရှင်နိုင်ငံတွေက ကြီးစိုးနေတာ ဖြစ်တယ်။ မြီရှင်မြီစားနှစ်ဖက်စလုံး တန်းတူအခွင့်အရေးရပြီး ဘက်လိုက်မှုမရှိတဲ့ ဆုံး ဖြတ်ချက်တွေ ချမှတ်နိုင်မယ့် ကြွေးမြီဆိုင်ရာ ခုံသမာဓိရုံး ယန္တရားအသစ်ကို ဖန်တီးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုအန္တရာယ်ကို ကာကွယ်ဟန့်တားဖို့လည်း လိုပါတယ်။ အကန့်အသတ်ရှိတဲ့ ရုပ်ကြွင်းလောင်စာတွေကို မြောက်ပိုင်းနိုင်ငံ တွေက အလွန်အမင်းသုံးစွဲခဲ့တဲ့အတွက် တောင်ပိုင်းနိုင်ငံတွေအပေါ်မှာ ဂေ ဟဗေဒအကြွေး တင်ရှိနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် စနစ်သစ်မှာ မြောက်ပိုင်းနိုင်ငံ တွေမှာ သုံးစွဲတဲ့ ရုပ်ကြွင်းလောင်စာတွေအတွက် ဘုံကာဘွန်ခွန် ကောက်ခံ ရပါမယ်။ ကောက်ခံရရှိတဲ့အခွန်ငွေကို တောင်ပိုင်းနိုင်ငံက ဂေဟစနစ်ပျက်စီး မှုကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးနဲ့ လောင်စာထိန်းသိမ်းရေးနဲ့ အသစ်ပြန်ဖြစ်စေရေး လုပ်ငန်းတွေမှာ သုံးစွဲစေရပါမယ်။ ဒီလုပ်ငန်းကို ကမ္ဘာ့ဘဏ်က ဦးစီးလုပ်ကိုင် တာမဟုတ်ဘဲ ကုလသမဂ္ဂအေဂျင်စီတစ်ခုခုက ဦးစီးစေသင့်တယ်။

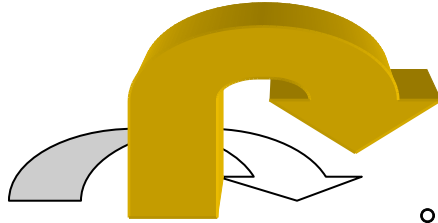
ဘဏ္ဍာရေးစနစ်သစ်ဟာ လင်းတငွေကြေးအဖွဲ့တွေ (vulture funds) ရဲ့ လှုပ်ရှားမှုကိုလည်း ရပ်တန့်ပစ်ရပါမယ်။ အကြွေးအပြည့်ပြန်မရတော့ဘူး လို့ ယူဆသွားတဲ့ မြီရှင်တွေဆီက နိုင်ငံခြားကြွေးမြီတွေကို ဈေးပေါပေါနဲ့ အဲဒီပုဂ္ဂလိက အဖွဲ့အစည်းတွေက ဝယ်ယူလိုက်ကြတယ်။ ဒီနောက်မှာ အဲဒီ (vulture funds) တွေက မြီစားနိုင်ငံတွေကို တရားရုံးမှာ တရားစွဲပြီး သူတို့ ကုန်ကျထားတာထက် အဆများစွာများတဲ့ ငွေကြေးကို ရယူကြတယ်။

ဒါတွေဟာ ရည်မှန်းချက်တော့ မြင့်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘရက်တန်ဝု အသစ်မှာ ဒီအစီအစဉ်တွေ မပါဘူးဆိုရင်တော့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ တရားမျှတ မှုနဲ့ ဂေဟစနစ်ရေရှည်တည်တံ့မှုတွေကို ရရှိနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

ရည်ညွှန်း - What Kind of a "New" Bretton Woods Will Emerge from the Crisis? by John Dillon
- The United States, Europe and Bretton Woods II by George Friedman and Peter Zeihan

ကြည့်ခင်း

နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ

စိန်ချင်းကြည်

နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ နောက်ဆုတ်နေရတာကို အတိုင်းသားမြင်နေရပါတယ်။ သူ့ရဲ့ အဓိကအမှတ်လက္ခဏာကြီးသုံးခုဖြစ်တဲ့ ကုန်သွယ်ရေးမှာထိန်းချုပ်မှု မထားခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးမှာ ထိန်းချုပ်မှုမထားခြင်းနဲ့ ဘဏ္ဍာရေးကွာဟမှုတွေကို ရှောင်ကွင်းပြီး “ခိုင်မာတဲ့ ဘဏ္ဍာရေးစနစ်” တရပ်ထားရှိခြင်း ဆိုတာတွေဟာ နေရာတကာမှာ ပယ်ဖျက်ခြင်းခံနေရပါပြီ။ အမေရိကန်သမ္မတ အိုဘားမားက သူ့ နိုင်ငံသားတွေကို “အမေရိကန်နိုင်ငံဖြစ်ပစ္စည်းတွေ ကိုဝယ်ပါ” လို့ တိုက်တွန်းနေတာ၊ “ပြည်ပကုမ္ပဏီတွေကို အလုပ်တွေ ခွဲလုပ်ခိုင်းနေတဲ့ ကုမ္ပဏီတွေကို အရေးယူရဖို့ စဉ်းစားနေတာ” တို့ဟာ ကိုယ်ကျိုးစီးပွား ကာကွယ်ရေး (protectionism) ရဲ့ ပဏာမခြေလှမ်းတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိကန်နဲ့ဗြိတိန်တို့မှာ ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းတွေကို နိုင်ငံတော်က ချုပ်ကိုင်နေတာဟာလည်း ဘဏ္ဍာရေးထိန်းချုပ်မှု မထားရေးဆိုတာနဲ့ ဆန့်ကျင်ရာကို ဦးတည်နေတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ အခုဆွေးနွေးနေကြတာက ဒီအခြေအနေဟာ ဒီအကြိမ် စီးပွားရေး ကျဆင်းမှုပြီးရင် “ပုံမှန်အတိုင်း” ပြန်ဖြစ်ဦးမလား၊ မဖြစ်တော့ဘူးလားဆိုတာပါပဲ။ သဘာဝကျစွာပဲ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒကို ကိုးကွယ်သူတွေက ဒါဟာ ယာယီအခြင်းအရာသာ ဖြစ်တယ်၊ “ပုံမှန်အတိုင်း” ပြန်ဖြစ်တာနဲ့ တပြိုင်နက်တည်း ငွေကြေးနယ်ပယ်ကို ပြန်ပြီး ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြန်လုပ်ရမယ်လို့ ယုံကြည်ပြောဆိုနေကြပါတယ်။ စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကနေ လွတ်မြောက်ရင် ဘဏ္ဍာရေးကွာဟမှုတွေ ပြန်လျော့ပါးသွားမယ်လို့လည်း ပြောဆိုနေကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အကောင်းဆုံးဆိုတာ ပြန်ဖြစ်ဦးတောင်မှ မူလအတိုင်းကတော့ လုံးဝ မဖြစ်နိုင်တော့ပါဘူး။ ဒီအကြိမ်ကျဆင်းမှုကြီးက ဖော်ပြလိုက်တဲ့ အချက် တချက်ကတော့ နောင်မှာ ဈေးကွက်တွေကို မထိန်းချုပ်ဘဲ လွှတ်ထားလို့ မဖြစ်တော့ဘူးဆိုတာပါပဲ။ ဒီတခါကပ်ကျော်ပြီးရင်လည်း ဘဏ္ဍာရေးဈေးကွက်တွေကို စည်းကမ်းတွေကြပ်မတ်ဖို့ အများကြီးလုပ်ရတော့မှာပါ။ အမေရိကန်နဲ့

အင်္ဂလိပ်တို့အကြား တခြား ဘာကွဲလွဲမှုတွေရှိရှိ၊ ဒီအချက်အပေါ်မှာတော့ တထပ်တည်းမြင်ကြပါတယ်။

ပြောရရင် ဒီတကြိမ်စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကြီးဟာ အလွယ်နဲ့ မြန် မြန်ဆန်ဆန် ကျော်လွန်သွားမယ့်သဘော မရှိပါဘူး။ ဒီလိုကြာနေတာရဲ့ အရေးကြီးတဲ့ အကြောင်းရင်းတခုက နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာအရင်းရဲ့ အတွေး အခေါ်ဖြစ်တဲ့ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒရဲ့ အစဉ်အလာတွေ ကြွင်းကျန်စွဲမြဲနေသေး လို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို မစွန့်လွှတ်နိုင်လေ၊ ဒီအကြိမ် စီးပွားရေးကျဆင်း မှုကြီးက နာတာရှည်လေ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

လူထုသုံးအားကို တိုးချဲ့ရေး

စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကြီးအတွက် သုံးစွဲနေကြတဲ့ အမြင်သာဆုံးဆေး မြီးတိုကတော့ လူထုသုံးစွဲမှုကတဆင့် ဝယ်လိုအားကို တိုးချဲ့တာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ လက်တွေ့မှာ ဒီလိုငွေကြေးစီးဆင်းမှုဖန်တီးတာ သက်သက်နဲ့ မရပါဘူး။ ဘာ ကြောင့်လဲဆိုတော့ ငွေကြေးအဆောက်အအုံကြီးတွေ (ဥပမာဘဏ်)၊ ငွေ ကြေး အများကြီးပိုင်ဆိုင်သူတွေက ငွေကြေးစီးဆင်းလည်ပတ်ဖို့အတွက် အဲဒီ ထည့်သွင်းလိုက်တဲ့ ငွေကြေးတွေကို စုပ်ယူလိုက်လို့ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ပြီး လက်ရှိ စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကြီးကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ငွေကြေးလည်ပတ် စီးဆင်းမှု ဟာကွက်ဟာ အင်မတန်မှကြီးလှပါတယ်။ ဒါကို တချို့ဘောဂဗေ ဒသမားတွေက ငွေကြေးစီးဆင်းမှုထောင်ချောက်လို့တောင် ခေါ်ကြပါတယ်။

ဒီလိုငွေကြေးစီးဆင်းလည်ပတ်မှုအတွက် ငွေတွေထည့်သွင်းမယ်ဆို ရင် နယ်ပယ်တခု၊ နှစ်ခုလောက်မှာသာ ထည့်သွင်းလို့မဖြစ်ပါဘူး။ အရေးပါ တဲ့နယ်ပယ်စုံမှာ အများကြီးထည့်သွင်းရမှာပါ။ ဒါပေမဲ့ ဒါကို နိုင်ငံတကာ ဘဏ္ဍာအရင်းက မကြိုက်ပါဘူး။ ဒါကြောင့်လည်း အဲဒီလိုလုပ်တာကို ဘယ် မှာမှ မတွေ့ရသေးပါဘူး။ အမေရိကန်နဲ့တရုတ်တို့က ငွေတွေနဲ့ တွန်းအား ပေးဖို့ စီစဉ်လုပ်ကိုင်နေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အမေရိကန်က သုံးမယ့်ငွေဟာ နည်းလွန်းနေပါတယ်။ မထိရောက်နိုင်ပါဘူး။ တရုတ်လုပ်မှာကိုလည်း စောင့် ကြည့်ရဦးမှာပါ။ ဥရောပကတော့ ဒီကိစ္စမှာ နကမ္မတိ၊ တုတ်တုတ်မှ မလှုပ် ပါဘူး။

ဘဏ္ဍာအရင်းဟာ အများပြည်သူအတွက် အသုံးစရိတ်ချမှတ်တာ မှန်သမျှကို မနှစ်မြို့ပါဘူး။ အစိုးရကဝင်ပြီးချယ်လှယ်တယ်လို့ ထင်စရာရှိတဲ့ လုပ်ရပ်မှန်သမျှကိုလည်း သူတို့အတွက်အကျိုးမရှိဘူးထင်ရင် မနှစ်မြို့ပါဘူး။ ၁၉၂၉ ခုနှစ်တုန်းက အင်္ဂလန်မှာ လစ်ဘရယ်ပါတီခေါင်းဆောင် လျှိုက်ဂျော့ (Llyod George) က ဘောဂဗေဒပညာရှင်ကီန်းစ် (Keynes) ရဲ့ အကြံပေး ချက်အရ ဗြိတိန်နိုင်ငံမှာအလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်မှု တိုက်ဖျက်ရေးအတွက် အစိုးရရဲ့ ချေးငွေနဲ့ အလုပ်တွေဖော်ထုတ်ဖို့ တင်ပြတော့ ဘဏ္ဍာအရင်းရဲ့ စကားကို

သာနားထောင်တဲ့ ဗြိတိသျှအစိုးရငွေတိုက်ဟာ ငြင်းပယ်ခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပဲ ၁၉၃၀စုနှစ်များတုန်းက စီးပွားပျက်ကပ်ကြီး အတွင်းမှာ ကိန်းစံရဲ့ အကြံပြုမှုနဲ့ ဂျာမနီနိုင်ငံ အလုပ်သမားသမဂ္ဂတချို့က တင်ပြလာတဲ့ အစိုးရငွေကို အသုံးပြုရေးစီမံချက်လည်း ပယ်ချခြင်းခံခဲ့ရပါတယ်။

ကိန်းစံရဲ့အယူအဆတွေကို ဥပက္ခာပြုခဲ့တဲ့ အရင်းရှင်စနစ်ဟာ စစ်စရိတ်တွေနဲ့မှ ပြန်နာလန်ထူခဲ့ပါတယ်။ စီးပွားရေးကပ်ကြီးထဲကနေ ဦးဆုံးထွက်လာနိုင်သူက ဂျပန်ပါ။ ဂျပန်ဖက်ဆစ် စစ်အစိုးရက သူ့နိုင်ငံကို စစ်လက်နက်တပ်ဆင်ရေးတွေ အကြီးအကျယ်လုပ်ပြီး စီးပွားရေးကပ်ကို ကျော်လွှားခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒုတိယက နာဇီတွေတက်လာပြီဖြစ်တဲ့ ဂျာမနီ။ လစ်ဘရယ်အရင်းရှင်များရဲ့ စီးပွားရေးတွေဟာ ၃၀ စုနှစ်များကုန်ခါနီး၊ ဖက်ဆစ်တွေကို ရင်ဆိုင်ဖို့အတွက် စစ်ပြင်ဆင်၊ စစ်လက်နက်တွေ တပ်ဆင်ကြတော့မှ ပြန်ကောင်းလာတာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလောက်အကြာကြီး စီးပွားရေးကပ်ကြီးကြာခဲ့တာရဲ့အဓိကကျတဲ့ အကြောင်းရင်းတခုက နိုင်ငံငွေနဲ့ အများပြည်သူအတွက် အသုံးချဖို့အစီအစဉ်တွေကို ဆန့်ကျင်လက်မခံခဲ့လို့ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလိုဆန့်ကျင်တာရဲ့ အဓိကအကြောင်းရင်းကတော့ နိုင်ငံတော်ကနေပြီး အရင်းရှင်စီးပွားရေးကို ဝင်လုပ်ကိုင်တယ်လို့ဆိုလိုက်တာနဲ့ အရင်းရှင်တွေရဲ့ တရားဝင်တည်ရှိမှုကို ထိခိုက်စေလို့ပဲဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတော်ကနေ လုပ်ငန်းတွေကို ထိရောက်စွာ လည်ပတ်စေနိုင်တယ်ဆိုရင်၊ ဒါမှမဟုတ် စနစ်ကြီးကို ချောမွေ့စွာလည်ပတ်စေနိုင်တယ်ဆိုရင် အရင်းရှင်တွေကို ဘာအတွက် လိုအပ်နေဦးမှာလဲ။ ဒီလိုမေးခွန်းကို ဘဏ္ဍာအရင်းကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ အရင်းရှင်တွေ (ကိန်းစံစကားနဲ့ဆိုရင် ဘယ်အသုံးဝင်တဲ့အခန်းမှာမှ မပါဝင်တဲ့ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူတွေ) က မခံနိုင်ပါဘူး။

စစ်ကြီးပြီးတဲ့ နောက်ပိုင်းနှစ်တွေကျမှ ဘဏ္ဍာအရင်းဟာ အားနည်းလာလို့ အထက်ကပြောခဲ့တဲ့ဆန့်ကျင်မှုတွေ တစ်စုံတရာ လျော့နည်းလာပါတယ်။ စစ်ကြီးဟာ ရှေ့တန်းရောက် အရင်းရှင်နိုင်ငံကြီးတွေက လူတန်းစားတွေရဲ့ အင်အားတည်ရှိမှုကို ပြောင်းလဲစေခဲ့ပါတယ်။ ဘဏ္ဍာအရင်းရဲ့ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး အရှိန်ဩဇာ တစ်စုံတရာကျဆင်းခဲ့ပြီး အလုပ်သမား လူတန်းစားမှာတော့ တစ်စုံတရာ တက်လာခဲ့ပါတယ်။ ဒါကို (ပုံစံဟောင်း) ဆိုရှယ်ဒီမိုကရေစီ ပြန်လည်အားကောင်းလာပြီး ကိန်းစံရဲ့ ဈေးကွက်တောင်းဆိုမှု ကွပ်ကဲရေး အယူအဆကို စတင်ကျင့်သုံးလာကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီလိုနဲ့ အရင်းအနှီး စုစည်းမှုတွေဖြစ်လာပြီး ငွေကြေးအုပ်စုတွေဖြစ်လာ၊ နောက်ဆုံးမှာ ငွေကြေးအရ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းဖြစ်လာပြီး ဘဏ္ဍာအရင်းရှင်စနစ်ဟာ ကိန်းစံရဲ့ ဈေးကွက်တောင်းဆိုမှု ကွပ်ကဲရေးအယူအဆအပေါ် ပြန်အနိုင်ရသွားပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒနဲ့ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းတွေ ဖြစ်ပေါ်လာတော့တာပါ။

ဒို့ဟနဲ့ပဋိပက္ခတွေ ပြွမ်းနေတဲ့ အရင်းရှင်စနစ်

နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာအရင်းဟာ အခုလိုအခါမှာတောင်မှပဲ နိုင်ငံတော် အသုံးစရိတ်ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့ ငွေကြေးစီးဆင်းမှု တွန်းအားပေးတာကို သဘောမကျနိုင်ပါဘူး။ (ဒီလိုအခါမှာ အနည်းဆုံး နိုင်ငံရေးအရ ရုပ်ပြကောင်းအောင် အများပြည်သူအတွက် အသုံးတွေပြုရပါတယ်။) သူတို့ဟာ နိုင်ငံတော်ကနေ ပြည်သူတွေရဲ့ငွေတွေကို အသုံးပြုပြီး ဒုက္ခတွေ့နေတဲ့ သူတို့ ငွေကြေးစနစ်ကြီးကို ကယ်တင်တာမျိုး ဖြစ်စေချင်တာပါ။ တနည်းပြောရရင် အများပြည်သူပိုင်တဲ့ငွေကိုလည်း သူတို့အတွက်ပဲ ဖြစ်စေချင်တာပါ။

အထက်မှာပြောခဲ့သလိုပဲ ဘဏ္ဍာအရင်းကြောင့် စီးပွားရေး ကျဆင်းမှုဟာ ရှည်ကြာလာတာနဲ့အမျှ အလုပ်သမားတွေမှာ အလုပ်လက်မဲ့ကာလတွေကြာ၊ လယ်သမားနဲ့လုပ်ငန်းရှင်တွေမှာ စီးပွားရေးထိခိုက်စတဲ့ အနိဋ္ဌာရုံတွေဟာလည်း တာရှည် တည်ရှိနေမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ပဲ ဘဏ္ဍာအရင်းက နီယိုလစ်ဘရယ်အတွေးအခေါ်ကို မစွန့်လွှတ်ချင်လေ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ ဆက်လက်တည်ရှိမှုကို ခြိမ်းခြောက်နေမှာဖြစ်ပါတယ်။ အရင်းရှင်ဝါဒရဲ့ ပဋိပက္ခလို့ ဆိုလိုက်တာ ဒါကြောင့်ပဲဖြစ်ပါတယ်။

ဈေးကွက်တွေကို လွှတ်မထားသင့်၊ နိုင်ငံတော်က ကွပ်ကဲသင့်တဲ့ နောက်အကြောင်းတခု ရှိပါသေးတယ်။ “လွှတ်လပ်တဲ့” ဈေးကွက်၊ အထူးသဖြင့် “လွှတ်လပ်တဲ့” ငွေကြေးဈေးကွက်ရှိတဲ့ အရင်းရှင်စီးပွားရေးမှာ “ပူဖောင်းတွေ”ဖြစ်ပေါ်တာနဲ့ “ပူဖောင်းတွေ” ပေါက်ကွဲတာတွေ မပြတ်ဖြစ်ပေါ်နေမှာပါ။ “ပူဖောင်းတွေ” ဖြစ်ပေါ်တဲ့အခါမှာ စီးပွားရေးတက်ပြီး “ပူဖောင်းတွေ” ပေါက်ကွဲတဲ့အခါမှာ စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကြီးတွေဖြစ်ပေါ်တာပါပဲ။ ဒီလို “ပူဖောင်း” ပေါက်ကွဲတာတွေဖြစ်တိုင်း ပြင်ပကဝင်ပြီး “ထောက်ကူ” ရတာပါပဲ။ အဲဒီလို အထောက်အကူတွေ ရနေလို့ကတော့ အရင်းရှင်စနစ်ဟာ “မတ်”နေတာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ မရရင်လည်း ဇရာမ ကျဆင်းမှုကြီးတွေ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။

ပထမကမ္ဘာစစ်မတိုင်မီက အရင်းရှင်စနစ်ဟာ “နယ်ပယ်တိုးချဲ့ခြင်း” ဆိုတဲ့ အထောက်အကူကိုရခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါက သန်းပေါင်းများစွာသော ဥရောပတိုက်သားတွေ အမေရိကန်၊ ဩစတြေးလျ၊ နယူးဇီလန်၊ ကနေဒါ၊ တောင်အာဖရိကစတဲ့ ရေကြည်ရာ မြက်နုရာဒေသတွေကို သွားပြီး ဒေသခံတွေဆီကမြေတွေကိုလုယက် အခြေချကြတာပါပဲ။ သူတို့အခြေချရာ နေရာသစ်တွေအတွက် ပစ္စည်းအမျိုးမျိုး၊ အထူးသဖြင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ (infrastructure) တွေအတွက် တိုက်ရိုက်၊ ဒါမှမဟုတ်သွယ်ဝိုက် ဝယ်လိုအားတွေကြောင့် ကမ္ဘာ့အရင်းရှင်စနစ်အတွက် ပြည်ပတင်ပို့မှုတွေကနေ အကြီးအကျယ်စီးပွားဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီသာယာတဲ့ကာလကြီးဟာ ပထမ ကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်တော့ အဆုံးတိုင်သွားပါတော့တယ်။ ဒီစစ်ပွဲကာလဟာ အရင်းရှင်စနစ်အဖို့ ပြင်ပက အထောက်အကူမရတဲ့ ကာလလို့ ပြောရပါမယ်။

ဒီတော့ ၁၉၂၀ ခုနှစ်များအနှောင်းပိုင်းမှာ စီးပွားရေးကပ်ကြီး ဖြစ်ပေါ်လာ တာဟာ သိပ်တော့မဆန်းပါဘူး။

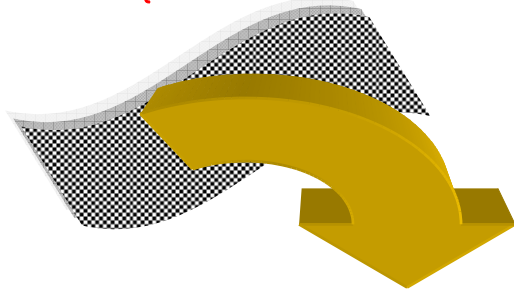
ကိန်းစိကပေးတဲ့ နိုင်ငံတော်သုံးစွဲမှုဟာ ဝယ်လိုအားကို ပေါ်ပေါက် စေရမယ် ဆိုတဲ့ဆေးအညွှန်းဟာ “ပြင်ပက” အထောက်အကူကို ဖန်တီးခိုင်း တာပါပဲ။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးတော့ အရင်းရှင်စနစ်အနေနဲ့ ကာလကြာ ရှည်စွာ စီးပွားရေး ပွင့်လန်းခဲ့တာဟာ အဲဒီပြင်ပ အထောက်အကူကို ရခဲ့လို့ ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကိန်းစိပြောတဲ့ ဝယ်လိုအားစီမံချက် ဆိုတာကိုလည်း စွန့်ပစ်၊ နောက်ပြီး နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာအရင်းလည်း ပေါ်လာတဲ့နောက်တော့ အရင်းရှင်စနစ်မှာ အထောက်အကူမဲ့ဘဝ ပြန်ရောက်သွားပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ၁၉၉၀ ခုနှစ်များရဲ့ “ပူဖောင်း” ပေါက်ကွဲမှုဖြစ်ပေါ်ပြီး စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကြီး ပေါ်ပေါက်တာပါပဲ။

အခုလည်းပဲ နိုင်ငံတော်သုံးစွဲမှုဆိုတဲ့ အထောက်အကူကြီးတခု မုချ လိုအပ်နေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒါဟာ စနစ်ထဲမှာကို ထည့်သွင်းသတ်မှတ်ထား တဲ့ အထောက်အကူမျိုးဖြစ်ရမှာပါ။ နို့မို့လို့ကတော့ ဒီသံသရာထဲက ထွက် နိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ပြဿနာက အရင်းရှင်စနစ်က စီမံကိန်းချတဲ့ စီးပွားရေးကို လက်မခံပါဘူး၊ ဆန့်ကျင်ပါတယ်။ အထက်မှာပြောခဲ့တဲ့ ပေါ် ပေါက်ခဲ့တဲ့ အထောက်အကူတွေဟာ တမင်လုပ်ယူတာတွေ မဟုတ်ပါဘူး။ မ တော်တဆ ရရှိတာတွေဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ပွဲ၊ လူတန်းစားတိုက်ပွဲ စတာတွေ ကနေ ပေါ်ထွက်တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရှေ့မှာ အရင်းရှင်စနစ်အနေနဲ့ စီမံကိန်းအသစ်တွေ ချမှတ်မလား၊ ဒါမှမဟုတ် တခြားစနစ်တခုကိုပဲ နေရာ ဖယ်ပေးမလား၊ ဘာမှ အတိအကျမပြောနိုင်ပါဘူး။ တခုပဲ အတိအကျ ပြော နိုင်ပါတယ်။ အဲဒါက တော့ နီယိုလစ်ဘာရယ်ဝါဒဟာ နေဝင်ပြီဆိုတာပါပဲ။

စိန်ချင်းကြည်

ရှေ့မှာ အရင်းရှင်စနစ်အနေနဲ့ စီမံကိန်းအသစ်တွေ ချမှတ်မလား၊
ဒါမှမဟုတ် တခြားစနစ်တခုကိုပဲ နေရာဖယ်ပေးမလား၊ ဘာမှ
အတိအကျမပြောနိုင်ပါဘူး။ တခုပဲ အတိအကျ ပြောနိုင်ပါတယ်။ အဲဒါက
တော့ နီယိုလစ်ဘာရယ်ဝါဒဟာ နေဝင်ပြီဆိုတာပါပဲ။

ဘရစ်တန်ဝု စနစ်အကြောင်း သိကောင်းစရာ

(ရဲဘော် ရှုယဉ်)

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ဘဏ္ဍာရေး အကျပ်အတည်းစတင်ကျရောက်လာတဲ့ ၂၀၀၈ ခုနှစ် အလယ်ပိုင်းလောက်ကစလို့ ဘရစ်တန်ဝုစနစ် (Bretton Woods System) ဆိုတဲ့ စကားလုံး သတင်းဆောင်းပါးများမှာ မကြာခဏ တွေ့လာ ရပါတယ်။

ကဲ ဒါဖြင့် ဘရစ်တန်ဝုစနစ် ဆိုတာ ဘာပါလိမ့်။

ဘရစ်တန်ဝုစနစ်ဆိုတာဟာ ကမ္ဘာ့အဓိက စက်မှုနိုင်ငံကြီးများ အကြားရှိတဲ့ ကုန်သွယ်ရေးနဲ့ ဘဏ္ဍာရေးဆက်ဆံမှု စည်းမျဉ်းဥပဒေများကို တည်ဆောက်ပေးလိုက်တဲ့ ငွေကြေးဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်တရပ်သာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးခါနီး စစ်အပြီး နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးစနစ် ပြန်လည်တည်ဆောက်ဖို့ ပြင်ဆင်တဲ့အနေနဲ့ “နိုင်ငံတကာငွေကြေးနဲ့ဘဏ္ဍာရေး ကွန်ဖရင့်ကြီး”ကို အမေရိကန် နယူးဟာမ်ရှိုင်းယားပြည်နယ် ဘရစ်တန်ဝု အရပ်ရှိ ဝါရှင်တန်ဟော်တယ်မှာ ၁၉၄၄ ခုနှစ် ဇူလိုင်လအတွင်းမှာ ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ မဟာမိတ်နိုင်ငံပေါင်း ၄၄ နိုင်ငံက ကိုယ်စားလှယ်ပေါင်း ၇၃၀ တက်ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီမှာ ကိုယ်စားလှယ်အများအပြား အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးကြပြီး ဘရစ်တန်ဝုသဘောတူညီချက်ကို ချုပ်ဆိုခဲ့ကြတယ်။

အဲဒီသဘောတူညီမှုကနေပြီး နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးစနစ်ကို စနစ်တကျ ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်မယ့် ဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၊ နည်းလမ်းများ၊ စနစ်များကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ပြီး အဲဒီကနေ နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (IMF) တို့၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်ဖြစ်လာမယ့်အဖွဲ့တို့ ပေါ်ထွန်းခဲ့ပါတယ်။

ဒီသဘောတူညီချက်ကို လက်မှတ်ထိုးတဲ့ နိုင်ငံများအနေနဲ့ မိမိတို့ နိုင်ငံရဲ့ ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းကို ရွှေ့နဲ့ တန်ဖိုးချင်း အသေသတ်မှတ်ရမှာ ဖြစ်ပြီး IMF ရဲ့ ကြီးကြပ်မှုကို ခံရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီစနစ် ပေါ်လာရတဲ့ နိုင်ငံရေးအခြေအနေကတော့ ၁၉၃၀ ခုနှစ် အတွင်း ပေါ်ခဲ့တဲ့ စီးပွားရေးပျက်ကပ်ကြီး (The Great Depression) ရဲ့ အတွေ့အကြုံများအရရော ကမ္ဘာ့စစ်ကြီး ၂ ခုအပြီး နိုင်ငံတကာ ဩဇာအာဏာ နိုင်ငံတချို့လက်ထဲ ကျဆင်းသွားမှုရော ကမ္ဘာ့ငွေကြေးပြဿနာများမှာ ခေါင်းဆောင်မှုအခန်းကို ရယူချင်တဲ့၊ ရနိုင်တဲ့အင်အားလည်းရှိနေတဲ့ အင်အားကြီးနိုင်ငံ ပေါ်ပေါက်လာမှု (အမေရိကန်ကိုဆိုလို) စတာတွေကြောင့် ပါပဲ။

ဒီသဘောတူညီချက်ကို အောင်အောင်မြင်မြင် ရနိုင်လိုက်တဲ့ အခြေခံအကြောင်းအချက်ကတော့ အရင်းရှင်စနစ်အပေါ် ယုံကြည်မှုနဲ့ ကာကွယ်လိုမှုကြောင့်ပါပဲ။ ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံအတော်များများအကြား အရင်းရှင်စနစ် ပုံစံသဏ္ဍာန်အပေါ် ကျင့်သုံးတဲ့အစိုးရများရဲ့ ပေါ်လစီဟာ မတူကွဲပြားမှုအချို့ ရှိပေမယ့် အားလုံးဟာ အခြေခံအားဖြင့် ဈေးကွက်စနစ်ရဲ့ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ်မှာ အခြေခံပါတယ်။ သူတို့အချင်းချင်းအကြား တူညီမှုက ပိုများပါတယ်။ စစ်အတွင်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ ငွေကြေးကမောက်ကမဖြစ်မှုများကနေပြီး နိဂုံးချုပ်သင်ခန်းစာတွေ ထုတ်ခဲ့ကြပါတယ်။

၁၉၃၀ ခုနှစ်များက ငွေကြေးဘဏ္ဍာရေး အဆောက်အအုံများအတွင်း ထိန်းချုပ်မှုအားနည်းချက်များက ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးပျက်ကပ်ကြီးကို ဆိုက်ရောက်စေခဲ့တယ်လို့ သုံးသပ်ကြပြီး မိမိတို့နိုင်ငံချင်းရဲ့ ငွေကြေးတန်ဖိုး ချလိုက်ပြီး ပို့ကုန်များအောင် လုပ်မှုတွေကြောင့် ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးစနစ်တခုလုံး ထိခိုက်ခဲ့ရတယ်လို့ ယူဆကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် တနိုင်ငံချင်း အကျိုးစီးပွားပေါ်မှာ အခြေခံတဲ့ ရေတိုစဉ်းစားနည်းများအစား ရေရှည်ကြိုတင်စဉ်းစားနည်းများကို ကြံဆခဲ့ကြတာပါ။ ဒါကြောင့် နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးစနစ်အတွက် ဈေးကွက်ထိန်းချုပ်ပြီး ငွေကြေးတန်ဖိုးတွေကို တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ချုပ်ကိုင်တဲ့ စနစ်တရပ် ဖော်ဆောင်ဖို့ စဉ်းစားကြတာပါပဲ။

၁၉၃၃ မှ ၁၉၄၄ ထိ အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဖြစ်တဲ့ ဟာလ် (Hull) က ကမ္ဘာ့စစ်ကြီး ၂ ခု ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရတဲ့ အခြေခံအကြောင်းရင်းတွေထဲမှာ စီးပွားရေးအရ မမျှတဖြစ်မှုများ၊ ကုန်သွယ်ရေးစစ်ပွဲများ (trade warfare) များပါတယ်လို့ဆိုပြီး စစ်အပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်ဖို့ဆိုရင် လွတ်လပ်တဲ့ နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးစနစ် တည်ဆောက်ရမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အတားအဆီးမရှိတဲ့ ကုန်သွယ်ရေးဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုဖြစ်စေပြီး အကန့်အသတ်၊ မညီမမျှနဲ့ အကောက်ခွန်မြင့်မားမှုတွေကတော့ စစ်ပွဲကို ဖြစ်စေတယ်လို့လည်း ဆိုပါတယ်။ ဒါကို သူက စီးပွားရေးလုံခြုံမှု (Economic Security) လို့ အမည်တပ်ပါတယ်။ ဒါဟာ အမေရိကန်တွေအဖို့ ကမ္ဘာအနှံ့ လွတ်လပ်စွာကုန်သွယ်နိုင်ခွင့် ရရေးအတွက်ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီလွတ်လပ်တဲ့ နိုင်ငံတကာ

စနစ်မှာလည်း အစိုးရတွေရဲ့ စွက်ဖက်မှုနဲ့ ထိန်းချုပ်မှု လိုအပ်တယ်လို့လည်း ဆိုကြပါတယ်။ ဒီစီးပွားရေးကပ်ကြီးအပြီးမှာတော့ အစိုးရထိန်းချုပ်မှုတွေကို ပိုလုပ်လာကြပါတယ်။ မိမိနိုင်ငံသားများရဲ့ စီးပွားရေးချောင်လည်မှုကို နိုင်ငံတော်က တာဝန်ယူပြီး နိုင်ငံ အမျိုးသားစီးပွားရေးကို အစိုးရများက ဝင်ရောက်စွက်ဖက်သင့်တယ်လို့ ယူဆကြပြီး နိုင်ငံတကာအဆင့်မှာလည်း အင်အားကြီးနိုင်ငံများရဲ့ အဆင့်မြင့်တဲ့ စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမရှိရင် စီးပွားရေးစစ်ပွဲများကနေ ပိုမိုကျယ်ပြန့်တဲ့ စစ်ရေးတိုက်ပွဲများအထိ ရောက်သွားနိုင်တယ်လို့လည်း သုံးသပ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါကတော့ စစ်ဆန့်ကျင်ရေးအတွက် အကျိုးရှိပါတယ်။

စီးပွားရေးတည်ငြိမ်ပြီး နိုင်ငံရေးအရ ငြိမ်းချမ်းရေးရစေဖို့ နိုင်ငံအတော်များများက နိုင်ငံတကာငွေကြေးစနစ်ကို ထိန်းချုပ်ရာမှာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြဖို့ သဘောတူလာပါတယ်။ စစ်ပြီးကမ္ဘာအပေါ် အမေရိကန်ရဲ့ အမြင်အခြေခံကတော့ လွတ်လပ်စွာကုန်သွယ်ရေး (free trade) ပါပဲ။ လွတ်လပ်စွာကုန်သွယ်ရေးဆိုတာ အကောက်အခွန်တို့ လျော့ချတာစတာတွေ အပြင် အရင်းရှင်စနစ်အတွက် အကျိုးရှိစေမယ့် ကုန်သွယ်ရေးထိန်းသိမ်းမှုများသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံတော်တော်များများဟာ အမေရိကန်ရဲ့အမြင်နဲ့ တူကြပြီး ကုန်သွယ်ရေးအတားအဆီးများကို ဖယ်ရှားပြီး အရင်းအနှီးများကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် စီးဆင်းနိုင်တဲ့ ထိရောက်မှုရှိလှတဲ့ နိုင်ငံတကာငွေကြေးစနစ်တရပ်ကို တီထွင်ထိန်းသိမ်းဖို့ လုပ်ဆောင်လာကြပါတယ်။ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းအတွက် အလွန်ထိရောက် လျင်မြန်စေခဲ့ပါတယ်။

စစ်ပွဲဖြစ်နေစဉ်ကာလကတည်းက အမေရိကန်တို့ဟာ စစ်ပြီးရင် အရင်က သူမဝင်နိုင်ခဲ့တဲ့ ဈေးကွက်တွေ ဝင်ရောက်နိုင်ဖို့ ကြံစီစဉ်ခဲ့တာပါ။ ၁၉၄၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လက အမေရိကန်သမ္မတရုစဗဲ့နဲ့ ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ် ချာချီတို့ ချုပ်ဆိုခဲ့တဲ့ “အတ္လန္တိတ်စာချုပ်”(Atlantic charter) ဟာ ဘရက်တန်ဝန်ကြီးချုပ် ရေသောက်မြစ်ပါ။ အဲဒီစာချုပ်ရဲ့ အဓိကအချက်ကတော့ ကုန်သွယ်ရေးနဲ့ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများ ဝယ်ယူခွင့်အတွက် နိုင်ငံတိုင်း တန်းတူအခွင့်အရေး ရှိတယ်ဆိုတာပါပဲ။ ဒါ့အပြင် ပင်လယ်ရေပြင်များကိုလည်း လွတ်လပ်စွာ သုံးစွဲခွင့်ရှိတယ်ဆိုတာလည်း ပါပါတယ်။ ဒါတွေအားလုံးကတော့ ၁၈ ရာစု၊ ၁၉ ရာစုများအတွင်းက ကိုလိုနီအရင်သခင်များဖြစ်ကြတဲ့ အင်္ဂလိပ်တို့ ပြင်သစ်တို့ရဲ့ ကမ္ဘာ့ဩဇာကြီးနိုင်ငံများအဖြစ် ကမ္ဘာကို လွှမ်းမိုးထားမှုဩဇာကို လျော့ချလိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိကန်နဲ့ ဗြိတိသျှဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးတွေဟာ ၂ နှစ်ခွဲကျော်ကြာ အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပြီးမှ ဒီ ဘရက်တန်ဝန်ကြီးချုပ်ချက်ကို ရရှိခဲ့ကြတာပါ။ စစ်အတွင်း ကြုံခဲ့ရတဲ့ ငွေကြေးတန်ဖိုးကျဆင်းမှု၊ ငွေလဲလှယ်နှုန်း မတည်မငြိမ်ဖြစ်မှုတို့ကို ကြောက်စရာ မလိုဘဲ ကုန်သွယ်နိုင်တဲ့ နိုင်ငံတကာငွေကြေးစနစ်ကို တည်ထောင်လိုက်ကြတာပါပဲ။

စစ်အတွင်းက စီးပွားဖြစ်လာတဲ့ အမေရိကန်အဖို့ စစ်အပြီး ဥရောပ ဈေးကွက် သန်စွမ်းမလာရင် သူ့စီးပွားရေးကို မထိန်းနိုင်ဘူးဆိုတာ အမေရိကန်တွေက မြင်ပါတယ်။ ဥရောပရဲ့ အမေရိကန်မဟာမိတ်များကလည်း စစ်ပန်းကျနေလို့ အမေရိကန်ရဲ့ခေါင်းဆောင်မှုကို ခံယူပြီး မိမိပြည်တွင်းရဲ့ ထုတ်လုပ်မှုအတွက်ရော နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးအတွက် အရင်းအနှီးရော အမေရိကန်ကို အားကိုးလာရပါတယ်။ အမေရိကန်များလက်ထဲမှာကလည်း စစ်အတွင်း လက်နက်အပါအဝင် ကုန်သွယ်မှုအမျိုးမျိုးကြောင့် ရထားတဲ့ အကျိုးအမြတ်များအဖြစ် ဒေါ်လာတွေ ပုံနေတာပါ။ စစ်ဒဏ်ကိုလည်း သူ့မြေပေါ်မှာ သူက မခံထားရပါဘူး။

၁၉၃၀ ခုနှစ်များအတွင်းက ဗြိတိသျှဟာ အမေရိကန်ကုန်ပစ္စည်းတွေ မဝင်ရောက်နိုင်တဲ့ သူ့စီးပွားရေးနယ်နိမိတ်ကို တည်ဆောက်ထားတာပါ။ ဒါပေမဲ့ စစ်အပြီးမှာတော့ ဗြိတိသျှတို့သာမက ပြင်သစ်တွေကပါ သူတို့ရဲ့ ပိတ်ဆို့မှုတွေကို အမေရိကန်တွေကို ဖွင့်ပေးလိုက်ရပါတယ်။ စစ်အပြီး အင်အား အတောင့်တင်းဆုံးအဖြစ် ပေါ်လာတဲ့ အမေရိကန်တွေရဲ့ ဩဇာဟာ ဘရက်တန်ဝု အစည်းအဝေးမှာ အသာစီးရသွားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီ သဘောတူညီချက်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးအပြီးမှာ အင်္ဂလန်ဘဏ်က အကြီးတန်းအရာရှိတဦးက “ဒါဟာ ဗြိတိန်အတွက် စစ်ပြီးနောက် အကြီးဆုံး ထိုးနှက်ခံရတာပဲလို့ ဝမ်းပန်းတနည်း ဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လည်း ဘဏ္ဍာရေးဩဇာဟာ ဗြိတိသျှတို့လက်က အမေရိကန်လက် ရောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ လက်တွေ့အရလည်း အမေရိကန်ရဲ့ချေးငွေတွေကို ဗြိတိသျှ ပြင်သစ်အပါအဝင် ဥရောပနိုင်ငံအများအပြားက တောင်းခံရတော့ သူ့ဆန်စား ရဲရတော့တာပေါ့။

အဲဒီ ဘရက်တန်ဝုအစည်းအဝေးကြီးထဲမှာတော့ တတိယကမ္ဘာ နိုင်ငံအများအပြား (ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ) ဟာ စီးပွားရေးအရရော၊ နိုင်ငံရေးအရရော၊ လက်အောက်ခံနိုင်ငံများသာ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီနိုင်ငံအများအပြားဟာ ဖွံ့ဖြိုးပြီး အနောက်နိုင်ငံများနဲ့ တရားဝင်ရော၊ တရားမဝင်ရော ဆက်စပ်နေတဲ့အတွက် အဲဒီနိုင်ငံကြီးများရဲ့ နိုင်ငံတကာငွေကြေးစနစ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ လုပ်ဆောင်နေသမျှတွေမှာ ဘာမှ ပါဝင်ခွင့်မရှိခဲ့ကြပါဘူး။ ဆိုဗီယက် ကြီးမှူးထားတဲ့ အရှေ့ဥရောပမှာလည်း တသီးတခြား နိုင်ငံတကာငွေကြေးစနစ် တရပ်ကို ထူထောင်ခဲ့ပါတယ်။

အမေရိကန်ရဲ့ မာရှယ်စီမံကိန်း (Marshall Plan) ဆိုတာဟာလည်း အဲဒီကာလ ပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ အမေရိကန်ရဲ့ ငွေအားကြေးအား ပုံအောပြီး ဥရောပတိုက်ရဲ့ အရင်းရှင်စနစ်ကို ပြန်လည်ထူထောင်ပေးတဲ့ စီမံကိန်းကို ခေါ်တာပါပဲ။ အမေရိကန်ဟာ ဥရောပသာမက ဂျပန်ကိုလည်း ပုံအော ထောက်ပံ့ခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုနည်းနဲ့ ပြန်လည် နာလန်ထူလာတဲ့ ဥရောပနဲ့ ဂျပန်ဟာ အမေရိကန်ထွက်ကုန်များရဲ့ ဈေးကွက်ဖြစ်လာခဲ့ပြီး အမေရိကန်အတွက် အ

ကျိုးအမြတ်များ ဖြစ်ထွန်းခဲ့ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဥရောပရဲ့ တိုးတက်မှုနဲ့ ဂျပန်ရဲ့ တိုးတက်မှုကိုလည်း ထိန်းညှိထားနိုင်ခဲ့ပါတယ်။

အမေရိကန်ဟာ ဒီသဘောတူညီချက်အရ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများမှ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းတွေ ဝယ်ချင်တိုင်း ဝယ်ခွင့်ရပြီး မိမိရဲ့စက်မှုလုပ်ငန်းကို ဖွံ့ဖြိုးနိုင်စေခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီကရတဲ့အကျိုးအမြတ်တွေနဲ့ ဥရောပထူထောင်ရေးအတွက် ငွေထုတ်ချေးပြီး သူတို့ဆီကကုန်ပစ္စည်း (ကုန်ချော) တွေကို ပြန်ရရှိခဲ့တယ်။

ဒီ ဥရောပနိုင်ငံတွေ ချောင်လည်လာတော့ တတိယကမ္ဘာက ကုန်တွေကို တဖန်ပြန်ဝယ်ယူလာနိုင်ပြီး တတိယနိုင်ငံတွေက တခါ အမေရိကန်ရဲ့ ကျေးဇူးကို အသိအမှတ်ပြုလာရပါတယ်။ နိုင်ငံရေးအရ အမေရိကန် အမြတ်ထွက်ပါတော့တယ်။

IMF ဟာ တနိုင်ငံ မဲတမဲစနစ်မဟုတ်ဘဲ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံတဲ့ ငွေကြေးအလိုက် မဲပေးခွင့်ရထားလို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခွင့် သုံးပုံတပုံ ထည့်ထားတဲ့ အမေရိကန်ဟာ ဗီတိုသုံးနိုင်ခွင့်အခွင့်အရေး အလိုအလျောက်ရသလို ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ငွေချေးရမယ့်နိုင်ငံများအပေါ် အမေရိကန်ရဲ့ နိုင်ငံရေးဩဇာလည်း ကြီးလာပါတယ်။

ဒါ့အပြင် ငွေကြေးတွေကို ရွှေနဲ့ တန်ဖိုးသတ်မှတ်ချက် အသေထားရမယ်ဆိုပေမယ့် ရွှေရူးပါးမှုကြောင့် ရွှေနဲ့တန်ဖိုးတူ လဲနိုင်တဲ့ တခုတည်းသော ဒေါ်လာငွေကြေးရဲ့ အဆင့်နေရာဟာ မြင့်တက်လာပြီး တချို့နိုင်ငံတွေက မိမိရဲ့အရန်ငွေကြေးတွေကို ဒေါ်လာနဲ့ ထားလာကြတာကလည်း အမေရိကန်ရဲ့ စီးပွားရေးအင်အား တောင့်တင်းလာတော့ စစ်တပ်ကိုလည်း နိုင်ငံခြားတွေမှာ ချရပ်နိုင်တာတို့၊ အမေရိကန် အပြင်ဘက်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်တာ စတာတွေကို လုပ်လာနိုင်တဲ့အပြင် နိုင်ငံခြားရေးရာ ပြဿနာတွေမှာလည်း မိမိစိတ်ကြိုက် မျှော်မှန်းချက်များကို ဖော်ဆောင်လာနိုင်ပါတော့တယ်။ ဒေါ်လာငွေကြေးဟာလည်း ကမ္ဘာ့စီးပွား တောင့်တင်းခိုင်မာရေးအတွက် အညွှန်းသင်္ကေတ ဖြစ်လာပြီး ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအပါအဝင် နိုင်ငံအများအပြားရဲ့ အဓိက စီးပွားရေးရည်မှန်းချက်ကလည်း အမေရိကန်ကို ပို့ကုန်များများ တင်ပို့နိုင်ရေး ဖြစ်လာပါတော့တယ်။

ဒါတွေအားလုံးကတော့ ၁၉ ရာစုမှာပေါ်ခဲ့တဲ့ (Pax Britannica) လို့ခေါ်တဲ့ ဗြိတိသျှတွေ ရွှေထီးဆောင်း ကမ္ဘာလွှမ်းတဲ့ခေတ်ကနေ (Pax Americana) လို့ ခေါ်တဲ့ ၂၀ ရာစု အမေရိကန်တွေ ရွှေထီးဆောင်းတဲ့ခေတ် ရောက်ရှိလာအောင် ဖော်ဆောင်ပေးခဲ့တဲ့ ဘရက်တန်ဂျီ သဘောတူညီချက်များ အကြောင်း တစေ့တစောင်း အချက်အလက်များပါပဲ။

အတိုချုပ်ပြောရရင် ဘရက်တန်ဂျီ စနစ်ဆိုတာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် အပြီး ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံရေးနဲ့ စီးပွားရေးအဆင့်နေရာတွေ

(International political & economic order) အသစ် ပြန်လည်နေရာချ ထားရေးအတွက် လမ်းခင်းပေးတဲ့စနစ် တရပ်သာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ၂၀ ရာစုအကုန် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ငွေကြေးတန်ဖိုး ကျဆင်းလာမှုက ဒီစနစ်ရဲ့ ယိုင်နဲ့ချည်နဲ့လာမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပြီး အခု ၂၀ ရာစု အစမှာတော့ နောက်စနစ်တရပ်ပေါ်ဖို့ ကြိုးစားနေကြပါပြီ။

၂၀၀၉ ဧပြီလ လန်ဒန်မှာ ကျင်းပမယ့် နိုင်ငံ ၂၀ (G 20) ညီလာခံဟာ စနစ်သစ်အတွက် အစပျိုးချက်များဖြစ်ပြီး ဒီတခါ ပေါ်လာမယ့် နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးစနစ်က ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများအပြားအပါအဝင် နိုင်ငံအများစုအတွက် ကောင်းကျိုးတွေ့သယ်လာပါစေကြောင်း ဆန္ဒပြုလိုက်ပါတယ်။

ကိုးကား ။ ။ **Wikipedia** မှ အချက်အလက်များ ရယူသည်။

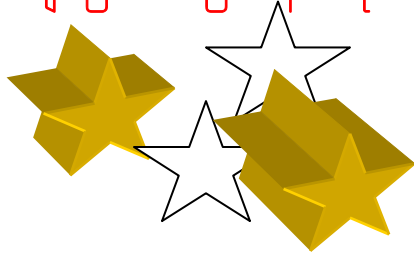
ရဲဘော်ရှုယဉ်

ကဲ ဒါဖြင့် ဘရင်တန်ဂုစနစ် ဆိုတာ ဘာပါလိမ့်။
ဘရင်တန်ဂုစနစ်ဆိုတာဟာ ကမ္ဘာ့အဓိက စက်မှုနိုင်ငံကြီးများ အကြားရှိတဲ့ ကုန်သွယ်ရေးနဲ့ ဘဏ္ဍာရေးဆက်ဆံမှု စည်းမျဉ်းဥပဒေများကို တည်ဆောက်ပေးလိုက်တဲ့ ငွေကြေးဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်တရပ်သာ ဖြစ်ပါတယ်။

လူမျိုးစုံတာ၊ ဘာသာစကားများပြားတာ၊ ကိုးကွယ်တဲ့ ဘာ
သာ များပြားတာ ပြဿနာမဟုတ်ပါ

ဝသန်ဦး

ကမ္ဘာမှာ အရှေ့တောင်အာရှဒေသဟာ ဘာသာစကားများပြားစုံလင်တဲ့ ရပ်
ဝန်းကြီးတခုဖြစ်ပါတယ်။ အရှေ့တောင်အာရှရပ်ဝန်းထဲမှာပါဝင်တဲ့ ဗမာပြည်
မှာလည်း ဘာသာစကား အများအပြားရှိနေတာ တွေ့မြင်ရပါတယ်။ ဘာ
သာစကားဗေဒပညာရှင်တွေအတွက် တန်ဖိုးထားလေ့လာနေရတဲ့ တိုင်းပြည်
ထဲမှာ ဗမာပြည်လည်းပါဝင်ပါတယ်။

တကယ်လို့သာ ဗမာပြည်မှာ ဒီမိုကရေစီထွန်းကားပြီး လူမျိုးတိုင်း
တန်းတူရည်တူဆက်ဆံပြီး ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူဖွံ့ဖြိုးကြမယ်ဆိုရင် ဗမာပြည်
ဟာ လူမျိုးပေါင်းစုံ၊ ဘာသာစကားပေါင်းစုံ ဝေစည်ထွန်းကားတဲ့ ခေတ်မီတဲ့
တိုင်းပြည်တပြည် ဖြစ်မှာအမှန်ပါပဲ။ မနုဿဗေဒပညာရှင်တွေ ဘာသာစ
ကားဗေဒပညာရှင်တွေရဲ့ စူးစမ်းစရာ၊ လေ့လာစရာ ပိဋကတ်တိုက်ကြီး ဖြစ်
နေမှာ အမှန်ပါ။

အခုတော့ ဗမာပြည်မှာနေထိုင်ကြတဲ့ ဗမာအပါအဝင်တိုင်းရင်းသား
လူမျိုးတွေဟာ သူတို့လူမျိုး၊ သူတို့ဘာသာစကား ပပျောက်တိမ်ကောတော့
မယ့်အန္တရာယ်၊ ဒါမှမဟုတ် ပျက်စီးယိုယွင်းသွားမယ့်အန္တရာယ်နဲ့ ကြုံတွေ့
နေရပါတယ်။ မနုဿဗေဒပညာရှင်များ၊ ဘာသာစကားဗေဒပညာရှင်များ၊
ရင်တမမ နှမြောတသသနဲ့ ဗမာပြည်ကိုစောင့်ကြည့်နေရတဲ့ အခြေအနေဖြစ်
နေပါတယ်။

ဗမာပြည်မှာ လူမျိုးလိုက်၊ လူဦးရေ၊ ဘာသာစကားလိုက် လူဦးရေ
အတိအကျ တခါမှ ကောက်ယူခြင်းမရှိပါ။ အနီးစပ်ဆုံးမှန်းခြေစာရင်းသာ ရှိခဲ့
ပါတယ်။

ပဒေသရာဇ်ခေတ်လွန် ကိုလိုနီဘဝ၊ ခေတ်သစ်ဗမာပြည်သမိုင်း အ
စဖြစ်တဲ့ ၂၀ ရာစုအစပိုင်း ၁၉၁၇ ခုနှစ် ဗမာပြည်လူမျိုးများ၊ ဘာသာစ
ကားများနဲ့ ဦးရေကို အောက်ပါအတိုင်းတွေ့ရပါတယ်။ ဒီစစ်တမ်းကို ဗမာ

ပြည်လူမျိုးစုများရေးရာစစ်တမ်း (The ethnological Survey of Burma)
 လို့ခေါ်ပါတယ်။

အမှတ်စဉ်	ဘာသာစကားလူမျိုးစုကြီး	ဘာသာစကားငယ်ပေါင်း	လူဦးရေ
၁	မြန်မာစု	၁၆	၉,၈၆၂,၆၉၄
၂	တိုင်း (ရှမ်း) စု	၁၈	၁,၀၂၁,၉၁၇
၃	ကူကီးချင်းစု	၄၅	၃၄၃,၈၆၄
၄	မွန်စု	၁	၃၀၅,၂၉၄
၅	ပလောင်စု	၁၁	၁၇၆,၁၂၄
၆	ကချင်စု	၉	၁၅၃,၈၉၇
၇	လိုလိုမူဆိုစု	၁၂	၉၃,၀၅၂
၈	ဆက် (၂)	၆	၃၅,၂၃၇
၉	မရီ	၁	၁၄,၀၄၆
၁၀	မလေး	၂	၆,၃၆၈

လူမျိုးစုကြီးပေါင်း ၁၁ မျိုး၊ ဘာသာစကားငယ်ပေါင်း ၁၃၁ မျိုး၊ လူမျိုးနွယ်အားဖြင့် ၅၅ မျိုးရှိတယ်။

ဗမာပြည်ထဲကို ဆင်းသက်လာတဲ့ လူမျိုးနွယ်ကြီး ၃ ခုမှာ တိဗက်တိုဘားမင်း၊ မွန်ခမာနဲ့ တိုင်တရုတ်တို့ဖြစ် ကြတယ်။

တိဗက်တိုဘားမင်းမှာ ၁။ မြန်မာနဲ့ မြန်မာမျိုးတူစု ၂။ ချင်း၊ ကချင်လူမျိုးစုနဲ့ ၃။ လိုလိုလူမျိုးစုတို့ပါဝင်တယ်။

မြန်မာနဲ့မြန်မာမျိုးတူစုမှ ပေါက်ဖွားတဲ့ လူမျိုးငယ်များမှာ ၁။ မြန်မာလူမျိုး ၂။ ရခိုင် ၃။ ယမ်းပြီ ၄။ ကဒူး ၅။ ဖုန် ၆။ မရူ ၇။ လရီ ၈။ အက်စီး ၉။ နမ်း ၁၀။ ဒရူး ၁၁။ တောင်ရိုး ၁၂။ တမန်း ၁၃။ ယော ၁၄။ မရီ ၁၅။ ချောင်းသား ၁၆။ ထားဝယ်သား ၁၇။ မြိတ်သား ၁၈။ မိုင်းသား ၁၉။ အင်းသား ၂၀။ ဓနု တို့ဖြစ်ကြတယ်။

ချင်း၊ ကချင် လူမျိုးစုမှ ပေါက်ဖွားသော လူမျိုးငယ်များမှာ ၁။ ချင်း
၂။ ကချင် ၃။ နာဂ ၄။ ဂေါ်ရီ ၅။ ဒူးလင်း တို့ဖြစ်ကြတယ်။

လိုလိုလူမျိုးစုမှ ပေါက်ဖွားလာသော လူမျိုးငယ်များမှာ ၁။ လိုလို၂။
လီစု (ဝါ) ယောယင် ၃။ လားဟူ ၄။ မူဆို ၅။ ကွီ ၆။ ကော ၇။ အာကို
တို့ ဖြစ်တယ်။

တိဗက်တိုဘားမင်းအုပ်စုမှာ လူမျိုးစုပေါင်း ၃၂ မျိုးရှိတယ်။

မွန်၊ ခမာ အနွယ်ကြီးမှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာသော လူမျိုးများ
မှာ ၁။ မွန် (ဝါ) တလိုင်း ၂။ ဝ ၃။ လာ ၄။ ပလောင် ၅။ ပလဲ ၆။ မီအို
၇။ ယာအို ၈။ ရီဟန် ၉။ ပဒေါင် ၁၀။ ဗရဲ ၁၁။ ယင်းဘော် ၁၂။ ဇရိန်း
တို့ဖြစ်တယ်။

မွန်ခမာအနွယ်ကြီးမှ လူမျိုးစု ၁၂ မျိုးဆင်းသက်လာတယ်။

တိုင်း (ရှမ်း) တရုတ်အနွယ်ကြီးမှာ ၁။ ရှမ်း ၂။ ကရင် ၃။ ယိုး
ဒယား ၄။ ခွန်း ၅။ လူ ၆။ လာအို ၇။ ရှမ်းတရုတ် ၈။ ရှမ်းဗမာ ၉။
တောင်သူ ၁၀။ လမ်း ၁၁။ --- စသည်တို့ပါဝင်ပါတယ်။

စုစုပေါင်း ဗမာပြည်မှာ လူမျိုး ၅၅ မျိုး နဲ့ ဘာသာစကားပေါင်း ၁၃၁
မျိုးရှိတယ်။

အထက်ပါဇယားမှာ တင်ပြထားတဲ့ ဘာသာစကားအရ လူမျိုးစု
ကြီး၊ ဘာသာစကားငယ်နဲ့ လူဦးရေ စုစုပေါင်းဆိုတာ ပညာရှင်တွေရဲ့ သုတေ
သနပြုချက်ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီဇယားကို အားပြုပြီး ဝိရုရ သခင်ချစ်မောင်က ဗမာပြည်ကို လူ
မျိုးနွယ် ဘယ်နှစ်မျိုးက ဆင်းလာတယ်။ လူမျိုးဘယ်နှစ်မျိုးရှိတယ်၊ နောက်
ဆုံး လူမျိုး ၅၅ မျိုးနဲ့ ဘာသာစကား ၁၃၁ မျိုးရှိတယ်ဆိုပြီး ပြောပါတယ်။
၁၀၊ ၃၊ ၁၉၆၂ နေ့မှာ ဝိရုရသခင်ချစ်မောင်က ရှမ်းမူနဲ့ ပြည်ထောင်စုနောင်
ရေးခေါင်းစဉ်နဲ့ အမှာစကား ပြောကြားရာမှာ ထည့်သွင်းပြောသွားတာ ဖြစ်
ပါတယ်။

၁၉၃၁ ခုနှစ်၊ သန်းခေါင်စာရင်းအရ ဗုဒ္ဓဘာသာ ၈၄ %၊ နတ်ကိုး
ကွယ်မှု ၅ . ၂ %၊ ဟိန္ဒူ ၃ . ၉ %၊ မူဆလင် ၄ %၊ ခရစ်ယာန် ၂ . ၃ %၊ ကွန်
ဖြူရုပ် ၀ . ၂ %၊ ရေဝတီ ၀ . ၀၈ %၊ ဆစ် ၀ . ၀၇ %၊ ဂျိမ်းဘာသာ ၀ . ၀၀၅ %
ရှိတယ်လို့ဖော်ပြ ထားပါတယ်။

နဝတ စစ်အစိုးရတက်လာတဲ့အခါမှာတော့ ဗမာပြည်မှာ လူမျိုး ၁၃၅ မျိုးဆိုပြီးပြောဆိုလာပါတယ်။ ၈၊ ၁၁၊ ၈၉ လုပ်သားပြည်သူ့နေ့စဉ် သတင်းစာမှာ ဥဏှာထက်ကလောင်အမည်နဲ့ “မြန်မာ့အခြေခံဥပဒေများ သိ ကောင်းစရာ” ခေါင်းစီးနဲ့ဆောင်းပါးတပုဒ်ပါလာပါတယ်။ ဒဲ့ဒီဆောင်းပါးမှာ မြန်မာနိုင်ငံလူမျိုးလိုက် လူဦးရေဇယား ဆိုတာပါလာတယ်။

အမှတ် စဉ်	လူမျိုးအုပ်စု	ပါဝင်သည့် လူမျိုးအရေအတွက်	လူဦးရေ	လူမျိုးတစ်ခုချင်းအလိုက် ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်းအချိုး
၁	ကချင်အုပ်စု	၁၂	၅၈၆,၃၇၉	၁ . ၄၇၈
၂	ကယား	၉	၁၇၈,၅၇၉	၈၄၅၀
၃	ကရင်	၁၀	၂,၆၅၉,၉၆၁	၆ . ၇၀၅
၄	ချင်း	၅၃	၈၄၀,၆၀၁	၂ . ၁၁၉
၅	မြန်မာ	၉	၂၆,၆၅၈,၅၀၅	၆၇ . ၂၁၇
၆	မွန်	၁	၁,၀၁၁,၄၈၀	၂ . ၅၅၀
၇	ရခိုင်	၇	၁,၇၃၀,၆၇၄	၄ . ၃၆၃
၈	ရှမ်း	၃၃	၃,၈၂၇,၃၁၁	၉ . ၆၄၈

စုစုပေါင်း လူမျိုး ၁၃၅ မျိုးဆိုပြီးဖော်ပြထားပါတယ်။

ဝိရုရ သခင်ချစ်မောင်ဖော်ပြတဲ့ လူမျိုး ၅၅ မျိုးနဲ့ ဘာသာစကား ပေါင်း ၁၃၁ မျိုးဆိုတဲ့နေရာမှာ ၄ မျိုးတိုးလိုက်ပြီး ၁၃၅ မျိုးဆိုတာ လုပ်ပစ် လိုက်တာပါပဲ။

၂၀၀၁ တိုင်းအချက်အလက်စာအုပ် (Time Almanac 2001) မှာ ဖော်ပြထားတာကတော့ ၂၀၀၀ ခုနှစ် ခန့်မှန်းခြေစာရင်းအရ ဗမာပြည် လူဦးရေဟာ ၄၁,၇၃၄,၈၅၃ ရှိပြီး၊ ဗမာလူမျိုး ၆၈ %၊ ရှမ်း ၉ %၊ ကရင် ၇ %၊ ရခိုင် ၄ %၊ တရုတ် ၃ %၊ မွန် ၂ %၊ အနွီယ ၂ %၊ တခြားလူမျိုးများ ၅ % ရှိ တယ်လို့ဖော်ပြထားတယ်။ ကိုးကွယ်တဲ့ဘာသာအရ ဗုဒ္ဓဘာသာ ၈၉ . ၅ %၊ ခရစ်ယာန် ၄ . ၉ %၊ မူဆလင် ၃ . ၈ %၊ ဟိန္ဒူ ၀ . ၀၅ %၊ နတ်ကိုးကွယ်သူ ၁ . ၃ % ရှိတယ်လို့ ဆိုထားတယ်။

၂၀၀၆ ကမ္ဘာ့အချက်အလက်များစာအုပ် (The World Almanac 2006) မှာ ဖော်ပြထားတာကတော့ ဗမာပြည်လူဦးရေ ၄၆,၉၉၆,၅၅၈ ရှိ

တယ်။ ဗမာ ၆၈ %၊ ရှမ်း ၉ %၊ ကရင် ၇ %၊ ရခိုင် ၄ %၊ တရုတ် ၃ %၊ အိန္ဒိယ ၂ % မွန် ၂% လို့ဖော်ပြထားတယ်။ ကိုးကွယ်တဲ့ဘာသာ လူဦးရေအလိုက် ဗုဒ္ဓဘာသာ ၈၉ %၊ ခရစ်ယာန် ၄ %၊ မူဆလင် ၄ % နတ်ကိုးကွယ်သူ ၁ % လို့ ဖော်ပြထားတယ်။

ဒီ စာရင်းဖယားတွေအားလုံးဟာ အနီးစပ်ဆုံးမှန်းခြေ စာရင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗမာပြည်ဟာ ကိုလိုနီဘဝမှာ သွေးခွဲအုပ်ချုပ် ခံခဲ့ရပါတယ်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးရင် ဒီမိုကရေစီထွန်းကားအောင်လုပ်၊ တန်းတူရည်တူ စည်းစည်းလုံးလုံး တက်ညီလက်ညီ တိုင်းပြည်ကို ထူထောင်မယ်ဆိုပြီး အားခဲ ခဲ့ကြပါတယ်။ တိုင်းပြည်လွတ်လပ်ရေး ကြေညာတာ လုပ်နိုင်ခဲ့တယ်။ အချုပ် အခြာအာဏာပိုင်နိုင်ငံတခုအဖြစ် ထူထောင်နိုင်ခဲ့ပေမယ့် ဒီမိုကရေစီ မထွန်း ကားခဲ့လို့ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု ပြိုကွဲပြီး တန်းတူရေးဆိုတာလည်း ကြက်ပျောက်ငှက်ပျောက်ဖြစ်သွားခဲ့ရတယ်။ ဒီမိုကရေစီရှိပါတယ်ဆိုတဲ့ ဖဆ ပလ အစိုးရလက်ထက်မှာတောင် တန်းတူရေးမရှိဘဲ ဗမာလူမျိုးကြီးဝါဒပဲ ကျင့်သုံးခဲ့တယ်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဗိုလ်နေဝင်းခေါင်းဆောင်တဲ့အစိုးရ တက်လာ တဲ့အခါမှာတော့ စစ်အာဏာရှင်စနစ် လုံးလုံးလျားလျား ဖြစ်သွားရပါတယ်။ အဲ့ဒီရဲ့အကျိုးဆက်ကတော့ ဗမာပြည်မှာ ဒီမိုကရေစီမရှိ၊ အမျိုးသားစည်းလုံး ညီညွတ်မှုမရှိ၊ တိုင်းသူပြည်သားတွေ ဆင်းရဲသည်ထက်ဆင်းရဲ၊ လူမျိုးစု တ ချို့ ဘာသာစကား စာပေ ပပျောက်လိုပပျောက်၊ ပညာရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု အ ဆင့်အတန်းလည်း နိမ့်ကျသည်ထက်နိမ့်ကျပြီး ကမ္ဘာမှာ ဂုဏ်သိက္ခာကင်းမဲ့ တဲ့ ကျဆုံးနိုင်ဘဝသဘောမျိုးအထိ ကျဆင်းနေပြီးဖြစ်နေတယ်။

ဗမာပြည်ဒီမိုကရေစီမထွန်းကား၊ ငြိမ်းချမ်းမှုမရှိတာကြောင့် လူဦး ရေစာရင်း၊ လူမျိုးဘာသာစကားတွေ အပြည့်အစုံ အတိအကျ မဖော်ထုတ် နိုင်ပါဘူး။ တခါ ခန့်မှန်းခြေလောက် ဖော်ထုတ်နိုင်တာကိုတောင် သွေးခွဲအုပ် ချုပ်ဖို့ ရည်ရွယ်ချက်၊ လူမျိုးကြီးဝါဒကျင့်သုံးဖို့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့် ပြန်တယ်။ လက်တွေ့လည်း တကယ်ကျင့်သုံးပါတယ်။ ဒါနဲ့ပဲ ဗမာပြည်မှာ လူမျိုးမှန်းတီးရေးစိတ်တွေ၊ မယုံသင်္ကာစိတ်တွေဟာ နေမြင့်လေ အရူးရင့်လေ ဆိုသလိုဖြစ်နေပါတယ်။ ဘဝအရ ဗမာပြည်မှာရှိတဲ့ လူမျိုးပေါင်းစုံဟာ ခံစား ရတာ အခြေခံတူနေကြတာတောင် သိမှုအရကျတော့ သူ့လူမျိုးက ငါ့လူမျိုး ကို နှိမ်တယ်၊ ငါ့လူမျိုးက ပိုခံရတယ်ဆိုတာမျိုးတွေ ဖြစ်ပေါ်နေတယ်။ တ ကယ်တော့ စစ်အစိုးရက ဗမာလူမျိုးကြီးဝါဒ ကျင့်သုံးတာကြောင့် ဗမာလူ မျိုးတွေလည်း ဆင်းရဲနိမ့်ကျကုန်ပါတယ်။ လူမျိုးစုတွေ ကိုယ့်နေရာ ရပ်ရွာဒေ သကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရသလို ဗမာလူမျိုးလယ်သမားတွေလည်း မြေမဲ့၊ ယာမဲ့၊ အခြေမဲ့အနေမဲ့ အများအပြားဖြစ်ကုန်ပါတယ်။ လူမျိုးစုတွေ တိုင်းတပါးထွက် ကျွန်ခံရသလို၊ ဗမာလူမျိုးတွေလည်း တိုင်းတပါးထွက် ကျွန်ခံရပါတယ်။ ဗမာ

လူမျိုးရဲ့ စာပေ၊ ဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေးမှုတွေလည်း ပျက်သုဉ်းတဲ့ဘက်ကို ရွေ့လျော့နေပါပြီ။

ပညာရှင်တွေက ဗမာပြည်မှာရှိနေတဲ့လူမျိုးတွေ လူမျိုးတွေရဲ့ဘာသာစကား၊ စာပေ၊ ဓလေ့ထုံးစံတွေကို စူးစမ်းလေ့လာဖော်ထုတ်တယ်။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အဖိုးတန်အချက်အလက်အများအပြားကို ရရှိပါတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံးကို ကောင်းကျိုးပြုဖို့အတွက်ဖြစ်ပါတယ်။ ပညာရှင်တွေရဲ့ ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိချက်ကို ဖိနှိပ်အုပ်စိုးသူတွေက ဘယ်လို သွေးစုပ်ဖိနှိပ် အုပ်ချုပ်ရမယ်ဆိုတာနဲ့ ကြည့်မြင်အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြီး လက်တွေ့ကျင့်သုံးပါတယ်။

၁၉၁၇ ခုနှစ် စစ်တမ်းအရ ဗမာပြည်မှာ ဘာသာစကားအရ လူမျိုးစုကြီး ဘယ်နှစ်မျိုးရှိတယ်၊ ဘာသာစကား ငယ်ပေါင်း ဘယ်နှစ်ခုရှိတယ်ဆိုတာ ဖော်ထုတ်ပါတယ်။ ဘာသာစကားပေဒ ပညာရှင်တွေနဲ့ ဘာသာပေဒအရ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာစူးစမ်းဖော်ထုတ်တာဖြစ်ပါတယ်။ အဲ့ဒါကို နဝတ၊ နအဖ စစ်အစိုးရက လူမျိုး ၁၃၅ မျိုးဆိုပြီးလုပ်လိုက်တယ်။ ဒီအပြင် ပုံတောင်ပုံညာမှာ သက်တမ်းရင့် ပရိုင်းမိတ်ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းတွေကို တွေ့တာနဲ့ပဲ လူသားအစ မြန်မာက ဆိုပြီးပြောပြန်တယ်။ ဒါတွေအပြင် မြန်မာအစ မြန်မာက ဖြစ်ပြီး မြန်မာ့မြေပေါ်မှာ မြန်မာတွေဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ်သန်း ၄၀ လောက်ကတည်းက နေလာတယ်ဆိုပြီး ဗိုလ်သန်းရွှေက ထွက်ပြောလိုပြော လုပ်လာတယ်။ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေးဆိုပြီး မျက်ကန်းမျိုးချစ်စိတ်ပေါ်လာအောင်နဲ့ ဗမာလူမျိုးကြီးဝါဒထွန်းကားအောင် လုပ်ပြန်တယ်။ ဒါနဲ့ပဲ ဗမာလူမျိုးအပါအဝင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတွေအားလုံး စစ်အစိုးရရဲ့ ဖိနှိပ်မှုဒဏ် ခံရပါတယ်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတွေချည်းပဲ ခံရသလားဆိုတော့ မဟုတ်ပါ။ တရုတ်၊ ကုလားအပါအဝင် ဗမာနိုင်ငံသားအားလုံး ကျောကော့အောင်ခံစားနေရပါတယ်။ အမျိုးသားပြည်သူ တရပ်လုံး စစ်အစိုးရဒဏ်ကို အလူးအလဲခံနေတာဖြစ်တယ်။

ပဒေသရာဇ်ခေတ် ဗမာပြည်ရဲ့နယ်နိမိတ်ဟာ အခိုင်အမာသတ်မှတ်ထားတာမရှိပါဘူး။ မိမိနဲ့ အခြားပဒေသရာဇ်တွေအပေါ် ဩဇာလွှမ်းတဲ့အပေါ်မှာ မူတည်ပြီး အဲ့ဒီပဒေသရာဇ်ရဲ့ နိုင်ငံနယ်ပယ်လို့ ပြောကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗမာပဒေသရာဇ်က ရှမ်းပဒေသရာဇ်တွေအပေါ် လွှမ်းမိုးတဲ့အပေါ်မူတည်ပြီး ရှမ်းပြည်ဟာ ဗမာပြည်ထဲပါဝင်တာပါပဲ။ ဒီလိုပါပဲ မွန်ပဒေသရာဇ်တွေအပေါ် ဗမာပဒေသရာဇ်က ဩဇာလွှမ်းတယ်။ အောင်နိုင်တယ်ဆိုရင် မွန်ပဒေသရာဇ်ရဲ့နယ်ပယ်အားလုံးဟာ ဗမာပဒေသရာဇ်ရဲ့ ဩဇာနယ်ပယ်နိုင်ငံ ဖြစ်သွားတာပါပဲ။ ရခိုင်ပဒေသရာဇ်တွေကို ဗမာပဒေသရာဇ် ဩဇာလွှမ်းတဲ့အခါ ရခိုင်ပဒေသရာဇ်နယ်ပယ်ဟာ ဗမာပဒေသရာဇ်နယ်ပယ်ဖြစ်သွားတာပါပဲ။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် ရခိုင်၊ ရှမ်း၊ မွန် ပဒေသရာဇ်တွေက

ဗမာပဒေသရာဇ်တွေအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးလာရင် လွှမ်းလာသလောက် ရ ခိုင်၊ ရှမ်း၊ မွန်၊ ပဒေသရာဇ်တွေရဲ့နယ်ပယ်နိုင်ငံတွေ ကျယ်ပြန့်ပြီး ဗမာပဒေ သရာဇ်နယ်ပယ်တွေ သေးကျိုးသွားတာပါပဲ။ ဒီလိုအပြောင်းအလဲတွေဟာ ပ ဒေသရာဇ်မင်း တပါးနဲ့တပါး အပြောင်းအလဲဖြစ်တိုင်းမှာ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိပါ တယ်။

အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့သမားရဲ့ ကိုလိုနီဘဝကို ဗမာပြည်လုံးဝ ကျရောက် သွားတဲ့အခါမှာတော့ ကနေ့လက်ရှိနယ်နိမိတ် နီးပါးသတ်မှတ်ပြီး အင်္ဂလိပ် ကိုလိုနီဗမာပြည်ဖြစ်လာပါတယ်။ ဒါတောင် အိန္ဒိယပြည်ရဲ့ပြည်နယ် တခုအ ဖြစ် အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့သမားက သတ်မှတ်အုပ်ချုပ်ခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ်ကျမှ ဗမာပြည်ကို သီးခြား ကိုလိုနီတိုင်းပြည်တခုအဖြစ် အိန္ဒိယက ခွဲထုတ်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့သမားဟာ ဗမာပြည်ပဒေသရာဇ်ကိုသာ ဖြုတ် ချပြီး ရှမ်းပြည်နယ်အပါအဝင် တောင်တန်းဒေသပဒေသရာဇ်တွေကိုတော့ အင်္ဂလိပ်ဘုရင့်အစိုးရကို သစ္စာခံခိုင်းပြီး မဖြုတ်ချဘဲ ပိုနေမြဲကျားနေမြဲ ထား ခဲ့ပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့အစိုးရက သူ့ကိုလိုနီဗမာပြည်အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ တဲ့ နယ်နိမိတ်ဟာ ကနေ့ ခေတ်သစ်ဗမာပြည်ရဲ့နယ်နိမိတ်၊ လွတ်လပ်တဲ့ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံရဲ့ နယ်နိမိတ်ဖြစ်လာပါတယ်။ နယ်နိမိတ်ဆိုင်ရာ ပြဿနာ အနည်းအပါးရှိနေပေမယ့် အကြမ်းအားဖြင့်တော့ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ သမား သတ်မှတ်ခဲ့တဲ့ နယ်နိမိတ်ဟာ အတည်ဖြစ်နေပါတယ်။

ဒီလိုနယ်နိမိတ်သတ်မှတ်လိုက်တဲ့အခါမှာ နယ်နိမိတ်မျဉ်းတွေဟာ လူမျိုးတွေရဲ့ ဒေသတော်တော်များများကို ဖြတ်သွားကြပါတယ်။ အိန္ဒိယ၊ ဗမာ နယ်နိမိတ်မျဉ်းဆွဲလိုက်တဲ့အခါမှာ နာဂ၊ ချင်း၊ ကသည်းစတဲ့ လူမျိုး တွေရဲ့ဒေသတွေကို ဖြတ်သွားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဗမာပြည်ဘက် ကျရောက် တဲ့ နာဂတွေ၊ ချင်းတွေ၊ ကသည်းတွေဟာ ဗမာပြည်တိုင်းရင်း သားတွေဖြစ် သလို အိန္ဒိယပြည်ထဲပါသွားတဲ့ နာဂတွေ၊ ချင်းတွေ၊ ကသည်းတွေဟာ အိန္ဒိ ယပြည် တိုင်းရင်းသားတွေဖြစ်သွားပါတယ်။ တရုတ်၊ ဗမာ နယ်နိမိတ်ကို သတ်မှတ်လိုက်တဲ့အခါ ဂျင်းဖေါ (ကချင်)၊ ရှမ်း၊ လီရှော၊ တရုတ်၊ ဝ၊ အခါ စတဲ့လူမျိုးတွေဟာ နှစ်နိုင်ငံလုံးမှာ သူတို့ရဲ့ဇာတိမြေ ဖြစ်ကုန်တာပါပဲ။ ဗမာပြည်ထဲ ပါသွားတဲ့ ဂျင်းဖေါ (ကချင်)၊ လီရှော၊ တရုတ်၊ ဝ၊ အခါ၊ လားဟူ စတဲ့ လူမျိုးတွေဟာ ဗမာပြည်တိုင်းရင်းသားတွေ ဖြစ်သွားပါတယ်။ ကိုးကန့် တရုတ်ဟာ ဗမာပြည်တိုင်းရင်းသားတွေပါပဲ။ တရုတ်ပြည်ထဲပါသွားတဲ့ တ ရုတ်၊ ဝ၊ ဂျင်းဖေါ၊ အခါ၊ လားဟူ၊ လီရှော စတဲ့လူမျိုးတွေဟာ တရုတ် ပြည် တိုင်းရင်းသားတွေ ဖြစ်သွားကြပါတယ်။ ထိုင်း၊ ဗမာ နယ်နိမိတ်မျဉ်းကို ဆွဲလိုက်တဲ့အခါမှာ ဗမာပြည်ထဲကျရောက်တဲ့ လားဟူ၊ ရှမ်း၊ ကရင်၊ မွန်စတဲ့ လူမျိုးတွေဟာ ဗမာပြည်တိုင်းရင်းသားတွေဖြစ်ကုန်ပြီး၊ ထိုင်းထဲ ပါဝင်သွားတဲ့

လားဟူ၊ ရှမ်း၊ ကရင်၊ မွန် စတဲ့စတဲ့ လူမျိုးတွေဟာ ထိုင်းပြည်တိုင်းရင်းသား တွေဖြစ်ကုန်ပါတယ်။

ဒီလို တိုင်းပြည်နယ်နိမိတ်တွေ သတ်မှတ်လို့ အမျိုးသားဖွဲ့တည်မှု နိုင်ငံတွေ ကွဲသွားကြပေမယ့် အဲဒီနယ်နိမိတ်တလျှောက်မှာရှိတဲ့ လူမျိုးတွေ ဟာ ကူးလူးဆက်သွယ်မှု မပြတ်ပြုလုပ်နေကြပါတယ်။ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှု တွေတောင် တကယ်တမ်း မပြီးဆုံးကြသေးပါဘူး။ အပြန်အလှန် ကူးပြောင်း ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင် လုပ်ကိုင်စားသောက်နေကြတာပါပဲ။ ရိုဟင်ဂျာဆိုတာ ဒီ ပြဿနာပါပဲ။ အိန္ဒိယ၊ ဗမာနယ်နိမိတ် သတ်မှတ်လိုက်တဲ့အခါ ဘင်္ဂလားနယ် သားတချို့ ဗမာပြည်ရခိုင်ဘက်မှာ နေထိုင်ပြီးသား ဖြစ်နေပါတယ်။ အိန္ဒိယ ပြည် လွတ်လပ်ရေးရတော့ အဲဒီ အိန္ဒိယ၊ ဗမာနယ်နိမိတ်အပိုင်းဟာ ဗမာ ပါ ကစ္စတန် (အရှေ့ပါကစ္စတန်) နယ်နိမိတ်မျဉ်းဖြစ်လာပါတယ်။ အရှေ့ပါကစ္စ တန်ဟာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာတဲ့အခါမှာတော့ ဒီနယ်နိမိတ်မျဉ်းဟာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ဗမာနယ်နိမိတ်မျဉ်းဖြစ်လာပါတယ်။ ဘူးသီးတောင်၊ မောင်း တောဘက်မှာ နေထိုင်တဲ့ ရိုဟင်ဂျာတွေဟာ ဗမာပြည်တိုင်းရင်းသားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့လည်း တချို့ဟာ ကူးလူးပြောင်းရွှေ့နေကြဆဲပဲ ရှိပါတယ်။ အဲဒီရိုဟင်ဂျာတွေကို ဗမာပြည်လွတ်လပ်ရေးရပြီး အာဏာရ လာတဲ့ ဗဆပလအစိုးရကအစ၊ ကနေ့စစ်အစိုးရအထိ အစိုးရအဆက်ဆက် ဟာ ရိုဟင်ဂျာတွေကို ဗမာတိုင်းရင်းသားလို့ အသိအမှတ် မပြုချင်ကြဘူး။ နအဖစစ်အစိုးရကတော့ ရိုဟင်ဂျာဟာ ဗမာပြည် လူမျိုးတမျိုးအဖြစ်နဲ့ တောင် မရှိဘူးဆိုပြီးတော့တောင် ငြင်းပယ်နေပါတယ်။

ဗမာပြည်ဟာ ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှာ လွတ်လပ်တဲ့ အချုပ်အခြာနိုင်ငံ ဖြစ် လာပြီးတဲ့နောက် အုပ်စိုးသူဖြစ်လာသူတွေဟာ ဗမာလူမျိုးကြီးဝါဒကို ကျင့် သုံးပြီး အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီသမားတွေရဲ့ သွေးခွဲအုပ်ချုပ်တဲ့အမွေကို ဆက်ခံခဲ့ကြ တယ်။ ဒါကြောင့် လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲဝင်စဉ်က ရရှိခဲ့တဲ့ အမျိုးသား စည်း လုံးညီညွတ်ရေးကို မထိန်းသိမ်းဘဲ အမျိုးသားပြိုကွဲရေးကိုပဲ ဦးတည်လိုက် တော့ ပြည်တွင်းစစ်မီးကြီးလည်း တောက်လောက်ပါတယ်။ အမျိုးသား လူ နည်းစုတွေလည်း အစည်းပြေကုန်ပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ်လာတော့ လူမျိုးကြီးဝါဒ နဲ့ ကျဉ်းမြောင်းတဲ့လူမျိုးရေးအမြင်တွေဟာ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ ပညာရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုရေးနယ်ပယ်အားလုံးမှာ အနည်းနဲ့အများ ပျံ့နှံ့ကုန်ပါ တယ်။ တကယ်တော့ အမြော်အမြင်ရှိတဲ့ နိုင်ငံရေးသမား၊ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့ အ စည်းတွေကလွဲရင် လူမျိုးကြီးဝါဒနဲ့ ကျဉ်းမြောင်းတဲ့ လူမျိုးရေးအမြင်တွေဟာ နာတာရှည်ရောဂါတစ်ခုလို စွဲကပ်သွားပါတယ်။ အဲဒီလို ပြည်တွင်းစစ်ကြီး ရေ ရှည်လာတဲ့အခါမှာ လူမျိုးရေးဖိနှိပ်မှုတွေ ပိုပြင်းထန်လာတော့ ဗမာလူမျိုး အပါအဝင် လူမျိုးအားလုံးဟာ ဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းလာကြပါတယ်။ တချို့လူ

မျိုးတွေဆို ပျောက်ကွယ်သွားပါပြီ။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် စစ်တမ်းမှာပါတဲ့ ဆက် လူမျိုးဆိုတာ အခုမတွေ့ရတော့ပါဘူး။ ရှမ်းပြည်နယ် မိုးနဲ၊ လင်းခေး၊ မောက်မယ် မြို့တွေအကြားရှိ တြိဂံနယ်မြေရှိ တောင်ကြောကို လွိုင်ဆက်လို့ခေါ်ပါတယ်။ အဲ့ဒီမှာ ဆက်လူမျိုးတွေ နေခဲ့ပါတယ်။ အခုတော့ အဲ့ဒီမှာ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ဆက်တွေလို့သိပေမယ့် ရှမ်းစကားပဲ ပြောတတ်ကြတော့တယ်။ သူတို့ကိုယ်သူတို့လည်း ရှမ်းတွေက တိုင်းလွိုင်လို့ခေါ်တာကိုပဲ လက်ခံလိုက်ကြပါပြီ။ ၁၉၈၄ ခုနှစ်မှာ ဆက်စကားပြောတတ်သူ ဆက်ဘုန်းတော်ကြီး ပျံလွန်သွားတဲ့အတွက် ဆက်စကားပြောတတ်သူ ကမ္ဘာပေါ်မှာ တဦးတယောက်မှ မရှိတော့ပါဘူး။ ဆက်ဘာသာစကားဟာ လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားပြီး ဆက်လူမျိုးတွေလည်း တိုင်းလွိုင်တွေ ဖြစ်ကုန်ပါတယ်။

အခု လူမျိုးစုတချို့တွေ ဒုက္ခသည်ဘဝ ရောက်နေပါတယ်။ အဲ့ဒါတွေဟာ နိုင်ငံမဲ့သူတွေဖြစ်ဖို့ အကြောင်းများပါတယ်။ ဗမာပြည်က ရိုဟင်ဂျာတွေကတော့ လက်ရှိဗမာပြည်စစ်အစိုးရရဲ့ သဘောထားနဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်တွေအရ နိုင်ငံမဲ့သူတွေဖြစ်နေပါပြီ။ စစ်အစိုးရဟာ အတော့်ကို တာဝန်မဲ့ မိုက်ရိုင်းနေပါပြီ။

နအဖ စစ်အစိုးရဟာ တိုင်းပြည်အာဏာကို လုယူပီးအဓမ္မဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်ဖို့သာ နားလည်တာဖြစ်ပါတယ်။ တိုင်းပြည်ကိစ္စအဝဝကို တာဝန်ယူတဲ့စိတ် နည်းနည်းကလေးမှရှိတာမဟုတ်ပါ။ အလုပ်သမား၊ လယ်သမားတွေ ဆင်းရဲငတ်ပြတ်နေတာ နအဖ လှည့်မကြည့်ဘူး။ အဓမ္မခိုင်းတာတို့ လုယက်တာတို့ပဲ နအဖ သိပါတယ်။ ကုန်သည်ပွဲစား လူလတ်တန်းစားတွေအပေါ် မိုက်ကြေးခွဲစားဖို့ပဲလုပ်တတ်ပါတယ်။ လူမျိုးရေး၊ ဘာသာရေး ပြဿနာတွေ ကြီးထွားသည်ထက် ကြီးထွားအောင်ပဲလုပ်တတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် နအဖ စစ်အစိုးရလက်ထက်မှာ တိုင်းပြည်စီးပွားရေး ချွတ်ခြံကျနေတာ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုပြိုကွဲမှု ကြီးသည်ထက်ကြီးလာတာ တိုင်ပြည်တခုလုံး အစည်းပြေနေတာဖြစ်ပါတယ်။

ဗမာပြည်လူမျိုးကြီးဝါဒနဲ့ ကျဉ်းမြောင်းတဲ့ လူမျိုးရေးအမြင်ရှိနေသရွေ့ ဒီအမြင်တွေပေါက်ပွားစေတဲ့ နအဖ စစ်အစိုးရလို အစိုးရမျိုးရှိနေသရွေ့ ဗမာပြည်ဟာ ဒီဒုက္ခဝဲခြေဃာကနေ မထွက်နိုင်ဘဲဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ ဒီဒုက္ခတွေကနေ လွတ်မြောက်ဖို့ဆိုရင် လူမျိုးစုံပြည်သူတွေ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးစိတ်ဓာတ်ကို စိုက်ထူပြီး အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုကို အပတ်တကုတ် ကြိုးစားတည်ဆောက်ကာ စစ်အစိုးရကို ဖယ်ရှားပစ်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

လူမျိုးစုံပြည်သူတွေ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးစိတ်ဓာတ်ကို စိုက်ထူပြီး တမျိုးသားလုံးစည်းလုံးညီညွတ်မှုမရှိရင် တပြည်ထောင်စနစ်ပဲ ထူထောင်ထူ

ထောင်၊ ဖက်ဒရယ်စနစ်ပဲထူထောင်ထူထောင်၊ ကွန်ဖက်ဒရေးရှင်းပဲ လုပ်လုပ် အောင်မြင်မှာမဟုတ်ဘူးဆိုတာ ဗမာပြည်လွတ်လပ်ရေးရပြီး နှစ်ပေါင်း ၆၀ ကျော်သမိုင်းက သက်သေပြနေပြီးဖြစ်ပါတယ်။

ဗမာပြည်မှာ မျက်ကန်းမျိုးချစ်ဝါဒ၊ လူမျိုးကြီးဝါဒနဲ့ ကျဉ်းမြောင်းတဲ့ အမျိုးသားရေးအမြင်တို့ကို ကျော်နင်းပြီး မှန်ကန်တဲ့မျိုးချစ်ပြည်ချစ်ဝါဒ၊ လူမျိုးစုံပြည်သူ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးစိတ်ဓာတ်နဲ့ တမျိုးသားလုံး စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအမြင်ကို စိုက်ထူနိုင်မှသာ သာယာဝပြောတဲ့ လူမျိုးပေါင်းစုံ တန်းတူရည်တူ ဆက်ဆံပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်တဲ့ တကယ့် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတစ်ခုကို ထူထောင်နိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ အဲ့ဒီလိုနိုင်ငံမျိုးမှာမှ ဒီမိုကရေစီထွန်းကားနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့်ပြောရရင် ဒီမိုကရေစီထွန်းကားရင် မှန်ကန်တဲ့ မျိုးချစ်ပြည်ချစ်စိတ်ဓာတ် မရှိနိုင်ဘူး။ ဒီမိုကရေစီထွန်းကားရင် လူမျိုးကြီးဝါဒနဲ့ ကျဉ်းမြောင်းတဲ့ လူမျိုးရေးအမြင်တွေကို မကျော်နင်းနိုင်ဘူး။ ဒီမိုကရေစီထွန်းကားရင် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုဟာ ရှိနိုင်မှာမဟုတ်ဘူး။ ဒီမိုကရေစီထွန်းကားရင် ပြည်ထောင်စုဆိုတာ တကယ်တည်ရှိနိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး။ ဒီမိုကရေစီထွန်းကားရင် လူမျိုးပေါင်းစုံနဲ့ ဘာသာစကား ပေါင်းစုံ ဝေစည်ထွန်းကားတဲ့ တိုင်းပြည်တခု ဖြစ်နိုင်မှာမဟုတ်ပါ။

ဒီမိုကရေစီထွန်းကားအောင် စစ်အာဏာရှင်စနစ်ကို ဖယ်ရှားပစ်ရမယ်ဆိုတာကတော့ အနှစ် ၆၀ သမိုင်းက ပြောနေပါတယ်။ ဒါဟာ ဗမာပြည်နိုင်ငံရေးရဲ့ ခြုံငုံပြောရတဲ့ အခြေအနေပဲဖြစ်ပါတယ်။ လူတိုင်းလည်း သိနေမြင်နေကြပါတယ်။

လက်တွေ့နိုင်ငံရေးမှာတော့ ထင်သလောက်မရှင်းပါ။ ရှုပ်ထွေးပါတယ်။ သိမ်မွေ့ပါတယ်။ ခက်ခဲပါတယ်။ ကနေ့ ဗမာပြည် ဥပဒေတွင်းတိုက်ပွဲ၊ ဥပဒေပတိုက်ပွဲ၊ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲ၊ ပြည်ပထွက်ပြီး စစ်အစိုးရကို ဆန့်ကျင်ဖွင့်ချတဲ့ သံခင်းတမန်ခင်းတိုက်ပွဲ စသည်ဖြင့် အခွင့်အလမ်း အများကြီး ပွင့်နေပါတယ်။ ဒီလိုပွင့်လန်းတဲ့ အခွင့်အလမ်းကိုယ်တိုင်ဟာလည်း တဖက်မှာ အခက်အခဲဖြစ်စေပါတယ်။

လူမျိုးပေါင်းစုံ ပြည်သူ့ဘက်ကရပ်ပြီး စစ်အစိုးရကို ဆန့်ကျင်တိုက်ပွဲဝင်တဲ့ အင်အားစုတွေဟာ ဘယ်တိုက်ပွဲလမ်းကြောင်းကိုပဲ စွဲကိုင်စွဲကိုင် တဦးနဲ့တဦး ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်တိုးမိတဲ့ အခြေအနေမဖြစ်အောင် ဂရုတစိုက် ရှောင်ရှားကြပြီး တခုနဲ့တခု အထောက်အကူဖြစ်အောင် သတိပီရိယကြီးကြီးနဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကောင်းကောင်း ထားကြမယ်ဆိုရင် အင်အားစုအားလုံးဟာ မိမိကျရာ အခန်းကဏ္ဍက တာဝန်ကို အကောင်းဆုံး၊ အကျေပုန်ဆုံး ထမ်းဆောင်နိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ အဲ့ဒီလို လုပ်နိုင်ရင် ဘုံရန်သူကို ဘုံလုပ်ငန်းစဉ်နဲ့

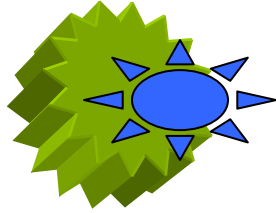
တိုက်တာ ဖြစ်သွားမှာကြောင့် အောင်မြင်ဖို့ သေချာစေပါတယ်။ တကယ်
တော့ တူတာတွဲလုပ်ပြီး မတူတာခွဲလုပ်ကြဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ တူတာတွဲလုပ်တဲ့
အခါမှာလည်း တဦးအပေါ်တဦး နားလည်ယုံကြည်မှု အပြည့်ရှိရပါမယ်။ နား
လည်ယုံကြည်မှုမရှိရင် တွဲလုပ်တာမှာလည်း အဆင်မပြေသလို ခွဲလုပ်တဲ့ အ
ခါမှာတော့ အစည်းပြေစေတာ ဖြစ်သွားတတ်ပါတယ်။ အပြန်အလှန် လေး
စား၊ နားလည်ယုံကြည်မှုသာရှိကြရင် လူမျိုးစုံတာ၊ ဘာသာစကားများပြား
တာ၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်တဲ့ဘာသာ များပြားတာဟာ ပြဿနာမဟုတ်ပါ။
လက်တွေ့နိုင်ငံရေးမှာ တဦးကိုတဦး အပြန်အလှန်အသိအမှတ်ပြု၊ အပြန်အ
လှန်လေးစား၊ အပြန်အလှန်နားလည်မှု၊ အပြန်အလှန်ယုံကြည်မှုရှိရေးဟာ
အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်ပါတယ်။

ဝသန်ဦး

မတ်လ ၃ ရက်၊ ၂၀၀၉။

လက်တွေ့နိုင်ငံရေးမှာတော့ ထင်သလောက်မရင်းပါ။ ရှုပ်ထွေးပါတယ်။
သိမ်မွေ့ပါတယ်။ ခက်ခဲပါတယ်။ ကနေ့ ဗမာပြည် ဥပဒေတွင်းတိုက်ပွဲ၊
ဥပဒေပုဂ္ဂိုလ်၊ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲ၊ ပြည်ပထွက်ပြီး စစ်အစိုးရကို ဆန့်
ကျင့်ဖွင့်ချတဲ့ သံခင်းတမန်ခင်းတိုက်ပွဲ စသည်ဖြင့် အခွင့်အလမ်း အများကြီး
ပွင့်နေပါတယ်။ ဒီလိုပွင့်လန်းတဲ့ အခွင့်အလမ်းကိုယ်တိုင်ဟာလည်း တဖက်
မှာ အခက်အခဲဖြစ်စေပါတယ်။

တရုတ်ပြည်က ဘာကြောင့် ယုံကြည်ချက် ရှိနေသလဲ

(ရဲဘော်ထွန်းမြတ်)

၀၀၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလကမှ အသစ်တက်လာတဲ့ အမေရိကန်သမ္မတ အိုဘားမားရဲ့ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး မစ္စက်ဟီလာရီကလင်တန်က တရုတ်ပြည်ကို နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ပထမဆုံး လာရောက်လည်ပတ်စဉ်က “အခုကျရောက်နေတဲ့ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းကြီးထဲက ကမ္ဘာကြီးတခုလုံးကို အမေရိကန်နဲ့တရုတ် လက်တွဲဦးဆောင်ပြီး ဆွဲတင်သွားကြမယ်”လို့ ပြောသွားပါတယ်။

တရုတ်ပညာရှင် အများအပြားကလည်း ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ပျက်ကပ်ထဲက တရုတ်ပြည်ဟာ ပထမဆုံး ရုန်းထွက်လာနိုင်တဲ့ နိုင်ငံဖြစ်မယ်လို့ သုံးသပ်ကြတယ်။

တရုတ်ပြည်ဟာ ၂၀၀၈ နောက်ဆုံး ၄ လပတ်မှာ ဖွံ့ဖြိုးမှုနှုန်းဟာ မကြုံစဖူး ၆ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်းကို ထိုးကျသွားပါတယ်။ ပို့ကုန်တွေ ကျဆင်းလို့ စက်ရုံတွေ ထောင်နဲ့ချိတ်လိုက်ရပြီး ကျေးလက်များကနေ မြို့တက် အလုပ်လုပ်နေတဲ့ ပျံ့ကျအလုပ်သမား (migrant worker) ပေါင်း သန်း ၂၀ အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်သွားပြီး ကျေးရွာများကို ပြန်သွားရပါပြီ။ ဒီနှစ် တက္ကသိုလ်များက ဘွဲ့ရလာပြီး အလုပ်ခွင်ဝင်မယ့်သူပေါင်းက ၆ သန်းကျော်ပါတယ်။

ဒီလို ရင်လေးဖွယ်ဖြစ်ရပ်တွေ ရှိနေပါလျက်ကနဲ့ ဘာကြောင့် တရုတ်တွေဟာ သူတို့နိုင်ငံ စီးပွားရေးပျက်ကပ်ထဲက ရုန်းထွက်နိုင်လိမ့်မယ်လို့ သုံးသပ်ကြသလဲ။ ဒီယုံကြည်ချက် (confidence) ကို ဘယ်ကရသလဲ။

အခု မတ်လ ၃ ရက်နေ့က စလို့ မတ်လ ၁၃ ရက်နေ့အထိ ကျင်းပပြီးစီးသွားခဲ့တဲ့ တရုတ်ပြည်လွှတ်တော် ၂ ရပ်အတွင်း ပြောကြားခဲ့တဲ့ တရုတ်အစိုးရခေါင်းဆောင်များ၊ ဥပဒေပညာရှင်များ၊ စီးပွားရေးပညာရှင်များ စတာတွေရဲ့ ပြောကြားချက်များကို ကြည့်ရအောင်ပါ။

မတ်လ ၇ ရက်နေ့က ကျင်းပတဲ့ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲမှာ တရုတ်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ယန်ကျချီက “တရုတ်ပြည်ဟာ ကမ္ဘာ့စီးပွားပျက်ကပ်က

ဘယ်လိုလွတ်မြောက်အောင်လုပ်ဖို့ အစီအစဉ်ရှိပါသလဲ”ဆိုတဲ့ သတင်းထောက်တယောက်ရဲ့မေးခွန်းကို ဖြေဆိုရာမှာ- ကျွန်တော်တို့ မိမိတိုင်းပြည်က စီးပွားရေးကို အဓိက ကောင်းအောင်လုပ်မယ်။ ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်က စီးပွားရေး ကျွန်တော်တို့သတ်မှတ်ထားတဲ့ ကြီးထွားမှုနှုန်း ၈ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ထိန်းသိမ်းထားနိုင်မယ်ဆိုရင် ဒါဟာ ကမ္ဘာကြီးကိုပါ တည်ငြိမ်အောင်လုပ်ပေးရာ ရောက်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အဓိကလုပ်ငန်းဟာ မိမိတိုင်းပြည်ရဲ့ စီးပွားရေးကို ကောင်းအောင်လုပ်ပေးပါ။

ဒုတိယ ကျွန်တော်တို့ ကြိုးစားမှာကတော့ ဒီနှစ်အတွင်း ကျင်းပမယ့် နိုင်ငံတကာအစည်းအဝေးများ (multi lateral meetings) အောင်မြင်အောင် လုပ်ဖို့ပါ။ အထူးသဖြင့် ဧပြီလ လန်ဒန်မှာကျင်းပမယ့် G 20 အစည်းအဝေး အောင်မြင်ရေးပါ။ အဲဒီအစည်းအဝေးမှာ နိုင်ငံအများအပြားနဲ့ လူထုရဲ့ယုံကြည်မှုကို ရရှိတဲ့၊ ပူးပေါင်းပါဝင်တဲ့၊ တည်ငြိမ်တဲ့ ကမ္ဘာ့ဘဏ္ဍာရေးစနစ်သစ်တရပ် ပေါ်ထွက်လာဖို့ ကြိုးစားဖို့ပါ။ ဖြေကြားသွားပါတယ်။

တခါ မတ်လ ၁၃ ရက်နေ့မှာ ကျင်းပတဲ့ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲမှာတော့ တရုတ်ဝန်ကြီးချုပ် ဝမ်ကျားပေါင်က သူ လွှတ်တော်မှာတင်သွင်းတဲ့ အစိုးရလုပ်ငန်းအစီရင်ခံစာမှာ ပြောကြားထားတဲ့ အချက်အချို့ကို ပြန်လည်ရှင်းလင်းပြောကြားရာမှာ -

၁။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်အတွက် တရုတ်ပြည်ရဲ့တိုးတက်မှုနှုန်း ၈ ရာခိုင်နှုန်း သတ်မှတ်တာဟာ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိလို့သတ်မှတ်တာဖြစ်ကြောင်း၊ ဒီလိုသတ်မှတ်ချက်ရှိတာဟာ လမ်းညွှန်ချက်ရှိသလိုဖြစ်လို့ လုပ်ငန်းစဉ်များလုပ်ဆောင်ရာမှာ ဦးတည်ချက်ရှိနေကြောင်း၊ ဒါကြောင့် ဒီလိုသတ်မှတ်ဖို့ လိုအပ်ချက်လည်း ဖြစ်ကြောင်း။

၂။ စီးပွားရေးလှုံ့ဆော်ချက်စီမံကိန်း (stimulus- package- plan)

အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၅၀၀ ကျော် သုံးစွဲမယ့် အထက်ပါ စီမံကိန်းဟာ အခုမှကောက်ခံတဲ့ စီမံကိန်း မဟုတ်ဘဲ၊ ၁၁ ကြိမ်မြောက် ၅ နှစ်စီမံကိန်းထဲက အစီအစဉ်များသာဖြစ်ပြီး အခုလက်ရှိ အခိုင်အမာလိုအပ်ချက်တွေအရ မွမ်းမံပြင်ဆင်ထားတဲ့ စီမံကိန်းသာ ဖြစ်ကြောင်း၊ ဒီစီမံကိန်းအရ မီးရထားလမ်းတွေ၊ ကားလမ်းတွေ၊ လေယာဉ်ပျံကွင်းတွေ ထပ်ဆောက်မယ့် အစီအစဉ်များ ပါရှိပြီး၊ ဒီကနေ အလုပ်သစ်၊ အကိုင်သစ်များ အများအပြား ပေါ်လာမှာဖြစ်ကြောင်း။

အလုပ်အကိုင်ရရှိရေး (employment) ပြဿနာဟာ စားဝတ်နေရေးကိစ္စသာမက လူတယောက်ရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာလည်း ဖြစ်ကြောင်း ဒါကြောင့် အလုပ်အကိုင်ပေါင်း ၉ သန်းခန့် ပေါ်ထွက်လာအောင် လုပ်မှာ ဖြစ်ကြောင်း။

နှစ်စဉ်လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် စီမံကိန်းများဖြစ်တဲ့ အဆင့်မြှင့်နည်းပညာများ မြှင့်တင်ရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး၊ လစာများတိုးပေးရေး၊ လယ်သမားများကို ထောက်ပံ့ရေး၊ ဆေးဝါးကုသရေးအတွက် ပြုပြင်ပြောင်း

လဲမှုများစတာတွေရဲ့ ကုန်ကျစရိတ်များက သီးခြားဖြစ်ပြီး ဒီလို့ဆော်ချက် စီမံကိန်းထဲ မပါကြောင်း ပြောသွားပါတယ်။

ဒီသတင်းစာ ရှင်းလင်းပွဲမှာ မေးခွန်းတွေ ထုတ်ကြတဲ့ အထူးသဖြင့် ပြည်တွင်းက သတင်းသမားတွေရဲ့ မေးခွန်းတွေကို ကြည့်ရင် ဒီအစိုးရရဲ့ ငွေသုံးမယ့် အစီအစဉ်အပေါ် စိတ်ပူပန်နေကြပုံရပါတယ်။ ဒါကြောင့်ပဲ ဝန်ကြီးချုပ်က ဒီလုပ်ငန်းတွေအားလုံးကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းတဲ့ အပြည့်အဝ ထင်သာမြင်သာရှိတဲ့ တာဝန်ယူစနစ်ရှိတဲ့ ကြီးကြပ်မှုမျိုး လုပ်ဆောင်သွားပါမယ်လို့ ကတိပြုသွားပါတယ်။ ဒါ့အပြင် တဆက်တည်းမှာပဲ တရုတ်ပြည်ရဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများကို ခေတ်နဲ့အညီ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားမှာ ဖြစ်ကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် အဆောက်အအုံပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ (Institutional Reform) ကို လုပ်ဆောင်ပြီး၊ ဆိုရှယ်လစ်ဒီမိုကရေစီကို ဖွံ့ဖြိုးပြီး အောက်ခြေလူထုရဲ့အခွင့်အရေးကို အာမခံတဲ့ နိုင်ငံရေးစနစ်တရပ် ပေါ်ထွက်ရေး၊ ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲပြီး လူမှုရေးတရားမျှတမှုရှိရေး၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးက အဆင့်အသီးသီးက တာဝန်ခံများကို ကြီးကြပ်ရေးစတာတွေလည်း လုပ်ဆောင်သွားမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ဒါ့အပြင် စီးပွားရေးကပ်ကို ကျော်နင်းဖို့လုပ်ရာမှာ လက္ခဏာရပ်များကို ကုသရုံသာမက အရင်းခံအကြောင်းရင်း (root causes) များကိုလည်း ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသွားမှာဖြစ်ကြောင်း ထည့်သွင်းပြောကြားရင်း တရုတ်ပြည်ရဲ့ မပြည့်စုံသေးတဲ့ လူမှုဖူလုံရေးကွန်ယက် (social security network) လုပ်ငန်းများကိုလည်း ပြည့်ဝရင့်ကျက်အောင် လုပ်ဆောင်သွားမှာ ဖြစ်ကြောင်း ပြောသွားပါတယ်။ ဒါ့အတွက် ဝန်ဆောင်လုပ်ငန်းများကိုလည်း တိုးချဲ့သွားမှာဖြစ်ကြောင်း ပြောသွားပါသေးတယ်။

ဒီလို အစိုးရ ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များရဲ့ ပြောဆိုမှုများအပြင် တခြားလွှတ်တော်ဥပဒေပြုအမတ်များ၊ ပညာရှင်များရဲ့ ပြောဆိုချက်များကို ကြည့်ရင်လည်း တရုတ်တွေဟာ ဒီစီးပွားပျက်ကပ်ကို ဘယ်လိုကြည့်မြင်သုံးသပ်ပြီး၊ အကောင်းဘက်လှည့်ပြောင်းနိုင်အောင် ကြိုးစားနေကြတယ်ဆိုတာ သိမြင်နိုင်ပါတယ်။

တရုတ်ပြည် မြို့ရွာတိုးတက်ရေး သုတေသနဌာနက ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ချင်ဟွိုင် (Chen Huai) က တရုတ်တွေ ဘာကြောင့် ဒီလိုယုံကြည်ချက်ရှိနေရသလဲ ဆိုတာကို ပြောရာမှာ -

တရုတ်ပြည်ဟာ တခြား ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများလို မြို့ပြတည်ဆောက်ရေး (urbanization) လုပ်ငန်းတို့ စက်မှုတပ်ဆင်ရေး (industrialization) လုပ်ငန်းတို့ ပြီးပြည့်စုံခြင်း မရှိသေးပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီလုပ်ငန်းအတွက် နိုင်ငံခြားအရင်းအနှီးလည်း မလိုပါဘူး။ မိမိတို့မှာ အရန်ငွေများ အပြည့်အဝ ရှိပါတယ်။ မြို့ပြတည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများအတွင်း အခြေခံအဆောက်

အအုံတွေ ဆောက်လုပ်ဖို့ စီမံကိန်းတွေ အပြည့်ရေးဆွဲထားပြီးဖြစ်လို့၊ ဒီလုပ်ငန်းများမှာ အလုပ်အကိုင်အသစ်များ ပေါ်ပေါက်လာမှာပါ။

ဒီနေရာမှာ သူက ဥပမာပေး ပြောကြားသွားတာ တခုကတော့ အစိုးရအနေနဲ့ အမြန်ပြေးကားလမ်းမများ တည်ဆောက်ရာမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုငွေ တရုတ်ယွင်ငွေ သန်း ၁၀၀ သုံးတိုင်း အလုပ်အကိုင် လေးထောင်ခန့် (တိုက်ရိုက်ရော၊ သွယ်ဝိုက်ရော) ဖန်တီးနိုင်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ဒီမြို့ပြလုပ်ငန်းကနေ မြို့ပြလူထုတွေ ပေါ်ထွက်လာပြီး အစိုးရအနေနဲ့ အလယ်အလတ်နဲ့ အသေးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ မြို့ပြစက်မှုလုပ်ငန်း ပေါ်ထွက်ရေးအတွက် အရင်းအနှီးချေးငွေတွေ ထုတ်ပေးခြင်းဖြင့်၊ မြို့ပြလူထုရဲ့နေထိုင်စားသောက်မှုမြှင့်လာပြီး ပြည်တွင်းဝယ်အား(**domestic demand**) လည်း မြင့်လာနိုင်ပါတယ်။ တရုတ်ပြည်ရဲ့လူဦးရေအရ အလယ်အလတ်လူတန်းစား များလာရင် ပြည်တွင်းဝယ်အားလည်း အလွန်တက်လာမှာဖြစ်လို့ တရုတ်ပြည်ရဲ့ ပို့ကုန်အခြေပြု (**export orientated**) စီးပွားရေးကို ပြုပြင်လာနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ဒီအခါ ပို့ကုန်တွေကျဆင်းလို့ စီးပွားပျက်တဲ့ ပြဿနာ မကြုံနိုင်တော့ပါဘူး။ တရုတ်ပြည်ရဲ့ ဝယ်အားတက်လာရင် နိုင်ငံခြားက သွင်းကုန် (**import**) လည်း တက်လာနိုင်လို့ တခြားနိုင်ငံများရဲ့ စီးပွားရေးကိုလည်း အကူအညီပြုရာ ရောက်ပါတယ်။

လက်တွေ့အရလည်း ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်းက တရုတ်ပြည်ကုန်သွယ်ရေးဝန်ကြီး ဦးဆောင်တဲ့ ကုန်ဝယ်ယူရေး အဖွဲ့တဖွဲ့ ဥရောပ ၄ နိုင်ငံ (ဂျာမနီ၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ စပိန်၊ ဗြိတိန်) ကို သွားရောက်ပြီး ကုန်ပစ္စည်းမျိုးစုံ (အဆင့်မြင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများအပါအဝင်) အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၃ ဘီလီယံဖိုး ဝယ်ယူခဲ့ပါသေးတယ်။ ဥရောပက အလွန်ထိခိုက်နေတဲ့ စက်မှုလုပ်ငန်းများကို တဖက်တလမ်းက ကူညီလိုက်တာပါ။

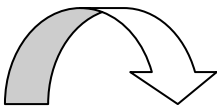
ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများမှာ မြို့ပြလုပ်ငန်းတို့၊ စက်မှုလုပ်ငန်းတို့ဟာ ပြည့်စုံကုံလုံသွားပြီဖြစ်လို့ သူတို့နိုင်ငံမှာ ငွေအရင်းအနှီးတွေ စုပြုံနေပြီး ဒီငွေတွေဟာ ငွေပူ (**Hot Money**) တွေ ဖြစ်လာပါတယ်။ ဒီငွေတွေကို စတော့ ငွေကြေးဈေးကွက်၊ အာမခံစာချုပ်ဈေးကွက်စတဲ့ မရေရာတဲ့၊ မလုံခြုံတဲ့ ဈေးကွက်အမျိုးမျိုးထဲ သွင်းပြီး ငွေကြေးကစားရာကနေ ဒီနေ့စီးပွားရေးပျက်ကပ်ကြီး ပေါ်လာရတာပါ။ ဒီလိုငွေအရင်းအနှီး ပိုလျှံနေမှုက ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ ပြဿနာများကို အလွယ်မဖြေရှင်းနိုင်ပါဘူး။

တရုတ်ရဲ့ မြို့ပြလုပ်ငန်းတွေကတော့ အခုမှ အရှိန်ရတုန်း ရှိပါသေးတယ်။ ဒါကြောင့် ငွေအရင်းအနှီး ပိုလျှံမှုတွေ မဖြစ်နိုင်သေးဘဲ အဲဒီလုပ်ငန်းတွေအတွက် အရင်းအနှီးတွေ လိုအပ်နေဦးမှာပါ။ ဝင်ငွေနှိမ့်လုပ်သားများအတွက် အိုးအိမ်တွေလည်း ဆောက်ရဦးမှာပါ။ ဒါကြောင့် ငွေရင်းနှီးမြှုပ်နှံဖို့ လုပ်ငန်းများ (**Investment**) အများကြီး လိုအပ်နေပါသေးတယ်။

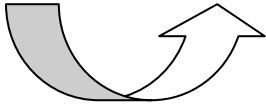
ဒါ့အပြင် တရုတ်ပြည်ရဲ့ ဘဏ္ဍာရေးစနစ်နဲ့ ဘဏ်လုပ်ငန်းစဉ်များ ဟာ အလွန်ကျန်းမာသန်စွမ်းပါတယ်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်က ကျရောက်ခဲ့တဲ့ အာရှ ကပ်ဘေးအတွင်းက သင်ခန်းစာများကို ကောင်းကောင်းလေ့လာပြီး မိမိတို့ ရဲ့ ဘဏ်လုပ်ငန်းများကို သန်စွမ်းအောင် လုပ်ဆောင်ထားနိုင်တာကလည်း မိမိတို့ရဲ့စီးပွားရေးအင်အား အမြန်နာလန်ထူလာဖို့ ရေခဲမြေခဲကောင်းကို ဖြစ်စေပါတယ်လို့လည်း ပြောသွားပါတယ်။ ဒီဘဏ်စနစ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ တ ရုတ်ဝန်ကြီးချုပ်ကလည်း ဒီအတိုင်းပဲ ပြောသွားခဲ့ဖူးတယ်။

ဒါတွေကြောင့် တရုတ်တွေက ယုံကြည်မှု အပြည့်ရှိနေတာပါလို့ သူ ကဆိုပါတယ်။ အဓိကကတော့ အစိုးရက တက်တက်ကြွကြွ ပါဝင်ပတ်သက် နေမှု၊ အစိုးရမှာ နိုင်ငံခြားအရန်ငွေ အလုံအလောက် ရှိမှု (၂၀၀၈ ခုနှစ် အကုန်၊ နိုင်ငံခြားအရန်ငွေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂ ထရီလီယံ) တို့ကြောင့် ဖြစ်ပြီး၊ နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုကလည်း (Political Leadership) ပြည်သူလူ ထုအများစုကြီးရဲ့ နေထိုင်မှုဘဝကို အမြဲမပြတ်ထည့်သွင်းစဉ်းစားပေးပြီး ပြည် သူတွေရဲ့ နေထိုင်မှုဘဝ မြင့်တက်ရေးအတွက် အားကြီးမာန်တက် ဆောင် ရွက်ပေးမှုများကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါတယ်လို့ နိဂုံးချုပ်မှာ ပြောဆိုသွားခဲ့ပါ တယ်။

ကိုးကား၊ **CCTV မှ Dialogues များ။** ၁၄-၃-၀၉။

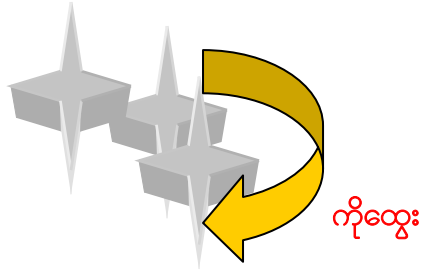

ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများမှာ မြို့ပြလုပ်ငန်းတို့၊ စက်မှုလုပ်ငန်းတို့ဟာ ပြည့်စုံ ကုံလုံသွားပြီဖြစ်လို့ သူတို့နိုင်ငံမှာ ငွေအရင်းအနှီးတွေ စုပြုံနေပြီး ဒီငွေတွေ ဟာ ငွေပူ (Hot Money) တွေ ဖြစ်လာပါတယ်။ ဒီငွေတွေကို စတော့ ငွေ ကြေးဈေးကွက်၊ အာမခံစာချုပ်ဈေးကွက်စတဲ့၊ မရေရာတဲ့၊ မလုံခြုံတဲ့ ဈေး ကွက်အမျိုးမျိုးထဲ သွင်းပြီး ငွေကြေးကစားရာကနေ ဒီနေ့စီးပွားရေးပျက်ကပ် ကြီး ပေါ်လာရတာပါ။ ဒီလိုငွေအရင်းအနှီး ပိုလျှံနေမှုက ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ ပြဿနာများကို အလွယ်မဖြေရှင်းနိုင်ပါဘူး။

မြောက်ကိုးရီးယားရဲ့ ဂြိုဟ်တုနဲ့

ကမ္ဘာကို ရှိရာကနေ ပြန်ဖမ်းမိန့်

၂၀၀၉ ခုနှစ် ဧပြီလ ၅ ရက်နေ့မှာ မြောက်ကိုးရီးယား ‘ကွမ်မွန်စွန် ၂’ ဆက်သွယ်ရေးဂြိုဟ်တုကို ‘အန်ဟာ ၂’ သယ်ဆောင်ခုံးပျံနဲ့ လွှတ်တင်လိုက်ပါတယ်။ ကိုရီးယားကျွန်းဆွယ်ပေါ်မှာ မူလကတည်းက တည်ရှိနေတဲ့ တင်းမာမူဟာ ပိုမိုမြင့်တက်လာခဲ့ပါတယ်။ မြောက်ကိုးရီးယားဟာ ဒီဂြိုဟ်တု လွှတ်တင်မယ့် အစီအစဉ်ကို ၂၀၀၉ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၄ ရက်နေ့မှာ လူသိရင်ကြားကြေညာခဲ့တာပါ။ ဒီလို ကြေညာပြီးကတည်းက ဝေဖန်သံ၊ ကန့်ကွက်သံတွေ အဆက်မပြတ် ထွက်ပေါ်လာခဲ့ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ကိုရီးယားကျွန်းဆွယ် အရေးမှာ ပါဝင်ပတ်သက်နေကြတဲ့ ၆ နိုင်ငံဆီက အဓိကပါပဲ။ ရုရှားနဲ့ တရုတ်က အပြုသဘောဆောင်တဲ့ဝေဖန်မှုများ ပေးခဲ့ကြပေမယ့် တောင်ကိုးရီးယား၊ ဂျပန်နဲ့ အမေရိကန် ၃ နိုင်ငံကတော့ အပြင်းထန်ဆုံး ဝေဖန်ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီလို ဝေဖန်မှုများအပေါ် မြောက်ကိုးရီးယားက ငြိမ်းချမ်းတဲ့ရည်ရွယ်ချက်အတွက် ဂြိုဟ်တုလွှတ်တင်တာဟာ မြောက်ကိုးရီးယားရဲ့ တရားဝင် အခွင့်အရေးဖြစ်ပါတယ်။ ဂြိုဟ်တုပစ်လွှတ်မှုဟာ တိုင်းပြည်ကို ကြီးထွားတိုးတက်စေသလို လူသားများရဲ့တိုးတက်မှုကိုလည်း ဖြစ်စေပါတယ်လို့ မတ်လ ၂၉ ရက်နေ့မှာ တုံ့ပြန်ခဲ့ပါတယ်။ အမေရိကန်၊ ဂျပန်နဲ့ တောင်ကိုးရီးယားတို့က ဒါဟာ ကုလသမဂ္ဂရဲ့ဆုံးဖြတ်ချက် **၁၇၁၈** ကို ချိုးဖောက်တာဖြစ်လို့ ဒီအစီအစဉ်ကို ရပ်စဲဖို့ ပြောကြပါတယ်။ ရုရှားနဲ့ ကုလသမဂ္ဂဆိုင်ရာ သံအမတ်ကတော့ လုံခြုံရေးကောင်စီရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက် **၁၇၁၈** ဟာ ဂြိုဟ်တုလွှတ်တင်တာကို တိုက်ရိုက်ပိတ်ပင်တာမဟုတ်ဘဲ၊ တာဝေးပစ်ခုံးကျည်ပစ်လွှတ်မှုကိုသာ ပိတ်ပင်တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် စောင့်ကြည့်ရမှာပဲလို့ မတ်လ ၃၀ ရက်နေ့မှာ ပြောပါတယ်။ တရုတ်ပြည် ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူကတော့ ဧပြီလ ၂ ရက်နေ့မှာ သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံအားလုံးဟာ အရှေ့မြောက်အာရှဒေသနဲ့ ကိုရီးယားကျွန်းဆွယ် ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ တည်ငြိမ်မှုရှိရေးနဲ့ **၆** နိုင်ငံတွေဆုံဆွေးနွေးပွဲ ဖြစ်မြောက်ရေးကို တွန်းဆော်ပေးရန် တာဝန်ရှိပါတယ်လို့ ပြောခဲ့ပါတယ်။

ဂြိုဟ်တု မပစ်လွှတ်မီ အပြန်အလှန် ပြောဆိုကြရာမှာ အပြင်းထန် ဆုံးနဲ့ အန္တရာယ်အရှိဆုံးက ဂျပန်နဲ့ မြောက်ကိုးရီးယားတို့ရဲ့ တုံ့ပြန်ပြောဆို မှုများ ဖြစ်ပါတယ်။ ဂျပန်အစိုးရက မြောက်ကိုးရီးယားရဲ့ ခုံးကျည်ပစ်လွှတ်မှု ဟာ လမ်းကြောင်းလွဲချော်ခဲ့သော် ကြားဖြတ်ပစ်ချရန် သူ့ရဲ့စစ်တပ်ကို မတ် လ ၂ ရက်နေ့မှာ အမိန့်ပေးခဲ့ပါတယ်။ မြောက်ကိုးရီးယားကလည်း ဧပြီလ ၂ ရက်နေ့မှာ ဂျပန်ကသာ မြောက်ကိုးရီးယားရဲ့ ဂြိုဟ်တုကို ရမ်းရမ်းကား ကား ကြားဖြတ်တိုက်ခတ်တာ လုပ်ခဲ့ရင် မြောက်ကိုးရီးယားတပ်မတော်အ နေနဲ့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး ဆယ်စုနှစ် ၆ ခုကျော်အကြာမှာ ဂျပန်က ပြန် လည်ကျူးကျော်တဲ့စစ်ပွဲကို စတင်တာ ဖြစ်တယ်လို့ ယူဆမှာဖြစ်ပြီး အပြင်း ထန်ဆုံး စစ်ရေးနည်းလမ်းများနဲ့ တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်သွားမယ်လို့ စစ်ဦးစီးချုပ် က ပြောခဲ့ပါတယ်။ ဂြိုဟ်တုမပစ်လွှတ်မီမှာ ဂျပန်က သူ့ရဲ့ အေးဂျစ်အဆင့်မြင့် ရေဒါစနစ်များနဲ့ SM-3 ခုံးခွင်းခုံးများ တပ်ဆင်ထားတဲ့ ဖျက်သင်္ဘော ၂ စီးကို ဂျပန်ပင်လယ်ပြင်သို့ စေလွှတ်စောင့်ကြည့်ခဲ့ပါတယ်။ သူ့ဧရိယာထဲ ဝင်လာ ခဲ့ရင် ပစ်ချဖို့ပါ။ မြောက်ကိုးရီးယားရဲ့ ဒီတကြိမ် ပစ်လွှတ်မှုဟာ ဂျပန်နဲ့ ထိပ် တိုက်ဖြစ်မယ့် အခြေအနေကို ရှောင်လွှဲနိုင်ခဲ့တယ်လို့ ပြောရမှာပါ။ တကယ် တမ်း ထိပ်တိုက်ဖြစ်ကြရင်တော့ ဒီ ၂ နိုင်ငံထဲနဲ့ ပြီးမှာမဟုတ်ပါဘူး။ မြောက် ကိုးရီးယားက သူ့ အစီအစဉ်ကို မရပ်ဆိုင်းဘဲ၊ ဂြိုဟ်တုလွှတ်မှု လုပ်လာခဲ့ရင် ပူးတွဲဆောင်ရွက်ကြရန် အမေရိကန်၊ ဂျပန်နဲ့ တောင်ကိုးရီးယား ၃ နိုင်ငံက ရင်းနှီးစွာ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုပြုလုပ်သွားကြရန်အတွက် အစောကတည်းက သဘောတူညီမှု ရယူထားခဲ့ကြပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဂြိုဟ်တု ပစ်လွှတ်မှုဖြစ်စဉ် မှာ တစ်ဖက်က လွဲချော်ခဲ့ရင် ကျယ်ပြန့်တဲ့စစ်ပွဲတခု ဖြစ်လာနိုင်တဲ့ အခြေအ နေအထိ ရှိပါတယ်။ မြောက်ကိုးရီးယားအပေါ် ဒီ ၃ နိုင်ငံပေါင်းပြီး ပေးထား တဲ့ ဖိအားက ကြီးပါတယ်။ မြောက်ကိုးရီးယားရဲ့ ဂြိုဟ်တုစမ်းသပ်ပစ်လွှတ် မှုကို ‘တေပိုဒေါင် ၂ တာဝေးပစ်ခုံးကျည်’ စမ်းသပ်ပစ်လွှတ်တာ ဖြစ်တယ် လို့ တလျှောက်လုံးပြောပြီး ပိတ်ပင်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့တာပါ။ အမေရိကန်ဟာ မြောက်ကိုးရီးယားက အမေရိကန်ထိရောက်အောင် ပစ်ခတ်နိုင်တဲ့ တာဝေး ပစ် ခုံးကျည်နည်းပညာ ပိုင်ဆိုင်သွားမှာကို စိုးရိမ်နေပါတယ်။ မြောက်ကိုးရီး ယားအပေါ် ဗိုလ်ကျလွှမ်းမိုးထားနိုင်မှုစွမ်းရည် လျော့ကျသွားမှာ ပူပန်ပုံရပါ တယ်။ မြောက်ကိုးရီးယားဟာ ၃ နိုင်ငံရဲ့ ပြင်းထန်တဲ့ဖိအားနဲ့ ခြိမ်း ခြောက်မှုကို ရင်ဆိုင်ပြီး သူ့နိုင်ငံရဲ့အာကာသနည်းပညာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကို ရဲရဲဝံ့ဝံ့ လုပ်ဆောင်လိုက်တာဖြစ်တယ်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရဲ့ နည်းပညာသစ် တခု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နိုင်ရေးအတွက် ဘာကြောင့် ဒီလောက် စွန့်စားဖို့ လိုနေ ရ တာပါလဲ။

မြောက်ကိုးရီးယားကို ဒီလိုပိတ်ဆို့ ဖိအားပေးနေချိန်မှာပဲ အမေရိ ကန်နဲ့ အစ္စရေး ပူးတွဲလုပ်နေတဲ့ အဲရီးဒုံးခွင်းခုံးစနစ်ကို ဧပြီလ ၇ ရက်နေ့မှာ အစ္စရေးက ပစ်လွှတ်စမ်းသပ်လိုက်ပါတယ်။ ဘာကနဲ့ကွက်ဝေဖန်သံမှ မကြား

ကြရပါ။ အမေရိကန်က အစွဲရေးကို လုပ်ချင်ရာလုပ်ခွင့် အပြည့်ပေးထားပြီး မြောက်ကိုးရီးယားလုပ်တာ မှန်သမျှကို ပိတ်ပင်တားဆီးတယ်ဆိုတာ မြင် သာပါတယ်။ ဒါဟာ အမေရိကန်ရဲ့ ဗိုလ်ကျလွှမ်းမိုးရေးဝါဒ ဖြစ်ပါတယ်။ အ မေရိကန်ရဲ့ သမ္မတသစ် ဒုတိယအကြိမ်အားဟာ အီရတ်က အမေရိကန်တပ်များ ရုပ် သိမ်းရေး လုပ်ဆောင်တာကလွဲလို့ ဘုဂ္ဂိုလ်ထက်က သဘောထားနဲ့ ပေါ် လစီများကို သိသိသာသာ ပြောင်းလဲတာ မရှိသေးပါဘူး။ ဘုဂ္ဂိုလ်ထက် က အခြေခံသဘောထားအတိုင်း အီရန်၊ မြောက်ကိုးရီးယားအပေါ် ဆက် လက်ကျင့်သုံးဆဲပါ။ လုပ်ဆောင်ပုံမှာ စစ်ရေးနည်းမဟုတ်ဘဲ တစ်စုံတစ်ရာ ပျော့ ပျောင်းလာတာသာ ထူးခြားမှု ရှိပါတယ်။

မြောက်ကိုးရီးယားရဲ့ တောင်းဆိုမှုအရ ၂၀၀၉ မတ်လ ၂ ရက်နေ့ မှာ မြောက်ကိုးရီးယားနဲ့ အမေရိကန်ဦးဆောင်တဲ့ ကုလသမဂ္ဂစစ်ဘက်အဖွဲ့ တာဝန်ရှိသူများဟာ ကိုးရီးယား ၂ နိုင်ငံအကြား တင်းမာမှုလျော့ချရေးအ တွက် ၂ နိုင်ငံနယ်စပ် ပန်မွန်ဂျုံမှာ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီဆွေးနွေး ပွဲဟာ ၂၀၀၂ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းမှာ ပထမဆုံးအကြိမ်ပြုလုပ်တဲ့ စစ်ဘက်ဆိုင် ရာ ဆွေးနွေးပွဲဖြစ်ပါတယ်။ ဆွေးနွေးပွဲအပြီး ထုတ်ပြန်တဲ့ အစီရင်ခံစာမှာ ကိုး ရီးယား ၂ နိုင်ငံအကြား ယုံကြည်မှု အပြန်အလှန်တည်ဆောက်ဖို့နဲ့ နား လည်မှုလွှဲများတာတွေ မဖြစ်ပေါ်အောင် ပြုလုပ်ပေးနိုင်ခဲ့ပါတယ်လို့ ဖော်ပြခဲ့ ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မတ်လ ၉ ရက်နေ့မှာ အမေရိကန်နဲ့ တောင်ကိုး ရီးယား ၂ နိုင်ငံဟာ သူတို့နှစ်စဉ်လုပ်နေကျ ပူးတွဲစစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုကို စတင်လုပ် ဆောင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ၁၂ ရက်ကြာတဲ့ ဒီပူးတွဲစစ်ရေးလေ့ကျင့်ရေးမှာ အမေရိ ကန်တပ်အင်အား ၂၆,၀၀၀ နဲ့ တောင်ကိုးရီးယားတပ်အင်အား ၅၀, ၀၀၀ ပါဝင်ပြီး၊ ယူအက်(စ်)အက်(စ်)ဂျွန်စီစတင်းနစ် လေယာဉ်တင်သင်္ဘောတစင်း နဲ့ ဖျက်သင်္ဘော ၇ စင်းတို့ ပါဝင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီမှာပါတဲ့ အမေရိကန်စစ်သား ၁၄,၀၀၀ ဟာ တောင်ကိုးရီးယားပြင်ပရှိ အမေရိကန်စစ်အခြေစိုက်စခန်းများ မှ လာရောက်ပါဝင်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ရေးလေ့ကျင့်ရေးရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်က တောင်ကိုးရီးယားနိုင်ငံ ကျူးကျော်ခံရတဲ့အချိန်မှာ ရှေ့တန်းတပ်များအား မ ဟာမိတ်တပ်ဖွဲ့များက အလျင်အမြန်အင်အားဖြည့်တင်းနိုင်မှုစွမ်းရည် တောင့် တင်းကြံ့ခိုင်လာစေရန် ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီစစ်ရေးလေ့ကျင့်ရေးကို မြောက် ကိုးရီးယားက ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကန့်ကွက်ပါတယ်။ ဒီပူးတွဲ စစ်ရေးလေ့ကျင့်ရေး ကို ပယ်ဖျက်ပစ်ဖို့ ထပ်ပြန်တလဲလဲ တောင်းဆိုခဲ့ပါတယ်။ မြောက်ကိုးရီး ယားက ဒီစစ်ရေးလေ့ကျင့်ရေးဟာ သူ့ကိုအန္တရာယ်ပြုဖို့ စစ်ပြင်ဆင်တာဖြစ် တယ်လို့ ကြည့်မြင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီစစ်ရေးလေ့ကျင့်ရေး ပြုလုပ်နေတဲ့ ကာ လတလျှောက်လုံး မြောက်ကိုးရီးယားတပ်ဖွဲ့များအတွက် အသင့်ပြင်ထားရန် အမိန့်ပေးထားခဲ့ပါတယ်။ မြောက်ကိုးရီးယားက အမေရိကန်တပ်ဖွဲ့များ တောင်ကိုးရီးယားမှာ ရှိနေတာဟာ ၂ နိုင်ငံပေါင်းစည်းရေးအတွက် ကြီးမား တဲ့ အတားအဆီးဖြစ်တယ်လို့ ပြောနေတာပါ။ လက်ရှိ တောင်ကိုးရီးယား

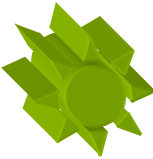
အစိုးရရဲ့ တင်းမာတဲ့သဘောထားကြောင့် နှစ်နိုင်ငံပေါင်းစည်းရေးဟာ ပိုမို အလှမ်းဝေးလာပါတယ်။

ကိုးရီးယားကျွန်းဆွယ်ပေါ်က တင်းမာတဲ့အခြေအနေဟာ တောင် ကိုးရီးယားမှာ လီမြောင်ဘက်သမ္မတ ဖြစ်လာတဲ့ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ကစပြီး တစ တစ ဆိုးလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ လီမြောင်ဘက် ဟာ သူ့အရင်အစိုးရများဖြစ်တဲ့ ကင်ဒေးဂျုံနဲ့ ရိုမိုဟွန်းအစိုးရများလက်ထက် က ကျင့်သုံးခဲ့တဲ့ ကိုးရီးယား ၂ နိုင်ငံ ဆက်ဆံရေးပေါ်လစီနဲ့ မတူဘဲ တင်းမာ တဲ့သဘောထား ပြောင်းလဲကျင့်သုံးခဲ့လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် သူ့အရင် အစိုးရ ၂ ခုရဲ့လက်ထက်က ကိုးရီးယား ၂ နိုင်ငံ ထိပ်သီးဆွေးနွေးပွဲများမှာ ရရှိထားခဲ့တဲ့ သဘောတူညီချက်များကို လျစ်လျူရှုခဲ့ပြီး တင်းမာတဲ့ပေါ်လစီ ကို ပြောင်းလဲကျင့်သုံးခဲ့တာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ မြောက်ကိုးရီးယားက ဒီလို ပြောင်းလဲလာမှုကို ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်မှုအဖြစ် ကြည့်မြင်ပြီး လီမြောင်ဘက် အစိုးရကို တင်းတင်းမာမာ ပြန်လည်တုံ့ပြန်မှုတွေ လုပ်လာခဲ့ပါတယ်။ ကိုးရီး ယားပူးတွဲစက်ရုံမှ တောင်ကိုးရီးယားအရာရှိများကို မောင်းထုတ်ခြင်း၊ ပင် လယ်တွင်း ရေကြောင်းဆိုင်ရာခုံးကျည်များ ပစ်ခတ်ခြင်း၊ MIG စစ်လေယာဉ် များနဲ့ စစ်တပ်များကို စစ်မဲ့ခုံအနီး ပြောင်းရွှေ့ချထားခြင်း စတာတွေ လုပ် ဆောင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် မြောက်ကိုးရီးယားက တောင်ကိုးရီးယားနဲ့ ဝန် ကြီးအဆင့် ဆွေးနွေးပွဲများကိုလည်း ရပ်တန့်ထားခဲ့ပါတယ်။ ပူးတွဲစီမံကိန်း များကိုလည်း ရပ်တန့်ထားခဲ့ပါတယ်။ သမ္မတလီမြောင်ဘက်ဟာ သူ့အရင် အစိုးရများရဲ့ပေါ်လစီဟာ အလျော့ပေးလွန်းတယ်၊ ငွေကုန်ပြီး အကျိုးမရှိဘူး လို့ ယူဆပြီး သူ့လက်ထက်မှာ အမေရိကန်နဲ့ ပိုမိုအဆင်ပြေအောင် ဆက်ဆံ ပြီး မြောက်ကိုးရီးယားကို တင်းတင်းမာမာ ဆက်ဆံတဲ့ ပေါ်လစီကို ကျင့်သုံးခဲ့ တာပါ။ လီမြောင်ဘက်ဟာ အမေရိကန်ကို အားကိုးထားရင်း ဂျာမနီပေါင်း စည်းရေးမျိုးဖြစ်လာအောင် လုပ်နိုင်ဖို့ မျှော်လင့်နေပုံရပါတယ်။ မြောက်ကိုးရီး ယားရဲ့ရပ်တည်ပုံက အလျော့ပေးမှု လုံးဝမရှိတာ ခုဂြိုဟ်တု လွှတ်တင်တဲ့ အ ဖြစ်အပျက်က ပြသနေပါတယ်။ ဂြိုဟ်တုလွှတ်ပြီးနောက် ကုလသမဂ္ဂဆိုင်ရာ မြောက်ကိုးရီးယားသံအမတ်က “နိုင်ငံတိုင်းမှာ အာကာသကို ငြိမ်းချမ်းတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်အတွက် သုံးစွဲဖို့ အခွင့်အရေးရှိပါတယ်။ နိုင်ငံအတော်များများ ဟာ အကြိမ်ပေါင်းရာချီပြီး ဂြိုဟ်တု လွှတ်တင်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ သူတို့အတွက် လုံလောက်ပြီလို့ ဆိုနိုင်ပါသလား။ ကျွန်တော်တို့မှာ ဒီလို လုပ်ဖို့ အခွင့်အရေး မရပါဘူး။ ဒါဟာ မတရားပါဘူး။ ဒါဟာ ဂြိုဟ်တုဖြစ်ပါ တယ်။ လူတိုင်း ဂြိုဟ်တုနဲ့ခုံးကျည်ကို ခွဲခြားနိုင်ကြပါတယ်။ အကယ်၍ လုံခြုံ ရေးကောင်စီက ဘယ်လိုခြေလှမ်းမျိုးပဲ လှမ်းလာလာ၊ ကျွန်တော်တို့ကတော့ ဒါဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အချုပ်အခြာအာဏာကို မမျှမတ ဝင်ရောက် ကန့် သတ်ချုပ်ချယ်တာလို့ ယူဆမှာဖြစ်ပြီး၊ နောက်ရွေးချယ်မှုကတော့ ကျွန်တော် တို့အပိုင်းသာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ လိုအပ်သောအရာများနဲ့ ပြင်းထန်သော ခြေ

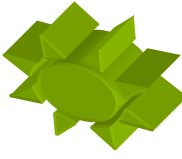
လှမ်းများ ဆက်လိုက်လာပါလိမ့်မယ်” လို့ ဧပြီ ၇ ရက်နေ့မှာ ပြောလိုက် ပါတယ်။

ဒါဟာ မြောက်ကိုးရီးယားက ဂြိုဟ်တုလွှတ်တင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆက်လုပ်သွားမှာ ဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောလိုက်တဲ့ သဘောပါပဲ။ အမေ ရိကန်၊ ဂျပန်နဲ့ တောင်ကိုးရီးယားတို့ဟာ ဘယ်လိုတုံ့ပြန်ကြမယ်ဆိုတာ မ သိသေးပေမယ့် တင်းမာစွာ တုံ့ပြန်ကြမှာ သေချာပါတယ်။ ကိုးရီးယားကျွန်း ဆွယ်ပေါ်မှာ နောင်ဆက်ဖြစ်လာမယ့် ထိပ်တိုက်ဖြစ်မှုများကို စောင့်ကြည့် သွားကြရပါလိမ့်မယ်။ အင်အားကြီးနိုင်ငံတွေ လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်ထားတဲ့ နည်း ပညာနယ်ပယ်သစ်တခုကို ဝင်ရောက်နိုင်ဖို့ ဘယ်လောက်ရုန်းကန်ရတယ် ဆို တာ မြောက်ကိုးရီးယား အတွေ့အကြုံက ကမ္ဘာကြီးကို ပြသနေပါတယ်။

ကိုထွေး
၁၁၊ ၄၊ ၀၉။

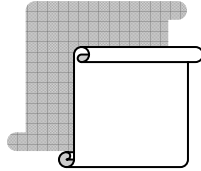

အင်အားကြီးနိုင်ငံတွေ လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်ထားတဲ့ နည်း ပညာနယ်ပယ်သစ်တခုကို ဝင်ရောက်နိုင်ဖို့ ဘယ်လောက်ရုန်းကန်ရတယ် ဆို တာ မြောက်ကိုးရီးယား အတွေ့အကြုံက ကမ္ဘာကြီးကို ပြသနေပါတယ်။

ဆုဟာတို

သင်္ချိုင်းစာ

အောင်ငြိမ်း

သမ္မတဟောင်း ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဆုဟာတိုဟာ ၂၁ ရာစုရဲ့ သက်တမ်းအရှည် ဆုံးဖြစ်၊ အထင်ကရလည်းဖြစ်တဲ့ အာဏာရှင်တစ်ဦးအဖြစ် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ ကို ၃၂ နှစ်(၁၉၆၆ -၁၉၉၈) ကြာ အုပ်စိုးခဲ့တယ်။ ဆုဟာတိုအပေါ် အမေရိကန်အစိုးရအဆက်ဆက် ဘယ်လိုသဘောထား ဆက်ဆံခဲ့တယ်ဆိုတာ စိတ်ဝင်စားဖို့ ကောင်းပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီနဲ့ လူ့အခွင့်အရေး၊ အာဏာရှင်စနစ် စတာတွေအပေါ် အမေရိကန်အစိုးရအဆက်ဆက် ဘယ်လိုသဘောထားခဲ့တယ်၊ ဘယ်လို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုတယ်၊ အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီနဲ့ ဘယ်လို ဆက်စပ်တယ်ဆိုတာ စိတ်ဝင်စားဖို့ကောင်းပါတယ်။

ဆုဟာတိုဟာ ဗမာပြည်က သွားလေသူ နံပါတ်ဝမ်းကြီးဦးနေဝင်းနဲ့ တကွ ယခုအချိန်မှာ အနားယူသွားပြီဖြစ်တဲ့ စင်ကာပူဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်းလည်းဖြစ် အထင်ကရနိုင်ငံရေးသုခမိန်တဦးလည်းဖြစ်တဲ့ လီကွမ်းယူနဲ့ ခေတ်ပြိုင် ဖြစ်ပါတယ်။ လီကွမ်းယူက နဝတ (နအဖ) စစ်အုပ်စုကို ဆုဟာတိုလို လုပ်ဖို့ တိုက်တွန်းခဲ့ဖူးတယ်။

လီကွမ်းယူက မကြာခင်နှစ်များက ဗမာပြည်နဲ့ပတ်သက်လို့ ဆောင်းပါးတစောင် ရေးခဲ့တယ်။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်က အကြံဉာဏ်တောင်းတဲ့အတွက် ခင်ဗျားတို့ အင်ဒိုနီးရှား ‘ဂိုကာ’ပါတီလို လုပ်ပါ။ စစ်တပ်တိုင်း အရပ်သားတိုင်း ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံမျိုး ရေးဆွဲပြီး ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ပါလို့ အကြံပေးခဲ့တယ်။ စင်ကာပူ စီးပွားရေးသမားများကိုလည်း ဗမာပြည်မှာ သွားရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံဖို့ တိုက်တွန်းခဲ့တယ်။ တိုက်တွန်းတဲ့အတိုင်း ဟိုတယ်တွေ၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းတွေမှာ သွားရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ဗျာ ဟိုတယ်တွေမှာ ညဉ့်သည်တွေ မရှိဘူး၊ အခွံချည်းပဲ၊ ဗမာပြည် စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတွေဟာ သယံဇာတပေါများတဲ့တိုင်းပြည်ကို ကုန်းကောက်စရာ မရှိအောင်၊ မွဲအောင် လုပ်နေကြတယ်။ ဓာတ်ငွေ့ကရတဲ့ငွေတွေ ဘယ်ရောက်သွားပြီလဲ။ မြို့တော်သစ်ဆိုတာကို တောတွေတောင်တွေထဲ သွားဆောက်နေကြတယ်။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးသန်းရွှေရဲ့သမီး မင်္ဂလာဆောင်ဆိုတာမှာ စိန်တွေလည်း ဆွဲထားလိုက်တာ အရူးကျနေတာပဲ။ လီကွမ်းယူအဆိုအရ စစ်အစိုးရရဲ့ လမ်းပြမြေပုံ

နဲ့ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံဟာ သွားလေသူ ဆူဟာတိုကို အတုယူထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဆူဟာတို ကွယ်လွန်ပြီး လအတန်ကြာ ၂၀၀၈ ဇန်နဝါရီမှာ အမေရိကန် အမျိုးသားလုံခြုံရေးမော်ကွန်းတိုက် (U.S National Security Archives) မှ “ဆူဟာတို - ကွယ်လွန်ပြီး သူနှင့်ပတ်သက်သော မှတ်တမ်းများ” (Suharto: a Declassified Document Obil) ဆိုတာကို ထုတ်ဖော် အသိပေးလိုက်တယ်။ ၎င်းမှတ်တမ်းများတွင် အာဏာရှင်ဆူဟာတိုရဲ့ ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်မှု၊ ဖိနှိပ်သတ်ဖြတ်မှု၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများနဲ့တကွ အမေရိကန် အစိုးရအဆက်ဆက်ရဲ့ ရေရှည် တသမတ်တည်း ထောက်ခံအားပေးမှုတွေကို အသေးစိတ် တွေ့ရှိရတယ်။

ဆူဟာတိုမှတ်တမ်းမှတ်ရာများ ထွက်လာပြီး ရက်ပိုင်းအတွင်း ထုတ်ပြန်တဲ့ လူ့အခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်အဖွဲ့ (HRW) အစီရင်ခံစာတွင် ယခုလို အစချီရေးထားတယ်။ “ဒီမိုကရေစီကို ချိုးဖျက်ခန်းဖွင့်ကြသလောက် ဥပက္ခာပြုကြတယ်။ အမှန်းတင်ကြသလောက် မလေးမစားပြုကြတယ်။ အရေးတယူ လုပ်ကြသလောက် စိတ်ပျက်လက်ပျက် ဖြစ်ကြတယ်။ ယနေ့ကာလမှာ ဒီမိုကရေစီဆိုတာ တရားဝင် အခြေခံလိုအပ်ချက် ဖြစ်လာပြီး၊ ထင်ရှားပေါ်လွင်နေတဲ့ အာဏာရှင်တွေပင်လျှင် ဒီမိုကရက်တစ်တံဆိပ် ခတ်နှိပ်ဖို့ လိုလားကြတယ်”။

ဒီကော်နော်မစ် (The Economist) ဂျာနယ်က “ဆူဟာတိုဟာ အကြွင်းမဲ့အာဏာရှင်တိုင်း၊ အနောက်က စောင့်ရှောက်ထားတဲ့ စစ်အေးကာလ သရဲသဘက် တိုင်းဖြစ်တယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ သူ့ရဲ့ ရန်ဘက်ဟာ ကွန်မြူနစ်လို့ ယုံကြည်ရသူတွေဖြစ်လို့ပဲ။ ဂင်တို သိမ်မွေ့ပြီး နည်းနာပျော့ပျောင်းတဲ့ မျက်နှာပေးရဲ့နောက်ကွယ်မှာ ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်မှုတွေ ရှိတယ်။ သူဟာ ၁၉၆၀ ခုနှစ်များအလယ်မှာ သူ့အာဏာခိုင်မြဲရေးအတွက် သိန်းချီတဲ့ လူတွေကို သတ်ဖြတ်ခဲ့တယ်။ သောင်းချီတဲ့လူတွေကို စွဲချက်မတင်ဘဲ နှစ်ပေါင်းများစွာ ချုပ်နှောင်ထားခဲ့တယ်” လို့ ရေးပါတယ်။

ဗဟိုထောက်လှမ်းရေးဌာန (CIA) က ၁၉၆၈ ကုန်ပိုင်းမှာ ကွန်မြူနစ်ထောက်ခံသူလို့ စွပ်စွဲပြီး အသတ်ခံရသူပေါင်း ၅ သိန်းနဲ့ တသန်းကြား ရှိတယ်လို့ ခန့်မှန်းသော်လည်း ဆူဟာတိုကို ပျော့ပျောင်းသောအုပ်ချုပ်သူ (mild ruler) လို့ သုံးနှုန်းထားတယ်။ ဆက်လက်ဖော်ပြရာမှာ “ဆူဟာတို အစိုးရက အာဏာယန္တရားကို တရားမျှတ ပေါ့ပါးသောလက် (a fairly light hand) ဖြင့် ဆုပ်ကိုင်ထားစေကာမူ အင်ဒိုနီးရှားကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအားဖြင့် အလယ်အလတ်ပုံစံဖြင့် အုပ်ချုပ်တယ်။ စစ်တပ်ရဲ့အနေအထားကို ထိထိရောက်ရောက် စိန်ခေါ်နိုင်တဲ့အင်အားမျိုး ယနေ့အင်ဒိုနီးရှားမှာ မရှိပေ” ဟု ဖော်ပြထားတယ်။ အသုံးအနှုန်းတွေဟာ အင်မတန် ကမောက်ကမနိုင်ပါတယ်။ “တရားမျှတ ပေါ့ပါးသောလက်” တဲ့။ နိုင်ငံရေးပါတီတွေနဲ့ အတိုက်အ

ခံတွေ့ကို ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်စွာ ချေမှုန်းခဲ့တာဟာ တရားမျှတ ပေါ့ပါးတာ တဲ့လား။

ဆူဟာတို့ အမေရိကားကို ၁၉၇၀ မေမှာ ပထမဆုံး အလည်အပတ် သွားခဲ့တယ်။ ဂျာကာတာရှိ အမေရိကန်သံရုံးက ဆူဟာတို့အစိုးရအဖွဲ့နဲ့ စစ်တပ်အရာရှိများရဲ့ အပူပိုက်လှိုင်းနေတဲ့ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများ (မှောင်ခို၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ၊ တံစိုးလက်ဆောင်၊ မိသားစုကောင်းစားရေး စသည်) အကြောင်း သတိပေးခဲ့သော်လည်း အိမ်ဖြူတော်က “ဆူဟာတို့ အစိုးရနှင့် စိတ်လိုလက်ရ ဆက်ဆံ”ခဲ့တယ်။

ထိုစဉ်က အမေရိကန်သမ္မတ ရစ်ချတ်နစ်ဆင် (၁၉၆၉ -၁၉၇၄) ကို နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဟင်နရီကစ်ဆင်းဂျားက “အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနဲ့ အင်ဒိုနီးရှားအကြား ဘာပြဿနာမှ မရှိပါ။ ဆက်ဆံရေး အလွန်ကောင်းပါ တယ်။ အင်ဒိုနီးရှားဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကြီးဆုံး ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံကြီးတခု ဖြစ်လာဖို့ ရှိတယ်” လို့ ပြောခဲ့တယ်။

အမေရိကန် ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားတဲ့ ကမ္ဘောဒီးယားလုံ နိုးအစိုးရအပေါ် သူ့ရဲ့ (ဆူဟာတို့ရဲ့) အကူအညီကို နစ်ဆင်ထံ ကမ်းလှမ်းတဲ့ အခါ (အဆိုမြင်) ကျော်ကြားတဲ့ အမျိုးသားလုံခြုံရေး အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ် (ကစ် ဆင်းဂျား) က “ဆူဟာတို့လုပ်ခဲ့သမျှနဲ့ လုပ်ဦးမည့်အရာတွေဟာ နစ်ဆင်ဝါ အအောက်က ကျွန်တော်တို့ရဲ့အာရအပေါ် တာဝန်ဝတ္တရားရှိမှုနဲ့ လိုက်ညီပါ ပေတယ်” လို့ မှတ်ချက်ချပါတယ်။ တချိန်တည်းမှာ ကစ်ဆင်းဂျားဟာ မော်စီ တုန်းနဲ့ နစ်ဆင် ပီကင်းမှာတွေ့ဆုံဆွေးနွေး နစ်ဆင်ရဲ့တရုတ်ပြည်ခရီးစဉ်ကို အသေးစိတ်ရေးဆွဲဖို့ လျှို့ဝှက်ပြင်ဆင်နေချိန် ဖြစ်ပါတယ်။

ဝါရှင်တန်မှာ နစ်ဆင်နဲ့တွေ့စဉ် ဆူဟာတို့က “အင်ဒိုနီးရှား ကွန် မြူနစ်အင်အား ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားသွားရေးအတွက် ကွန်မြူနစ်အဖွဲ့ဝင် သိန်းချီပြီး စစ်ဆေးမေးမြန်းတာ ထိန်းသိမ်းတာတွေ လုပ်ရပါတယ်” လို့ ပြော တယ်။ ယဉ်ကျေးအောင် စကားလုံးသုံးနှုန်းထားတဲ့ အဓိပ္ပာယ်က “အစု လိုက်အပြုလိုက် သတ်ဖြတ်ခြင်း”ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

နစ်ဆင်က အင်ဒိုနီးရှားအပေါ် အမေရိကန်ရဲ့ထောက်ခံမှုကို အ တည်ပြုပြောကြားတယ်။ စစ်အရေးအကူ ဒေါ်လာ ၁၈ သန်းဖိုး ဆုချတယ်။ အင်ဒိုနီးရှားစစ်တပ်ရဲ့ AK 47 သေနတ်များနဲ့ အစားထိုးဖို့ M 16 မောင်းပြန် ရိုင်းဖယ် အလက် ၁၅,၀၀၀ ရောင်းချပေးတယ်။ AK 47 သေနတ်ဟောင်း များကို ကမ္ဘောဒီးယား လုံနိုးအစိုးရထံ လျှို့ဝှက်ထောက်ပံ့ ပေးပို့ခဲ့ပါတယ်။

သမ္မတ ဂျာရယ်ဖို့ဒ် (Gerald Ford 1974 -1977) လက်ထက်မှာ လည်း အလားတူပေါ်လစီအတိုင်း အင်ဒိုနီးရှားကို ဆက်လက်ထောက်ခံခဲ့ တယ်။ ၁၉၇၅ ဇူလိုင်မှာ ဆူဟာတို့နဲ့ ဖို့ဒ်တို့ ကမ့်ဒေးဗစ် (Camp David) မှာ တွေ့တယ်။ ဒီအချိန်ဟာ အရှေ့တီမောကို ဝင်ရောက်မသိမ်းပိုက်ခင် ငါး လအလို ဖြစ်တယ်။ ဆူဟာတို့က အရှေ့တီမောအကြောင်းကို စကားစတယ်။

“တခုတည်းသော နည်းလမ်းကတော့ အရှေ့တီမောကို အင်ဒိုနီးရှားနဲ့ ပူး ပေါင်းရေးပဲ ဖြစ်ပါတယ်”။ ဖို့ဒ် စကားမပြန်ဘူး။

အင်ဒိုနီးရှားစစ်တပ်က အရှေ့တီမောကို အလုံးအရင်းနဲ့ ဝင်ရောက် မသိမ်းပိုက်မီ ရက်ပိုင်းအလိုမှာ ဖို့ဒ်နဲ့ ကစ်ဆင်းဂျားတို့ တရုတ်ပြည်မှအပြန် အင်ဒိုနီးရှားမှာ တထောက်နားကြတယ်။ သူတို့ဟာ ဆူဟာတို အရှေ့တီ မောကို တိုးချဲ့ဖို့ စီမံနေကြောင်း အမေရိကန် ထောက်လှမ်းရေးသတင်းအရ သိကြတယ်။ စကားစမြည် ပြောနေရင်းက ရုတ်တရက် ဆူဟာတိုက ယခင် ပေါ်တူဂီကိုလိုနီဟောင်း(အရှေ့တီမော) အကြောင်း ဖောက်ပြောလိုက်တယ်။ “အကယ်၍ အင်အားအလုံးအရင်းနဲ့ အလျင်အမြန်လုပ်ဆောင်ဖို့ လိုအပ် တယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ယူဆရင် သမ္မတကြီးက နားလည်ပေးဖို့ လိုလားပါ တယ်”။

ဖို့ဒ် အဖြေက ရှင်းပါတယ်။ “ကျွန်တော်တို့ နားလည်နိုင်ပါတယ်။ ခင်ဗျားအပေါ် ဖိအားသက်ရောက်စေမှာ မဟုတ်ပါ။ ပြဿနာနဲ့ ခင်ဗျားရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကို နားလည်ပါတယ်”။ သို့သော်လည်း ကစ်ဆင်းဂျားက “အ မေရိကန်လက်နက်တွေ သုံးရင် ပြဿနာပေါ်လိမ့်မယ်”လို့ ထောက်ပြပြီး ယ ခုလို နည်းပေးလမ်းပြလုပ်တယ်။ “ဘယ်လို အဓိပ္ပာယ်ကောက်သလဲပေါ်မှာ တည်တယ်။ ဒါဟာ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ကာကွယ်မှုလား။ ဒါမှမဟုတ် နိုင်ငံခြား စစ်ဆင်ရေးလားဆိုတာပေါ် တည်တယ်”။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဆူဟာတိုကို “ကိုယ့် ကိုယ်ကိုယ်ကာကွယ်မှု စစ်ဆင်ရေး”အဖြစ် ပေါ်လွင်အောင်လုပ်ဖို့ အချက်ပြ လိုက်တာပါ။ ကစ်ဆင်းဂျားက ဆူဟာတိုကို အကြံပေးပါတယ်။ “ခင်ဗျားတို့ ဘာပဲလုပ်လုပ် အမြန်ဆုံးအောင်မြင်အောင်လုပ်ဖို့ အရေးကြီးတယ်”။

အင်ဒိုနီးရှားရဲ့ ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်မှုကြောင့် တီမောမှာ တောင် ပေါင်းများစွာ သေကျခဲ့တယ်။ ဒီကော်နောမစ်က ရေးသားရာမှာ “ဘယ် ခေါင်းဆောင် မိသားစုတွေမှ ဘယ်နေရာမှာမှ သူ့ပြည်သူတွေအပေါ် ယခုလို မတော်မတရား လုယက်ကြီးထွားတာမျိုး မရှိခဲ့ဖူးပါ။ တိုင်းပြည်စီးပွားရေး ဟာ အလျင်အမြန် ဆုတ်ယုတ်နေပြီး၊ သူ (ဆူဟာတို) ချီးမွမ်းခန်းဖွင့်ခဲ့တဲ့ ငြိမ် ဝပ်ပိပြားမှုဆိုတာ ထင်ယောင်မှားမှုသာ ဖြစ်ပြီး နောက်ဆုံးမှာ သူဟာ အင် အားသုံး ဖယ်ရှားခံရပါတယ်”လို့ ထိထိရောက်ရောက် ရေးသားဖော်ပြခဲ့ တယ်။

၁၉၇၅ ဒီဇင်ဘာ ၁၂ ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေးကောင်စီမှ “အင်ဒို နီးရှားစစ်တပ်မှ ပေါ်တူဂီတီမောသို့ စစ်ရေးစွက်ဖက်မှုအပေါ် ရှုတ်ချကြောင်း၊ စစ်တပ်များ ချက်ချင်းပြန်ရပ်သိမ်းရန် အင်ဒိုနီးရှားအစိုးရသို့ တောင်းဆို ကြောင်း”ဆုံးဖြတ်ခဲ့တယ်။ သို့ရာတွင် အမေရိကန် (နဲ့ ဩစတြေးလျ) ဖိ အားကြောင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ဟာ ကုလသမဂ္ဂဘီရိုထဲတွင် ဖုန်တက်လျက် ရှိ နေပါတယ်။

အရှေ့တီမော ဒုက္ခသည်စောင့်ရှောက်ရေး၊ အမှန်တရားဖော်ထုတ်ရေးနဲ့ ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး ကော်မရှင် (The Commission for Reception, Truth & Reconciliation in East Timor) ရဲ့ တရားဝင်ခန့်မှန်းချက်အရ ပဋိပက္ခအတွင်း သေဆုံးသူပေါင်း အနည်းဆုံး ၁၀၂,၈၀၀ ရှိကြောင်း အတိအကျအားဖြင့် အသတ်ခံရ သူ ၁၈,၆၀၀ နှင့် ငတ်မွတ်ဖျားနာ သေဆုံးသူ ၈၄,၂၀၀ ခန့်ရှိကြောင်း သိရတယ်။

အရှေ့တီမောဟာ အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင် နိုင်ငံတရပ်ဖြစ်ဖို့ ၂၀၀၂ မေအထိ စောင့်ခဲ့ရပါတယ်။

သမ္မတ ဂျင်မီကာတာ (၁၉၇၉ -၁၉၈၁) ဟာ သမ္မတလောင်းအဖြစ် မဲဆွယ်စဉ်က ဒီမိုကရေစီလိုလားကြောင်း စကားတွေဖောင်လောက်အောင် ပြောခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ အင်ဒိုနီးရှားပေါ်လစီ အပြောင်းအလဲ မရှိခဲ့ပါ။ ၁၉၇၇ ဧပြီတွင် ထိုစဉ်က အမေရိကန် လက်ထောက်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဖြစ်သူ ရစ်ချတ်ဟိုလ်ဘရစ် ဂျာကာတာသို့ အလည်ရောက်တယ်။ ထိုအချိန်ဟာ အင်ဒိုနီးရှားသမ္မတနဲ့ ပါလီမန်ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပခါနီးကာလ ဖြစ်တယ်။ ရွေးကောက်ပွဲ နီးလာတာနဲ့အမျှ အတိုက်အခံများ ဖမ်းဆီးခံရပြီး အရေးပါတဲ့ သတင်းစာများ အပိတ်ခံရတယ်။

သို့ရာတွင် အမေရိကန်သံရုံးမှ ဟိုလ်ဘရစ်ရဲ့ခရီးစဉ်အပေါ် “လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ ဒီမိုကရေစီအရေး ပြောဆိုဖို့ ပုံမှန်မဟုတ်သော အခွင့်အရေး ရရှိခဲ့သည်”။ လက်တောက်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးသည် “အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ ပြဿနာများအပေါ် အသိအမှတ်ပြုသည်”ဟု ထုတ်ဖော်ခဲ့ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးဆိုတာ မိုးလေဝသ ခန့်မှန်းသလို အပေါ်ယံသွင်ပြင်ကြည့်ပြီး ခန့်မှန်းလို့ မရနိုင်ဘူး။ နိုင်ငံကြီးတွေရဲ့ခြေလှမ်းဟာ ပရိယာယ်ဝေဝစ် ပိုများပါတယ်။ “ကြက်ဥအရောင် တိမ်တောင်သဖွယ် မင်းရေးကျယ်”လို့ မြန်မာစကား ရှိတယ်မဟုတ်ပါလား။ ဒီမိုကရေစီတို့၊ လူ့အခွင့်အရေးတို့ ဆိုတဲ့ ပစ်လုံးခတ်လုံးတွေရဲ့နောက်ကွယ်မှာ ကွယ်ဝှက်ထားတဲ့ အနက်တွေ ရှိနေပါတယ်။ စိတ်ကူးစံတွေဟာ လက်တွေ့မဟုတ်ပါဘူး။

ဆူဟာတိုသင်္ချိုင်းစာကို ဗန်းတင်စံထားဖို့ လုပ်နေတဲ့ နအဖ စစ်အစိုးရရဲ့ ခြေလှမ်းတွေကို ဗမာပြည်သူတွေ သတိကြီးကြီးထား ကြည့်မြင်နိုင်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။

ရည်ညွှန်း။ ။ US loves tyrants, The Pioneer , 6 Feb. 2008.

အောင်ငြိမ်း

ထိုင်ဝမ် ကွန်မြူနစ်ပါတီ

တရားဝင် ရပ်တည်

(မောင်သန်းမြရွှေ)

၂၀၀၈ ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ထိုင်ဝမ်ပြည်ထဲရေးဌာနမှ “ထိုင်ဝမ် ဒီမိုကရက်တစ် ကွန်မြူနစ်ပါတီ” (Taiwan Democratic Communist Party) ကို နိုင်ငံတော်ရဲ့ ၁၄၁ မြောက် နိုင်ငံရေးပါတီအဖြစ် မှတ်ပုံတင်ခြင်းကို တရားဝင် လက်ခံလိုက်တယ်။

ဒီရလဒ်ဟာ ထိုင်ဝမ်တရားရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌရုံးအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးဟောင်း ချန်စစ်မင်မှ ပြည်သူ့အသင်းအဖွဲ့ဥပဒေ (Civil Association Act) ၏ တရားဝင်မှုအပေါ် ပြန်လည်စိစစ်ရန် စောဒကတက်မှုအရ ပေါ်ထွက်လာခြင်း ဖြစ်တယ်။ ၎င်းဥပဒေ ပုဒ်မ (၂) က အဖွဲ့အစည်းများ၊ လူထုလှုပ်ရှားမှုများကို “ကွန်မြူနစ်ဝါဒသော်လည်းကောင်း၊ နယ်မြေခွဲထွက်ရေးသော်လည်းကောင်း” လှုံ့ဆော်မှုမပြုရဟု အထူးပြုပိတ်ပင်ထားတယ်။ ၎င်းဥပဒေက ကွန်မြူနစ်ဝါဒကို တိုင်းပြည်ဒုက္ခရောက်စေမည့် ထုတ်ဖော်ချက်များဟု သတ်မှတ်ကာ လှုံ့ဆော်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ လူထုလှုပ်ရှားမှုများကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ထားတယ်။

၁၉၉၈ က ချန်စစ်မင်ဟာ ထိုင်ပေတွင် “ထိုင်ဝမ်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့” ဆိုတာကို ထူထောင်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း CAA အရ ပိတ်ပင်ခံရတယ်။ သူက ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံဆိုင်ရာ တရားရုံးသို့ စောဒကတက်ခဲ့ပြီး နှစ်ပေါင်းများစွာ တရားရေးစနစ်အရ ခုခံလျှောက်လဲပြီး နောက်ဆုံး အောင်မြင်မှုရခဲ့ပါတယ်။

၂၀၀၈ ဇွန် ၂၀ သောကြာနေ့တွင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ ဥပဒေဆိုင်ရာ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုအရ နိုင်ငံရေးပါတီတရပ်ရဲ့ နိုင်ငံရေးအမြင်အပေါ် ပိတ်ပင်တားဆီးပိုင်ခွင့် မရှိကြောင်း ထိုင်ဝမ်တရားရုံးချုပ်ကောင်စီ (Council of Grand Justices) မှ ဆုံးဖြတ်ချက် ချခဲ့တယ်။ တရားရုံးချုပ်ကောင်စီရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ဟာ အတိတ်ကအမှားများ စိုးရွံ့မှုများကို ဖယ်ရှားကာ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့် လွတ်လပ်စွာယုံကြည်ခွင့် လွတ်လပ်စွာစုရုံးခွင့်များကို အပြည့်

အဝ ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့် ရဲဝံ့တဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်အဖြစ် အများက ကြိုဆိုကြ တယ်။

အဓိပ္ပာယ်က ဘာပြောတယ်၊ ဘာတွေးခေါ်တယ်ဆိုတာထက် ဘာ လုပ်တယ်ဆိုတာပေါ် ဆုံးဖြတ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုင်ဝမ်ပြည်သူ အများစုကြီး က လက်ခံလာအောင် စည်းရုံးလုပ်ဆောင်ပြဖို့ နိုင်ငံရေးပါတီတိုင်းမှာ အခွင့် အရေး ရှိပါတယ်။

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ တရားရုံးချုပ်မှ ဖော်ပြသော စကားရပ်များအရ “လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်သည် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ ဥပဒေအရ အကာအကွယ် ပေးထားသော အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးတရပ် ဖြစ်ပြီး ဗဟုဒီမိုကရေစီ မှန် တမ်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အာမခံနိုင်ရေးအတွက် မရှိမဖြစ်သော ယန္တရား တရပ်ဖြစ်ပေသည်”။ တရားရုံးချုပ်ရဲ့မှတ်ချက်ကို ယခုလို ဆက်လက်ဖော်ပြ ထားပါတယ်။ “... .. ကွန်မြူနစ်ဝါဒဖြစ်စေ၊ ခွဲထွက်ရေးဝါဒဖြစ်စေ ဤ သည်တို့မှာ ပုဂ္ဂလိကပြည်သူများ၏ နိုင်ငံရေးအမြင်ကို လွတ်လပ်စွာ ဖော် ထုတ်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်”။

ထိုင်ဝမ်ကွန်မြူနစ်ပါတီကို ၁၉၂၈ ဧပြီတွင် တရားဝင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး၊ ၁၉၃၁ တွင် ကူမင်တန်ပါတီအတွက် အလေးထားစရာ ပါတီတရပ်အဖြစ် ကြီးထွားလာခဲ့ပါတယ်။

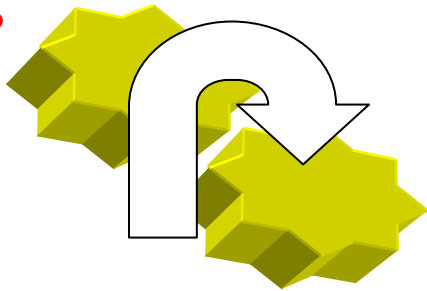
ထိုင်ဝမ် ကွန်မြူနစ်ပါတီ၊ လွတ်လပ်ရေးလှုံ့ဆော်စည်းရုံးသူများနဲ့ တခြားလူမျိုးစု နိုင်ငံရေးပါတီများ တရားဝင် ပေါ်ထွက်လာခြင်းကို ထိုင်ဝမ် ပြည်သူများက ကြိုဆိုကြပါတယ်။ မတူကွဲပြားတဲ့ အမြင်များကို ထုတ်ဖော် ခွင့်နဲ့ ကြားနာရခြင်းကို ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကိစ္စကောင်းအဖြစ် သဘော ထားဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

ဒီစောဒက တက်မှုကို အကြိမ်ပေါင်း (၁၂၀၈) ကြိမ် ကြားနာခဲ့ရပါ တယ်။ ဗြိတိသျှစာရေးဆရာ ဟောလ် (Evelyn Beatric Hall) ဆိုသူက “မင်းပြောတာကို ငါသဘောမတူဘူး၊ ဒါပေမဲ့ မင်းရဲ့ ပြောရေးဆိုခွင့်ကို ငါသေ သည်အထိ ခုခံကာကွယ်ပေးသွားမယ်” ပြောခဲ့ပါတယ်။

ရည်ညွှန်း။ ၊ The China Post. June 26, 2008.
CNA . Aug . 13, 2008.

မောင်သန်းမြရွှေ

အကယ်၍သာ

မသန်းအေး

အကယ်၍သာ ကမ္ဘာကြီးဟာ လူပေါင်း ၁,၀၀၀ (တထောင်) ရှိတဲ့ ရွာကြီး တရွာဆိုပါစို့။ ဘယ်သူတွေ ဟာ အဲဒီမှာ နေထိုင်သူတွေ ဖြစ်မလဲ။

- အာရှတိုက်သား ၅၈၅ ဦး
- တောင်အမေရိကတိုက်သား ၁၂၃ ဦး
- အရှေ့နှင့် အနောက်ဥရောပသား ၉၅ ဦး
- လက်တင်အမေရိကသားများ ၈၄ ဦး
- ရုရှားနှင့် ယခင် ဆိုဗီယက်ယူနီယံသားများ ၅၅ ဦး
- မြောက်အမေရိကသား ၅၂ ဦး
- ပစိဖိတ်သား ၆ ဦး တို့

ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

အဲဒီရွာသူရွာသားများဟာ အချင်းချင်း ဆက်သွယ်ဖို့ အတော်အသင့် အခက်အခဲ ရှိနိုင်ပါတယ်။

- မန်ဒရင်း (ခေါ်) တရုတ်စကားပြောသူ ၁၆၅ ဦး
- အင်္ဂလိပ်စကား ပြောသူ ၈၆ ဦး
- ဟိန္ဒူ (သို့) ဒူရဒူစကား ပြောသူ ၈၃ ဦး
- စပိန်စကားပြောသူ ၆၄ ဦး
- ရုရှားစကားပြောသူ ၅၈ ဦး
- အာရဗီစကားပြောသူ ၃၇ ဦး

ဒီစာရင်းကတော့ မူရင်းမိခင် ဘာသာစကားပြောသူ ရွာသူရွာသားတဝက်ရဲ့ စာရင်းသာဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်တဝက်ကတော့ (အသုံးများတဲ့ ဘာသာစကားအလိုက် စီထားကြည့်ရင်) ဘင်္ဂါလီ၊ ပေါ်တူဂီ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဂျပန်၊ ဂျာမနီ၊ ပြင်သစ်နှင့် အခြားဘာသာစကား ၂၀၀ ခန့် ရှိပါတယ်။

ဒီရွာသားပေါင်း ၁,၀၀၀ ရှိတဲ့ရွာမှာ -

ခရစ်ယာန် ဘာသာ ကိုးကွယ်သူပေါင်း ၃၂၉ ယောက်
(ဒီအထဲမှာ ကက်သိုလစ် ၁၈၇၊ ပရိုတက်စတင့် ၈၄၊
အော်သိုဒေါ့စ် ၃၁ ပါဝင်)

မူစလင် ၁၇၈ ယောက်

ဟိန္ဒူ ၁၃၂ ယောက်

ဗုဒ္ဓဘာသာ ၆၀ ယောက်

ဂျူး ၃ ယောက်

တခြားဘာသာများနဲ့ ဘာသာတရားမရှိသူ ၂၅၃
ယောက် တို့ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီရွာသား ၁,၀၀၀ ထဲမှာ သုံးပုံတပုံဟာ ကလေးသူငယ်များဖြစ်ပြီး
လူ ၆၀ ဦးသာလျှင် အသက် ၆၅ နှစ် အထက် ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအထဲက
ကလေးတဝက်ခန့်သာလျှင် ကာကွယ်နိုင်တဲ့ ကူးစက်ရောဂါ (ဥပမာ ဝက်
သက်၊ ပိုလီယို) ကာကွယ်ဆေးထိုးတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရွာတွင်းရှိ အိမ်ထောင်ရှိ
အမျိုးသမီးများရဲ့ တဝက်မရှိတရှိကသာလျှင် ခေတ်မီ သန္ဓေတားဆေးများကို
သုံးစွဲဖို့ အလှမ်းမီပါတယ်။

ဒီနှစ်အတွင်း ကလေးငယ် ၂၈ ယောက်မွေးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူ
ဆယ်ဦးသေဆုံးမှာ ဖြစ်ပြီး၊ ဒီအထဲက သုံးဦးဟာ အစားအသောက် မလုံ
လောက်မှုကြောင့်ဖြစ်ကာ တဦးကတော့ ကင်ဆာကြောင့်ပါ။ သေဆုံးသူထဲ
မှာ နှစ်ဦးဟာ ကလေးသူငယ်များ ဖြစ်ပါတယ်။ လူတဦးဟာ HIV ဗိုင်းရပ်ပိုး
ကူးစက်ခံရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၈ ယောက် မွေးပြီး ၁၀ ယောက်သေဆုံးတဲ့အ
တွက် နောင်နှစ်ရွာရဲ့ လူဦးရေဟာ ၁,၀၁၈ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

ဒီလူတထောင်ရှိတဲ့ လူအဖွဲ့အစည်းမှာ လူ ၂၀၀ က ဝင်ငွေစုစု
ပေါင်းရဲ့ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းကို လက်ခံရရှိပြီး၊ နောက်လူ ၂၀၀ ကတော့ ဝင်ငွေ စု
စုပေါင်းရဲ့ ၂ ရာခိုင်နှုန်းကိုသာ ရရှိထားပါတယ်။ လူ ၇၀ ကသာ ကိုယ်ပိုင်
ကား ပိုင်ဆိုင်ပါတယ်။ (သို့သော် တချို့လူတွေကတော့ ကားတစ်စီးထက် ပိုမို
ပိုင်ဆိုင်ထားပါတယ်။) လူသုံးပုံတပုံသာလျှင် သန့်ရှင်းစိတ်ချရတဲ့ သောက်သုံး
ရေ ရရှိနေပါတယ်။ ကျေးရွာမှာရှိတဲ့ လူကြီး ၆၇၀ အနက် တဝက်ဟာ စာ
မတတ်သူများ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီရွာမှာ လူတဦး မြေ ၆ ဧကနုန်း ရှိပါတယ်။

စိုက်ပျိုးခင်း ၇၀၀ ဧက

မြက်ခင်းပြင် ၁,၄၀၀ ဧက

သစ်တော ၁,၉၀၀ ဧက

သဲကန္တာရ၊ ရေခဲပြင်၊ လမ်း၊

သုံးမရတဲ့မြေစသဖြင့်..... ၂,၀၀၀ ဧက တို့ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမြေများအတွင်း သစ်တောများက အလျင်အမြန် ပျက်သုဉ်းနေပြီး
ကောလာတဲ့ သုံးမရတဲ့မြေများက ကျယ်ပြန့်လာနေပါတယ်။ ကျန်မြေအနေ

အထားကတော့ အကြမ်းဖျင်း တည်ငြိမ်နေပါတယ်။ ရွာကတော့ မိမိရှိတဲ့ မြေ
ဩဇာရဲ့ ၈၃ ရာခိုင်နှုန်းကို ရွာရှိအချမ်းသာဆုံးနဲ့ အဝလင်ဆုံးလူ ၂၇၀ ပိုင်
ဆိုင်တဲ့ စိုက်ပျိုးခင်းအားလုံးရဲ့ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းပေါ် အသုံးပြုထားပါတယ်။

အဲဒီမြေပေါ်က ပိုလျှံကျလာတဲ့ မြေဩဇာများက ရေကန်များနဲ့ ရေ
တွင်းများကို ညစ်ညမ်းစေပါတယ်။ ကျန်စိုက်ပျိုးခင်းရဲ့ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းကတော့
မြေဩဇာ ၁၇ ရာခိုင်နှုန်းကို သုံးပြီး အစားအစာ ရိက္ခာရဲ့ ၂၈ ရာခိုင်နှုန်းကို
ထုတ်လုပ်ကာ လူဦးရေရဲ့ ၇၃ ရာခိုင်နှုန်းကို ကျွေးမွေးထားရပါတယ်။ ဒီမြေရဲ့
ပျမ်းမျှအထွက်နှုန်းဟာ လူချမ်းသာမြေများရဲ့ အထွက်နှုန်းရဲ့ သုံးပုံတပုံသာ
ရှိပါတယ်။

ဒီ လူတထောင် ရှိတဲ့ရွာမှာ -

- စစ်သား ၅ ယောက်
- ကျောင်းဆရာ ၇ ယောက်
- ဆရာဝန် ၁ ယောက်
- စစ်ပြေးဒုက္ခသည် ၃ ယောက် ရှိပါတယ်။

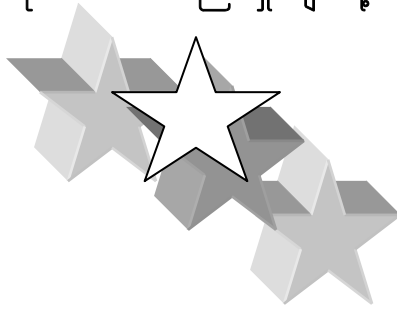
ဒီရွာမှာ နှစ်စဉ် စုစုပေါင်းဘတ်ဂျက်ဝင်ငွေ၊ တဦးချင်းရော၊ အများ
ပိုင်ပါ ဒေါ်လာ ၃ သန်းကျော်ရှိပြီး၊ အညီအမျှဝေရင်တော့ လူတဦးဝင်ငွေ
တနှစ်ဒေါ်လာ ၃,၀၀၀ (သုံးထောင်) ရှိပါတယ်။ အဲဒီထဲကမှ-
လက်နက်နဲ့ စစ်ပစ္စည်းများ အသုံးစရိတ် ၁၈၁,၀၀၀ ဒေါ်လာ
ပညာရေး ၁၅၉,၀၀၀ ဒေါ်လာ
ကျန်းမာရေး ၁၃၂,၀၀၀ ဒေါ်လာ
သုံးစွဲခဲ့တယ်။

ဒီရွာရဲ့အောက်မှာ ဒီရွာကို အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ဖျက်ဆီးပစ်နိုင်တဲ့
အနုမြူလက်နက်တွေ အပြည့်အနှက် မြှုပ်နှံထားပါတယ်။ ဒီလက်နက်တွေကို
လူ ၁၀၀ ကသာ ထိန်းချုပ်ထားပါတယ်။ ကျန်လူ ၉၀၀ ကတော့ ရင်တမမနဲ့
ဒီလူတွေအကြား ဆက်ဆံရေးတွေကောင်းဖို့၊ နည်းပညာတလွှဲတချော်တွေ
မဖြစ်ဖို့၊ အတတ်ပညာတွေ ချော်တော့မသွားဖို့ စောင့်ကြည့်နေရပါတယ်။
တကယ်လို့များ ဒီလက်နက်တွေကို ဖျက်သိမ်းဖို့ အဲဒီလူတွေအကြား သ
ဘောတူညီမှုရတောင်၊ ဒီလက်နက်တွေကို လုပ်ဆောင်ထားတဲ့ ရေဒီယိုဓာတ်
သတ္တိကြွပစ္စည်းတွေကို ဘယ်နေရာသွား ဖျက်ဆီးပစ်ရပါမလဲဆိုတာကလည်း
ပူပန်စရာကြီးပါ။

**မှိုင်း။ ။ Comparative Politic Of The Third World.
Global Village Of 1,000 Pepple.**

မသန်းအေး

ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီး
နိုင်ငံတကာ ပညာရှင်များရဲ့ အမြင်တချို့

ရဲဘော်အောင်လွင်

ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းဟာ မာ့က်စ်ဝါဒကျမ်းများအနက် လုပ်ငန်းစဉ် သဘောဆောင်တဲ့ အရေးကြီးဆုံးကျမ်း ဖြစ်တယ်။ အကျယ်ပြန့်ဆုံး ယုံနုံနေတဲ့ သိပ္ပံနည်းကျအတွေးအခေါ် ကျမ်းတဆူလည်းဖြစ်တယ်။ ကမ္ဘာကြီးကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ဂယက်ရိုက်ခဲ့တဲ့ ကျမ်းတဆူ ဖြစ်တယ် ဆိုရင်လည်း မမှားဘူး။

၂၀၀၈ ခုနှစ်ဟာ ဒီကျမ်း အနှစ် ၁၆၀ ပြည့်နှစ်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီနေ့ကို အထိမ်းအမှတ်ပြုတဲ့အနေနဲ့ လောလောဆယ်ဆယ် နှစ်များအတွင်း ဗြိတိန်၊ အမေရိကနဲ့ ရုရှားစတဲ့နိုင်ငံတွေမှာ ဒီကျမ်းကို ပြန်လည် ထုတ်ဝေခဲ့ကြသေးတယ်။ အဲဒီလို ထုတ်ဝေကြရာမှာ အခြေအနေနဲ့အညီ အကဲဖြတ်ချက် သစ်များလည်း ပူးတွဲဖော်ပြထားကြတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ (ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီကလည်း ဒီကျမ်းကို ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလမှာလည်း တတိယအကြိမ် ထပ်မံထုတ်ဝေခဲ့ပါတယ်။)

ဒါ့အပြင် အဲဒီ နှစ် ၁၆၀ မြောက်နေ့ကို ရည်စူးပြီး နိုင်ငံတကာ ပညာရှင်တွေကလည်း မျက်မှောက်ကာလမှာ ဒီကျမ်းရဲ့ကြီးမားတဲ့အဓိပ္ပာယ်ဆောင်မှုကို ဆွေးနွေးကြတာတွေကို တွေ့မြင်ဖတ်ရှုရပါတယ်။ ဒီဆောင်းပါးမှာ အဲဒီပညာရှင်တွေရဲ့ အမြင်များကို အတတ်နိုင်ဆုံး စုစည်းတင်ပြလိုက်ပါတယ်။

ပညာရှင်ကြီးတွေရဲ့ အမြင်ကို မတင်ပြမီ ဒီကျမ်းကို လေ့လာရာမှာ ၁၈၄၇ အောက်တိုဘာလကုန်က အိန်ဂယ်ရေးသားခဲ့တဲ့ ကွန်မြူနစ်ဝါဒ အခြေခံမူများနဲ့ အတူလေ့လာရင် ပိုမို အကျိုးသက်ရောက်မှုကောင်းတယ်လို့ အကြံပြုခဲ့ကြတာကိုလည်း တင်ပြလိုက်ပါရစေ။ (အဲဒီ အိန်ဂယ်ရဲ့ ကွန်မြူ

နှစ်ဝါဒ အခြေခံမှုများ စာအုပ်ကိုလည်း ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီက ၂၀၀၇
အောက်တိုဘာ ၁၅ က ဒုတိယအကြိမ် ပြန်လည် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေထားပါ
တယ်။

ဆွဲဆောင်မှုအားကောင်းသတဲ့

ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းကို ၁၈၄၈ ပထမဦးဆုံးအကြိမ်
ထုတ်ဝေလိုက်ပြီးကတည်းက ဒီနေ့အထိ အကြိမ်ပေါင်း ၁၀၀၀ ကျော် ပုံနှိပ်
ထုတ်ဝေပြီးသွားပြီလို့ ဆိုပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၁၂၀ ကျော်က အိန်
ဂယ်က “ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းရဲ့သမိုင်းဟာ အလွန်ကြီးမားတဲ့
အတိုင်းအတာအရ မျက်မှောက် အလုပ်သမားလူတန်းစား လှုပ်ရှားမှုသမိုင်း
ကို ထင်ဟပ်ပါလိမ့်မယ်။ ယခုအခါ ဒီကျမ်းဟာ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ စာတမ်း
အားလုံးအနက် အကျယ်ပြန့်ဆုံးပျံ့နှံ့ပြီး နိုင်ငံတကာလက္ခဏာ အကြွယ်ဝ
ဆုံးကျမ်း ဖြစ်တယ်ဆိုတာ သံသယရှိစရာမလိုပါဘူး။ ဆိုက်ဘေးရီးယားမှ
ကာလီဖိုးနီးယားအထိ ကုဋေကုဋာသော အလုပ်သမားတွေက အသိအမှတ်
ပြုထားတဲ့ ဘုံလုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်တယ်” လို့ ညွှန်ပြခဲ့ဖူးတယ်။

တကယ်ပဲ အလုပ်သမားလူတန်းစားအဖို့ ပြောရရင် ဒီကျမ်းဟာ
သမ္မာကျမ်းစာထက် ဆွဲဆောင်အား ပိုခဲ့ပါသေးတယ်။ ဒါနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အ
ဖြစ်အပျက်ဟောင်းလေးတခုကို တင်ပြပါရစေ။

ကျော်ကြားတဲ့ နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးသဘောတရားဆရာ တဦး
ဖြစ်တဲ့ ဟန့်စ်မော်ဂင်ဆောဟာ ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းနဲ့ ပတ်သက်
တဲ့ စိတ်ဝင်စားစရာ အဖြစ်အပျက်တခုကို ရှင်းပြခဲ့ဖူးတယ်။ ပထမ ကမ္ဘာစစ်
မတိုင်မီ မော်ဂင်ဆော ကလေးဘဝတုန်းက ဂျာမနီပြည် ပါဗာဂီယာမှာ နေ
ထိုင်ခဲ့ရတယ်။ သူ့ရဲ့ဖခင် Coburg ဟာ ဆရာဝန်တဦးအဖြစ်နဲ့ အလုပ်သ
မားရပ်ကွက်တခုမှာ နေပါတယ်။ ဖျားနာသူတွေကို သွားရောက် ကြည့်ရှုတဲ့
အခါတိုင်း သူ့သားလေး မော်ဂင်ဆောကို ခေါ်သွားလေ့ရှိတယ်။ သူ့ရဲ့ လူနာ
အများစုဟာ အဆုပ်တီဘီရောဂါနဲ့ ကွယ်လွန်ခဲ့ရတာ များပါတယ်။ ဆရာဝန်
တယောက်အနေနဲ့ သူတို့ရဲ့အသက်ကို သူကယ်တင်နိုင်ခဲ့တာ နည်းပါတယ်။
ဒါပေမဲ့ သူတို့ကို ပိုမိုသိက္ခာသမာဓိရှိရှိ သေပွဲဝင်သွားရေးကိုတော့ သူကူညီ
နိုင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီတုန်းက မော်ဂင်ဆောရဲ့ဖခင်က လူနာကို နောက်ဆုံး ဘာ
များတောင်းဆိုချင်သလဲလို့မေးရင် အလုပ်သမားအများအပြားက သူတို့သေ
သွားတဲ့အခါ သူတို့နဲ့အတူ ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းတအုပ်လောက်
ထည့်ပေးနိုင်ရင် ထည့်ပေးဖို့ ပြောကြတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ခရစ်ယာန်သင်း
အုပ်ဆရာက သူတို့ကိုယ်ခန္ဓာပေါ်မှာ သမ္မာကျမ်းစာအုပ်ကို လာထားပေးရင်
ခွင့်မပြုဘဲ ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းနဲ့ အစားထိုးပေးပါလို့လည်း သူ
တို့က ဆရာဝန်ကို မှာကြားခဲ့ကြတယ်။ ဒီအဖြစ်အပျက်ဟာ ကွန်မြူနစ်
ပါတီကြေညာစာတမ်းက အနာဂတ်လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ ကောင်းမွန် လှပတင့်

တယ်မှုကို ဖော်ကျူးထားမှုဟာ အလုပ်သမားတွေကို ဒီလောက်တောင် အား
ကောင်းကောင်းနဲ့ ဆွဲဆောင်နိုင်ပါကလားဆိုတာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။

ကြေညာစာတမ်းရဲ့ အနှစ်သာရဟာ ဒီနေ့အထိ ခေတ်မီဆဲ

ဗြိတိန် မှတ်တမ်းပညာရှင် Eric Hobosbown က “ကွန်မြူ
နစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းဟာ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းရဲ့အနှစ်သာရနဲ့ ဆိုး
ကျိုးများကို လူတွေတုန်လှုပ်ချောက်ချားသွားစေလောက်အောင် ကြိုတင်သိ
မြင်ခဲ့တယ်”လို့ ယူဆတယ်။

စီးပွားရေး အထူးကော်လံ ဆောင်းပါးရေးဆရာ John Mickett -
hweit က ဒါနဲ့ ပတ်သက်လို့ နက်နက် ရှိုင်းရှိုင်းတူညီတဲ့ ခံစားချက် ရှိနေ
တယ်။ “အရင်းအနှီးဟာ အမျိုးသားနိုင်ငံတော်ရဲ့ နယ်နိမိတ်ကန့်သတ်မှုကို
ထိုးဖောက်ပြီး နိုင်ငံအသီးသီးအကြား အပြန်အလှန်ဆက်စပ်ပေးလိမ့်မယ်လို့
မှတ်တမ်း ကြိုတင်ဟောကိန်းထုတ်ခဲ့တယ်။ ဒါဟာ ဒီနေ့ ‘ဂလိုဘယ်လိုက်
ဇေးရှင်း’ဖြစ်လာခဲ့ပြီး၊ ဒါဟာ လက်တွေ့ဖြစ်ရပ်ဖြစ်နေပြီ။ ‘ဂလိုဘယ်လိုက်
ဇေးရှင်း’ဟာ အရင်းရှင်စနစ်ကို ပိုမိုနက်ရှိုင်းတဲ့ကပ်တွေ ဖြစ်စေလိမ့်မယ်လို့
လည်း သူဟာ ကြိုတင်ဟောကိန်းထုတ်ခဲ့တယ်။ ဒါဟာလည်း ဒီနေ့ တကယ့်
ဖြစ်ရပ်ဖြစ်နေပြီ”လို့ ထင်မြင်ယူဆပါသတဲ့။

ဗြိတိန်စာရေးဆရာ Francis Wheen က ဒီကြီးမြတ်တဲ့ အတိမ္မာ
ဆရာကြီးဟာ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းကို မှန်ကန်တိကျစွာ ကြိုတင်တွက်
ချက်ပြခဲ့တယ်။ တချို့ အုပ်စိုးသူလူတန်းစားထဲက တဦးတလေကိုလည်း
မှတ်တမ်းရဲ့ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုတွေကို ယုံကြည်သွားစေခဲ့တယ်။ သူဟာ နယူး
ယောက် ဝေါလ်စထရီလမ်းက ငွေကြေးလုပ်ငန်းဌာနတခုက သူဌေးတဦးရဲ့
စကားကို ကိုးကားပြီး ခုလို ရှင်းပြတယ်။ “ကျွန်တော် ဝေါလ်စထရီနဲ့ ဆက်
ဆံတဲ့အချိန် ကြာလာလေလေ မှတ်တမ်းရဲ့ သိမြင်နားလည်မှုတွေဟာ အရင်း
ရှင်စနစ်ကို ကြည့်ရှုသုံးသပ်ရာမှာ အကောင်းဆုံးနည်းနာဖြစ်တယ်ဆိုတာကို
ယုံကြည်လာလေလေပါပဲ”တဲ့။ “အဲဒီသူဌေးကြီးဟာ မှတ်တမ်းရဲ့ဒီကျမ်းကို ပ
ထမဆုံးတခေါက်ဖတ်လိုက်တာနဲ့ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းတို့၊ မတရားမှုတို့၊
နိုင်ငံရေးအပုပ်နဲ့သတင်းတွေတို့၊ လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုတို့၊ အတတ်ပညာ တိုး
တက်မှုတို့၊ ယဉ်ကျေးမှုရောထွေးမှုတို့၊ ခေတ်သစ်လူ့အဖွဲ့အစည်း ပုပ်သိုး
ဆွေးမြေ့မှုတို့၊ ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားလာမှုစတာတို့နဲ့ပတ်သက်လို့ အကောင်း
မွန်ဆုံး ဝေဖန်သုံးသပ် ဆွေးနွေးပြထားတာကို တွေ့ရှိလိုက်ရတယ်”တဲ့။ ဒါ
တွေအားလုံးဟာ လက်ရှိအရင်းရှင်စနစ် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှာ ရှာဖွေ
တွေ့ရှိနိုင်ပါတယ်။

ကင်းဘရစ်တက္ကသိုလ် နိုင်ငံရေးပညာပါမောက္ခ Greatgh Stedman
Jones က “ဒါဟာ တကယ့်ကို ကြီးမြတ်ပြီး၊ အားပေးလှုံ့ဆော်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့
စာတမ်းတစောင်ဖြစ်တယ်”ဆိုတာ ခင်ဗျား ကြေညာစာတမ်းကို ဖတ်လိုက်

တာနဲ့ ခံစားရလိမ့်မယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ သူက ကျွန်တော်တို့ အခုဆွေးနွေးနေကြတဲ့ ပြဿနာတွေအားလုံး ဥပမာ - ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း၊ ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေ ဖြစ်ထွန်းလာမှု၊ အရင်းရှင်စနစ်၊ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအလားအလာ စတဲ့ပြဿနာတွေကို စောစွာကတည်းက ဒီစာတမ်းမှာ ရေးသားထားတယ်။ ထိတွေ့ထားသမျှတွေဟာလည်း လက်တွေ့သဘောဆောင်ပြီး လူတွေကို အံ့အားသင့်စေခဲ့တယ်။ ၁၈၄၈ က ဒီပြဿနာတွေကို တင်ပြဆွေးနွေးထားနိုင်တဲ့ တခြားစာစောင်စာတမ်းမရှိခဲ့ဖူးဘူး”တဲ့။

အမေရိကန် ဘာ့ခ်ရီကာလီဖိုးနီးယားတက္ကသိုလ်မှ Micheal Bura - way က မှတ်တမ်း၊ အိန်ဂယ်တို့ရဲ့ ကျမ်းများအားလုံးအနက် ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းရဲ့ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှု အများအပြားဟာ မျက်မှောက်ခေတ်နဲ့ ဆီလျော်ကိုက်ညီလှပေတယ်လို့ တင်မြင်ယူဆပါသတဲ့။

အမေရိကန်ပညာရှင်များဖြစ်တဲ့ Dan Hunter စတဲ့သူတွေက မှတ်တမ်းရဲ့ အရင်းအနှီးရဲ့လက်ထဲမှာ စုစည်းထားတဲ့ အခွင့်အာဏာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အမြင်တွေဟာ မျက်မှောက်ခေတ်နဲ့လည်း ကိုက်ညီဆီလျော်လှတယ်လို့ ယူဆကြတယ်။ ဟိုတုန်းက မှတ်တမ်းရဲ့အဘိဓမ္မာက ဆန့်ကျင်ခဲ့တာဟာ စက်မှုလုပ်ငန်းခေတ်ရဲ့ ဆိုးကျိုးတခုကိုပဲ ဖြစ်တယ်။ သတင်းခေတ်ကာလထဲကို လှမ်းဝင်လိုက်တာနဲ့အမျှ အဲဒီခေတ်ဟာ ထိုနည်းတူ အခွင့်အာဏာတွေကို စုစည်းတယ်။ ဒီနေ့ခေတ်မှာ အားအသာဆုံးလို့ဆိုတဲ့ ဥစ္စာဓနတွေကို စုစည်းရုံသာမက အသိပညာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကိုပါ စုစည်းလာနေကြတယ်လို့ သူက ရှုမြင်တယ်။ ရွှေရည်စိမ်ခေတ် အရင်းရှင်များနဲ့ တိုက်ရိုက် ဆက်စပ်နေတဲ့ နောက်မျိုးဆက်တွေဟာ ယခုအခါ အသိပညာပိုင်ဆိုင်ခွင့်တွေရဲ့ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်တဲ့ စက်မှုလုပ်ငန်းတွေကို သိမ်းပိုက်လိုက်ကြပါပြီ။ ဥပမာ - သတင်းမီဒီယာတွေ၊ အပျော့ထည်နဲ့ ဆေးဝါးကုသမှုလုပ်ငန်း စတာတွေနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ စက်မှုလုပ်ငန်းတွေ။ ဒါကြောင့် ဒီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွေဟာ မှတ်တမ်းဝါဒက ရှင်းလင်းပြထားချက် တခုနဲ့ တိုက်ဆိုင်တာတွေနေရင် ကျွန်တော်တို့အဖို့ အံ့အားသင့်နေစရာမဟုတ်ပါဘူးလို့တောင် ရှုမြင်ကြပါသတဲ့။

ဩစတြေးလျက ပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်တဲ့ Barry Healy က ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းဟာ ဒီနေ့မျက်မှောက်ခေတ်အထိ အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိနေဆဲပဲလို့ ယူဆပါသတဲ့။ ၂၀၀၈ ဖေဖော်ဝါရီ ၉ ရက်မှ ၂၉ ရက်အထိ ဩစတြေးလျ ရယ်ဒီယိုဂိုဏ်းရဲ့ ဂျာနယ် “မြစ်ရောင် လက်ဝဲဂိုဏ်း အပတ်စဉ်ဂျာနယ်”မှာ “ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းဟာ အနှစ် ၁၆၀ ပြည့်သွားပေမယ့်လည်း အလုပ်များနေအောင် ဖန်တီးပေးနေဆဲ”ဆိုတဲ့ အကဲဖြတ်ချက် စာတမ်းတစောင်ကို သူဟာ ရေးသားဖော်ပြခဲ့တယ်။ အဲဒီစာတမ်းမှာ သူက မှတ်တမ်း၊ အိန်ဂယ်တို့က ကွန်မြူနစ်ကြေညာစာတမ်းမှာ တင်ပြခဲ့တဲ့ သဘောတရားတွေဟာ ဒီနေ့အထိ အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိနေဆဲဖြစ်တယ်။ ဒီနေ့ အရင်းရှင်စနစ် မြင့်မြင့်မားမား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ အ

လုပ်သမား အမြောက်အမြားဟာ လူမှုဖူလုံရေးအသုံးစရိတ်ရဲ့ အကျိုးဆက်ကို ခံစားနေကြရပေမယ့် ဒါဟာ ယိုယွင်းဆုတ်ယုတ်မှုကာလတခုထဲက လာနေတာပါ။ သူတို့ဟာ အလုပ်ပြုတ်ပြီး ဆင်းရဲဒုက္ခကို မနှေးအမြန်ကျရောက်ရတော့မယ့် အတိတ်နိမိတ်ပါ။ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ တခြားနေရာမှာတော့ အရင်းရှင်လူတန်းစားဟာ လူသားအများတကာ အများစုကြီးရဲ့ သေရေးရှင်ရေးကို တောင် ဂရုမစိုက်ပါဘူး။ ဒီကမ္ဘာဂြိုဟ်ပေါ်မှာ တည်ရှိနေတဲ့ ဒီပြဿနာကို အရင်းရှင်လူတန်းစားမှာ ဖြေရှင်းဖို့ အဖြေမရှိသေးပါဘူး။ မာ့ကပ်စ်၊ အိန်ဂယ်တို့ကတော့ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၁၆၀ ကတည်းက ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းရဲ့ အဆုံးသတ်နိဂုံးမှာ “ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစားအဖို့ ဒီတော်လှန်ရေး အတွင်းမှာ ဆုံးရှုံးစရာဆိုလို့ နှောင်ကြီးပဲရှိတယ်။ သူတို့အဖို့ ရစရာကတော့ ဒီကမ္ဘာကြီးတခုလုံးပါပဲ” လို့ဖော်ပြလိုက်တယ်။ ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းက ဒီနေ့အထိ တော်လှန်ရေးဆင်နွှဲဖို့ လူတွေကို လှုံ့ဆော်နေဆဲဖြစ်တယ်လို့ Barry Healy က သုံးသပ်တင်ပြထားသတဲ့။

ရုရှားပညာရှင် ဘာဂါထူရီယာကလည်း ကြေညာစာတမ်းရဲ့ အတွင်း သဘောတွေဟာ ဒီနေ့ထက်ထိ အကျိုးသက်ရောက်နေဆဲဖြစ်တယ်လို့ မှတ်ယူတယ်။ ဥပမာ အလုပ်သမားလူတန်းစားအနေနဲ့ သွေးစုပ်မှုနဲ့ ဖိနှိပ်မှုတွေက လွတ်မြောက်ရေးတိုက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်ရဲ့ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်တဲ့ အနုပဋိလောမရပ်ဝါဒရဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းအမြင်နဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းသမိုင်းအမြင်ကို ပြတ်ပြတ်သားသား ဆုပ်ကိုင်တိုက်ပွဲဝင်သွားရမယ်။ ကုန်ထုတ်အရင်းအနှီး ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှုလူ့အဖွဲ့အစည်း ပဋိပက္ခအကြောင်းရင်းတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ အရင်းခံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်တဲ့ လူတန်းစားမဲ့ ကွန်မြူနစ်လူ့အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်လာရေးနဲ့ ပတ်သက်လို့ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြီး ဒီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် အလုပ်သမားလူတန်းစားဟာ နိုင်ငံရေးအရ စည်းရုံးထကြွပြီး နိုင်ငံရေးအရ အုပ်စိုးမှုကို အရယူရမယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းဝင်တိုင်းနဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းတရပ်လုံး လွတ်လပ်ရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရရှိစေရေးအတွက် အကြောင်းအချက် ဖန်တီးရေးဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်း အခြေအနေသစ်သို့ ကူးပြောင်းရေးရဲ့ နောက်ဆုံးရည်မှန်းချက်ဖြစ်တယ်။

ပညာရှင်အမြောက်အမြားက ကြေညာစာတမ်းဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကျယ်အပြန့်ဆုံး ဖတ်ရှုခံရတဲ့ စာတမ်းဖြစ်တယ်လို့ တင်ပြကြတယ်။ ဒီနေ့ကော ဒါကို ဖတ်ဖို့လိုဦးမလား။ ဒီနေ့ကမ္ဘာပေါ်မှာ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံ အများတကာ အများစုကြီးဟာ ပြိုပျက်သွားခဲ့ပြီ။ ကျန်ရှိနေသေးတဲ့ အဓိက ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံတွေဖြစ်တဲ့ တရုတ်နဲ့ ဗီယက်နမ်တို့က ဈေးကွက်စီးပွားရေး တည်ဆောက်မှုနဲ့ အလုပ်ရှုပ်နေကြတယ်။ မာ့ကပ်စ် အဆိုပြုတင်ပြထားတဲ့ အရာအားလုံးကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုမှု မလုပ်နိုင်ပါဘူး။ မြောက်ကိုးရီးယားနဲ့ကျူးဘားတို့က ဆက်လက်တည်ရှိရေးနဲ့ အခက်ကြုံနေရတယ်။ ဒါကြောင့် စံနမူနာဆို

တာတွေကို ထည့်မတွက်နိုင်ပါဘူး။ ယခင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုဒေသက ပညာရှင်တချို့ကတော့ မှက်စိတ်ဒန့် ပတ်သက်လို့ အဆိုးမြင်သမားတွေ ဖြစ် ကုန်ပါပြီ။ ဥပမာ - ရုရှားပညာရှင် V. M. Rozin က ဆိုရယ်လစ်ဝါဒနဲ့ မှက်စိတ်ဒဒါအရေးတော်ပုံဟာ စိတ်ကူးယဉ်မှုသာ ဖြစ်တယ်။ မှက်စိတ်ဒရဲ့ စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုအရ တည်ဆောက်တဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းမျိုးဟာ မတည်ရှိ နိုင်ဘူး။ တကယ်လို့ တည်ရှိနိုင်တယ်ဆိုရင်လည်း အချိန်အကန့်အသတ် တ ခုအတွင်းမှာသာ တည်ရှိနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ယဉ်ကျေးမှုတန်ဖိုးတရားနဲ့ လူ့အ ကျိုးဆောင်ဝါဒ အပြန်အလှန်ထိန်းညှိမှုရှိတဲ့ (လွတ်လပ်မှုကို ဖိနှိပ်ကန့်သတ် မှု၊ ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှု အာဏာကျင့်သုံးမှုနဲ့ ဖိနှိပ်မှုစတာတွေ) အောက်မှာ သာ တည်ရှိနိုင်တာပါလို့ တင်ပြတယ်။

ဒါပေမဲ့ တချို့ ပညာရှင်တွေရဲ့အမြင်ကတော့ Rozin ရဲ့ အဆိုးမြင် တွေနဲ့တော့ မတူကြပါဘူး။ ဘာဂါထူရီယာကတော့ ကြေညာစာတမ်းရဲ့ အကျိုးသက်ရောက်မှုဟာ မှက်စိတ်ဒရဲ့ တွေ့ရှိချက်ကြီး ၂ ရပ် ပြီးပြည့်စုံတဲ့ အချိန်ကာလရဲ့ သြဇာသက်ရောက်မှုကောင်းတဲ့ ကာလကို ရောက်နေပြီလို့ ယူဆတယ်။ ဆိုရယ်လစ်စနစ်ဟာ စိတ်ကူးယဉ်မှ သိပ္ပံနည်းကျအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားမှုဟာ မှက်စိတ်ဒရဲ့ တွေ့ရှိမှုကြီး ၂ ရပ်ရဲ့ အကြောင်းအချက် တွေဖြစ်တယ်လို့ အိန်ဂယ်က အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ပြောခဲ့ဖူးတယ်။ ရုပ်ဝါဒ သမိုင်းအမြင်နဲ့ အစွန်းထွက်တန်ဖိုးတရားတို့ဟာ မှက်စိတ်ဒတွေ့ရှိချက် ၂ ရပ် ဖြစ်တယ်။ ပထမတွေ့ရှိချက်ဟာ ယေဘုယျအားဖြင့် ၁၈၄၅ ခုနှစ်ကလို့ အ တည်ပြုခဲ့ပြီး၊ ဒုတိယတွေ့ရှိချက်က ၁၈၇၅ ခုနှစ်ကလို့ ဆိုရပါမယ်။ ကွန်မြူ နစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ရဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်ကို ရေးဆွဲတဲ့အချိန်က ရေးဆွဲသူတွေဟာ ပ ထမတွေ့ရှိချက်ကိုသာ တွေ့ရှိပါသေးတယ်။ ဒုတိယတွေ့ရှိချက်က ၁၀ နှစ် လောက် ကြာပြီးနောက်မှ အစုံအလင် တွေ့ရှိခဲ့တာပါ။ ဒါကြောင့် ကြေညာ စာတမ်းဟာ သဘောတရားရေးအရ အကျိုးအကြောင်းနဲ့ သက်သေထူပြ ရေးမှာ အကန့်အသတ် ရှိနေခဲ့ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် အရေးကြီးတဲ့ သမိုင်းအ ဖြစ်အပျက် ၂ ခုဖြစ်တဲ့ - ဥရောပတိုက် (၁၈၄၇ - ၁၈၄၉) တော်လှန်ရေးနဲ့ ၁၈၇၁ ပဲရစ်ဘုံအဖွဲ့ နိဂုံးချုပ်သွားမှုတို့ကို ထည့်သွင်း မစဉ်းစားနိုင်ခဲ့ပါဘူး။ ၂၁ ရာစု စာဖတ်သူများအနေနဲ့ကတော့ ဒါတွေအားလုံးကို တည့်သွင်းစဉ်း စားရပါမယ်။ အကန့်အသတ်ရှိမှုတွေကြောင့် ငြင်းပယ်ထားတာမျိုးတော့ မ ဖြစ်နိုင်တော့ပါဘူး။

ဘာဂါထူရီယာက အခုလိုလည်း တင်ပြလိုက်ပါသေးတယ်။ ကြေညာ စာတမ်းနဲ့ မှက်စိတ်ဒတခုလုံးဟာ ၁၉ ရာစုအလယ် ထူးခြားတဲ့အခြေအ နေအောက်မှာ ပေါ်ထွက်လာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကွန်မြူနစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ရဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်ကို ရေးဆွဲရေးရဲ့ အခိုင်အမာအခြေအနေအောက်မှာ တော်လှန် ရေးကို စောင့်မျှော်ရေးဟာ အချိန်မကြာတော့ရုံမက လုံးဝ အခြေအမြစ် မရှိ တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီလို အခြေအနေတွေကြောင့် ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာ

စာတမ်း ထုတ်ဝေလိုက်တာနဲ့တပြိုင်နက် ဥရောပနိုင်ငံအမြောက်အမြားမှာ တော်လှန်ရေးတွေ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ ၁၉ ရာစု အရေးကြီးတဲ့သမိုင်း အဖြစ်အပျက်တချို့၊ ဥပမာ - (၁၈၄၈ - ၁၈၄၉) က ဥရောပ ဓနရှင်လူတန်း စားရဲ့ ဒီမိုကရေစီတော်လှန်ရေးနဲ့ ၁၈၇၁ ပဲရစ်ဘိုအဖွဲ့ အတွေ့အကြုံနဲ့ လက် တွေ့အခြေအနေကို နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း သုတေသနပြုခြင်းနဲ့ မာ့ကစ်ဝါဒ သဘောတရား ဖြစ်ပေါ်တိုးပွားမှုတွေက မာ့ကစ်ဝါဒ အုတ်မြစ်ချသူတွေဟာ မူ တွေကို ထိန်းသိမ်းတာနဲ့တချိန်တည်းမှာ သူတို့ရဲ့အစောဆုံးကာလက အမြင် တချို့ကို အရေးကြီးတဲ့ပြင်ဆင်မှုများ လုပ်ခဲ့တယ်လို့ သုံးသပ်ပြပါတယ်။

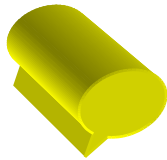
David Harvey ကလည်း ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းမှာ တစုံ တရာ အကန့်အသတ်ရှိတယ်ဆိုတာကို အသိအမှတ်ပြုပါတယ်။ သူက မာ့ကစ် ကြုံတွေ့ရင်ဆိုင်ရတဲ့ပြဿနာဟာ ဒီနေ့အထိ တည်ရှိနေဆဲဖြစ်တယ် လို့ထောက်ပြတယ်။ ဆိုလိုတာက တိုးချဲ့ထားတဲ့အရင်းအနှီးစနစ်ရဲ့ အောက် မှာ လက်တဆုပ်စာဖြစ်တဲ့ လူနည်းစုက ကမ္ဘာပေါ်က လူဦးရေရဲ့ အများစုကို သွေးစုပ်နေတယ်။ ဒီနေ့ပြဿနာကတော့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အရင်းရှင်စနစ် ရဲ့မူတွေပေါ်မှာ ဘယ်လိုနားလည်မလဲဆိုတာပါပဲ။ ပတ်ဝန်းကျင်က ရှုပ်တွေး ပြီးရင်း ဆက်လက် ရှုပ်ထွေးလာနိုင်တဲ့အလျောက် ပြင်းထန်တဲ့ အပြောင်းအ လဲတရပ်ကို ဘယ်လိုမျှော်လင့်ကြမလဲ။ အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ရောမထုတ်လုပ်ရေး စွမ်းအားစုဟာ လူသားတရပ်လုံးအကျိုးစီးပွားအတွက် အလုပ်အကျွေးပြုစေ ရမယ်။ ကျွန်တော်တို့ တခြားလမ်းကြောင်း ရွေးချယ်စရာ မရှိနိုင်တော့တဲ့ အခြေအနေအောက်မှာ ကျွန်တော်တို့ဟာ အရင်းရှင်စနစ်ထက် သာလွန်တဲ့ ပို မိုလှပတဲ့ ကမ္ဘာတရပ်ကို ဘယ်လိုစဉ်းစားလို့ ရနိုင်ပါ့မလဲ။

ဒီလို အဆိုးမြင်တွေကို ရည်စူးပြီး တချို့ပညာရှင်တွေက ၂၀ ရာစု နှောင်းပိုင်း ဘာလင်တံတိုင်းပြိုကျတဲ့ အချိန်ကစပြီး၊ အမေရိကန်ဦးဆောင်တဲ့ အရင်းရှင်နိုင်ငံတွေဟာ အင်အားကြီးမားတဲ့ အသက်ရှင်သန်စွမ်းအား အ ကျယ်အပြန့် ဖော်ပြနေပြီး ဓနရှင်ပညာရှင် အမြောက်အမြားက မာ့ကစ်ဟာ ခေတ်နဲ့လုံးဝမဆိုင်တော့ဘူးလို့ အဆက်မပြတ် ပြောဆိုဝါဒဖြန့်လာကြတယ်။ ဒါ့အပြင် မာ့ကစ်သဘောတရားတွေကို အမှိုက်ပုံးထဲ ပစ်လိုက်ကြတယ်။ မာ့ကစ်ဝါဒ စူးစမ်းလေ့လာရေးကိုလည်း ချောင်ထိုးထားလိုက်ကြသေးတယ်။ ယခင်ဆိုပီယက်ပြည်ထောင်စုနဲ့ အရှေ့ဥရောပတို့မှာတော့ မာ့ကစ်ရဲ့ ရုပ်တု များကိုတောင် ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ မွေးရာ ပါ ကပ်တွေ၊ အကျပ်အတည်းတွေ ပေါ်ပေါက်လာမှုကြောင့် ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာ သားတွေဟာ မာ့ကစ်ကို အဆက်မပြတ်တောင့်တနေစေခဲ့ပါတယ်။

အထက်ဖော်ပြပါ နိုင်ငံတကာပညာရှင်တွေရဲ့ အမြင်တွေကို စု စည်းပြီး တခုလုံးအမြင်ရှုထောင့်ကနေကြည့်ရင် နိုင်ငံအသီးသီးရှိ သဘောတ ရားနယ်ပယ်က လူပုဂ္ဂိုလ်အများစုဟာ ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းရဲ့ မျက်မှောက်ခေတ်တန်ဖိုးကို လက်ခံအသိအမှတ်ပြုကြပါတယ်။ သူတို့က

ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် ကွန်မြူနစ်ကြေညာစာတမ်းဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် ၁၆၀ က မျက်မှောက်ကာလအထိ တောက်လျှောက် ထာဝရ ဆွဲဆောင်အားရှိခဲ့ တယ်လို့ အကျယ်အပြန့် ယူဆခဲ့ကြတယ်။ Eric Hobsbawn ဟာ ဗြိတိန် Verso က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေတဲ့ ကြေညာစာတမ်းရဲ့ နိဒါန်းမှာ “ဘယ်အချိန်မှာ ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဘယ်နေရာမှာပဲဖြစ်ဖြစ် အလုပ်များနေတယ်ဆိုရင် ကွန်မြူနစ်ပါတီ ကြေညာစာတမ်း ရှိနေလို့ပေါ့။ အလုပ်မများဘူးလို့ ထင်နေရင်တော့ ဒီကြေ ညာစာတမ်းနဲ့ပတ်သက်ရင် အလေးထားဖို့မလိုဘူးဆိုတဲ့အမြင်တွေ ပေါ် ထွက်နေလို့ပဲ။ အလုပ်များလိုက်တာလို့ ထင်လာပြန်ရင်တော့ ကွန်မြူနစ်ပါတီ ကြေညာစာတမ်းကို မေ့ထားတဲ့လူတွေဟာ ဒီစာတမ်းကို ပြန်သတိရလာ လို့ ဖြစ်မှပေါ့။ ဒီနေ့ကမ္ဘာကြီးဟာ အဆက်မပြတ် အလုပ်ရှုပ်နေတဲ့ကမ္ဘာကြီး ဖြစ်မြဲဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကမ္ဘာသူကမ္ဘာသားတွေဟာ ကွန်မြူနစ်ကြေ ညာစာတမ်းကို လိုအပ်မြဲလိုအပ်နေဆဲပါပဲ”လို့ ဖော်ပြထားတယ်။

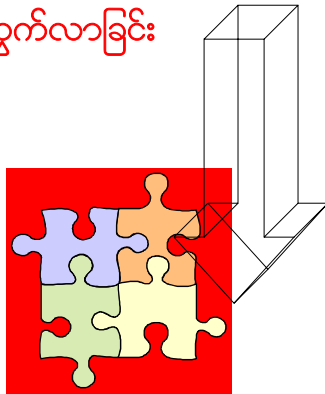
ရဲဘော်အောင်လွင်

အလုပ်သမားအများအပြားက သူတို့သေ သွားတဲ့အခါ သူတို့နဲ့အတူ ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းတအုပ်လောက် ထည့်ပေးနိုင်ရင် ထည့်ပေးဖို့ ပြောကြတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ခရစ်ယာန်သင်း အုပ်ဆရာက သူတို့ကိုယ်ခန္ဓာပေါ်မှာ သမ္မာကျမ်းစာအုပ်ကို လာထားပေးရင် ခွင့်မပြုဘဲ ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာစာတမ်းနဲ့ အစားထိုးပေးပါလို့လည်း သူ တို့က ဆရာဝန်ကို မှာကြားခဲ့ကြတယ်။

စီးပွားရေးမျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်
 သို့မဟုတ်
 ကိုယ်ကျိုးစီးပွားကာကွယ်ရေးဝါဒ
 ပြန်လည်ပေါ်ထွက်လာခြင်း

ရဲဘော်ပြုံးချို

ဒီနေ့ကြုံတွေ့နေရတဲ့ ရှုပ်ထွေးလှတဲ့ စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းကို ဖြေရှင်းဖို့ ဆိုရင် အသံကျယ်ကျယ်လောင်လောင် အော်နေရုံ၊ လှေနှံစားထစ်လိုက်နာ ဆောင်ရွက်နေရုံမျိုးနဲ့ မပြီးပါဘူး။ လိုလေးသေးမရှိအောင် စေ့စပ်သေချာပြီး လက်တွေ့ကျကျ ဆောင်ရွက်ဖို့ လိုပါတယ်။ ငွေစုငွေချေးဈေးကွက်ကို အထောက်အကူဖြစ်ရေးအတွက် အစိုးရဟာ ဝင်ရောက်အာမခံ ပံ့ပိုးပေးရေး တွေ လုပ်မလား။ ဒါမှမဟုတ် မကောင်းတဲ့ဘဏ်တွေ မပေါ်ပေါက်အောင် လုပ်မလား။ တကယ်တော့ ၂ ခုလုံးကို ဆောင်ရွက်သင့်ပါတယ်။ ဘဏ္ဍာရေးနဲ့ စီးပွားရေး နှိုးဆွမှုတွေကို ဘယ်လိုလုပ်ရင် အကျိုးသက်ရောက်မှု အရှိဆုံး ဖြစ်မလဲ။ ဒါကိုတော့ နိုင်ငံအသီးသီးရဲ့ ပကတိအခြေအနေအရ ဆုံးဖြတ်သင့်ပါတယ်။ ဘဏ်တွေကို နိုင်ငံတော်ပိုင် လုပ်သင့်သလား။ တချို့ အခြေအနေအောက်မှာ လုပ်သင့်ပါတယ်။ မိုက်ရူးရဲ တယူသန်တွေ ရှိနေရင်သာ ဒါကို လုံးဝလက်ခံရေး ပြတ်ပြတ်သားသား ငြင်းဆိုပါလိမ့်မယ်။

ဒါပေမဲ့ မျက်မှောက်ခေတ်သမိုင်း အမှောင်ဆုံးကာလရဲ့ ဝိညာဉ်က ပြန်ပေါ်လာတော့ လုံးဝမတူကွဲပြားတဲ့ လေသံတွေ ပေါ်လာတာကိုပဲ အစွယ် တင်ပေါ်နေတဲ့ တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်လာနေတယ်။ စီးပွားရေးမျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်က အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းတွေနဲ့ အရင်းအနှီးတွေကို ပြည်တွင်းမှာ ထားရှိရေးကို အပူတပြင်း တောင်းဆိုနေရင် ဒီစီးပွားရေးအကျပ်အတည်းဟာ နိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်းတရပ်အဖြစ်သာမက ကမ္ဘာကြီးကို စီးပွားရေး ဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းမှုကြီးနဲ့ ကြုံတွေ့ ရင်ဆိုင်ရစေလိမ့်မယ်။ ဒီဝိညာဉ်ကိုသာ ချက်

ချင်း မြှုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်မပစ်ရင် ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆိုးကျိုးတွေ ပေါ်ထွက်လာပါလိမ့်မယ်။

မိမိအိမ်ရှေ့က နှင်းများကို မိမိဘာသာ လှဲကျင်းပါ

ကုန်သွယ်ရေးဟာ အထူးပညာရပ်များ ထွန်းကားရေးကို အားပေးပါတယ်။ အထူးပညာရပ်တွေ ထွန်းကားလာခြင်းက စည်ပင်သာယာမှုကို ဆောင်ကြဉ်းလာပါလိမ့်မယ်။ ကမ္ဘာ့အရင်းအနှီးဈေးကွက်မှာ ပြဿနာ အမျိုးမျိုး တည်ရှိနေပေမယ့် အရင်းအနှီးခွဲဝေမှုဘက်မှာ ဒေသဈေးကွက်နဲ့ ပိုဝေးရင် အကျိုးသက်ရောက်မှု ပိုရှိပါတယ်။ စီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွေက ယုံကြည်ချက်တွေ တိုးပွားလာစေတယ်။ စိတ်ထဲမှာ လုံခြုံမှုတွေလည်း အားကောင်းလာစေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို အကျိုးရလဒ်တွေ ထင်ထင်ရှားရှားနဲ့ အလွယ်တကူ တွေ့ရတဲ့တိုင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးဟာ ခြိမ်းခြောက်မှုတွေနဲ့ ကြုံတွေ့နေရဆဲဖြစ်တယ်။

အမေရိကန် ပါလီမန်လွှတ်တော်က အမေရိကန် ဒေါ်လာဘီလျံ ၈၀၀ ကျော်ကို အထွေထွေ စီးပွားရေး နှိုးဆွမှုစီမံကိန်းအတွင်းက ပုဒ်မ တခုနဲ့ ပတ်သက်လို့ အဆက်မပြတ် ဆူဆူညံညံ ငြင်းခုံနေကြတယ်။ ဒီပုဒ်မဟာ အများပြည်သူဆိုင်ရာ စီမံကိန်းတွေ တည်ဆောက်မှုအတွင်း အမေရိကန် ထွက် ကုန်ကြမ်းတွေ အသုံးပြုရေးကို အလွန်အလွန် ပုံသေကားချဆန်တဲ့ စကားတွေနဲ့ အစွမ်းကုန် တောင်းဆိုနေတာဖြစ်တယ်။ အစောပိုင်းကာလ တွေတုန်းကတော့ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးသစ်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေတဲ့ Geithner က ရင်မင်ပိဋေများကို တရုတ်က “ချုပ်ကိုင်ထားမှု”ကို အပြစ်တင် ပြောဆိုပြီး ပီကင်းရဲ့ ဒေါ်သူပုန်ထ ပြစ်တင်ရှုတ်ချမှုကို ဖိတ်ခေါ်ခဲ့တယ်။

ကမ္ဘာတလွှား မော်တော်ကား ထုတ်လုပ်သူ ကုန်သည်တွေဟာ နေရာတကာမှာ ထောက်ခံမှုရရှိ ဆွယ်တရား ဟောနေကြတယ်။ တချို့လည်း ထောက်ခံမှု ရသွားတယ်။ အိန္ဒိယမှ အီကွေဒေါစတဲ့ နိုင်ငံတွေအထိ လုပ်ငန်း အများအပြားဟာ အစိုးရထံက အကူအညီရရေးကို တောင့်တနေကြပါတယ်။

မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရဲ့ သြဇာသက်ရောက်မှုကို အခိုင်မာဆုံးရောင်ပြန်ဟပ်နေတာကတော့ ဘဏ်လုပ်ငန်းဖြစ်တယ်။ ပြင်သစ်နဲ့ ဗြိတိန်မှာ နိုင်ငံရေး စားဖားတွေဟာ အခွန်ငွေဆောင်ခြင်းမှ ရလာတဲ့ ငွေအမြောက်အမြား သုံးပြီး အခြေအနေမကောင်းတဲ့ ဘဏ်တွေကို သွန်းလောင်းပေးနေတယ်။ ပြည်တွင်းမှာ လက်ငင်းငွေချေးပေးရေးကိုလည်း တောင်းဆိုကြတယ်။ ဘဏ်တွေဟာ ချေးငွေစုစုပေါင်းအရေအတွက်ကို လျှော့ချပစ်နေတာကြောင့် ဒါဟာ အရင်းအနှီးတွေကို ပြန်ရုပ်သိမ်းတဲ့သဘောဆောင်ပါတယ်။ လုပ်ငန်းတွေကို ကြပ်မတ်အုပ်ချုပ်သူတွေဟာ ပြဿနာတွေကို မိမိနိုင်ငံရဲ့ ရှုထောင့်က စဉ်းစားကြပါတယ်။ ဆွစ်ဇာလန်ဘဏ်ဟာ ဘဏ်က ဆုပ်ကိုင်ထားရန် လိုအပ်တဲ့ အရင်းအနှီး ဘယ်လောက်ပဲဖြစ်ဖြစ် ပြည်တွင်း ငွေချေးရေးကို ဦးစားပေးပါ

တယ်။ ဒါပေမဲ့ နိုင်ငံခြားကို ချေးငှားပေးရေးဆိုရင် လျာထားမှုအားလုံးကို ချင့်ချိန်ပါတယ်။

နိုင်ငံအသီးသီးက အစိုးရများဟာ အလုပ်အကိုင် ရရှိရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအတွက် ကုန်စည်နဲ့ အရင်းအနှီးများကို အဓိက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပါတယ်။ ကမ္ဘာ့နေရာအသီးသီးက အလုပ်သမားတွေဟာ ထိတ်ထိတ်ပြာပြာ ဖြစ်လာပြီးရင်း ဖြစ်လာနေပါတယ်။ နိုင်ငံတော်ရဲ့ အထောက်အပံ့အကူအညီကို အသီးသီး တောင်းဆိုကြပါတယ်။ ဗြိတိန်က သပိတ်မှောက် အလုပ်သမားတွေဟာ ဂေါ်ဒွင်ဘရောင်းရဲ့ မဆီလျော်တဲ့ စကားအသုံးအနှုန်းတွေကို သုံးပြီး သူ့ကိုတုံ့ပြန်ကြပါတယ်။ “ဗြိတိန်က အလုပ်ခွင်တွေကို ဗြိတိန်က အလုပ်သမားတွေပေးရေးကိုသာ တင်ပြ”ပြီး သူ့ထံကို တောင်းဆိုကြတယ်။ ဇန်နဝါရီ ၂၉ ရက်နေ့က ပြင်သစ်မှာ အလုပ်သမား ၁ သန်းကျော်ဟာ အလုပ်အကိုင် ရရှိရေး အခွင့်အလမ်းများ တိုးများလာစေရေးနဲ့ လုပ်ခတိုးပေးရေးတို့ကို တောင်းဆိုလှည့်လည်ဆန္ဒပြခဲ့ကြတယ်။ ဂရိမှာတော့ စိုက်ပျိုးစရိတ်တိုးမြှင့်ပေးရေးကို တောင်းဆိုနေတဲ့ လယ်သမားတွေကို မျက်ရည်ယိုဓာတ်ငွေ့များသုံးပြီး ပုလိပ်များက ထိန်းချုပ်ခဲ့တယ်။

စီးပွားရေးမျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ ငြင်းခုံမှုတွေကို ခုလို အကြောင်းပြခဲ့တယ်။ စီးပွားရေး မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ဟာ ကုန်သွယ်ရေးဘက်မှာ အပြစ်ဆိုဖွယ်ရာ မရှိပါ။ နိုင်ငံရေးဘက်မှာလည်း တရားနည်းလမ်းကျသလို စီးပွားရေးမျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ဟာ အလွန်အကျွံ မဖြစ်တတ်ပါဘူး။ ပထမ အချက်နဲ့ ပတ်သက်ရင် နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်မှာ တချို့ အထိနာခဲ့တဲ့ ဘဏ်တွေဟာ သူတို့အနေနဲ့ ပြည်တွင်းရဲ့ စိန်ခေါ်မှုတွေနဲ့ အလုပ်အကိုင်မှ ရရှိမယ့် အကျိုးအမြတ်ကို နားလည်တာကြောင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက်က ရုပ်သိမ်းလိုက်ရင် ပိုလုံခြုံလိမ့်မယ်လို့ ခံစားကောင်း ခံစားမိလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒါကို အစိုးရက နည်းလမ်းရှာကြံ ဟန့်တားသင့်တယ်။ ဒါမှမဟုတ် အားမပေးဘဲ နေသင့်တယ်။ ဒုတိယအချက်ကတော့ နိုင်ငံရေးစားဖားကြီးတွေရဲ့ အခွန်ဆောင်သူတွေထံက ရလာတဲ့ငွေကို ပြည်တွင်းမှာ သုံးစွဲရေးနဲ့ ပတ်သက်ပါတယ်။ ဒါဟာလည်း တရားနည်းလမ်းကျပါတယ်။ ဒီလို လုပ်မယ်ဆိုရင်တော့ ကုန်ကျစရိတ်ဟာ မခံနိုင်လောက်အောင်တော့ မမြင့်ပါဘူး။

ဒါပေမဲ့ ဒီလိုသာဆိုရင် ဒီလုပ်နည်းရဲ့ ကုန်ကျစရိတ်ဟာ ကြီးမားသွားနိုင်ပါတယ်။ တတိယအချက်ကတော့ ကာကွယ်ရေးဝါဒဟာ အလွန်အကျွံ မဖြစ်တတ်ပါဘူးဆိုထားပေမယ့်လည်း ဒီလို အလေးမထားမှုတွေနဲ့ ပြည့်နှက်နေရင် အန္တရာယ် ရှိပါတယ်။ ၁၉၃၀ ခုက ဥပဒေပြုစုသူ ၂ ဦးဖြစ်တဲ့ Reed Smoot နဲ့ Willis Hawley တို့က အမေရိကန်ရဲ့ အခွန်ကောက်နှုန်းကို မြှင့်တင်လိုက်လို့ အမေရိကန်ရဲ့ စီးပွားရေးယိုယွင်းဆုတ်ယုတ်မှုဟာ ပြင်းထန်သွားခဲ့ဖူးတယ်။ တကယ်ပဲ ဆင်ခြင်တုံတရား ရှိသူတိုင်းက ဒါကို နှာခေါင်းရှုံ့ကဲ့ရဲ့ခဲ့ကြတာပါ။ အဲဒီတုန်းက အကျိုးအကြောင်းကို သိရှိနား

လည်သူတွေကတော့ သူတို့ကို ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြပေမယ့် သူတို့ကို မတားမြစ်နိုင်ပါဘူး။ သူတို့ရဲ့ အဆိုပြုချက်ကို ဆန့်ကျင်ကြောင်း စီးပွားရေးပညာရှင် ၁၀၂၈ ဦးက မှတ်တမ်းတင်ထားတာ ရှိခဲ့ဖူးတယ်။ အဲဒီတုန်းကထက် ဒီနေ့ တကမ္ဘာလုံးသို့ ဖြန့်ဖြူးရောင်းချနေတဲ့ ကွင်းဆက်တွေဟာ ရှုပ်ထွေးလို့ ဖြတ်တောက်ပစ်ရန် ခက်တာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ယခုအခါ စီးပွားရေး မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ဟာ သူ့ခေတ်ကို ဆိုက်ရောက်လာပြီမို့ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဆိုင်ရာလော့ဂျစ်တွေဟာ ခြေထောက်နဲ့ နင်းချေခံလိုက်ရပါပြီ။

စီးပွားရေးအရ တဆက်တစပ်တည်းဖြစ်နေတဲ့ နိုင်ငံအသီးသီးဟာ အကျပ်ကိုင်မှုတွေနဲ့ ရင်ဆိုင်နေရပါပြီ။ ဒီနှစ်ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးဟာ ၁၉၈၂ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းမှာ ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းမှု ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ထွန်းသစ်စ ဈေးကွက်များရဲ့ ပုဂ္ဂလိက အရင်းအနှီးဖြင့် ထူထောင်ထားတဲ့ လုပ်ငန်းဌာနတွေဆိုသလို စီးဝင်လာတဲ့ အရင်းအနှီးတွေရဲ့ အသားတင် ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးဟာ ၂၀၀၇ ခုနှစ်က အမြင့်ဆုံးဖြစ်တဲ့ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၉၂၉ ဘီလျံမှ ၁၆၅ ဘီလျံအထိ ကျဆင်းသွားခဲ့တယ်။ ထိခိုက်နစ်နာစေတဲ့ ပေါ်လစီ မရှိဘူးလို့ ဆိုပေမယ့်လည်း ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းဟာ ခေတ်သစ်သမိုင်းမှာ အကြီးမားဆုံး အရေးနိမ့်မှု ကြုံတွေ့နေရတယ်။

နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တွေဟာ ဈေးကွက်ဖွင့်ပေးမှုအပေါ် ထောက်ခံနှုန်း လျော့ကျလာတာနဲ့အမျှ လူတွေကို သူတို့ အောင်မြင်ချက်တွေ ရရှိနေတာကို ဂရုစိုက်အောင်လုပ်ရမယ်ဆိုတာကို သိပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ပြည်တွင်းအခြေအနေ ပြုပြင်ရေးကို ရည်ရွယ်တဲ့ ပေါ်လစီတွေဟာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ (ဖွဲ့စည်းပုံစနစ်) အဆောက်အအုံကို ဝင်ရောက်ဖျက်ဆီးဖို့ ဆန္ဒရှိလိမ့်မယ် မဟုတ်ပါဘူး။ ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်က အိုက်ယာလန်ဟာ ပြည်တွင်းဘဏ်များကို ကျားကန်ပေးရေးအတွက် ၎င်းက ဗြိတိန်မှာ အပ်နှံထားတာတွေကို ထုတ်ယူသွားတယ်။ အမေရိကန်က ပြည်တွင်း ဘဏ်တွေရဲ့ တလစီငွေချေးပေးရေး စီမံကိန်းကို ကြီးကြပ်ထိန်းချုပ်မှုဟာ ပြည်တွင်းကို အားပေးရာမရောက်ဘဲ ပြည်ပ ငွေချေးရေးအားပေးမှုကိုသာ ဖြစ်စေပါလိမ့်မယ်။ နိုင်ငံအသီးသီးဟာ မိမိဘာသာ ကယ်တင်ရေးကို အစွမ်းကုန် အားထုတ်ကြတာနဲ့ တချိန်တည်းမှာ အချင်းချင်း ထိခိုက်မှုတွေကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေပါတယ်။

အရေးကြီးဆုံး ပြဿနာက အမေရိကန် ဘယ်နှယ်လုပ်မလဲ ဆိုတာပါပဲ။ တခါတခါတော့ ဒီအကျပ်အတည်းရဲ့ ထွက်ပေါက်ကို ထောက်ပြသလိုတော့ ရှိပါတယ်။ ဆိုလိုတာက အမေရိကန်ဒေါ်လာ လိုအပ်တဲ့ နိုင်ငံတွေ ကူညီထောက်ပံ့ရေးကို အာမခံကုမ္ပဏီကြီးတခုက ကယ်တင်ဖို့ အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပဘဏ်တို့ စာချုပ်ရေးကို သဘောတူညီထားတယ်။ ဒါပေမဲ့ စီးပွားရေးနိုးဆွရေး ဥပဒေအဆိုပြုချက်မူကြမ်းမှာ “အမေရိကန်ကုန်တွေ ဝယ်ခြမ်းရေး” ပုဒ်မကတော့ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှိသူတွေကို စိုးရိမ်ပူပန်စေပါတယ်။ ဒီပုဒ်မဟာ အမေရိကန်ရဲ့ အလုပ်အကိုင်ရရှိရေးကို အချိန်တိုအတွက်လောက်

တောင် တွန်းဆော်ပေးနိုင်မှာမဟုတ်သလို Smoot တို့ Hawley တို့ရဲ့ ဥပဒေအဆိုပြုချက်မူကြမ်းများလုပ် မရှောင်လွှဲနိုင်တဲ့ လက်စားချေရေး ပြုမှု လုပ်ဆောင်ချက်တွေဟာ ပို့ကုန်ကုမ္ပဏီတွေကို အလုပ်လက်မဲ့တွေ ပိုမို များ ပြားလာစေပါလိမ့်မယ်။ ဒါထက်မက နိုင်ငံရေးဆိုးကျိုးဟာ စီးပွားရေးဆိုးကျိုး ထက် ပိုဆိုးပါတယ်။ ဒီပုဒ်မတွေဟာ ကမ္ဘာ့တခြားနိုင်ငံတွေအဖို့ ဘေးအန္တရာယ်ရဲ့ အမှတ်လက္ခဏာအဖြစ် ပေါ်ထွက်ခဲ့သလို ဈေးကွက်ဖွင့်ပေးရေးကို ထောက်ခံသူတွေဟာ အကူအညီမဲ့ အထီးကျန်ဖြစ်နေရတော့တယ်။

ဆောင်ရွက်သင့်ပြီ

သမ္မတ အိုဘားမားဟာ “အမေရိကန်ကုန်တွေ ဝယ်ယူရေး” ဆိုတဲ့ ပုဒ်မကို မကြိုက်ဘူးလို့ ပြောခဲ့တယ်။ (တကယ်တော့ ဒီပုဒ်မဟာ ဆီးနိတ် လွှတ်တော်ရဲ့ စီးပွားရေး နှိုးဆွမှု စီမံကိန်းမှာကတည်းက အားနည်းချည့်နဲ့နေ ခဲ့တာပါ။) ဒါ အလွန်ကောင်းပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မလုံလောက်ပါဘူး။ အိုဘားမား အနေနဲ့ ဒီစီမံကိန်းတစ်ခုလုံးကို ပယ်ချပစ်သင့်တာပါ။ ဒီပုဒ်မကို ဖယ်ရှင်းပစ် သင့်ရုံမက အောက်ဖော်ပြပါ ထောက်ခံတဲ့မူ ၃ ရပ်နဲ့အတူ ပိုဝေးဝေး ချီတက် သွားရပါလိမ့်မယ်။

ပထမဆုံးမူကတော့ တညီတညွတ်တည်း ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သွား ရေးဖြစ်တယ်။ အထူးသဖြင့် အထောက်အကူပြု ကယ်တင်ရေး စီမံကိန်းအ တွင်း ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်က ချမ်းသာကြွယ်ဝတဲ့ နိုင်ငံတွေမှ ဘဏ်တွေကို ကူညီကြ တုန်းက လုပ်တဲ့ပုံစံမျိုး လုပ်သွားကြရန်။ နိုင်ငံအသီးသီးရဲ့ စီးပွားရေးနှိုးဆွမှု စီမံကိန်းများဟာ တူညီတဲ့ မူပေါ်မှာ ချမှတ်ထားတာ ဖြစ်သင့်ပေမယ့် အသေး စိတ် အချက်အလက်တွေမှာတော့ မတူတာတွေ ရှိနိုင်ပါတယ်။ တညီတညွတ် တည်း ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သွားရေးဆိုတာဟာ ကောင်းမွန်တဲ့ဘောဂဗေဒရဲ့မူ ဖြစ်သလို ကောင်းမွန်တဲ့ နိုင်ငံရေးမူလည်း ဖြစ်တယ်။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး စီမံကိန်းဟာ သူတလူငါတမင်း ကိုယ်ထင်ရာ လျှောက်လုပ်တဲ့ စီမံကိန်းတွေ ထက် စီးပွားရေးဘက်မှာ ပိုပြီးအကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိပါတယ်။

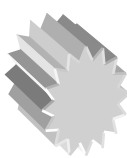
ဒုတိယမူကတော့ ထိန်းချုပ်ရေးစွမ်းအား ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံအသီး သီးရဲ့ စီးပွားရေး နှိုးဆွရေးစီမံကိန်းများဟာ ဈေးကွက်ဖွင့်ရေးကို ထောက်ခံ တာ ဖြစ်ပေမယ့်လည်း အချို့နိုင်ငံခြားသားများဟာ ဒါကြောင့် အကျိုးအ မြတ် ရှိပါတယ်။ ထိုနည်းတူ ဘဏ္ဍာငွေကြေး ကြပ်မအုပ်ချုပ်သူတွေကလည်း နယ်ကျော်ဘဏ်လုပ်ငန်းတွေကို အသစ်တဖန် ပြန်လည် ထိန်းချုပ်သင့်ပါ တယ်။ နိုင်ငံတကာ အဝန်းအဝိုင်းအတွင်းမှာ ပြုမှုဆောင်ရွက်သွားပြီးနောက် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများကို ဘဏ္ဍာအရင်း ချို့တဲ့ပြီး အလွန်အလွန် ဆင်းရဲမွဲပြာ ကျတဲ့ အခြေအနေကို ကျရောက်စေတဲ့ အမြန်လက်ရသိမ်းယူတာမျိုး မဖြစ် သင့်ပါဘူး။ ပြည်တွင်း ငွေချေးရေးအတွက် ထူထောင်ရင်လည်း မသင့်ပါဘူး။ လက်ငင်းမှာ ရေရှည်အကျိုးရှိမယ့် မူတွေကို ရေးဆွဲရပါဦးမယ်။

တတိယမူကတော့ ဘက်ပေါင်းစုံ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့နဲ့ နိုင်ငံအသီးသီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဘဏ်တို့ဟာ ထွန်းသစ်စ ဈေးကွက်တွေ ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ ဘဏ္ဍာငွေကြေးချို့တဲ့မှုကို ကူညီသင့်တယ်။ ထွန်းသစ်စ ဈေးကွက်တွေ ဘဏ္ဍာငွေကြေးချို့တဲ့မှုကို ရင်ဆိုင်ဖို့ ဒီအဖွဲ့အစည်းမျိုးတွေနဲ့ အဲဒီအဖွဲ့တွေရဲ့ ငွေကြေး အင်အားတွေ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒိုဟာအကျော့ ကုန်သွယ်ရေးဆွေးနွေးပွဲမှာ အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံအသီးသီး ကတိပြုခဲ့မှုတွေ အောင်မြင်ပြီးမြောက်ဖို့ဆိုရင် ပြီးခဲ့တဲ့ G - 20 အစည်းအဝေးက ကတိတွေအတိုင်း ဆောင်ရွက်သွားကြဖို့ လိုပါတယ်။ ကုန်သွယ်ရေးအရ အရေးယူအပြစ်ပေးမှုနည်းနာ အမြောက်အမြားကို စွန့်လွှတ်ကြရပါမယ်။ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ဟာ ကုန်သွယ်ရေးစနစ်တစ်ခုလုံး ပြီးပြည့်စုံ ကောင်းမွန်ရေး အတွက် အထောက်အကူ ဖြစ်စေနိုင်ရပါလိမ့်မယ်။

စီးပွားရေး အချင်းပွားမှုတွေဟာ အရင်ကထက် ဖြစ်ပေါ်ဖို့ လွယ်ကူလာနေပါတယ်။ နိုင်ငံအသီးသီးဟာ မိမိတို့ရဲ့ ကုန်သွယ်ရေးလက်နက်ကို စွန့်လွှတ်ဖို့ ဘယ်လိုဖျောင်းဖျပြောရင် ရနိုင်ပါ့မလဲ။ အမေရိကန်ရဲ့ ခေါင်းဆောင်မှုဟာ တခုတည်းသော အခွင့်အလမ်းပါပဲ။ နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးဖွဲ့စည်းမှု (အဆောက်အအုံ) အကျပ်အတည်း ကြုံတွေ့နေရတဲ့အခါ ကျောထောက်နောက်ခံပြု အထောက်အကူပြုပေးဖို့ ဆန္ဒရှိသူတွေအပေါ် မှီခိုရပါတယ်။ ဘုရားတုန်းက ဗြိတိန်ဟာ ဒီအခန်းက ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့တယ်။ ကမ္ဘာစစ်ကြီး ၂ ခုအကြား ဒီအခန်းက ပါဝင်ဆောင်ရွက်မယ့်သူ မရှိခဲ့ဘူး။ အကျိုးဆက်ကတော့ ဘေးဒုက္ခတွေ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းပါပဲ။ ဒီအမှားရဲ့ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးနောက် အမေရိကန်ဟာ စီးပွားရေးစနစ် (အစီအစဉ်)သစ်တခုကို သတ္တိရှိရှိ ဖြစ် မြောက်စေလိုက်တယ်။

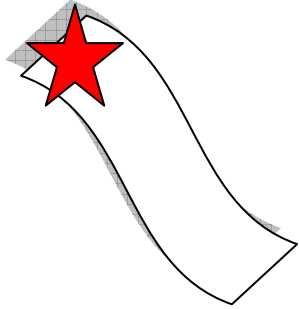
ယခုအခါမှာတော့ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ကယ်တင်ရေးတာဝန်ဟာ အမေရိကန်ရဲ့ ခေါင်းပေါ်ထပ်မံကျရောက် လာပြန်ပါပြီ။ သမ္မတ အိုဘားမားဟာ ဒါအတွက် ကောင်းကောင်းပြင်ဆင်ပြီးပြီဆိုတာ ဖော်ပြရပါမယ်။ သူသာ ပြင်ဆင်ပြီးပြီဆိုရင် “အမေရိကန် ကုန်တွေ ဝယ်ယူရေး”ကို ဟန့်တားသင့်ပြီ။ အဲဒီလို သူ မလုပ်နိုင်ဘူးဆိုရင်တော့ အမေရိကန်နဲ့ ကျန်ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတွေဟာ အခက်အခဲ အကျပ်အတည်းတွေ နက်ရှိုင်းသွားပါလိမ့်မယ်။

ရဲဘော်ပြုံးချို

သို့မဟုတ်

တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေး စားပွဲဝိုင်းဆီသို့

ညှိစိန်ဝင်း

နအဖလက်ထက် ဗမာပြည်နိုင်ငံရေးမှာ နှစ်ပွင့်ဆိုင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေး၊ သုံးပွင့်ဆိုင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးတို့ကို ပြောလာခဲ့တာ ကြာပြီ။ အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေးအင်အားစု အသီးသီးကလည်း ကိုယ်စွမ်းဆောင်နိုင်တဲ့ဘက်ကနေ ဒီ ဦးတည်ချက်ဆီရောက်အောင်၊ ကြိုးပမ်းခဲ့ကြ၊ ရပ်ခံတင်ပြခဲ့ကြတာလည်းကြာပြီ။ ဒါပေမဲ့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးဆိုတာ ဘယ်တိုင်းပြည်မှာဖြစ်ဖြစ် အာဏာရတွေမပါဘဲ အတိုက်အခံအင်အားစုတွေရဲ့ ဆန္ဒရှိရုံနဲ့ အကောင်အထည်ပေါ်တာမှ မဟုတ်တာ။ အာဏာရတွေကလည်း ပြည်ပက ဘယ်လောက်ဖိအားပေးပေး၊ ပြည်တွင်းမှာ သူ့ကုလားထိုင် မယိုင်နဲ့သေး၊ သူ့ရာဇာပလ္လင် ထိုင်မရအောင် ပူကျက်မလာသေးသမျှ သူက တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးဆိုတာကို စိတ်ကူးထဲမှာတောင် ထည့်တတ်ကြတာမဟုတ်ဘူး။ နအဖလည်း ဒီအတိုင်းပဲ။

အာဏာရတွေကို တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးစားပွဲဝိုင်းဆီအသွားတကြည့် ဆွဲခေါ်လို့မရရင် တွန်းပို့ရမှာပဲ။ တွန်းပို့ရမှာ ပြည်သူလူထုဟာ အဓိကကျတဲ့ အင်အားစုပဲ။ ဒီသဘောထားအရ လူထုလှုပ်ရှားမှုတွေနဲ့ နအဖကို တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးစားပွဲဆီ တွန်းပို့ဖို့ ကြိုးစားခဲ့ကြတယ်။ လက်နက်ကိုင်တပ်ကို ကိုင်ထားတဲ့ အာဏာရတွေက လူထုကို လက်နက်နဲ့ ပစ်ခတ်နှိမ်နင်းပြီး ပြိုခွဲပစ်တယ်။ အကြမ်းဖက်နည်းကို သူက စသုံးခဲ့တယ်။ ဗမာပြည်နိုင်ငံရေးမှာ ရှင်းနေတာက သူတုန်လှုပ်လောက်တဲ့ တိုက်ပွဲမပေါ်သေးသမျှ၊ အတိုက်အခံအင်အားစုနဲ့ ပြည်သူဘက်က သူတုန်လှုပ်လောက်တဲ့ အင်အားနဲ့ ဖိအားမပေးနိုင်သေးသမျှ အာဏာရတွေက စေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးစားပွဲဝိုင်းဆီ သူ့အသိနဲ့သူ ရောက်လာမှာ မဟုတ်ဘူး။ သူက သူ့ကုလားထိုင်မှာ လေတချွန်ချွန် ငှားတန့်နဲ့လုပ်နေမှာပဲ။ စစ်ပဒေသရာဇ်မင်းဆက် တည်ထောင်ရေးစိတ်ကူးအိပ်မက်ထဲမှာ မျောနေမှာပဲ။

စိတ်ပျက်ဖို့ မဟုတ်ဘူး။ အတိုက်အခံနိုင်ငံရေးအင်အားစုတွေအပါအဝင် ပြည်သူလူထုကြီးဘက်က အာဏာရတွေ ရာဇာပလ္လင်ပေါ်မှာ ငြိမ်ပြီး ထိုင်မနေနိုင်အောင် ဆက်ကြိုးပမ်းကြရမယ်။ သူ့အရှိက်ကို ထိ

လောက်တဲ့ ထိုးနှက်ချက်တွေ၊ တိုက်ပွဲတွေ ဆက်လက်ကြိုးပမ်းသွားရမယ်။ လွယ်လွယ်နဲ့တော့ မရဘူး။ နည်းလမ်းအသွယ်သွယ် ပရိယာယ်အမျိုးမျိုးကို ရှာဖွေကြံဆပြီး ကျားကုတ်ကျားခဲ အကောင်အထည် ဖော်သွားကြရလိမ့် မယ်။

ဗကပမှာ လက်နက်ကိုင်တပ်ကြီး ရှိစဉ်က အာဏာရတွေ ကို စေ့စပ်ရေးစားပွဲဆီပို့ဖို့ စစ်ရေးအရဗီအားပေးတဲ့နည်းကို ကျင့်သုံးဖို့ ကြိုး စားခဲ့ဖူးတယ်။ ဗကပရဲ့(၈၈-၈၉) နိုင်ငံရေးဦးဆောင်အဖွဲ့ရဲ့ အစည်းအဝေး ၂ ခုက ဒါအတွက် စီမံကိန်းချပြီး အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ က,ကောင်းတုန်း စင်ကျိုးကျသလို ဖြစ်ခဲ့ရတယ်။

အာဏာရတွေကို စေ့စပ်ရေးစားပွဲဆီ တွန်းပို့တာမှာ အ ခက်အခဲတွေ တလျှောက်ကြီး ကြုံတွေ့ရတဲ့ နောက်ဥပမာတခုကတော့ တရုတ် ပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီရဲ့ အတွေ့အကြုံပဲ။ တရုတ်ပြည်ကို ဂျပန်ဖက်တွေ ကျူး ကျော်စဉ်ကာလက ဖက်ဆစ်ဂျပန် ခုခံဆန့်ကျင်ရေးဆိုတာ တမျိုးသားလုံးရဲ့ ဘုံဦးတည်ချက် ဖြစ်ရမယ့် ကာလမျိုးမှာတောင် ချန်ကေရိုတ်အစိုးရဟာ ဖက် ဆစ်ဂျပန်ဆန့်ကျင်ရေးကို စိတ်မပါဘဲ ဖြစ်နေတယ်။ တရုတ်ပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဘက်က ဖက်ဆစ်ဂျပန်ကို တမျိုးသားလုံးလက်တွဲ တွန်းလှန်ဖို့ ချန်ကေ ရိုတ်ကို စတင်ကမ်းလှမ်းတာတောင် သူက တုံ့ကျိတာပေ လုပ်နေတယ်။ သူ က ဖက်ဆစ်ဂျပန်ထက် ကွန်မြူနစ်ပါတီကို ပိုပြီး မယုံမကြည်ဖြစ်နေတယ်။ ပို ပြီး အငြိုးကြီးနေတယ်။ ဒီတော့ တရုတ်ပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီဘက်က ဖက်ဆစ် ဂျပန်ကို ရွပ်ရွပ်ခွံခွံ တိုက်ပြတယ်။ တမျိုးသားလုံးရဲ့ အကျိုးစီးပွားအတွက် ကြီးမားတဲ့ စွန့်လွှတ်အနစ်နာခံမှုတွေကို လက်တွေ့အတွင်း စံနမူနာအဖြစ် လုပ်ဆောင်ပြခဲ့တယ်။ သိကြားမင်းရဲ့ ဝရဇိန်လက်နက်ကို ကြောက်လာမှ ချန် ကေရိုတ်အစိုးရဟာ ဂျပန်ကို ပူးတွဲတိုက်ဖို့ တရုတ်ပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီရဲ့ ကမ်းလှမ်းချက်ကို လက်ခံပြီး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေး စားပွဲပိုင်းဆီ ရောက်လာ တယ်။ သိကြားမင်းဆိုတာ ပြည်သူလူထုကို ပြောတာပါ။ ဝရဇိန်လက်နက် ဆိုတာ ပြည်သူလူထုရဲ့ တောင်းဆိုမှု၊ တိုက်ပွဲနဲ့ ဖိအားကို ပြောတာ။ ဒါ တောင်မှ ချန်ကေရိုတ်အစိုးရဟာ ဖက်ဆစ်ဂျပန်ကို စိတ်မပါ လက်မပါ ဟန် လောက်သာ ဆန့်ကျင်တိုက်ပွဲဝင်တာမျိုး လုပ်နေလို့ တတိုင်းပြည်လုံး၊ တမျိုး သားလုံးက ထပ်မံ ဖိအားပေးတာတွေ လုပ်ခဲ့ရတယ်။

ခေတ်သစ်သမိုင်းမှာ တိုက်ပွဲမှသည် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေး စားပွဲပိုင်းဆီသို့ ကူးပြောင်းတဲ့အတွေ့အကြုံတရပ်အဖြစ် **Cuito Cuanavale** တိုက်ပွဲဟာ လေ့လာသင့်၊ လေ့လာထိုက်ပါတယ်။ ယခု မိတ်ဆက်သဘော တင်ပြပါမယ်။

ဒီတိုက်ပွဲဟာ အင်ဂိုလာ ပြည်တွင်းစစ် [၁၉၇၅ မှသည် ၂၀၀၂ ခုနှစ်အထိ] နဲ့ တောင်အာဖရိက နယ်စပ်ဒေသ စစ်ပွဲရဲ့ အရေးအပါ ဆုံး အခန်းကဏ္ဍတရပ်လို့ သတ်မှတ်ကြတယ်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တုန်းက **Cuito**

Cuanavale (ရွာကြီးသာသာ မြို့ငယ်ကလေး) မှာ ကျူးဘားစစ်တပ်၊ အင်ဂိုလာစစ်တပ်နဲ့ တောင်အာဖရိကစစ်တပ်တို့ ထိတွေ့ကြတဲ့ ဒီတိုက်ပွဲဟာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးကတည်းက အာဖရိကမှာဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ အကြီးမားဆုံး မြေပြင်တိုက်ပွဲပဲ။ ဒီတိုက်ပွဲမှာ ပါဝင်တဲ့သူတွေကိုယ်စီက ကိုယ်သာနိုင်တယ်လို့ ချည်း ပြောခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ သေချာတာကတော့ ဒီတိုက်ပွဲဟာ အင်ဂိုလာပြည်တွင်းစစ်ရဲ့အလှည့်အပြောင်းပဲ။ ဒီတိုက်ပွဲကြောင့် တောင်အာဖရိကစစ်တပ်တွေ၊ ကျူးဘားစစ်တပ်တွေနဲ့ တခြားနိုင်ငံခြားစစ်တပ်တွေ အင်ဂိုလာကနေ ဆုတ်ခွာခဲ့ကြတယ်။ ဒီလို ဆုတ်ခွာမှုနဲ့အတူ နမီးဘီးယား လွတ်လပ်ရေးရတယ်။ (တကယ်ကတော့ ဒီတိုက်ပွဲကြီးကြောင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲ လုပ်လာကြတာကတော့ စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲရဲ့ ရလဒ်အဖြစ် အင်ဂိုလာက နိုင်ငံခြားတပ်တွေ ဆုတ်ခွာရပြီး အင်ဂိုလာနဲ့ နမီးဘီးယားတို့ လွတ်လပ်ရေး ရရှိလာကြကာ တောင်အာဖရိကမှာ အပါတိုက်လို့ခေါ်တဲ့ အသားအရောင်ခွဲခြားတဲ့ လူဖြူအစိုးရဟာ မင်ဒဲလားနဲ့ စေ့စပ်ဆွေးနွေးရတဲ့အခါ ရောက်ခဲ့တာပါ။)

ဒီတိုက်ပွဲအကြောင်းပြောရင် အင်ဂိုလာပြည်ရဲ့ တိုင်းပြည် လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲတွေအကြောင်းက အစချီပြီး ပြောမှ ဖြစ်မှာပါ။ အင်ဂိုလာမှာ ၁၉၇၄ ခုနှစ်မတိုင်မီ ၁၃ နှစ်လောက်ကတည်းက လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ သုံးဖွဲ့တို့ဟာ အင်ဂိုလာလွတ်လပ်ရေးအတွက် လက်နက်ကိုင်ပြီး စစ်တိုက်လာခဲ့ကြပါတယ်။ အင်ဂိုလာပြည်ရဲ့ လွတ်လပ်ရေးဆိုတာက ပေါ်တူဂီရဲ့လက်အောက်က တိုင်းပြည်လွတ်မြောက်ဖို့ပါ။ ဒီသုံးဖွဲ့ကတော့ ၁။ မာ့ဂစ်ဝါဒ ကိုင်စွဲတဲ့ MPLA နဲ့ သူ့ရဲ့ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ဖြစ်တဲ့ FAPLA ။ ဒီတပ်ဖွဲ့ကို Agostinho Neto က ခေါင်းဆောင်ပါတယ်။ ၂။ ကွန်ဆာပေးတစ်ဝါဒကိုင်စွဲတဲ့ FNLA ။ သူ့ကို Holden Roberto က ခေါင်းဆောင်တယ်။ ၃။ UNITA။ ယူနီတာလို့ ခေါ်ကြတဲ့ ဒီအဖွဲ့ကို Jonas Savinbi က ခေါင်းဆောင်တယ်။ သူဟာ အရင်က မော်ဝါဒီတဦးပါ။ ဒါပေမဲ့ နောက်ပိုင်းမှာတော့ စီအိုင်အေနဲ့ တောင်အာဖရိကမှ အသားအရောင်ခွဲခြားတဲ့ လူဖြူအစိုးရတို့ရဲ့ အမွေးမြူခံ၊ အထောက်ပံ့ခံ ဖြစ်သွားတယ်။ ဒီသုံးဖွဲ့ စစ်တိုက်တာက ပြောက်ကျားစစ်ပါ။ သုံးဖွဲ့စလုံးက ကိုယ့်သီးခြားဒေသနဲ့ကိုယ် ခြေကုပ်ရနိုင်အောင် ကြိုးစားခဲ့ကြတယ်။ ပေါ်တူဂီ လက်နက်ကိုင်တပ်အသီးသီးကလည်း လွတ်လပ်ရေး အတွက် တော်လှန်သူတွေကို သောင်းကျန်းသူ အမြစ်ဖြုတ်ရေးဆိုပြီး စီမံကိန်းချ နှိမ်နင်းတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီပြောက်ကျားတပ် သုံးဖွဲ့စလုံးဟာ ကိုယ့်ဒေသနဲ့ ကိုယ် ဩဇာထူထောင်ထား နိုင်ခဲ့ကြတယ်။

ဒီလို အင်ဂိုလာ လွတ်လပ်ရေးအတွက် နှစ်ပေါင်းများစွာ ရေရှည်တိုက်ပွဲဝင်နေတုန်း အင်ဂိုလာအတွက် ပေါ်တူဂီ ပြည်တွင်းရေးက အခွင့်အလမ်းကောင်းကြီးတခု ပေးလိုက်တယ်။ ပေါ်တူဂီပြည်မှာ ၁၉၇၄ ခုနှစ် ဧပြီလ Carnation Revolution ဇော်မွားပန်း တော်လှန်ရေးဆိုတာ ဖြစ်ပွားခဲ့တယ်။ ဒီနောက် မကြာမီမှာပဲ ပေါ်တူဂီတော်လှန်ရေးအစိုးရသစ်က

ယခင်အစိုးရတွေ ရယူထားတဲ့ အာဖရိကတိုက်က ပေါ်တူဂီပိုင်နယ်မြေတွေကို လွတ်လပ်ခွင့်ပေးတာ စလုပ်လာတယ်။ ဒီနိုင်ငံတွေထဲမှာ အင်ဂိုလာလည်း ပါတယ်။ ဒီတော့ အင်ဂိုလာဟာ ၁၉၇၅ ခုနှစ်မှ ပေါ်တူဂီလက်အောက်က လွတ်မြောက်သွားတယ်။ ပေါ်တူဂီစစ်တပ်တွေ အင်ဂိုလာကနေ ပြန်ရုပ်သွား တယ်။ သိန်းနဲ့ချီတဲ့ ပေါ်တူဂီအနွယ် အရပ်သားတွေ ပြန်လည်ပြောင်းရွှေ့ သွားကြတယ်။ ဒီမှာတင် အင်ဂိုလာလွတ်လပ်ရေးအတွက် တိုက်ခဲ့ကြတဲ့ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့သုံးဖွဲ့ဟာ ကိုယ့်ဆိုင်ရာပိုင်ရာ ဒေသတွေကို မြေမြန် လက်မြန် လက်ဦးမှုအရယူပြီး လွတ်လပ်လာကာစတိုင်းပြည်ကို ချုပ်ကိုင် လိုက်ကြတယ်။ MPLA က မြို့တော်ဖြစ်တဲ့ Luanda ကို ရသွားတယ်။ ယူ နီတာအဖွဲ့က အင်ဂိုလာတောင်ပိုင်းကို ချုပ်ကိုင်တယ်။ FNLA က မြောက် ပိုင်းကို သိမ်းထားတယ်။

အင်ဂိုလာက ဒီလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့သုံးဖွဲ့ဟာ ပေါ်တူဂီ တော်လှန်ရေးအစိုးရသစ်နဲ့ သဘောတူညီချက်စာချုပ် (The Treaty of Alvor) တရပ် ချုပ်ဆိုထားတယ်။ ဒီစာချုပ်အရ ၁။ စပ်ကူးမတ်ကူးကာလမှာ ယာယီအစိုးရတရပ် ဖွဲ့စည်းမယ်။ ၂။ အဲဒီနှစ်ကုန်မှာ ရွေးကောက်ပွဲလုပ် မယ်။ ၃။ ၁၉၇၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့ကို အင်ဂိုလာလွတ်လပ် ရေးနေ့အဖြစ် သတ်မှတ်မယ်။

ပြဿနာက ယာယီအစိုးရ ဖွဲ့ပြီးတာနဲ့ စတော့တာပဲ။ အင်ဂိုလာလွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲတွေ ရပ်စဲသွားတာ သိပ်မကြာသေးဘူး။ အင် ဂိုလာပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်တော့တာပဲ။ လွတ်လပ်ရေးအတွက် တိုက်လာတဲ့ အ ဖွဲ့သုံးဖွဲ့ဟာ ပြည်တွင်းစစ်ကို စတိုက်ကြတော့တာပဲ။ MPLA က အင်ဂို လာရဲ့ မြို့တော်ကို သိမ်းထားတယ်။ ဒီတော့ ကျန်အင်အားစု နှစ်ခုသာမက ပဲ တောင်အာဖရိက အစိုးရကပါ ဒီစစ်ပွဲထဲ ဝင်ပါလာတယ်။ ဩ ဂုတ်လ ၉ ရက်နေ့မှာ တောင်အာဖရိကစစ်တပ်(SADF) က နမီးဘီးယား နယ်စပ်က Ruacana ရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုံလုပ်ငန်းကြီးကို ဝင်သိမ်းတယ်။ ၁၄ ရက် နေ့မှာ တောင်အာဖရိကဟာ ယူနီတာအဖွဲ့နဲ့ FNLA အဖွဲ့တို့နဲ့ ပေါင်းပြီး Savanah ဆိုတဲ့ စစ်ဆင်ရေးလုပ်ကာ မြို့တော် Luanda ဆီ တိုးလာတာ မြို့ တော်နဲ့ ကီလိုမီတာ ၂၀၀ အကွာအဝေးအထိ ရောက်လာတယ်။ ဇိုင် ယာတပ်ဖွဲ့တွေရဲ့အကူအညီ၊ တောင်အာဖရိကနဲ့ ပေါ်တူဂီကြေးစားတပ်တွေ ရဲ့ အားပေးအားမြှောက်ပြုမှုတို့ကို ရထားတဲ့ FNLA တပ်ဖွဲ့ကလည်း မြို့ တော်ဆီကို အရှေ့ဘက်ကနေ တိုးလာတာ Kifangondo ကို ရောက်တဲ့အ ထိ နီးလာတယ်။ အဲဒီနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့ကျတော့ ကျူးဘားပါ စစ်ပွဲထဲ ပါလာတယ်။ မာ့က်စ်ဝါဒကိုင်စွဲတဲ့ MPLA အဖွဲ့ကို ကူဖို့ သူက ဝင်လာတာ။ ကျူးဘားက ကာလိုတာ စစ်ဆင်ရေးဆိုတာကို လုပ်ပြီး တိုက် ပွဲထဲ ဝင်လာတယ်။ လွတ်လပ်ရေးကြေညာရမယ့် နိုဝင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့

ရောက်တော့ မာ့ကစ်ဝါဒီ MPLA အဖွဲ့ရဲ့ခေါင်းဆောင် Agostinho Neto က အင်ဂိုလာလွတ်လပ်ရေးကို ကြေညာလိုက်တယ်။

အင်ဂိုလာ ပြည်တွင်းစစ်ဟာ ၂၀၀၂ ခုနှစ်အထိ တောက်လျှောက် ဖြစ်ခဲ့တယ်။ တိုက်ပွဲအရှိန်အဟုန် ပြင်းတာနဲ့ လျော့တာပဲ ကွာမယ်။ တောက်လျှောက် မရပ်စဲဘူး။ ပြည်တွင်းစစ်အတွင်း လူ့အသက်ပေါင်း သန်းဝက်လောက် သေခဲ့ရတယ်။ တိုင်းပြည်ရဲ့ အခြေခံအဆောက်အအုံတွေ ပျက်စီးဆုံးပါးခဲ့ရတယ်။ (ဗမာပြည် ပြည်တွင်းစစ်က သူတို့ထက်တောင် ပိုကြာခဲ့တယ်။ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုတွေ၊ လူ့အသက် သေဆုံးမှုတွေ၊ တိုင်းပြည်နှစ် နှာမှုတွေ၊ အမျိုးသားဂုဏ်သိက္ခာ မှေးမှိန်လာမှုတွေ တွက်ကြည့်ရင် သူတို့ ထက်တောင် အများကြီး ပိုနိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့လို အာဏာရတွေနဲ့ စေ့စပ်ရေးစားပွဲဝိုင်းမှာ စကားပြောနိုင်တဲ့အနေအထား ခုထိ မရောက်သေးဘူး။)

အင်ဂိုလာရဲ့ ဝမ်းနည်းကြေကွဲဖွယ် ဆုံးပါးပျက်စီးမှုဇာတ်ကွက်ဟာ စစ်အေးတိုက်ပွဲ နဖူးစည်းအောက်မှာ ဖြစ်ခဲ့တာလို့ တချို့က ထောက်ပြကြတယ်။ စစ်အေးတိုက်ပွဲ တိုက်နေကြတဲ့ ဆိုဗီယက်ယူနီယံနဲ့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့က အာဖရိက တောင်ပိုင်းဒေသတွေရဲ့ သေနင်္ဂီဗျူဟာအရ အရေးပါမှုကို သိကြတယ်။ ဒီဒေသတွေက သယံဇာတ ကြွယ်ဝတဲ့ ဒေသတွေပဲ။ (ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ ရွှေ၊ စိန်) စတာတွေ ထွက်တယ်။ စစ်အေးတိုက်ပွဲတိုက်နေတဲ့ အင်အားလွန်နိုင်ငံကြီး ၂ ခုတို့က သူတို့ရဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေကတဆင့် အင်ဂိုလာပြည်တွင်းစစ် အဖြစ်အပျက်တွေပေါ်မှာ ဩဇာထူထောင်နိုင်အောင် ကြိုးစားခဲ့ကြတာလို့ ဆိုတယ်။

စစ်အေးတိုက်ပွဲနဲ့ ဆက်နွယ်နေတာကို သိထားဖို့အပြင် အင်ဂိုလာရဲ့ နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းကိုလည်း နားလည်သိမြင်ထားဖို့ လို တယ်။ အရှင်းလင်းဆုံးပြောရရင် အင်ဂိုလာမှာ မြို့တော်ကို သိမ်းထားနိုင်တဲ့ MPLA ဆိုတာက မာ့ကစ်ဝါဒကိုင်စွဲထားတဲ့ ကွန်မြူနစ်အင်အားစုတွေ။ အင်ဂိုလာနဲ့ နယ်နိမိတ်ချင်းထိစပ်နေတဲ့ နမီးဘီးယားဆိုတာက တောင်အာဖရိက ရဲ့ ရင်ခွင်ပိုက် အစောင့်ရှောက်ခံနိုင်ငံ။ အဲဒီတုန်းက နမီးဘီးယားကို တောင်အာဖရိကနဲ့ တွဲပြီး အနောက်တောင်အာဖရိကလို့တောင် ခေါ်ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီ နမီးဘီးယားရဲ့ လွတ်မြောက်ရေးအတွက်ဆိုပြီး ကွန်မြူနစ်တွေ ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားတဲ့ ဆွာပို(SWAPO) အဖွဲ့က ပြောက်ကျားစစ်ပွဲ ဆင်နွှဲနေတယ်။ ဒီဆွာပိုအဖွဲ့ဟာ အင်ဂိုလာကို အခြေခံပြီး တိုက်နေကြတာ။ သူတို့ရဲ့ ခြိမ်းခြောက်မှုကလည်း ဖိအားကြီးတယ်။ ဒီတော့ တောင်အာဖရိက လူဖြူအစိုးရဟာ အင်ဂိုလာမြို့တော်ကို MPLA က သိမ်းထားတာလည်း မခံနိုင်ဘူး။ နမီးဘီးယားလွတ်လပ်ရေးအတွက် ဆွာပို SWAPO တပ်ဖွဲ့တွေ ပြောက်ကျားတိုက်နေတာဟာလည်း သူ့ပလ္လင်ကို ခြိမ်းခြောက်လာနေသလို ဖြစ်နေတယ်။ MPLA ရော SWAPO ပါ နှစ်ဖွဲ့စလုံးက ကွန်မြူနစ်တွေ ဖြစ်နေတယ်။ ဒီနှစ်ဖွဲ့စလုံးဟာ သူ့ကိုယ်ထဲ လာစိုက်နေတဲ့ ဆူးကြီး ၂ ချောင်းလို့

သူခံစားနေရတယ်။ ဒီနှစ်ဖွဲ့စည်းကို ရှင်းပစ်ချင်တယ်။ အင်ဂိုလာတောင်ပိုင်း မှာ အခြေခံနေတဲ့ ဒီနှစ်ဖွဲ့စည်းကို ရှင်းပြီး အင်ဂိုလာတောင်ပိုင်းကို ကြားခံ ဒေသလုပ်ထားချင်တယ်။ ဒါမှ သူ့ရင်ခွင်ပိုက် အနောက်တောင် အာဖရိက (နမီးဘီးယား) ထဲ ကွန်မြူနစ်တွေ ဝင်မလာနိုင်မှာကိုး။ အတိုဆုံးပြောရရင် တောင်အာဖရိက လူဖြူအစိုးရက သူ့လက်အောက်ခံ နမီးဘီးယားကို ကွန်မြူနစ်တွေ ဝင်လာမှာစိုးလို့ အင်ဂိုလာမှာ ကွန်မြူနစ်ချေမှုန်းရေး သွားလုပ် တာ။ အင်ဂိုလာပြည်တွင်းစစ်ထဲ သူက ခုန်ပြီး ဝင်လိုက်တာ။

တောင်အာဖရိက လူဖြူအစိုးရ ယူဆထားသလို အင်ဂို လာနဲ့ နမီးဘီးယားက ကွန်မြူနစ်တွေဟာ အထီးကျန် တကောင်ကြွက် မ ဟုတ်ဘူး။ တောင်အာဖရိက တပ်တွေ၊ ယူနီတာအဖွဲ့က တပ်တွေနဲ့ အကြိတ် အနယ်တိုက်နေရတဲ့ MPLA အဖွဲ့ဟာ အကူအညီရဖို့ ကွန်မြူနစ်ကျူးဘား နိုင်ငံသို့ ချဉ်းကပ်တယ်။ အစောကြီးကတည်းက နိုင်ငံတကာ့ဝါဒအပေါ် ယုံ ကြည်ချက်ပြင်းထန်တဲ့ ကျူးဘားအစိုးရကလည်း ချက်ချင်း အကူအညီပေး တယ်။ ၁၉၇၅ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လမှာပဲ MPLA အဖွဲ့ဟာ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ သင် တန်းကျောင်းတွေ၊ လက်နက်တွေ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကိရိယာတွေ၊ ရေဒီ ယိုကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေးပစ္စည်းတွေ၊ ယူနီဖောင်းတွေနဲ့ တိုက်ခိုက်ရေးသုံး လက်နက် ပစ္စည်းကိရိယာတွေ အကူအညီရတယ်။ အဲဒီနှစ်ကုန်ပိုင်းမှာ Quifangondo တိုက်ပွဲအပြီး FAPLA တပ်ဖွဲ့ကို ဖေးမကူညီဖို့ အင်ဂိုလာ မြေကို ကျူးဘားတပ်တွေ စတင် ခြေချတယ်။ ၁၉၇၆ မတ်လမှာ ၃၆,၀၀၀ အင်အားရှိတဲ့ ကျူးဘားတပ်တွေကို ဒီဒေသသို့ ပို့ပေးတယ်။ ကျူးဘားတပ် တွေက ဒီလိုကူညီတာတွေအပြင် ဆိုဗီယက်ကလည်း MPLA တပ်ကို ကူညီ တယ်။ ပိုင်းလော့တွေအပါအဝင် စစ်နည်းပညာတွေနဲ့ စစ်သုံးအကြီးစားလက် နက်ဆိုင်ရာ ဘက်မှာ အကူအညီပေးတယ်။ ဒါသာမကသေးဘူး၊ MPLA ရဲ့ ခေါင်းဆောင်မှုမှာ ဆိုဗီယက်ဗိုလ်ချုပ်တွေနဲ့ ဖြည့်ကူပေးသေးတယ်လို့လည်း ဆိုကြတယ်။

ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ ယူနီတာအဖွဲ့ကလည်း အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနဲ့ တောင်အာဖရိကထံမှ အကူအညီတွေ အများကြီးရတာ ဖြစ်တယ်။ အမေရိကန်က ငွေနဲ့လက်နက် ကူတယ်။ တောင်အာဖရိက လူဖြူ အစိုးရက အင်အား ၅၀၀၀ ရှိတဲ့ တပ်ကို ပို့ပေးတယ်။ အင်အားလွန်နိုင်ငံကြီး နှစ်နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ အမေရိကန်နဲ့ ဆိုဗီယက်တို့က မတူတဲ့ဘက်ကနေ အပြိုင်အ ဆိုင် ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားတာမို့ စစ်အေးတိုက်ပွဲရဲ့ နဖူးစည်း အောက်မှာ အင်ဂိုလာပြည်တွင်းစစ် ဇာတ်ကွက်ကို ကနေရတာ ဖြစ်တယ် လို့ ပြောရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဆုံးအဖြတ်ကျတဲ့ Cuito Cuanavale တိုက်ပွဲကို နား လည်ဖို့ဆိုရင် အဲဒီမတိုင်ခင်က တိုက်ပွဲတွေနဲ့ ဆက်စပ်ပြောရမယ်။ အထက် မှာ ပြောခဲ့သလို ကွန်မြူနစ်တပ်တွေကို အမြစ်ဖြုတ်ချင်လို့ အမေရိကန်ရဲ့

ကျောထောက်နောက်ခံပြုမှုအောက်မှာ တောင်အာဖရိကတပ်တွေနဲ့ ယူနီတာတပ်ဖွဲ့တို့က ကွန်မြူနစ်တွေသိမ်းထားတဲ့ မြို့တော်ဆီကို ဦးတည်တဲ့ စစ်ဆင်ရေး လုပ်တယ်။ ဒီတော့ ဆိုဗီယက်ရဲ့ အကူအညီပေးမှုနဲ့ MPLA က ၁၉၈၇ ခုနှစ်မှာ ယူနီတာအဖွဲ့တွေ ခြေကုပ်ယူထားတဲ့ မာဗင်ဂါဒေသက မြို့တွေကို ထိုးစစ်ဆင်တဲ့ စစ်အခင်းအကျင်းကို ပြန်လုပ်တယ်။ ဒီဒေသက မြို့တွေဟာ အရင်က ပေါ်တူဂီတွေ အခြေစိုက်ခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်းကျ ယူနီတာအဖွဲ့က အခြေခံထားတယ်။ ဒီဒေသတွေကို တိုက်မယ်ဆိုရင် Cuito Cuanavale မြို့ကို အခြေခံပြီး အဲဒီကနေ သွားတိုက်မယ်လို့ ဆိုဗီယက်ဗိုလ်ချုပ်တွေနဲ့ FAPLA တပ်ဖွဲ့တို့က ဆုံးဖြတ်လိုက်တယ်။

ဩဂုတ်လအတွင်းမှာ FAPLAတပ်ဖွဲ့က Cuito Cuana vale မြို့ကနေ စထွက်တယ်။ ခြေမြန်တပ်တွေဖြစ်တဲ့ တပ်မဟာ ၂၁ နဲ့ ၂၅။ လက်နက်ကြီးတပ်ဖြစ်တဲ့ တပ်မဟာ ၄၇ နဲ့ ယန္တရားတပ်ဖြစ်တဲ့ တပ်မဟာ ၅၉ တို့ပါတယ်။ တချို့သတင်းတွေအရ တပ်မဟာ ၁၆ လည်း ပါတယ်လို့ ဆိုတယ်။ သူတို့ကို ကြီးမားတဲ့ လေကြောင်းအကူအညီလည်း ပေးခဲ့တယ်။ အထူးသဖြင့် မြေပြင်တိုက်ပွဲနဲ့ ပေါင်းစပ်အသုံးချကာ MiG ၂၃ တွေကို အသုံးပြုခဲ့ တယ်လို့လည်း ဆိုတယ်။

၁၉၈၇ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလကျတော့ တောင်အာဖရိက အစိုးရဘက်က ဒီထိုးစစ်ကို တုံ့ပြန်တယ်။ ယူနီတာ အဖွဲ့နဲ့ပေါင်းပြီး စစ်ဆင်ရေးပြန်လုပ်တယ်။ မိုဒူလာ စစ်ဆင်ရေးလို့ ခေါ်တယ်။ ဒီစစ်ဆင်ရေးအရ တောင်အာဖရိကနဲ့ ယူနီတာတို့ဘက်က အသာစီးရတယ်လို့ ပြောကြတယ်။ ဒီနောက် တဆင့်တက်ပြီး ဟွတ်ပါးစစ်ဆင်ရေးဆိုတာကို ထပ်လုပ်လာပြန်တယ်။ ဒီလို သူတို့ဘက်က အဆက်မပြတ် စစ်ဆင်ရေးတွေ လုပ်လာလို့ FAPLA အဖွဲ့ဟာ သေနင်္ဂီဗျူဟာအရ အချက်အချာကျတဲ့ Cuito Cuana - vale မြို့ကို ပြန်ဆုတ်သွားပြီး အဲဒီမြို့ကနေ ခံတယ်။ ဒီမြို့မှာ လေတပ်အခြေစိုက်စခန်းလည်း ရှိနေတော့ ဒီမြို့သာ ကျသွားရင် FAPLA အဖို့ မလွယ်ဘူးလို့ စစ်ရေးအကဲခတ်တွေက သုံးသပ်တယ်။ ဒီမြို့ဟာ အကျခံလို့ မဖြစ်တဲ့ မြို့ဖြစ်သလို ဒီ Cuito Cuanavale တိုက်ပွဲဟာ အင်ဂိုလာပြည်တွင်းစစ်အတွက် အရေးအကြီးဆုံးတိုက်ပွဲ ဖြစ်လာတယ်။

မြို့အပြင်မှာ ရောက်နေတဲ့ ကျန် FAPLA ရဲ့ တပ်မဟာ သုံးခုဟာ Cuito မြစ်ရဲ့အရှေ့ဘက်မှာ အဖြတ်တောက် ခံနေရတယ်။ သံချပ်ကာတပ်နဲ့ အမြောက်လက်နက်တွေလည်း မရှိတော့ ခြေမှုန်းခံရမယ့် အန္တရာယ် ရှိနေတယ်။ ဒီမှာ MPLA က ကျူးဘားထံ အကူအညီတွေ ထပ်ပို့ဖို့ တောင်းခံတယ်။ ကက်စထရိုကလည်း ချက်ချင်းတုံ့ပြန်တယ်။ သူတို့ကို ကယ်တင်ဖို့ စစ်ပစ္စည်းတွေနဲ့ တပ်အင်အား ၁၅,၀၀၀ ထပ်ပို့ပေးတယ်။ (အင်ဂိုလာစစ်ပွဲမှာ ကျူးဘားတပ် စုစုပေါင်း ၅၀,၀၀၀ အထိ ရောက်သွားတယ်လို့ ဆိုတယ်။) ကျူးဘားက အားဖြည့်တဲ့ တပ်တွေဟာ ဒီဇင်ဘာ ၅ ရက်မှာ

Cuito Cuanavale မြို့ကို ရဟတ်ယာဉ်တွေနဲ့ ရောက်သွားပြီး ပျက်စီးသွားတဲ့ လက်နက်တွေကို ပြင်ပေးတယ်လို့ ဆိုတယ်။ ဒီအခါ ရှေ့တိုးလာနေတဲ့ တောင်အာဖရိကတပ်တွေဟာ Cuito Cuanavale မြို့ရဲ့အရှေ့ဘက် ၂၂ ကီလိုမီတာအကွာ Tumpo မြစ်ဘေးမှာ ရပ်တန့်သွားတယ်။ ရှေ့မတိုးနိုင်တော့ဘူး။ ရှေ့မှာ FAPLA တပ်တွေ ချထားတဲ့ မိုင်းကွင်းတွေကလည်း တအားထူထပ်နေတယ်။ ဒီတော့ တောင်အာဖရိက တပ်တွေဟာ မြေအနေအထားအရ အရေးကြီးတဲ့ ချမ်ဘင်ဂါကုန်းမြင့်ပေါ် တက်ပြီး နေရာယူထားလိုက်ကြတယ်။

FAPLA ရဲ့ တပ်မဟာ ၃ ခုဟာ Tumpo မြစ်နဲ့ Cuito မြစ်တို့ရဲ့အရှေ့ဘက်မှာ အဖြတ်တောက် ခံနေရဆဲပဲ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ တောင်အာဖရိကတပ်တွေ အမြောက်ကြီးတွေနဲ့ တံတားနဲ့လေယာဉ်ကွင်းတွေကို လှမ်းပစ်နေတယ်။ ယူနိုတာတပ်ဖွဲ့တွေကလည်း Menongue က လာတဲ့လမ်းကို စိုးမိုးထားပြီး မိုင်းတွေထောင်ထားတယ်။ ချုံခိုတိုက်ဖို့ ပြင်ထားတယ်။ ဒါ့အပြင် လေကြောင်းကနေ တိုက်ခိုက်တာလည်း လုပ်နေတယ်။ ဒီတော့ ကက်စထရိုက သူ့ရဲ့ ဝါရင့်ပိုင်းလော့တွေနဲ့ ဗုံးကြဲတိုက်လေယာဉ်တွေကို အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာကို ဖြတ်ပြီး Menongue လေတပ်အခြေခံစခန်းအထိ ရောက်အောင် ပို့ပေးတယ်။ ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့မှာ ကျူးဘားနည်းပညာရှင်တွေ၊ အကြံပေးတွေနဲ့ အရာရှိတွေ ၁၆၀ မှ ၂၀၀ လောက် အထိနဲ့ အထူးတပ်ဖွဲ့တွေကို အပိုင်းခံထားရတဲ့ FAPLA တပ်တွေထံ ရောက်အောင် ရဟတ်ယာဉ်တွေနဲ့ ပို့ပေးတယ်။

FAPLA က အင်ဂိုလာတပ်တွေကလည်း လာတိုက်ရင် ကာကွယ်ဖို့ မိုင်းတွေ ပြင်ထားတယ်။ ကတုတ်ကျင်းတွေ အများကြီး ဆောက်တယ်။ မြေအောက်လူနေခန်းတွေ လုပ်ထားတယ်။

မြစ်ကူးတံတားကို တောင်အာဖရိကတပ်တွေက အစွဲရေးလုပ် ခေတ်မီဗုံးကြဲလေယာဉ်နဲ့ ဇန္နဝါရီလ ၉ ရက်နေ့မှာ ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်တယ်။ဒီတော့ ကျူးဘားတွေက သစ်သားတွေနဲ့ ယာယီတံတား ပြန်ဆောက်တယ်။

ဇန္နဝါရီလ ၁၃ ရက်နေ့မှာ မြစ်အရှေ့ဘက်က FAPLA တပ်တွေကို တောင်အာဖရိကတပ်တွေက စတိုက်တယ်။ အဓိက အရေးကြီးတာက Cuito Cuanavale မြို့ပဲ။ အင်အားကြီးတဲ့ ကျူးဘားနဲ့ FAPLA တပ်တွေဟာ Cuito Cuanavale မြို့ကို ကာကွယ်ဖို့အလား လမ်းမှာပဲ ရှိသေးတယ်။ မိုးရာသီဖြစ်လို့ ခရီးမတွင်ဘူး။ ယူနိုတာအဖွဲ့ လုပ်ထားတဲ့ မိုင်းကွင်းတွေနဲ့ ချုံခိုတိုက်မယ့် အန္တရာယ်ကလည်း ရှိနေတယ်။

နောက်ဆုံးမှာ အဆုံးအဖြတ်ပေးမယ့် အရေးကြီးတဲ့ Cuito Cuanavale တိုက်ပွဲ စတော့တယ်။ ၁၉၈၈ မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့မှာ (ယူနိုတာ တပ်ဖွဲ့က အဓိက ကျတဲ့) ခြေမြန်တပ်တွေ၊ သံချပ်ကာကားတွေ၊ တင့်ကား

တွေနဲ့ FAPLA စခန်းတွေကို တိုက်တာပါ။ ဒီလိုလည်း တိုက်ပြီးရော တောင် အာဖရိက တပ်တွေ တခုလုံးနီးပါး ပြန်ဆုတ်သွားတယ်။ အမြောက်ကြီးတွေ ပစ်ထားခဲ့ရတယ်။ သူတို့ကတော့ မိုးရာသီမို့ သယ်ယူရေးခက်လို့ဆိုပြီး အကြောင်းပြတယ်။ တောင်အာဖရိက တပ်တွေဟာ ချမ်ဘင်ဂါ ကုန်းမြင့်က နေပြီး တာဝေးပစ် G-၅ အမြောက်ကြီးတွေနဲ့ Cuito Cuanavale မြို့နဲ့ လေဆိပ်ကို လှမ်းထုနေတယ်။ ထုတာမှ လန့်ချိပြီး ထုနေတာ။

ချုပ်လိုက်ရင် မြို့ကို ကျူးဘားတွေနဲ့ FAPLA တို့က ဆက်လက် ချုပ်ကိုင်ထားတယ်။

တိုက်ပွဲအဖြေက ဒါပဲ။ နှစ်ဖက်စလုံးက သူတို့နိုင်တယ်လို့ ပြောနေတယ်။ မြို့ကို ဆက်သိမ်းထားနိုင်လို့ FAPLA ဘက်က နိုင်တယ်လို့ ပြောတယ်။ တောင်အာဖရိကဘက်ကလည်း အသေအပျောက်များအောင် တိုက်နိုင်လို့ သူတို့နိုင်တယ် ပြောတယ်။ သေချာတာတော့ တောင်အာဖရိက အစိုးရကလည်း ကွန်မြူနစ်တွေကို အမြစ်မဖြုတ်နိုင်ဘူး။ ကွန်မြူနစ်တွေကို မြို့တော် Luanda ကနေ ရှင်းပစ်ဖို့မပြောနဲ့၊ Cuito Cuanavale မြို့က နေတောင် ဖယ်ရှားမပစ်နိုင်ဘူး။ FAPLA ကလည်း တောင်အာဖရိကနဲ့ ယူနီ တာတပ်တွေကို လုံးဝမနိုင်သေးဘူး။ စစ်တုရင် ဥပမာနဲ့ ပြောရရင် နှစ်ဖက်စလုံးဟာ ‘အပ်ကွက်’ အနေအထားမှာ ရောက်နေတယ်။

ဒီလိုအနေအထားမှာ FAPLA က Calueque နေရာ အနီးမှာ ဒုတိယစစ်မျက်နှာတခု ထပ်ဖွင့်ဖို့ ပြင်လိုက်တယ်။ ကျူးဘားတပ် အင်အား ၄၀,၀၀၀ ပါတယ်။ FAPLA ရဲ့ တပ်အင်အားကလည်း ပိုပြီး များပြားလာတယ်။ သေချာသွားပြီ။ ဘယ်သူမှ မနိုင်သေးတဲ့ အနေအထားကနေ နိုင်ချင်တယ်ဆိုရင် ဒါထက် တိုးချဲ့တိုက်ရတော့မယ်။ ရေကုန်ရေခန်း တိုက်ကြမလား။

ဒီအနေအထားကြောင့် ၁၉၈၈ ဖေဖော်ဝါရီလကနေ နှစ်လုံးပေါက်တဲ့အထိ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲတွေ တသီကြီး လုပ်ခဲ့ရတယ်။ ချက်စတာ ခရော့ကာ က ကြားဝင်ဖြန်ဖြေသူ ငြိမ်းချမ်းရေးတမန်တော်အခန်းက ပါတယ်။ ဒါဟာ တိုက်ပွဲကနေ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေး စားပွဲဝိုင်းဆီ ရောက်လာခဲ့တဲ့ လက်တွေ့သမိုင်းအဖြစ်မှန်ပဲ။ တိုက်ပွဲအဆင့်ဆင့်၊ အခက်အခဲအမျိုးမျိုး၊ သမိုင်းကြောင်း အလှည့်အပြောင်းတွေကို ရေရှည်ဖြတ်သန်းပြီး ထိရောက်တဲ့ အင်အားနဲ့ တိုက်နိုင်မှ အာဏာရတွေကို တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးစားပွဲဝိုင်းဆီ တွန်းပို့နိုင်တယ်ဆိုတာ ပေါ်လွင်ချင်လို့ Cuito Cuanavale တိုက်ပွဲကြီး အကြောင်း ဒီလောက် မိတ်ဆက်ပေးနေရတာ ဖြစ်တယ်။ စစ်ရေးအရ ကြည့်ရင် ဘယ်ဘက်က လက်နက်သာတယ်။ ဘယ်ဘက်က လေကြောင်းသာတယ်။ ဘယ်ဘက်က စစ်ပရိယာယ်သာတယ်... စသဖြင့် သုံးသပ်စရာတွေ၊ ပြောစရာတွေ အများကြီး။ ဂန္ထဝင် စစ်ရေးတိုက်ပွဲထဲမှာ ဒီတိုက်ပွဲဟာ စံကျတဲ့ တိုက်ပွဲတခုမို့ စစ်ရေးသုတေသီတွေအနေနဲ့ လေ့လာဖို့ ကောင်းပါတယ်။

ဒီမှာ အဓိကထားတာကတော့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးစားပွဲဝိုင်းဆီ စွန့်လွှတ်ရတဲ့ တိုက်ပွဲကြီးတွေနဲ့ ကျားကုတ်ကျားခဲ အရောက်သွားရတယ်ဆိုတာကို ပါပဲ။

၁၉၈၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၂၂ ရက်နေ့က နယူးဂျော့မြို့မှာ သက်ဆိုင်ရာ ပါတီအသီးသီးဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူစာချုပ်ကို အပြီးသတ် လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်ကြတယ်။ ဒီစာချုပ်အရ တောင်အာဖရိကတပ်တွေနဲ့ ကျူးဘားတပ်တွေ အင်ဂိုလာကနေ ထွက်ခွာသွားရမယ်။ တောင်အာဖရိကလက်အောက်မှ နမီးဘီးယားကို လွတ်လပ်ရေးပေးမယ့် အချိန်ဖယားကို သတ်မှတ်ရတယ်။ ဒါဟာ အောင်ပွဲပါပဲ။ တောင်အာဖရိကရဲ့ ရင်ခွင်ပိုက်နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ နမီးဘီးယားကို လွတ်လပ်ရေးရအောင် ကွန်မြူနစ်တွေက တိုက်တယ်။ ဒီကွန်မြူနစ်တွေနဲ့ အင်ဂိုလာကွန်မြူနစ်တွေကို ချေမှုန်းချင်လို့ တောင်အာဖရိကဟာ အင်ဂိုလာကို ဝင်တိုက်တယ်။ အခုတော့ သူက အင်ဂိုလာက ထွက်ပေးရပြီ။ နမီးဘီးယားကိုလည်း လွတ်လပ်ရေးပေးရပြီ။ တောင်အာဖရိကမှာလည်း မင်ဒေလားနဲ့ စေ့စပ်ရေး လုပ်ရပြီ။ ကျူးဘားကတော့ နိုင်ငံတကာ့ဝါဒအရ အင်ဂိုလာကွန်မြူနစ်နဲ့ နမီးဘီးယားကွန်မြူနစ်တွေကို ကူတာ သက်သက်မို့ အချိန်တန်လို့ အိမ်ပြန်ရတာ မထောင်းတာ လှပါဘူး။

Cuito Cuanavale တိုက်ပွဲကနေ စေ့စပ်ရေးစားပွဲဝိုင်းဆီ ရောက်လာတာနဲ့ပတ်သက်လို့ နယ်လ်ဆင်မင်ဒေလား ပြောကြားခဲ့တဲ့ စကားဟာ လှလည်း လှပါတယ်။ အနှစ်သာရလည်း ရှိပါတယ်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၆ ရက်နေ့က ဟားဗားနားမှာ ပြောကြားခဲ့တဲ့ စကားပါ။ “ကျူးဘားပြည်သူတွေကို အာဖရိကပြည်သူတွေရဲ့ နှလုံးသားထဲမှာ နက်နက် ရှိုင်းရှိုင်း ကမ္ဘည်းတင်ထားပါတယ်။ ကျူးဘားတို့ရဲ့ နိုင်ငံတကာ့စိတ်ဓာတ်ဟာ မနှိုင်းယှဉ်နိုင်လောက်အောင် မွန်မြတ်တဲ့ ပိုင်းဖြတ်ချက်၊ ကိုယ်ကျိုးစွန့်မှု စိတ်ဓာတ်တို့နဲ့ အာဖရိကသားတို့ရဲ့ လွတ်လပ်ရေး၊ လွတ်မြောက်မှု၊ တရားမျှတမှုတို့အတွက် အကျိုးပြုပေးခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အာဖရိကသားတွေဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ နယ်မြေပိုင်နက်ကို လှီးဖြတ်ယူချင်တဲ့ နိုင်ငံတွေ၊ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်မှုကို ဖျက်ဆီးချင်တဲ့ နိုင်ငံတွေရဲ့ သားကောင်အဖြစ် စတေးခံခဲ့ရတယ်။... အသားအရောင်ခွဲခြားတဲ့ အပါတိုက်စစ်တပ်အပေါ် အောင်ပွဲခံလိုက်ခြင်းက တောင်အာဖရိကပြည်သူတွေရဲ့ တိုက်ပွဲတွေကို တက်ကြွအောင် လှုံ့ဆော်လိုက်တယ်။ **Cuito Cuanavale** တိုက်ပွဲမှာ အောင်ပွဲမခံနိုင်ခဲ့ရင် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့အစည်းဟာလည်း ပိတ်ပင်တားမြစ်ခံရတဲ့ ဘဝကနေ တရားဝင်အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်လာမှာ မဟုတ်ဘူး။ **Cuito Cuanavale** မှာ အသားအရောင်နဲ့ လူမျိုးခွဲခြားတဲ့ စစ်တပ်ကို အောင်ပွဲခံနိုင်ခဲ့လို့သာ ဒီကနေ့မှာ ကျွန်တော်ဟာ ဒီအဆင့်ဒီနေရာကို ရောက်ရှိ

လာနိုင်တာ ဖြစ်တယ်။ Cuito Cuanavale ဟာ တောင်အာဖရိကရဲ့ လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲသမိုင်းမှာ မှတ်တိုင်တတိုင်ပါပဲ” လို့ ပြောခဲ့ပါတယ်။

တိုက်ပွဲမှာသည် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးစားပွဲဆီ တွန်းပို့ပေးနိုင်ခဲ့တဲ့ သမိုင်းဖြစ်ရပ်မှန် ဥပမာတစ်ခုပါ။ ဒါပေမဲ့ တောင်အာဖရိက၊ အင်ဂိုလာ၊ နမီးဘီးယားနိုင်ငံတွေရဲ့ အခြေအနေနဲ့ ဗမာပြည်ရဲ့ အခြေအနေမတူပါ။ အထူးသတိပြုရမှာက ပထဝီနိုင်ငံရေးချင်းလည်း မတူပါ။

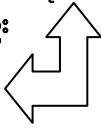
ဒီလိုမတူပေမယ့် အခြေအနေသစ်၊ ခေတ်သစ်မှာ အခွင့်အလမ်းသစ်ကို ရှာကြရပါမယ်။ တရုတ်တော်လှန်ရေးမှာ တရုတ်လူငယ်တွေဟာ သူတို့နိုင်ငံကို ကယ်တင်နိုင်မယ့် အတွေးအခေါ်သစ်နဲ့ လမ်းသစ်ကို ရှာခဲ့ကြပါတယ်။ ကိုလိုနီခေတ်ဗမာနိုင်ငံမှာလည်း ဗမာလူငယ်တွေဟာ တိုင်းပြည်ကို ကယ်တင်နိုင်မယ့် အတွေးအခေါ်သစ်နဲ့ လမ်းသစ်ကို ရှာခဲ့ကြပါတယ်။ စစ်အာဏာရှင်စနစ် သက်ဆိုးရှည်နေတဲ့ ဗမာပြည်မှာ တိုင်းချစ်ပြည်ချစ် ဗမာနိုင်ငံသားတွေဟာ တိုင်းပြည်ကို ကယ်တင်နိုင်မယ့် နည်းလမ်းတွေကို (အာဏာရတွေကို တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးစားပွဲဆီ တွန်းပို့ပေးမယ့် တိုက်ပွဲဝင်မှုနည်းနာအပါအဝင်) ဆက်လက်ပြီး မဆုတ်မနစ် စူးစမ်းရှာဖွေသွားဖို့လိုပါတယ်။ အဓိကရွေးလမ်းကို ပြင်ဆင်သလို အခြေအနေ အချိန်အခါအလိုက် အရံရွေးလမ်းကိုလည်း ပြင်ဆင်ထားရပါမယ်။

ဒီလို ကြိုးပမ်းရာမှာ အခြေခံလိုအပ်ချက်ကတော့ ဗမာပြည်ရပ်ဘဝ၊ ပြည်တွင်း ရုပ်ဘဝကနေ အစချီ ကြံဆရမှာပါ။ နောက်ပြီး ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအခြေခံတဲ့ နိုင်ငံရေးတွေးခေါ်ကြံဆမှုမဟုတ်ဘဲ ဗမာပြည်သူတွေရဲ့ အကျိုးစီးပွားအပေါ် လုံးဝပုံအပ်ထားတဲ့ “နိုင်ငံရေးရိုးသားမှု” ရှိဖို့ အထူးလိုအပ်ပါတယ်။ တော်လှန်ရေးလမ်းဆိုတာ သဲဖြူခင်း ရာဇမတ်ကာထားတာ မဟုတ်ပါ။ ဒါပေမဲ့ တော်လှန်သူတွေ တချိန်ချိန်မှာ မုချ အောင်ပွဲဆင်မယ့်လမ်းပါ။ ။

ညှိစိန်ဝင်း

တိုင်းချစ်ပြည် ချစ် ဗမာနိုင်ငံသားတွေဟာ တိုင်းပြည်ကို ကယ်တင်နိုင်မယ့် နည်းလမ်းတွေ ကို (အာဏာရတွေကို တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးစားပွဲဆီ တွန်းပို့ပေးမယ့် တိုက်ပွဲ ဝင်မှုနည်းနာအပါအဝင်) ဆက်လက်ပြီး မဆုတ်မနစ် စူးစမ်းရှာဖွေသွားဖို့လို ပါတယ်။ အဓိကရွေးလမ်းကို ပြင်ဆင်သလို အခြေအနေ အချိန်အခါအလိုက် အရံရွေးလမ်းကိုလည်း ပြင်ဆင်ထားရပါမယ်။

ကိုးကားစာစောင်-Battle of Cuito Cuanavale---From Wikipedia, the free encyclopedia

သတင်း

နဲ့
မှတ်ချက်

အိုဘားမားရဲ့စိတ်ပျက်စရာလုပ်ရပ်တွေ

သမ္မတသက်တမ်း ရက်ပေါင်းတရာပြည့်ဆိုပြီး အမေရိကန်သမ္မတ အိုဘားမားရဲ့အလုပ်တွေကို သုံးသပ်သူတွေထဲမှာ ထူးထူးခြားခြား သုံးသပ်သူတဦးက အခုအထိဆိုရင် သူ့ကိုမဲပေးခဲ့သူတွေကိုစိတ်ပျက်စေတဲ့ အချက်ကိုးချက် ကျူးလွန်ခဲ့တယ်လို့ အင်တာနက်ပေါ်မှာနံပါတ်စဉ်နဲ့ဖော်ပြထားတာ အောက်ပါအတိုင်းတွေ့လိုက်ရပါတယ်။

၁။ ဂါဇာမှာ အမေရိကန်လုပ်လေယာဉ်တွေ၊ ဖုံးတွေနဲ့အရပ်သားတွေ၊ ကလေးတွေကိုသတ်ဖြတ်နေတုန်းက နှုတ်ပိတ်ရေငုံနေတာ။

၂။ အိုဘားမားဟာ သူ့ရဲ့သမ္မတအဖြစ် ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုတဲ့မိန့်ခွန်းထဲမှာ မာတင်လူသာကင်းက “လူသားတွေအပေါ် ကျူးလွန်တဲ့ပြစ်မှုကြီး” လို့ ရှုတ်ချခဲ့တဲ့ ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲကို ရည်ညွှန်းပြီး “ခေဆန်း (ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲတုန်းက တိုက်ပွဲကြီးတခုဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ နေရာတခု)ကျွန်တော်တို့အတွက်တိုက်ခိုက် အသက်ပေးခဲ့ကြတဲ့သူတွေ” လို့ဂုဏ်ပြုခဲ့တာ။

၃။ သူ့ရဲ့ အဲဒီသမ္မတအဖြစ် ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုတဲ့မိန့်ခွန်းထဲမှာပဲ “ဥရောပမှနေပြီး အမေရိကတိုက်ကြီးသို့လာရောက်၍ အနောက်ဘက်ကို တိုးချဲ့ခဲ့ကြသူတွေ”ရဲ့ ကျေးဇူးကို အမှန်းတင်လိုက်တာ။ ဒါဟာအဲဒီဥရောပသားတွေက ဒေသခံလူနီတွေအပေါ် ရက်ရက်စက်စက်ကျင့်ကြံလုယက်ခဲ့တာတွေကို ဖုံးကွယ်ရာကျတယ်။

၄။ အစိုးရရုံးမှာ အစွဲရေးနိုင်ငံရဲ့လုံခြုံရေးအကြောင်း အိုဘားမားက ပြောတဲ့အခါမှာ သူဟာ အာရပ်ပါလက်စတိုင်းတွေ နှစ်ပေါင်း ခြောက်ဆယ်လုံးလုံး ခံစားနေရတဲ့ဒုက္ခတွေ ခံစားနေရတဲ့အကြောင်း၊ အစွဲရေးက သူတို့အ

ပေါ်ပြုလုပ်ထားတဲ့ နယ်မြေသိမ်းပိုက်မှု၊ ပိတ်ဆို့မှု၊ ဥပဒေမဲ့ ဝင်ရောက်ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်မှုစတဲ့ မတရားမှုတွေအကြောင်း တခွန်းမှဟမသွားတာ။

၅။ ဒီတခါစီးပွားရေးအကျပ်အတည်းမှာ အိုဘားမားရဲ့ ဘီလျံ ၇၀၀ ကျော်အထောက်အပံ့ပေးတဲ့ကိစ္စကို သူ့သမ္မတဖြစ်အောင် အကြီးအကျယ် ထောက်ပံ့ခဲ့တဲ့ လူတွေကတောင် ဟားနေကြပါတယ်။ အခွန်အကောက်တွေကိုရှောင်ရှားတာနဲ့ အများပြည်သူအတွက်သုံးစွဲမှုနည်းတာတွေကို လူတွေက ထောက်ပြကြပါတယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံသားတွေက အိုဘားမားကို ၁၉၂၉ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း စီးပွားရေးကပ်တုန်းက ဖရင်ကလင်ရုစဉ်လုပ်ခဲ့သလို အလုပ်အကိုင်စီမံကိန်းတွေလုပ်လိမ့်မယ်လို့မျှော်လင့်နေတာပါ။ ဒါပေမဲ့သမ္မတ အိုဘားမားဟာ လုပ်ငန်းရှင်ကြီးတွေကို ကယ်တင်ဖို့ပဲ အာရုံစိုက်ခဲ့ပါတယ်။

၆။ အိုဘားမားရဲ့ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဂေသနာ (Geithner) ဟာ တရုတ်အစိုးရကို ငွေကြေးကစားတယ်လို့ စွပ်စွဲခဲ့တာ။ ဒါကို ငွေကြေးအကြောင်းနားလည်သူတွေက ကိုယ့်အပြစ်သူများအပေါ် ပုံချတယ်။ တရုတ်အစိုးရလည်း သူ့ဒုက္ခနဲ့သူ ကြုံတွေ့နေရတာပဲ။ တကယ်က အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပမှာဘဏ်လုပ်ငန်းတွေရဲ့ မသမာလုပ်မှုဟာ တရုတ်နဲ့ဘာမှမဆိုင်ဘူးလို့ ထောက်ပြကြပါတယ်။

၇။ ပိုစိတ်ပျက်စရာကောင်းတာက အမေရိကန်ဟာ ကိုယ့်ရဲ့မဟာမိတ်ဖြစ်တဲ့ ပါကစ္စတန်နယ်မြေပေါ်ကို အကြိမ်ကြိမ်ဖုံးကြံနေတာပဲ။ ဒီပုံးကြံမှု ဒဏ်ကိုအဆိုးဝါးဆုံး ခံရသူတွေဟာ အပြစ်မဲ့ပြည်သူတွေပဲဖြစ်လို့မို့ ဘုရိနဲ့ ဘာမှ မကွာဘူးလို့လည်း ဆိုကြပါတယ်။

၈။ ပြီးခဲ့တဲ့ ဇန်နဝါရီ ၂၅ ရက်တုန်းက အာဖဂန်မှာ အမေရိကန်တပ်တွေဟာ အရပ်သား ၁၆ ယောက်ကို သတ်ဖြတ်ခဲ့ပါတယ်။ လူတွေက အိုဘားမားအစိုးရကို အရင်တာလီဘန် အစိုးရ (အာဖဂန်မှာ အခုအထိနယ်မြေ အများစုကို စိုးမိုးထားသူ) နဲ့ စကားပြောစေချင်ကြပါတယ်။ အိုဘားမားကတော့ အာဖဂန်ကိစ္စမှာ စစ်ရေးတခုထဲနဲ့ ဖြေရှင်းလို့မရဘူးဆိုတဲ့ သဘောမျိုးပဲ ပြောပါသေးတယ်။ ဒါကြောင့် လူတွေက အိုဘားမားဟာ ဘုရိပြောခဲ့တဲ့ “သူပုန်ခေါင်းဆောင်တွေကို တိုက်ခိုက်မယ်လုပ်တဲ့အခါ အရပ်သားသေဆုံးမှု အရေအတွက် ၃၀ ထက်မကျော်ဘူးဆိုရင် အိမ်ဖြူတော်ကို ခွင့်တောင်းမနေနဲ့” ဆိုတဲ့ ညွှန်ကြားမှုကို စွန့်လွှတ်စေချင်နေကြပါတယ်။

၉။ အိုဘားမားဟာ သူ သမ္မတရာထူးလက်ခံတဲ့ မိန့်ခွန်းထဲမှာ “ကျွန်တော်တို့ရဲ့ နေပုံထိုင်ပုံအတွက် တောင်းပန်မှာမဟုတ်ဘူး” လို့ပြောခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကြားတဲ့လူတွေကတော့ ဒါဟာ မောက်မာတဲ့၊ စဉ်းစားမှုမရှိတဲ့ပြောကြားချက်ဖြစ်တယ်လို့ဆိုပြီး ဒီအချက်တွေကို ထောက်ပြကြပါတယ်။ ကမ္ဘာ့လူဦးရေရဲ့ ၅% ရှိတဲ့အမေရိကန် နိုင်ငံသားတွေဟာ ကမ္ဘာ့အရင်းအမြစ်တွေရဲ့ ၂၅% ကို သုံးစွဲနေကြတယ်ဆိုတဲ့အချက်။ အမေရိကန်သားတွေရဲ့နေပုံထိုင်ပုံကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ဖို့အတွက် အီရတ်၊ အာဖဂန်တို့ကို တပ်တွေစေ

လွတ်တိုက်ခိုက်နေတယ်ဆိုတဲ့အချက်။ အဲဒီနိုင်ငံတွေမှာ သေဆုံးနေတဲ့ အပြစ်မဲ့အရပ်သားတွေကို အမေရိကန်က မတောင်းပန်နိုင်ဘူးလားဆိုတဲ့အချက်။ တခြားအလားတူသတ်ဖြတ်မှုတွေ၊ စီအိုင်အေက လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခဲ့တာတွေ၊ လူထုက ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားတဲ့ အစိုးရတွေကို ဖြုတ်ချနေတာတွေအတွက် ဘယ်သမ္မတလက်ထက်ကျမှ ကမ္ဘာကို တောင်းပန်တော့မှာလဲလို့လည်း မေးထားတာတွေ့ရပါတယ်။

သတင်း

**နဲ့
မှတ်ချက်**

ဗမာပြည်ကထောက်လှမ်းရေးနဲ့အပြိုင် အမေရိကန်စီအိုင်အေ

ပြီးခဲ့တဲ့လအတွင်းက စီအိုင်အေက ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့မှတ်တမ်းတွေထဲမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံမှာ အကြမ်းဖက်သမားဆိုပြီး ဖမ်းထားသူတွေကို ရေနစ်စစ်ဆေးခဲ့တယ်လို့ ဖော်ပြထားတာကို ကမ္ဘာက တအံ့တဩတွေ့ခဲ့ကြရပါတယ်။ ဒါဟာကျူးဘားက ဝှာတာနာမို၊ အာဖဂန်နဲ့ အီရတ်က အဘူဂါရက် အကျဉ်းစခန်းတွေမှာ စီအိုင်အေရဲ့ လူမဆန်တဲ့ နှိပ်စက်မှုတွေအကြောင်း စုံစမ်းရာက ပေါ်ထွက်လာတဲ့ သတင်းအစအနတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ပင်လယ်ထဲမှာမျောနေတဲ့ ရေခဲတုံးကြီးရဲ့ အပေါ်ဖျားလေးလို့ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ အဲဒီအစလေးကို ဆွဲထုတ်လိုက်တော့ တသိကြီး ဆက်ပေါ်လာပါတယ်။ တချက်ကတော့ ဒီနှိပ်စက်မှုတွေကို ရျော့ဘုရင့်လက်ထက်က ဝန်ကြီးဒေါက်တာကွန်ဒိုလစ်ဇာရိုက်စ်က ခွင့်ပြုခဲ့တယ်ဆိုတာပါပဲ။ ပိုစိတ်ဝင်စားစရာကောင်းပြန်တဲ့တချက်က ကွန်ဒိုလစ်ဇာရိုက်စ်ဟာ ဒီသတင်းထွက်လာတော့ သူကအဲဒီလိုစစ်ဆေးဖို့စီအိုင်အေက ခွင့်ပြုချက်တောင်းတဲ့ အစည်းအဝေးမှာ သူတက်ပြီး နားထောင်ခဲ့တာသက်သက်ပါလို့ ပြောပြီးမကြာခင်မှာ အဲဒီအစည်းအဝေး မှတ်တမ်းတိပ်ခွေတွေကို ထုတ်ပြန်လိုက်တော့ သူ့အသံနဲ့

ခွင့်ပြုချက်ပေးနေတာ ပါလာတော့တယ်။ နဂိုကတော့ ကျွန်မအနေနဲ့ အစည်းအဝေးကို တက်ရုံတက်ခွဲတာလို့ပြောခဲ့တဲ့ ကွန်ဒိုလစ်ဇာရိုက်စ်ကို ထပ်မံတော့ သူကဘာမှမပြောတော့ဘူးတဲ့။

၂၀၀၃ ခုနှစ်မှာ စီအိုင်အေက ရိုက်စ်၊ ဒစ်ချေနီနဲ့ ရှေ့နေချုပ်ဂျွန် အက်ရ်ခရော့ပ်တို့ကို ရေလောင်းစစ်ဆေးခြင်းအပါအဝင် ရက်သတ္တပတ်ပေါင်းများစွာ မအိပ်အောင်လုပ်ထားခြင်း၊ အဝတ်အစား အကုန်ချွတ်ထားခြင်း၊ မသက်မသာနေစေခြင်းစတဲ့ နှိပ်စက်နည်းတွေ အသုံးပြုရေးကို စီအိုင်အေက တင်ပြခဲ့ပါတယ်။ ဒါကိုတက်ရောက်တဲ့ သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဒီလုပ်နည်းတွေဟာ တရားဥပဒေနဲ့ညီတယ်၊ မိမိတို့ အစိုးရပေါ်လစီနဲ့လည်း ကိုက်ညီတယ်လို့ အတည်ပြုပေးခဲ့ပါတယ်။

ဒီကိစ္စကြီး ဒီလိုဘွားဘွားပေါ်လာတော့ သမ္မတအိုဘားမားလည်း အကြီးအကျယ် အကျပ်ရိုက်သွားပါတယ်။ “ဥပဒေလမ်းညွှန်မှုနဲ့ လုပ်တဲ့ စီအိုင်အေဝန်ထမ်းတွေကို အရေးမယူသင့်ဘူး” လို့ပြောပါတယ်။ သူ့ရဲ့ထောက်လှမ်းရေးထိပ်သီး ဒင်းနစ္စဘလဲယားကတော့ “ဒီလိုစစ်တဲ့အတွက် တခါတလေမှာတန်ဖိုးရှိတဲ့စစ်ချက်တွေရခဲ့တယ်” လို့ပြောပါတယ်။ သူက “တန်ဖိုးရှိတဲ့ သတင်းတွေ” မရတဲ့ကိစ္စကိုတော့ ဘာမှမပြောပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အခုတော့ ဒီကိစ္စဟာ ဥရောပတိုက်နဲ့ အမေရိကတိုက်က လူ့အခွင့်အရေးကိုတကယ် လိုလားသူတွေရဲ့ ဆန့်ကျင်မှုခံနေရပါပြီ။ သူတို့ရဲ့စွဲချက်တင်တာကို ခံနေရသူကတော့ လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ပတ်သက်လာရင် ကမ္ဘာမှာ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ချန်ပီယံကြီးလို့ဆိုနေတဲ့ အမေရိကန်အစိုးရပဲဖြစ်ပါတယ်။

မှတ်တမ်းတွေထဲက ပေါ်ထွက်လာတာကတော့ အကြမ်းဖက်သမားလို့ ယူဆရတဲ့ ဇူဘောဒါကို တလအတွင်းမှာ အနည်းဆုံး ၈၃ကြိမ်၊ ၉-၁၁အရေးအခင်းကိုစီစဉ်ခဲ့သူလို့ထင်ရတဲ့ ခါလစ်ရှိတ်မိုဟာမက်ကိုတော့ ၁၂၃ ကြိမ် ရေနစ်စစ်ဆေးခဲ့တယ်လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်တာဟာ ဘုရားအစိုးရလက်ချက်လား၊ အိုဘားမားအစိုးရလက်ချက်လား မေးနေရမယ့်ကိစ္စမဟုတ်ပါဘူး။ အမေရိကန်ရဲ့အုပ်စိုးသူလူတန်းစားရဲ့ ဝါဒသဘောထားအရ လုပ်နေတယ်ဆိုတာ ရှင်းနေပါတယ်။

သတင်း

နဲ့
မှတ်ချက်

တာဝန်ယူမှုမယူမှု

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံက စလိုက်တဲ့ Swine Flu ခေါ် ဝက်တုပ်ကွေးကိစ္စ ထိပ်တန်းရောက်နေချိန်။

W.H.O ထုတ်ပြန်ချက် တခုအရ ၂၄ နိုင်ငံမှာ အကူးစက်ခံထားရတဲ့လူနာ ၁၇၀၀ ကျော်ပြီ ပြောတယ်။ အခုအထိ သေဆုံး သူ ၃၀ ဦး ရှိ သွားပါပြီ။

ရောဂါ ၈ ရှာတွေ့လို့ သတင်းတွေလည်း ပြန့်သွားရော တရုတ် ပြည်ဆိုင်ရာ မက္ကဆီကိုသံအမတ်ကြီးနဲ့ တရုတ်အစိုးရတို့ ထိပ်တိုက်တိုးကြ ပါတယ်။

သံအမတ်ကြီးက တရုတ်ပြည်ရောက်လာတဲ့ သီးခြားခွဲပြီး နေရာချ ထားခံရသူ မက္ကဆီကန် ၇၀ ခန့်ကို တွေ့ခွင့်တောင်းတယ်။ တရုတ်ဘက်က ပယ်ချတယ်။ ဒါကို မီဒီယာတွေက ဖွပေးတယ်။

အရှင်းကြီးပါ။ သံအမတ်ကြီးအနေနဲ့ သူ့နိုင်ငံသားတွေကို အားပေး ဖို့နဲ့ လိုအပ်တဲ့အကူအညီ စီစဉ်သင့်တာတွေ စီစဉ်ပေးနိုင်ဖို့ တွေ့ခွင့် တောင်း တာ ဖြစ်တယ်။ ဒါက သူ့တာဝန်ပဲ။

တရုတ်ဘက်ကျပြန်တော့ သူ့နိုင်ငံသား သန်း ၁၃၀၀ အတွက် ကြိုတင်ကာကွယ်ဖို့ ပြင်ဆင်မှုတွေမပြီးခင် ကန့်သတ်ထားရခြင်း ဖြစ်တယ်။

ခုတော့ တွေ့ခွင့်ရပြီး စင်းလုံးငှားလေယာဉ်နဲ့ မက္ကဆီကိုသို့ ပြန်ပို့ လိုက်ပါပြီ။

ကျွန်တော်တို့ကတော့ ကိုယ့်နိုင်ငံနဲ့ယှဉ်ပြီး မြင်မိကြည့်မိတယ်။

ဆူနာမီကာလ ထိုင်းဘက်မှာ တောင်ပုံရာပုံဖြစ်နေတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ သားတွေရဲ့ အလောင်းတွေကို ဗမာသံရုံးက တာဝန်မယူတာ၊ ဟိုအကြောင်း ပြ ဒီအကြောင်းပြလုပ်တာ၊ နားလွှဲထားတာ။

လူသတ်ခံရလို့၊ ပြန်ပေးဆွဲခံရလို့၊ ထိုင်းလူမိုက်တွေရန်ကြောက်လို့၊ အစော်ကားခံရတာ လျော်ကြေးရလို့လို့၊ အလုပ်ဖြုတ်ခံရလို့စသည် နစ်နာ တဲ့ကိစ္စတွေကို သံရုံးသွားတိုင်ကြားပါတယ်။ ဘာများဖြေရှင်းပေးခဲ့ဖူးပါသလဲ။ မလေးရှားဘက်လည်း အလားတူပါပဲ။

‘ဘာမှ အလုပ်ရှုပ်ခံမနေနဲ့။ မင်းတို့အလုပ်က အခွန်များများ ရ အောင်ကောက်ဖို့ပဲ’ လို့များ ကြက်ပြေးနေပြည်တော်က အမိန့်ထုတ်ထား သလား မသိ။

သတင်း

နဲ့

မှတ်ချက်

‘အမေရိကန်များ စီးပွားရေးကြောင့် အိမ်မပျော်နိုင်’

(ရိုက်တာသတင်း - မတ် ၅ ရက်)

စီးပွားရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ရတက်မအေးဖြစ်ကြရသည့်အတွက် အမေရိကန်ပြည်သူ ၃ ပုံ ၁ ပုံ ညအိပ်ရာတွင် အိမ်မရဘဲ မျက်စိကြောင်နေ တတ်ကြကြောင်း၊ ထို့ကြောင့်ပင် အိမ်ရတ်စစ်ပွဲ၊ အာဖဂန်စစ်ပွဲ၊ တကမ္ဘာလုံး ပူနွေးလာမှုနှင့် အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုပြဿနာစသည့် ရေးရာများကို အာ ရုံမရောက်နိုင်ကြဘဲ စီးပွားရေးပြဿနာသာလျှင် ခေါင်းထဲရှိနေကြသည် ဟု ဆိုသည်။

ဒီသတင်းကို နအဖက ထည့်ခွင့်ပြုလိုက်တာမှာ သူတို့အနေနဲ့ ဝမ်း သာကြလို့လား။ ဗမာပြည်မှာလည်း တခြားကိစ္စတွေ (အထူးသဖြင့်) နိုင်ငံ ရေးကို စဉ်းစားမနေနဲ့ စီးပွားရေးပဲ ဂရုစိုက်လို့ ပြောချင်တာလား။ ဒါမှမဟုတ် စူပါပါဝါကြီးတောင် ဒုက္ခတွေ တလျှောက်ကြီး - တို့နိုင်ငံက ငတ်တာနဲ့ ဒီမိုကရေစီ မရှိတာပဲ ပြောစရာရှိတယ်လို့ ဆိုချင်တာလား မသိ။

ပြည်သူတွေဆန္ဒကလည်း ဒါပါပဲ။ စူပါပါဝါမဟုတ်လို့ ကမ္ဘာကြီးကို
မင်းမူချင်စိတ်မရှိ။ ထမင်းဝဖို့နဲ့ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ကိုယ့်ကြမ္မာကိုယ် ဖန်တီး
ချင်တာပဲ ရှိပါတယ်။
တွေ့ကြည့်တာပါ။

သတင်း

နဲ့
မှတ်ချက်

၂၀၀၉ မေဒေး အလုပ်သမား လှုပ်ရှားမှုသတင်း

ပဲရစ်၊ လန်ဒန်၊ မက်ဒရစ်၊ မိလန်၊ ရောမနဲ့ မော်စကိုမြို့ကြီးတွေမှာ အလုပ်
သမားတွေ သောင်းနဲ့သိန်းနဲ့ချီပြီး အင်အားပြကြတာဟာ ဆန္ဒပြပွဲ အသွင်
ဆောင်တယ်။

အလုပ်သမားထုကြီးက ကမ္ဘာ့စီးပွားပျက်ကပ်ကို ထောက်ပြပြီး အ
လုပ်လက်မဲ့အန္တရာယ်နဲ့ အငတ်ဘေးအန္တရာယ် တိုက်ပွဲဝင်ရေး ကြွေးကြော်
တယ်။

မော်စကိုက အလုပ်သမားထု အင်အားပြပွဲကိုတော့ ဘော်ရီဗစ်
ဟောင်းကြီးတွေ (အလုပ်သမားဟောင်း အဘိုးကြီးတွေ) က ဦးဆောင်တယ်။
လီနင်ဂူ၊ စတာလင်ဂူတို့မှာ စုဝေးကြတယ်။

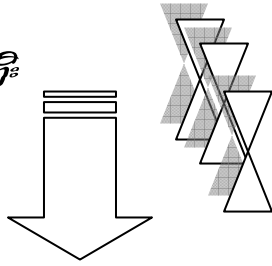
ကြွေးကြော်သံကတော့ “ပူတင်- မင်းရဲ့တာဝန်က သူဌေးတွေကို
သန်းရာနဲ့ချီပြီး ချမ်းသာကြွယ်ဝအောင် လုပ်ဖို့ မဟုတ်ဘူး။ သန်းရာနဲ့ချီတဲ့
ပြည်သူတွေ အငတ်ဘေးမကျရောက်အောင် လုပ်ရေးဖြစ်တယ်” ဆိုတာပဲ။

မှတ်ချက်အဖြစ် နိုင်ငံတကာတေးသံထဲက “ထလော့ ... အငတ်
ဘေးကျရောက်သူ ဒို့တတွေ” ဆိုတာကိုပဲ ပေးချင်တယ်။

အမေရိကားမှ

ဦးကလိခကြီး

မားဒေါ့

လှပေါ်ဦး

ဘာထုတ်လုပ်ရေးမှ မလုပ်ဘဲ ငွေကြေးစာရွက်စာတမ်းကစားတဲ့ ဓနရှင်မျိုး ပေါ်ထွက်လာလိမ့်မယ်ဆိုတာကို လီနင်က (၁၉၁၇) ခုနှစ်လောက်တုန်းက ရေးခဲ့ဖူးတယ်။ ဒီလိုဓနရှင်လူစားမျိုးတွေ ပေါ်နေပြီဆိုတာကို အခုတလော နာမည်ဆိုးနဲ့ အကြီးအကျယ် ကျော်ကြားလာတဲ့ ဦးကလိခ ‘မားဒေါ့’ (Bernard Madoff) ရဲ့ အဖြစ်အပျက်က အထင်အရှား သက်သေပြလိုက်ပြီ။ လီနင်ရဲ့မြော်မြင်တွက်ဆမှုဟာ မှန်ကန်ပါတယ်။ တခုတော့ လွဲတယ်။ လီနင်က ဒီဓနရှင်မျိုးဟာ ဥရောပ မြေထဲပင်လယ်ကမ်းခြေက ကိုယ်ပိုင် ဇိမ်ခံ အိမ်ထဲမှာ ပေါ်မယ်လို့ ပြောခဲ့တာပါ။ အခု ‘မားဒေါ့’ကတော့ အမေရိကားမှာ ပေါ်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

မားဒေါ့ရဲ့လိမ်လည်မှုဟာ တကမ္ဘာလုံးကို ကျော်ကြားသွားတယ်။ ကျော်လည်း ကျော်ကြားထိုက်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ လိမ်လည်ငွေကစားတဲ့ အတိုင်း အတာကလည်း ကြီးတာကိုး။ ဖလော်ရီဒါပြည်နယ်ရဲ့ Palm Beach မြို့က အပန်းဖြေဂေါက်ကွင်းမှာ သူ့အကြောင်း ပြက်လုံးထုတ်တဲ့ စကားကိုပဲ နားထောင်ကြည့်ပါ။ “မားဒေါ့သာ ဦးကလိခကြီးဖြစ်တာ အမှန်ပဲဆိုရင် သူ ဒီလိမ့်ကောက်ကွေးကျသွားတဲ့အခါ ကမ္ဘာတခြမ်းလောက်ကိုတော့ သူနဲ့ တပါတည်း ပါအောင် ခေါ်သွားမှာပဲ” တဲ့။

အမေရိကားရဲ့ နာမည်ကျော်ကြားတဲ့ ဝေါစထရီ (Wall Street) စီးပွားရေးရပ်ကွက်က နာမည်ကြီး ငွေအရင်းမြှုပ်နှံသူတစ်ဦးဟာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ဘီလျံ ၅၀ လောက် လိမ်ညာသုံးစွဲခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ သတင်းဟာ နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးလောက၊ ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းလောကနဲ့ လူမှုကူညီစောင့်ရှောက်ရေး ရန်ပုံငွေအဖွဲ့အစည်းလောကမှာ ပွက်လောရိုက်သွားတယ်။ ပြက်လုံးထဲကလို ကမ္ဘာတခြမ်းလောက် မဟုတ်ပေမယ့် အလိမ်ခံထိသူတွေကတော့ များတယ်။ ကြီးမားတဲ့ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့တွေ၊ ဘဏ်တွေနဲ့ ပုဂ္ဂလိကသူဌေးတွေအပါအဝင် ထောင်နဲ့ချီတဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတွေဟာ ဒီတပွဲတည်းနဲ့တင် ပြောင်းသလင်းခါသွားကြရတယ်။ ဝေါစထရီ စီးပွားရေးရပ်ကွက်ကြီးရဲ့ သမိုင်းမှာတော့ ဒါဟာ အကြီးဆုံး လိမ်လည်မှု ဖြစ်လိမ့်မယ်။

ဘော်စတန်က ဂျူးအမျိုးသား ကယ်ဆယ်စောင့်ရှောက်ရေး အလှူ ဒါနဂေဟာကို ပိတ်ပင်ပစ်လိုက်ရုံမက သူ့ရဲ့ ရုံးဌာနကိုပါ ရုပ်သိမ်းလိုက်ရ တယ်။ ဒီလိုပဲ **Connecticut** က ရန်ပုံငွေ ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလည်း နိဗ္ဗိတံသွားတယ်။ ဒီအဖွဲ့ရဲ့ ဥက္ကဋ္ဌပြောတာကတော့ ရှင်းတယ်။ “ကျုပ်တော့ ဖြုခါပြာခါ ကျသွားပြီ”တဲ့။ ပါရီက **far afield** ဘဏ်မျိုးတွေ၊ ဇူးရစ်နဲ့ တိုကျို က ဘဏ်တွေဟာလည်း မားဒေါ့အတွက် သူတို့ဘဏ်တွေက ဘယ်လောက် များ ထိသွားသလဲဆိုတာ ငွေစာရင်းတွေကို စိုးရိမ်တကြီး မျက်လုံးဖြူရာနေ ကြရပြီ။ ဂျီနီဗာ အခြေစိုက်ဘဏ်တွေနဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေး ငွေကြေးအဖွဲ့အ စည်းတို့ကတော့ သူတို့ချည်းပဲ ပေါင်ငွေ ၂.၅ ဘီလီယံလောက် ဆုံးရှုံးသွား လိမ့်မယ်။ လန်ဒန်က အင်အားလွန်အမျိုးသမီးကြီးလို့ ခေါ်နေကြတဲ့ နီကို လာဟောလစ်ကလည်း သူမရဲ့ ဘရမ်ဒင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေးလုပ်ငန်းကနေ ပေါင် ၂၀ သန်းလောက် မားဒေါ့နဲ့တွဲပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေး လုပ်ခဲ့တယ်။ သူက လည်း တခြားသူတွေလိုပဲ မားဒေါ့နှစ်ပေါင်းများစွာ ဒီလို လိမ်လို့ရအောင် စနစ်တကျ ခွင့်ပြုပေးထားသလို ဖြစ်ခဲ့ရတဲ့ အမေရိကန်လုပ်ငန်း စစ်ဆေးရေး အဖွဲ့ကိုပဲ အခဲမကျေ ဖြစ်နေလေရဲ့။

ဦးကလိမ်ကြီးမားဒေါ့ကလည်း ပိုင်တယ်။ သူ့ရဲ့မာန်ဟက်တမ်မြို့မှာ အခြေစိုက်ထားတဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကြံပေးလုပ်ငန်းကို စစ်ဆေးခြင်းမှ ပလပ် ဖို့ လွန်ခဲ့တဲ့ ၂ နှစ်လောက်က ကန့်ကွက်ပြောဆိုတာကြောင့် လုပ်ငန်းစစ် ဆေးရေးအဖွဲ့က စစ်ဆေးတာ တခါမှ မခံခဲ့ရဘူး။ မားဒေါ့ဟာ အသက် ၇၀ လောက်ရှိပြီး စိတ်သဘောထားကောင်းပြီး ကြင်နာတတ်တဲ့အသွင်မျိုးဆောင် ထားတယ်။ သူဟာ နိုင်ငံရေးဘက်မှာ လှူဒါန်းကူညီသူလည်း ဖြစ်တယ်။ နောက်ပြီး အာမခံကြေးလုပ်ငန်းနဲ့ ငွေကြေးလဲလှယ်ရေးလုပ်ငန်း ကော်မရှင် မှာ ဈေးကွက်တွေကို ဘယ်လို လည်ပတ်စေရမယ်ဆိုတာကို အကြံပေးနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး။ ဒီအဖွဲ့ထဲ သူဝင်ခဲ့တဲ့ ၂၀၀၆ စက်တင်ဘာကစလို့ သူ့ ငွေစာရင်း တွေကို တခါမှ စစ်ဆေးတာ မခံရတော့ဘူး။ ဒီ **SEC** အဖွဲ့က စစ်ဆေးရေး ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးလောက်ဟာ အခုအခါမှာ သူ ဘာတွေ မဟုတ်တာလုပ်ခဲ့ သလဲဆိုတာ မားဒေါ့ရဲ့မှတ်တမ်းတွေကို လှန်လှော့ရှာဖွေနေကြလေရဲ့။ သင် ခန်းစာ ထုတ်စရာတွေကတော့ တပုံကြီးနေမှာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ မားဒေါ့ကတော့ လူတွေအများကြီးကို အရူးလုပ်သွားခဲ့ပြီ။ အဲဒီလို အရူးလုပ်ခံလိုက်ရတဲ့ ရင်း နှီးမြှုပ်နှံသူတွေထဲမှာ **New York Mets** ဘော့စ်ဘောအသင်းရဲ့ အဓိက ပိုင် ရှင်ဖြစ်သူ ဖရက်စီလ်ပွန်၊ တချိန်က နာမည်ကြီး အမေရိကန် ဘောလုံးအ သင်းတသင်းရဲ့ ပိုင်ရှင်ဖြစ်ခဲ့သူ အခုအခါမှာ ဖလော်ရီဒါပြည်နယ်မှာ ကား ရောင်းတဲ့ လုပ်ငန်းကို အကြီးအကျယ် လုပ်နေသူ နော်မန်ဘရန်မန်း **General Motor** ကုမ္ပဏီရဲ့ ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့ခွဲမှာ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ အက်ဇရာ မာကင်း စတဲ့သူတွေ ပါမယ်လို့ တွက်ထားကြတယ်။ ယခင်က အမျိုးသမီး အဝတ်အထည်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်ကြီး ဖြစ်ပြီး ယခုအခါ ဘော်စ

တန် လူမှုကယ်ဆယ်စောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းလုပ်နေသူ ကားလ်ဂျမ်းရိုး ကတော့ အနည်းဆုံး ဒေါ်လာ ၁၄၅ သန်းလောက် ပြုတ်သွားတယ်။

ဒီလိမ်လည်ပွဲကြီးမှာ အမေရိကန်က အကျော်ကြားဆုံး အချမ်းသာဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်တချို့ဟာ မားဒေါ့ရဲ့ ကတုံးပေါ်ထိပ်ကွက်တာ ခံလိုက်ကြရတယ်။ သူတို့ထဲက အများအပြားဟာ သူတို့အနေနဲ့ ပင်စင်စားတွေလို သက်တောင့်သက်သာနဲ့ ဘာမှမလုပ်ရပဲ နေရင်းထိုင်ရင်းနဲ့ ငွေတွေလှိုမှိုဝင်နေတယ်လို့ ထင်နေခဲ့ကြတယ်။ ဇာတ်ပေါင်းခန်းရောက်လို့ မားဒေါ့က နှပ်ချသွားမှန်း သိလိုက်ရတဲ့အချိန်မှာ အိတ်ဟောင်းလောင်းပဲ ကျန်တော့တယ်။ ရှေ့နေတဦးဖြစ်သူ ဘရက်ဖရိုင်းဒ်မန်း အမှုလိုက်ပေးရတဲ့ အလိမ်ခံရသူ အမှုသည် ၃၀ ကျော်ရဲ့ ဆုံးရှုံးငွေစုစုပေါင်းဟာ ဒေါ်လာ ၁ ဘီလျံကျော် ရှိတယ်။

မားဒေါ့ရဲ့ ကိုယ်ရေးရာဇဝင်ကို စစ်ဆေးကြည့်လိုက်တော့ သူက နယူးယော့မြို့သား။ သူဟာ အသက် ၂၂ နှစ်သားအရွယ်မှာ ငွေကြေးလောကထဲ စပြီး ဝင်ခဲ့တာပါ။ အဲဒီလို ငွေကြေးလောကထဲ ခြေချစ၍က သူ့မှာ ပါလာတဲ့ငွေက ဒေါ်လာငါးထောင်ထဲရယ်။ ဒီငွေကို နွေရာသီမှာ ပင်လယ်ကမ်းခြေ အသက်ကယ်လုပ်ငန်းလုပ်ပြီး ရှာခဲ့ရတာ။ နောက်ကျတော့ နယူးယော့မြို့တော်ရဲ့ ဂျူးအမျိုးသားများအဖွဲ့အစည်းထဲမှာ သဘောကောင်းတယ်လို့ နာမည်ရကာ ထင်ပေါ်ကျော်ကြားတဲ့ အသင်းသားတဦး ဖြစ်လာခဲ့တယ်။ သူဟာ ကယ်ဆယ်စောင့်ရှောက်ရေး အလှူဒါနပြုတဲ့ ဖောင်ဒေးရှင်းတခုကို တည်ထောင်ခဲ့တယ်။ ဒီနောက်မှာ Nasdaq စတော့နဲ့ ရှယ်ယာဒိုင်မှာ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာတဲ့အခါ နယူးယော့က ဝေါစထရီ စီးပွားရေးရပ်ကွက်ရဲ့ အဓိကမဏ္ဍိုင်ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဖြစ်လာတယ်။

မားဒေါ့ရဲ့ လိမ်နည်းကို ‘ပွန်ဒီနည်းစနစ်’ လို့ ခေါ်တယ်။ ၁၉၂၀ ခုနှစ်များက နာမည်ဆိုးနဲ့ ကျော်ကြားခဲ့တဲ့ အမေရိကန် လူလိမ်ကြီးတဦးရဲ့ နာမည်ကို အစွဲပြုခေါ်ထားတဲ့ နည်းပါ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေးလုပ်ငန်းမှာ အသစ်ဝင်လာသူက ဒီလုပ်ငန်းက ထွက်ချင်သူအတွက် ငွေပေးရတဲ့နည်းပဲ။ မားဒေါ့ လုပ်တာကတော့ ရှေ့ကရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတွေကို နောက်မှဝင်လာသူရဲ့ ငွေတွေနဲ့ ငွေပေးနေတဲ့နည်းပဲ။ သူက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူရဲ့ မြှုပ်နှံငွေ ၈ ရာခိုင်နှုန်းကနေ ၁၂ ရာခိုင်နှုန်းအထိ နှစ်စဉ်ပြန်ပေးနေတယ်။ ဒီတော့ အတော်ဟန်တဲ့ လုပ်ငန်းဆိုပြီး သဘောကျကြတာပေါ့။

မားဒေါ့က သူ့လုပ်ငန်းထဲ ဝင်ချင်တဲ့သူတိုင်းကို လက်ခံတာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါကိုက ကလိမ်စေ့ငြိမ်းဆင်တဲ့ နည်းပရိယာယ်တမျိုးပဲ။ မန်ဟက်တန်မြို့က အိမ်ယာခြံမြေလုပ်ငန်းအေဂျင်စီရဲ့ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ဘာဘရာ ဖောက်စ်ဆိုတဲ့ အမျိုးသမီးဟာ မားဒေါ့ရဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေးလုပ်ငန်းထဲမှာ ပါပရစေဆိုပြီး တောင်းတောင်းပန်ပန် သွားပြောတာတောင် မားဒေါ့က ခါလွှတ်လိုက်တယ်တဲ့။ သူက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ ထိပ်သီးကြီးတွေကို ဈေးခေါ်ဖီးကွက်ရုပ်လို အသုံးချပြီး တခြားသူတွေက ဒီလူတွေတောင် ပါနေတာပဲဆိုပြီး သူ့

လုပ်ငန်းထဲဝင်လာအောင် လုပ်တယ်။ ဒါ့အပြင် သူ့မှာ တရားဝင်မဟုတ်တဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေလည်း ရှိတယ်။ သူ့မိတ်ဆွေတွေနဲ့ သူ့အပေါင်းသင်းထဲ ကပါပဲ။ သူတို့ကတော့ မားဒေါ့ကို Dallas, Chicago, Boston Minncapolis မြို့တွေက သူ့ဌေးကြီးတွေနဲ့ အဆက်အသွယ်လုပ်ပေးကြ တယ်။ အဲသလို သူ့အကျိုးဆောင်ပေးကြတဲ့ သူ့ကိုယ်စားလှယ်တွေ ကိုယ် တိုင်ကလည်း မားဒေါ့ရဲ့လုပ်ငန်းထဲမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံငွေတွေ အများကြီး ထည့် ဝင်ကြတယ်။ ရစ်ချတ်စပရင်းဆိုသူ သူ့ကိုယ်စားလှယ်တဦးက “ကျွန်တော် မားဒေါ့ကို ယုံကြည်လိုက်ပုံများ ... ကျွန်တော့် ရှိသမျှငွေရဲ့ ၉၅ ရာခိုင်နှုန်း (ဒေါ်လာ ၁၁ သန်း) ကို မားဒေါ့ရဲ့ လုပ်ငန်းထဲ ပုံအော့ပြီး ထည့်ပစ်ခဲ့တယ်” တဲ့။ အခုတော့ ချောသွားပြီပေါ့။ မားဒေါ့က တချိတ်တည်းနဲ့ ငွေတွေ အများကြီး ထည့်ဝင်တာကိုလည်း မကြိုက်ဘူးပျ။ ‘အစပိုင်းမှာ နည်းနည်းပဲ ထည့်ပါစေ၊ တနှစ် နှစ်နှစ် သူတို့ စိတ်ပျော်လာတဲ့အချိန်ကျမှ များများအထည့် ခိုင်း’လို့ ကျွန်တော့်ကို မှာထားသပျ”ဆို ပြီး သူကပြောပြပါတယ်။

ထမင်းစားပွဲတွေ၊ ဂေါက်သီးကွင်းတွေမှာ သူ့အကြောင်းကို အံ့ဩ ချီးမွမ်းတဲ့လေသံနဲ့ တီးတိုးတီးတိုး သဖန်းပိုးလုပ်ခဲ့ကြတာသာမက ဘီယာ ဈေးမှာတောင် သူ့သတင်းက မွှေးခဲ့တယ်။ “ဂုရုကြီးမားဒေါ့က ၁၀ ရာခိုင် နှုန်းကို နှစ်တိုင်း မပျက်မကွက် ပြန်ပေးသပျ”တဲ့။ ဒီလို အမြဲတမ်း ပြန်ပေး နိုင်အောင် စီစဉ်ထားနိုင်တဲ့ သူ့ရဲ့ငွေကြေးစနစ်ကို အံ့ဩကြတယ်။ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူ အများစုက “နယူးယော့သားကြီး၊ သက်ကြီးရွယ်အို အဘိုးကြီး၊ သိပ်ချမ်းသာတဲ့ သူဌေးကြီး”ဆိုပြီး သူ့ကို သဘောကျ ယုံကြည်ကြတယ်။ ဒီအချက်အပြင် သူ့လုပ်ငန်းကို အထောက်အကူပြုစေတဲ့ အချက်တချက်က တော့ မားဒေါ့နဲ့ သူ့ဇနီး Ruth တို့ဟာ လူမှုရေး သွားလာလည်ပတ် ခရီး ထွက်ရတာကို ကြိုက်ကြလို့ အပေါင်းအသင်းဆန့်တယ်။ ဒါ့အပြင် မားဒေါ့က ဂေါက်သီးရိုက်တာ ဝါသနာပါတော့ သူ့ကိုယ်တိုင် ဂေါက်ကလပ် ဒါဇင်ဝက် လောက်တောင် ရှိတယ်။ အဲဒီမှာ သူတို့စုံတွဲကို လူတွေက “ရင်းနှီးခင်မင် တတ်တယ်။ နိမ့်ချတယ်။ ပပလွှားလွှား မရှိဘူး။ ဂုဏ်ပကာသနနဲ့ အဆင့် အတန်းကို မလိုက်စားဘူး”လို့ လူ့သဘာဝအတိုင်း အပိုဆာဒါလေးတွေ ထည့်ပြီး သာသာထိုးထိုး ချီးမွမ်းခန်းဖွင့်ကြတယ်။ မားဒေါ့မှာ အနည်းဆုံး အိမ်ယာတိုက်တာ သုံးခုလောက်ပိုင်တာ သူတို့ သိမထားကြဘူး။ မာဟက် တန်မြို့က ဗဟိုဥယျာဉ် အနီးက ဒေါ်လာ ၉ သန်းတန် အခန်းပေါင်းများစွာ ပါတဲ့ နှစ်ထပ်တိုက် အဆောက်အအုံက တလုံး၊ နယူးယော့က ရှိစလင်းမှာက နောက်ထပ်အိမ်တလုံး၊ Montauk မှာ ပင်လယ်ကမ်းခြေကို မျက်နှာပြုထား တဲ့ အိမ်ကတလုံး၊ ဒါ့အပြင် ဘဟားမားမှာ ကျောက်ချထားတဲ့ ရွက်လှေ သဘော် တစီးလည်း ရှိသေးတယ်။ ၅၅ ပေ အရှည်ရှိတဲ့ ငါးဖမ်းလှေတစီးကို မားဒေါ့က Bull လို့နာမည်ပေးထားတယ်။ နွားသိုးကြီး၊ ဝေလငါးကြီးလို့ ခေါ်နိုင်သလို ဈေးချိုချိုနဲ့ဝယ်ထားတဲ့ ဈေးကောင်းရမယ့်ပစ္စည်းလို့လည်း အဓိ

ပွယ်ရတယ်။ ဒီလေ့နဲ့ သူ့မိတ်ဆွေတွေ၊ သူ့အဖွဲ့သားတွေ တင်ပြီး အပျော်ခရီး ထွက်တတ်တယ်။

အလိမ်ခံကြရသူတွေကို မေးကြည့်တော့ သူ့အပေါ် ယုံကြည်မှု ရှိခဲ့ကြတာက များတယ်။ သံသယရှိတာက နည်းနည်းလောက်ပဲ။ သူ့လုပ်ငန်းထဲ ဝင်ခွင့်ရတာကို ကံကောင်းတယ်လို့ မှတ်ခဲ့ကြတယ်။ ကြီးကျယ်တဲ့ လျှို့ဝှက်လုပ်ငန်းကြီးတခုထဲ ရောက်သွားသလို ခံစားကြရတယ်တဲ့။ ဒီစကားဟာ တပိုင်းတော့ မှန်ပါတယ်။ သူ့လုပ်ငန်းက လျှို့ဝှက်လုပ်ငန်းကြီးပါပဲ။ ဒီလျှို့ဝှက်လုပ်ငန်းကြီးဆိုတဲ့ မားဒေါ့ရဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေးဗျူဟာမှာ လက်ဖျားငွေသီးတဲ့ ဆေးနည်းမရှိပါဘူး။ ငွေဝင်အောင် တန်ခိုးရှိတဲ့ ဂမုန်းပင်လည်း မရှိဘူး။ ကားလိပ် မ ကြည့်လိုက်တော့ သူ့ရဲ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေးရုံးခန်းဆိုတာက တကယ့်ကို သေးသေးလေး။ ကွန်ပျူတာဆိုလို့ တလုံးမှတောင် မရှိဘူး။ စာရွက်အပိုင်း အစတွေနဲ့ အကြွေးစာရင်းတွေ ခြစ်ထားတာတွေပဲ ရှိတယ်။

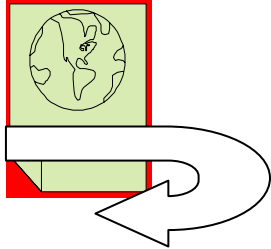
ဇာတ်သိမ်းခန်းဟာ ဒီနှစ်ထဲမှာ ရောက်လာတယ်။ သူ့ရဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတွေက သူတို့ရဲ့ ထည့်ထားတဲ့ငွေ ဒေါ်လာ ၇ ဘီလျံကို ပြန်တောင်းတဲ့အချိန်ဟာ ဇာတ်သိမ်းခန်းကို ရောက်တာပဲ။ သူ့မှာ ငွေပေးစရာ မရှိတော့ဘူး။ ဒီငွေကို သူ အပူတပြင်း ရှာရတဲ့ အဖြစ်ကို ရောက်လာပြီ။ သူက သူ့သားနှစ်ယောက်ကို ပြောခဲ့တာက “သူ့ကိစ္စ ပြီးသွားပြီ။ သူ့စီးပွားရေးဆိုတာ အကြီးစား လိမ်စားတာပဲ။ အကြီးစား ပွန်ဇီနည်းစနစ်ကို အခြေခံပြီး လုပ်ခဲ့တာပဲ။ ခုတော့ ပတ်စာခွာ ဖျာသိမ်းချိန်ရောက်ပြီ။ အကြွေးဆပ်ဖို့ ငွေမရှိတော့ဘဲ တက်တက်စင်ပြောင်ခဲ့တာ နှစ်တချို့တောင် ရှိခဲ့ပြီ” တဲ့။ မန်ဟက်တန်က အိမ်ကို FBI က စုံထောက်နှစ်ယောက်က သူ့ကို လာဖမ်းတယ်။ ဒေါ်လာ ၁၀ သန်း အာမခံကြေး ပေးနိုင်ရင်တော့ သူ့အချုပ်မခံရဘဲ လွတ်ချင်လွတ်နေပေလိမ့်ဦးမယ်။

လူတွေ ခုထိ ပြောနေကြတဲ့ အကြောင်းအရာကတော့ သူ့လိမ်ထားတဲ့ ငွေတွေအကြောင်းပဲ။ ဒီငွေတွေ ဘယ်လောက်များသလဲ။ ဘယ်ရောက်သွားသလဲ။ သူ့သား နှစ်ယောက်ကတော့ သူ့အဖေကိစ္စတွေ သိပ်သိကြတာ မဟုတ်ဘူး။ ဒီငွေတွေ ကျန်နေသေးသလား။ သူ့ဘာတွေ သုံးပစ်ခဲ့သလဲ။ ဈေးကွက်မှာ သူ ရှုံးသွားတာလား။ ဒါမှမဟုတ် သူ့အိပ်ရာအောက်မှာလား။

နိုင်ငံရေး အကဲခတ်တွေကတော့ “အမေရိကားရဲ့ ဦးကလိမ်တွေကို အမေရိကန်ရဲ့ အရင်းရှင်စနစ်က ဖန်တီးလိုက်တာ။ နာမည်ဆိုးနဲ့ ပေါ်ထွက်ကျော်ကြားလာတဲ့ မားဒေါ့ဟာ အမေရိကန်ဦးကလိမ်များထဲက တယောက်သာ ဖြစ်တယ်။ တချို့က အာဏာနဲ့ ပေါင်းစပ်ပြီး လိမ်ညာနေတာဖြစ်လို့ မားဒေါ့လို အရေးယူ မခံရသေးဘူး။ အမေရိကားမှာ မားဒေါ့လို ဦးကလိမ်တွေ၊ မားဒေါ့လို လူစားတွေ မနည်းလှဘူး” လို့ သုံးသပ်ကြပါတယ်။

ကိုးကား။ ။ Bernard Madoff; Wall Strrt` s Wizard of OZ by Tom Leonard.

ခေတ်နဲ့အညီ
နိုင်ငံတကာအစီအစဉ်သစ်
ထူထောင်ရေး

ရဲဘော်သိန်းဝင်း

“နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်သစ်”ဆိုတာ လှုပ်ရှားနေပြီး အကောင်အထည်မဲ့ ပေမယ့် အခိုင်အမာကျတဲ့ ကိစ္စတရပ်ဖြစ်တယ်။ အောက်ဖော်ပြပါအကြောင်း ရင်းတွေကြောင့်ပဲ။

၁။ ဒါဟာ အဆက်မပြတ် စူးစမ်းလေ့လာနေရတဲ့ ကမ္ဘာ့လက္ခဏာ ဆောင်တဲ့ ကိစ္စတရပ်ဖြစ်တယ်။ ပါဝင်ပတ်သက်နေတဲ့ ပြဿနာတွေဟာ ကျယ်ပြန့်ပြီး ရှုပ်ထွေးတယ်။ ဘက်အသီးသီးမှာ တူညီတဲ့အမြင်တွေ ရှိသလို မတူကွဲပြားတဲ့ အမြင်တွေလည်း ရှိတယ်။

၂။ မျက်မှောက်ကမ္ဘာကြီးဟာ အကြီးအကျယ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု တွေအတွင်းမှာ ကျနေတယ်။ ပြဿနာ အသစ်တွေကလည်း အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ပေါ်နေတယ်။ နိုင်ငံတကာအစီအစဉ်သစ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ သိမြင်မှုတွေဟာ အဆက်မပြတ် ပြောင်းလဲနက်ရှိုင်းနေတယ်။

၃။ ဒါဟာ သေနင်္ဂီဗျူဟာ အဓိပ္ပာယ်ဆောင်တဲ့ ပြဿနာတခု ဖြစ် တယ်။ သေနင်္ဂီဗျူဟာဆိုတာ ကမ္ဘာ့အခြေအနေကြီးတခုလုံးနဲ့ အရာကိစ္စ တွေရဲ့ အနှစ်သာရကို ဆုပ်ကိုင်ထားမှုဖြစ်တယ်။ ပေါ်လစီအားလုံးနဲ့ နည်း ပရိယာယ်အားလုံးရဲ့ အစချီချက်ဖြစ်တယ်။ ကမ္ဘာ့ အခြေအနေကြီးတခုလုံးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဆုပ်ကိုင်ထားမှုတွေမှာ မတူတဲ့အမြင် အမျိုးမျိုး ရှိတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် အားလုံးဟာ မတူတဲ့ စူးစမ်းလေ့လာမှုတွေကို ပြုလုပ်ကြဖို့ လိုအပ် တယ်။ နိုင်ငံတကာအလိုက် အပြန်အလှန် ပြောဆိုဆွေးနွေးမှုနဲ့ အပြန်အ လှန် ဖလှယ်မှုတွေလည်း ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လိုပါတယ်။

၄။ ဒါဟာ သုတေသနပညာရပ်လည်း ဖြစ်၊ လက်တွေ့ဆောင်ရွက် အကောင်အထည်ဖော်ရတဲ့ ကိစ္စရပ်တခုလည်းဖြစ်တယ်။ သုတေသနပြုမှုကို နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေးနဲ့ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုတို့နဲ့ ပေါင်းစပ်လုပ်ဆောင်ပြီး အပြန်အလှန် တိုးတက်သွားစေရန် တွန်းဆော်ရ မယ်။

**နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်သစ်ရဲ့ အတွင်းသဘောနဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်
ဟာ မပြတ်တိုးပွားနေတယ်**

အရာခပ်သိမ်းဟာ လှုပ်ရှားနေတယ်။ တသွင်သွင်စီးဆင်းနေတဲ့ မြစ်
ရေနဲ့တူတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ သိမြင်နားလည်မှုတွေနဲ့ အမြင်တွေဟာ
လည်း အဆက်မပြတ်ပြောင်းလဲ သစ်လွင်ပြီးရင်း သစ်လွင်နေတယ်။ နိုင်ငံတ
ကာ အစီအစဉ်သစ်ဟာလည်း ဒီလိုပါပဲ။ သူ့ရဲ့ အတွင်းသဘောတွေနဲ့ အ
နက်အဓိပ္ပာယ်တွေဟာ ခေတ်ကြီးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေတာနဲ့အမျှ အဆက်မ
ပြတ် တိုးချဲ့ပြီး အားသစ်သွင်းလောင်းပေးနေရမယ်။

၂၀ ရာစု ၆၀ ခုနှစ်များကတည်းက စီးပွားရေးအစီအစဉ်သစ်နဲ့
ကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးနောက် ဖြစ်တည်လာတဲ့ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံကြီးတွေက ရှေ့ဆောင်
တဲ့ စီးပွားရေးအစီအစဉ်ဟောင်းကို ဖျက်ပစ်ရေးပြဿနာကို တတိယကမ္ဘာ
နိုင်ငံများက ဦးဆုံးတင်ပြလိုက်တယ်။ ၂၀ ရာစု ၇၀ - ၈၀ ခုနှစ်များ ရောက်
တော့ ပေါလ်လန်တာ ကိုယ်စားပြုတဲ့ ဥရောပ ဆိုရှယ်လစ်တွေက တောင်
မြောက်အကြား ဆွေးနွေးရေးကို တက်တက်ကြွကြွ အဆိုပြုခဲ့ကြတယ်။ စီး
ပွားရေးအစီအစဉ်သစ်ဟာ အဲဒီအဆိုပြုချက်ထဲမှာ အရေးကြီးတဲ့ လုပ်ငန်း
အစီအစဉ်တရပ်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့တယ်။ ယခုအခါ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ဂလိုဘယ်
လိုက်ဇေးရှင်းရဲ့ ရှေးဦးလိုအပ်ချက်အောက်မှာ “အသစ်ပေါ်ထွန်းလာတဲ့ စီး
ပွားရေးပုံသဏ္ဍာန်များ” အလျင်အမြန် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေတဲ့ အခြေအနေ
အောက်မှာ စီးပွားရေးအစီအစဉ်သစ်ရဲ့ အတွင်းသဘောအသစ်တွေကို ပေး
အပ်လာပါလိမ့်မယ်။ ဥပမာ - “သဟဇာတတိုင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး”၊ “win
- win ပေါ်လစီအရ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး”။

နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံရေးအစီအစဉ်သစ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ ၂၀ ရာစု ၈၀
ခုနှစ်များအတွင်းက တရုတ်ပြည်က ဦးဆုံးတင်ပြခဲ့တယ်။ အဓိက အတွင်းသ
ဘောတွေက - ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်းပါ မူတွေနဲ့ ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူ
ယှဉ်တွဲနေထိုင်ရေးမူ ၅ ချက်အတိုင်း လိုက်နာရေးကို ရှေ့ဆောင်တင်ပြပြီး
နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးမှာ ဒီမိုကရေစီရီရီး၊ ဗိုလ်ကျလွှမ်းမိုးမှုနဲ့ အာဏာ
နိုင်ငံရေးကို ဆန့်ကျင်ရေး၊ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းတဲ့နည်းနဲ့ နိုင်ငံတ
ကာနဲ့ ဒေသဆိုင်ရာ အချင်းပွားမှုတွေကို ဖြေရှင်းရေး၊ တခြားနိုင်ငံကို အ
ကြမ်းဖက်နည်းသုံးပြီး လက်နက်နဲ့ ခြိမ်းခြောက်မှုကို ဆန့်ကျင်သွားရေးတို့ကို
ရှေ့ဆောင်တင်ပြခဲ့တယ်။ အဲဒီနောက် နိုင်ငံတကာ အင်အားစုတွေအတွင်း
အချိုးအစားအရ အကြီးအကျယ် အပြောင်းအလဲတွေ ဖြစ်သွားခဲ့တယ်။ ယခု
တော့ နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံရေးအစီအစဉ်သစ်မှာ “သဟဇာတတိုင်း အတူ
တကွနေထိုင်ရေး” အတွင်းသဘောအသစ်တွေ သွင်းပေးလိုက်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ တ
ဆင့်တက် စူးစမ်းလေ့လာရန် လိုပါသေးတယ်။

မူလက နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်သစ်မှာ နိုင်ငံရေးနဲ့ စီးပွားရေး အ
တွင်းသဘော ၂ ရပ်သာ ပါဝင်ခဲ့တယ်။ ယခုကော ပိုမိုများပြားလှတဲ့ အတွင်း

သဘောတွေ ပါလာနိုင်ပါရဲ့လား။ ဥပမာ - ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ လုံခြုံရေးနယ် ပယ်
ကိုသာမက လူ့အဖွဲ့အစည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနယ်ပယ်ကို တိုးချဲ့ထားပြီး
အသေးစိတ် အတွင်းသဘောတွေကို ဆွေးနွေးရန် လိုပါသေးတယ်။

နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်သစ် ရည်မှန်းချက်၊ မူနဲ့ နည်းလမ်းများ

ကျွန်တော်တို့ ဘယ်လို နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်သစ်တရပ်ကို ထူ
ထောင်ကြမလဲ။ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်က ဘယ်လိုလဲ။ ဒါကို ဘယ်သူမှ တိ
တိကျကျ အဖြေပေးဖို့ မတတ်နိုင်ကြပါဘူး။ အကြောင်းကတော့ နိုင်ငံတကာ
အစီအစဉ်သစ်တရပ် ထူထောင်ရေးဟာ ဖြစ်စဉ်တရပ်ဖြစ်သလို ထာဝစဉ်
ပြီးပြည့်စုံ၊ အဆုံးသတ်သွားမှုမရှိတဲ့ ဖြစ်စဉ်တရပ် ဖြစ်နေလို့ပါပဲ။ ပြည့်စုံ
ကောင်းမွန်လှပြီး ချို့ယွင်းချက်မရှိတဲ့ မြင့်မြတ်တဲ့ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်တခု
ကို ဘယ်သူမှ ချမှတ် မဆုံးဖြတ်နိုင်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ဟာ လက်တွေ့ အ
ခြေအနေမှ အစချီပြီး လက်တွေ့ကျကျ ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ အစချီသင့်ပါ
တယ်။ နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်သစ် ထူထောင်ခြင်းဟာ မြင့်မြတ်ပြီး ဟာကွက်
မရှိတဲ့ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်တခု ထုတ်ဖော် တင်ပြခြင်းမျိုးလည်း မဟုတ်ပါ
ဘူး။ နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံမှုနဲ့ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံမှုကို လက်တွေ့အကောင်
အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်အတွင်း လက်တွေ့ကျကျ ဆောင်ရွက်ရမှုမျိုး ဖြစ်ပါ
တယ်။ ကျွန်တော်တို့ ကမ္ဘာကြီးဟာ ပဋိပက္ခတွေနဲ့ ပြည့်နှက်နေပါတယ်။ မ
ဆီလျော်တဲ့ တရားမျှတမှုမရှိတဲ့ အခြင်းအရာ အမျိုးမျိုးတွေလည်း တည်ရှိနေ
တယ်။ နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်သစ် တည်ဆောက်မှုဖြစ်စဉ်ဆိုတာဟာ ကမ္ဘာ
နိုင်ငံအသီးသီး အပြန်အလှန် မှီတွယ်ဆက်စပ်ပြီး သဟဇာတတရားရှိ ဖွံ့ဖြိုးတိုး
တက်သွားရေးဖြစ်စဉ် ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်သစ် ထူဆောက်မှုဖြစ်စဉ်အတွင်း ကျွန်တော်
တို့ အတူတကွ လိုက်နာကြရမယ့် မူတွေ ရှိဖို့လိုအပ်ပါတယ်။ ဒီနှစ်တချို့ အ
တွင်း ပုံစံအမျိုးမျိုးနဲ့ ဆွေးနွေးပွဲများမှ စုပုံလာတဲ့ ရလဒ်တွေကို အတူတကွ
လိုက်နာရန် မူတွေအဖြစ် မှတ်ယူသင့်ပါတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ တရားမျှတ
သမာသမတ်ကျရေး၊ တရားနည်းလမ်းကျ ဟန်ချက်ညီရေး၊ တန်းတူ အပြန်
အလှန် အကျိုးရှိရေး၊ win - win ပေါ်လစီသို့ ရောက်ရှိရေး ဆိုတာတွေ
အပြင် အပြန်အလှန် မှီငြမ်းကိုးကားရေး၊ တူညီချက်ကိုရှာ ကွဲလွဲချက်ကို ဖယ်
ချန်ရေး၊ အပြန်အလှန် လေးစားရေး၊ သဟဇာတတရားရှိ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့
ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်သစ် ထူဆောက်ရေးနည်းလမ်းဟာလည်း
အလွန် အရေးကြီးပါတယ်။ အခု လောလောဆယ်ဆယ် နှစ်များအတွင်း တ
ရုတ်ပညာရှင်တွေဟာ ဒီပြဿနာမျိုးတွေကို ဆွေးနွေးကြတာ အလွန်များပါ
တယ်။ တချို့ ဒီလိုတင်ပြတာလည်း ရှိပါတယ်။ လက်ငင်းတည်ရှိနေတဲ့ နိုင်ငံ
တကာအစီအစဉ်ကိုသာမက နိုင်ငံတကာသဘာဝဖြစ်စဉ် အပါအဝင် ပျော်

ရွှင်မှုဆိုင်ရာ စည်းကမ်းဥပဒေတွေဟာ အနောက်တိုင်းဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံတွေက ရှေ့ဆောင်ခဲ့တာဖြစ်ပြီး တရားနည်းလမ်းမကျတဲ့၊ သမာသမတ်မကျတဲ့ဘက် တွေ (အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေအတွက် ပြောရရင်) တည်ရှိနေတယ်။ ဒီတော့ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း၊ နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်မှာ ဗဟုဝင်ရိုးဖြစ်ထွန်းရေးနဲ့ ဗဟုယဉ်ကျေးမှုဖြစ်ထွန်းရေးတို့ရဲ့တောင်းဆိုမှုများ နဲ့ လုံးဝ မဆီလျော်နိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဒီအစီအစဉ်ဟာ ကမ္ဘာနဲ့ ဒေသလုံခြုံရေး၊ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့နဲ့ ပတ်သက်ပြီး တစုံတရာ အရေးပါတဲ့ အခန်းတော့ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ဟာ အခုရှိနေတဲ့ နိုင်ငံတကာအစီအစဉ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ သဘောထားဟာ ဖြိုဖျက်ပစ်ပြီး တစင်ပြန် ထောင်ရေးမျိုး မဟုတ်ဘူး။ လက်ငင်းအစီအစဉ်အတွင်း တက်တက် ကြွကြွ ပါဝင်ပြီး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို တွန်းဆော်သွားဖို့ ဖြစ်တယ်။ ဒီလို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဟာလည်း အခုရေတွင်းတူး အခုရေကြည်သောက်ရရေးမျိုး မဟုတ်ဘဲ အစီအစဉ်ရှိရှိ ရှေ့သို့ တက်လှမ်းသွားရေး ဖြစ်သင့်တယ်။ တက်တက်ကြွကြွ ပါဝင်ရင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ရှာကြံရေးဖြစ်သင့်တယ်။ လက်တွေ့ ပဋိပက္ခအမျိုးမျိုးကို အလျော့ပေး စေ့စပ်ဖြေရှင်းမှုအတွင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ရှာကြံသွားရေးဖြစ်တယ်။

နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်သစ်ကို ဆွေးနွေးကြတဲ့အတွင်းမှာ သဘောတရားအမြင်တခုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဆွေးနွေးကြတာလည်း ရှိပါတယ်။ အဲဒါကတော့ “ကမ္ဘာကြီးတခုလုံးကို စီမံခန့်ခွဲရေး”ပါပဲ။ “ကမ္ဘာကြီးတခုလုံးကို စီမံခန့်ခွဲရေး”ကို ပေါလ်လန်တာ စတဲ့သူတွေက တင်ပြစဉ်က စိတ်ကောင်းစေ တနာကောင်းတရပ်ဖြစ်ပြီး အပြုသဘောဆောင်တဲ့ အခန်းလည်းရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်ပိုင်း အနောက်တိုင်းက ပညာရှင်တွေက ဒါကို တလွဲတချော် လုပ်ပစ်လိုက်ကြတယ်။ “ကမ္ဘာကြီးတခုလုံးကို စီမံခန့်ခွဲရေး”ရဲ့သဘောရား အခြေခံကတော့ တကမ္ဘာလုံး “တန်ဖိုးတရားအမြင် တူညီရေး” “လူ့အခွင့်အရေးဟာ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်မှုထက် မြင့်တယ်” “အစိုးရဟာ နိုင်ငံတော်ရဲ့ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်အနေနဲ့ ပြုမူဆောင်ရွက်ချက်တွေရဲ့ မဏ္ဍိုင်ဖြစ်တဲ့ စွမ်းဆောင်နိုင်မှု” အင်အားချည့်နဲ့စေရေးတို့ ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ကမ္ဘာကြီးဟာ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ ရှိနေတယ်။ ဗဟုယဉ်ကျေးမှုနဲ့ တန်ဖိုးတရားအမြင် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ရှိနေတယ်။ ဒါကြောင့် တကမ္ဘာလုံး “တန်ဖိုးတရားအမြင် တူညီရေး”ဟာ အလွန်ခက်ခဲပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေး ဇီဝလက္ခဏာဟာလည်း အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ရှိနေတာကိုလည်း ထောက်ပြသင့်ပါတယ်။

နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်သစ်ကို ဆွေးနွေးပြောဆိုကြရာမှာ နိုင်ငံတကာ သဘာဝဖြစ်စဉ်နဲ့ “ပျော်ရွှင်မှုဆိုင်ရာ စည်းကမ်းဥပဒေ”တွေနဲ့ ပတ်သက်လို့လည်း ဆွေးနွေးကြပါတယ်။ တရုတ်ပြည်ရဲ့ နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အခြေခံဟာ လက်ငင်းတည်ရှိနေတဲ့ နိုင်ငံတကာ သဘာဝဖြစ်စဉ်နဲ့ “ပျော်ရွှင်မှုဆိုင်ရာ စည်းကမ်းဥပဒေ”တို့အတွင်းမှာ ဆောင်ရွက်နေခြင်း

ဖြစ်တယ်။ နိုင်ငံတကာ သဘာဝဖြစ်စဉ်အတွင်းမှာ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံတွေအကြား တန်းတူမှု မရှိတဲ့၊ ချိန်ခွင်လျှာ ညီမျှမှုမရှိတဲ့ အခြင်းအရာ တွေ တည်ရှိနေသေးတယ်။ ကျွန်တော်တို့ မျှော်လင့်တဲ့ “ပျော်ရွှင်မှုဆိုင်ရာ စည်းကမ်းဥပဒေ”ဆိုတာဟာ လူ့အကျိုးစီးပွားကို မထိခိုက်တဲ့၊ အားကောင်း သူက အားနည်းသူကို ဖိနှိပ်စော်ကားတာမလုပ်တဲ့၊ စေ့စပ်ဆွေးနွေးပြီး တ ပြေးညီရှိမှုကို အဆက်မပြတ် ရှာဖွေသွားဖို့ဖြစ်တယ်။ အထူးသဖြင့် အပြန် အလှန် အကျိုးစီးပွားကို ထောက်ထားဖို့ ဖြစ်တယ်။

နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်အတွင်း အင်အားကြီးနိုင်ငံများရဲ့ ဆက်ဆံမှု

နိုင်ငံတကာအစီအစဉ်သစ် တည်ဆောက်ရေးမှာ မဏ္ဍိုင် ၃ ရပ် ရှိတယ်။ အင်အားကြီးနိုင်ငံကြီးများ ဆက်ဆံရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများနဲ့ ဖွံ့ဖြိုး ဆဲနိုင်ငံများ ဆက်ဆံရေး၊ နိုင်ငံတကာသဘာဝဖြစ်စဉ်နဲ့ နိုင်ငံတကာ ပူး ပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့ ဖြစ်တယ်။

လောလောဆယ်ဆယ်နှစ်များအတွင်း နိုင်ငံတကာအခြေအနေဟာ ရှုပ်ထွေးပြီး အပြောင်းအလဲတွေများလို့ တိတိကျကျ ကြိုတင်တွက်ဆဖို့ ခက် ပါတယ်။ ဒါဟာ အကြောင်းရင်းအမျိုးမျိုးရဲ့ အကျိုးဆက်ကြောင့်ပါ။ ဒီ အ ကြောင်းရင်း အမျိုးမျိုးတွေထဲမှာ ဥပမာ - အာဏာနိုင်ငံရေးနဲ့ အကြမ်း ဖက်ခြိမ်းခြောက်ရေး ဝါဒတို့လည်း ပါဝင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီ အကြောင်းရင်း တွေအနက် တခုကတော့ အခု အနောက်တိုင်းအင်အားကြီး နိုင်ငံတချို့ရဲ့ အဓိက နိုင်ငံရေးပါတီတွေနဲ့ အသစ်ပေါ်ထွန်းလာတဲ့ စီးပွားရေးစနစ်ရဲ့ တ ဟုန်ထိုး တိုးတက်လာမှုကို ကြိုတင်မျှော်မှန်းထားမှုနဲ့ သေနင်္ဂီဗျူဟာ အ တွေးအခေါ် မရှိခြင်းပါ။ ကျွန်တော်တို့ဟာ ဗလောင်းဗလံ ဗရုတ်ဗရက် ဖြစ် မှုနဲ့ ကြုံကြိုက်နေရတဲ့ အချိန်အတွင်းမှာ မိထရွန်နဲ့ ပေါလ်လန်တာ စသူ တို့လို သေနင်္ဂီဗျူဟာသမားတွေ ထပ်မတွေ့ရ၊ မမြင်ရတော့ပါဘူး။ မဲရရေး အတွက်နဲ့ အချောင်ဝါဒခေတ်စားပြီး မျက်မှူးတဆုံးသာ ကြည့်တဲ့ ပေါ်လစီ ဟာ သူတပါးတိုင်းပြည်ရဲ့ အကျိုးစီးပွား အမြဲတေကို ထိခိုက်ဖို့လည်း ဝန်လေးကြတော့မှာ မဟုတ်ဘူး။

အင်အားကြီးနိုင်ငံကြီးတွေရဲ့ ဆက်ဆံမှုဟာ အင်မတန် အရေးကြီး ပါတယ်။ ပြေပြစ်ကောင်းမွန်ပြီး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ကြုံခိုင်တဲ့ အင်အားကြီး နိုင် င်များရဲ့ သေနင်္ဂီဗျူဟာ ဆက်ဆံရေးဟာ အင်အားကြီး နိုင်ငံအသီးသီးရဲ့ တူ ညီတဲ့ မျှော်မှန်းချက် ဖြစ်တယ်။ အင်အားကြီး နိုင်ငံများအကြား ဆက်ဆံရေး ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဖို့အတွက် ဒီနှစ်တချို့အတွင်း နှစ်ရှည်လများက ဖြစ်တည်လာတဲ့ အတွေ့အကြုံနဲ့ သင်ခန်းစာတွေ၊ နိုင်ငံတကာ ပြဿနာ တွေအနေနဲ့ ပညာရှင်တွေ အခုလို တင်ပြထားကြပါတယ်။ ဆွေးနွေးစဉ်စား ကြည့်နိုင်ဖို့ တင်ပြလိုက်ပါတယ်။

(က) ဗဟုဝန်ရိုးဖြစ်ထွန်းတိုးတက်ရေးနဲ့ ချိန်ခွင်လျှာညီမျှရေး သေ နက်ဗျူဟာ။ မျက်မှောက် ကမ္ဘာ့အင်အားစုတွေဟာ အချိုးအစားအားဖြင့် အ လွန်ကြီးမားတဲ့ အပြောင်းအလဲတွေ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်မှာ ဗဟုဝန်ရိုးဖြစ်ထွန်းရေးဟာ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်နေတယ်။ စစ် အေးကာလပြီးတဲ့နောက် “ဒုတိအကြိမ် ကုလားဖန်ထိုးမှု”ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါက အင်အားကြီးနိုင်ငံများရဲ့ ဆက်ဆံမှုအတွင်း မဆီလျော်မှုတွေ တိုးပွား လာစေခဲ့တယ်။ ပဋိပက္ခနဲ့ ပွတ်တိုက်မှုအမျိုးမျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့တယ်။ ဒါ ကြောင့် အင်အားအချိုးအစား ပြောင်းလဲသွားမှုက အင်အားနှိုင်းယှဉ်မှု ချိန် ခွင်လျှာညီမျှတဲ့ အခြေအနေတရပ် ဖြစ်တည်လာပါတယ်။ အပြန်အလှန် ချိန်ခွင်လျှာ ကန့်သတ်မှုတွေ တိုးပွားလာစေပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အဓိကရေစီးကြောင်းကို အကျိုးရှိစေတယ်။

ချိန်ခွင်လျှာညီမျှရေး သေနက်ဗျူဟာမှာ ဥရောပတိုက် နိုင်ငံခြား ဆက်ဆံရေးရဲ့ အစဉ်အလာဖြစ်တယ်။။ ဥရောပ ချိန်ခွင်လျှာညီမျှရေး သေနက် ဗျူဟာမှာ ဥရောပသမိုင်းနဲ့ မျက်မှောက် အခြေအနေအရ အဆင့်နေရာနဲ့ အခန်းကဏ္ဍကို သတ်မှတ်တာဖြစ်တယ်။ အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပ သေနက်ဗျူ ဟာ အတွေးအခေါ်နဲ့ သေနက်ဗျူဟာ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင် မတူမှုကို ပြ ဋ္ဌာန်းလိုက်တာလည်း ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဥရောပအကျိုးစီးပွားကို အ ကြီးမားဆုံး ဖြစ်ထွန်းစေမယ့် သေနက်ဗျူဟာကို ရှေးချယ်ခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။ လောလောဆယ်ဆယ်နှစ်များအတွင်း အနောက်တိုင်းက တင်သွင်းလာပြီး အချို့ပညာရှင်တွေ အမြတ်တနိုးထားနေတဲ့ “Game Theory” ဟာ “နိုင်ငံ တကာ သေနက်ဗျူဟာ” အတွင်းမှာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုနေကြ တယ်။ Game Theory ဟာ “သေနက်ဗျူဟာ” နဲ့ “ချိန်ခွင်လျှာညီမျှရေး” ကို ရှင်းပြပေးမယ့် ၎င်းဟာ လက်တွေ့အရ ပြိုင်ဘက်များအကြား ယှဉ်ပြိုင် ရေးဖြစ်တဲ့ “ဖဲကစား” ခြင်းပါပဲ။ ရည်မှန်းချက်က “သေနက်ဗျူဟာ ချိန်ခွင် လျှာညီမျှရေး အသာစီးရမှု” မှတဆင့် မိမိအတွက် “အကြီးမားဆုံး အကျိုး အမြတ်ဖြစ်ထွန်းရေး” ကို ကစားပွဲများအတွင်း အောင်ပွဲရရှိရေးဖြစ်တယ်။ ဒါကို အစွမ်းကုန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ပြီး စိတ်ဆန္ဒအရ အကြီးမားဆုံး အကျိုး စီးပွား ရရှိတဲ့အထိ သွားရေးဖြစ်တယ်။ ဒါဟာ ကျွန်တော်တို့ ပြောနေတဲ့ “ချိန်ခွင်လျှာညီမျှရေး” “win - win” ဆိုတာနဲ့တူတဲ့ နိုင်ငံတကာ သေနက် ဗျူဟာကို အချင်းချင်း ကျောခိုင်းမှု ဆိုတာပါပဲ။

(ခ) နိုင်ငံတော်ရဲ့ အကျိုးစီးပွားအတွက် “တန်ဖိုးတရားအမြင် နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေး” နဲ့ “ပုံစံအရ လုယက်မှု”။ “တန်ဖိုးတရားအမြင် နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေး” ကို အမေရိကန်က ပထမဦးဆုံး တီထွင်ဖန်တီးခဲ့တာ ပါ။ စစ်အေးကာလမှာ “တန်ဖိုးတရားအမြင် နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေး”ကိုကမ္ဘာ ကြီးကို ဗိုလ်ကျလွှမ်းမိုးရေး အာဏာလုမှုနဲ့ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများအား တစ တစအသွေးအရောင် ပြောင်းသွားရေး လက်နက်အဖြစ် အသုံးပြုခဲ့တာပါ။

စစ်အေးကာလ ပြီးသွားတဲ့နောက် အမေရိကန်ဟာ ဒီ “တန်ဖိုးတရားအမြင် နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေး”ကို “ကမ္ဘာမှာ ဒီမိုကရေစီဖြစ်ထွန်းရေး ဒုတိယလှိုင်း” နဲ့ “အရောင်တော်လှန်ရေး” တို့အတွက် လက်နက်အဖြစ် သုံးခဲ့ပြန်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေးဝါဒဟာ ‘သရုပ်မှန်ဝါဒ’သို့ ပြန်လာတဲ့အခါ ဥရောပနိုင်ငံတွေဖြစ်တဲ့ အထူးသဖြင့် ဂျာမနီ၊ ပြင်သစ်၊ ဗြိတိန် ၃ နိုင်ငံဟာ “တန်ဖိုးတရားအမြင် နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေး” ကို အကြီးအကျယ် ဝါဒဖြန့် နေတယ်။ တချိန်တည်းမှာလည်း တရုတ်ပြည်ကို ရည်စူးပြီး နိုင်ငံခြားဆက် ဆံရေး လက်တွေ့အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်မှုအတွင်း တန်ဖိုးတရား အမြင် နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေး ကျင့်သုံးလာတာကို လူတွေ နားမလည် ဖြစ် ကုန်ရပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီ၊ လွတ်လပ်ခွင့်၊ လူ့အခွင့်အရေးတို့ဟာ ဥရောပ နိုင်ငံတွေရဲ့ တန်ဖိုးတရားအမြင်ဆိုင်ရာ အမြဲတေဖြစ်သလို လူသားယဉ်ကျေး မှုရဲ့ အဖိုးတန် ဥစ္စာဓနလည်းဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ လူမှုစနစ်၊ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုရေချိန်၊ သမိုင်းနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုနောက်ခံမတူတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ မတူတဲ့ တန်ဖိုးတရားအမြင်ဆိုင်ရာ အမြဲတေများ အားလုံးမှာ ရှိကြပါတယ်။ ဒါ ကြောင့် ကမ္ဘာကြီးဟာ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ဖြစ်တည်လာရပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီ၊ လွတ်လပ်ခွင့်၊ လူ့အခွင့်အရေးတို့မှာ ကျယ်ပြန့်တဲ့ ကမ္ဘာ့တန်ဖိုးတရားတွေ ရှိ ကြပေမယ့် မတူတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ မိမိတို့ရဲ့ မတူတဲ့ အခြေအနေအလိုက် လက် တွေ့အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ကြတာမို့ တမျိုးတည်း တပုံစံတည်း တောင်းဆိုလို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံမှု ဒါမှမဟုတ် နိုင်ငံအ ချင်းချင်း ဆက်ဆံမှုအတွင်းမှာ နိုင်ငံသေနင်္ဂဗျူဟာ အကျိုးနဲ့ အယူဝါဒတို့ကို တန်ဖိုးတရားအမြင်အရ ပြောရရင် ရှေ့က အကြောင်းအရာကို ဦးစားပေး ရမှာပါ။ အင်အားကြီးနိုင်ငံတွေရဲ့ ဆက်ဆံရေးကို ကောင်းအောင်လုပ်ဖို့ ဆို ရင် မိမိနိုင်ငံရဲ့ နိုင်ငံတော် အမြဲတေ အကျိုးစီးပွားကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားရ ပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလိုနဲ့ သမိုင်းရန်ငြိုးနဲ့ အယူဝါဒရေးရာ ကွာဟမှုနဲ့ မတူကွဲ ပြားမှုကို ကျော်နင်းသွားရမယ်။

အနောက်တိုင်း ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံတွေဟာ တရုတ်ပြည် အလျင်အမြန် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှုကို တဖက်က ကြိုဆိုကြပေမယ့် တချိန်တည်းမှာလည်း အနှောင့်အယှက်တွေ ပြုနေတယ်။ ဒီလို ဖြစ်ရခြင်းရဲ့ အကြောင်းတရားက တော့ တရုတ်ပြည်ကို “ဒီမိုကရေစီမရှိတဲ့” နိုင်ငံတနိုင်ငံအဖြစ် ဦးစွာ သတ် မှတ်ထားကြတယ်။ ဒီလို နိုင်ငံမျိုးတနိုင်ငံက မထင်မှတ်ဘဲ အလျင်အမြန် ခုလို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရရှိလာပြီး အနောက်တိုင်း မဟုတ်တဲ့ ထူးခြားချက်ပါရှိတဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပုံစံတခု ဖြစ်တည်လာခြင်းကြောင့်ပါပဲ။ ဒါကြောင့် ခေါ်ဆို လေ့ရှိတဲ့ “ပုံစံအရ ပြိုင်ဆိုင်ခြင်း” ဖြစ်တည်လာတယ်။ လက်တွေ့ အရက တော့ “တရုတ်ပုံစံ” ဆိုတာ မတည်ရှိပါဘူး။ တရုတ်ပြည်ဟာ မိမိရဲ့ ထူးခြား ချက်ပါရှိတဲ့ တရုတ်ပြည်ရဲ့ ပကတိအခြေအနေနဲ့ ကိုက်ညီတဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေးလမ်းကြောင်းနဲ့ လမ်းကြောင်းစူးစမ်းရှာဖွေတဲ့နည်းနာတွေဟာ “ကျောက်

တုံးပိုက်ပြီး မြစ်ကူးခြင်း”ပါပဲ။ ဒါ့အပြင် တရုတ်ဟာလည်း ကမ္ဘာကြီးရဲ့ အထူးသဖြင့် အနောက်တိုင်း ယဉ်ကျေးမှုအသီးအပွင့်အားလုံးကို မှီငြမ်းကိုးကားပါတယ်။ တရုတ်ပြည်ရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အတွေ့အကြုံဟာ ကမ္ဘာ့ယဉ်ကျေးမှု အသီးအပွင့်ရဲ့ တစ်စိတ်တစ်ဒေသပါပဲ။ အနောက်တိုင်း ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ အပြန်အလှန် တွန်းဖယ်ပစ်ရေး မဟုတ်ပါဘူး။ အပြန်အလှန် ပျော်ဝင်သွားရေးပါပဲ။ ဒီ အဓိပ္ပာယ်အရ ပြောရရင် “တရုတ်ပုံစံ” ဆိုတာ မရှိသလို “ဝီကင်း သဘောတူညီချက်”ဆိုတာလည်း မရှိပါဘူး။

(ဂ) သေနင်္ဂီယူဟာရဲ့ မြင့်မားမှုမှ အစချီပြီး နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံမှုအတွင်း အေးဆေးတည်ငြိမ်စွာ ဖြေရှင်းရေး အဆိုပြုချက်နဲ့ အတိုက်အခံပြုမှုတွေ ကင်းလွတ်ရေး။ အင်အားကြီး နိုင်ငံများ ဆက်ဆံမှုအတွင်း ပဋိပက္ခတွေ၊ ပွတ်တိုက်မှုတွေနဲ့ အချင်းပွားမှုတွေ ပေါ်ထွက်နေခြင်းဟာ ရှောင်လွှဲရန်ခက်ပါတယ်။ ကျယ်ပြန့်တဲ့ သဘောဆောင်တဲ့ ပြဿနာတွေ ရှိသလို၊ နိုင်ငံတော်ရဲ့ အမြဲတေ အကျိုးစီးပွားနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ပြဿနာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ အင်အားကြီးနိုင်ငံတွေရဲ့ ဆက်ဆံမှုဟာ အကဲဆတ်သလို ချူချာချည့်နဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ တခုလုံးအရ တည်ငြိမ်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဟာ ဘက်အသီးသီးကနေ အားလုံး အတူတကွ ကြိုးစားသွားရန် လိုသလို စိတ်အားထက်သန်စွာ ကူညီစောင့်ရှောက်ဖို့ လိုတယ်။ ဘက်အသီးသီးနဲ့ နယ်ပယ်အားလုံးဟာ အခြေအနေကြီးတခုလုံးမှ အစချီရန် လိုပါတယ်။ ရေရှည်သေနင်္ဂီယူဟာအမြင်နဲ့ နိုင်ငံရေးအသိပညာတွေကို အသုံးပြုရမယ်။ ကိစ္စတခု၊ အချိန်တချိန်လောက်အတွက်သာ မဖြစ်စေရဘူး။ တစုံတခုသော စိတ်ဓာတ်အတွက် ထိုးဆွပေးတာ မဖြစ်စေရဘူး။ အင်အားကြီးနိုင်ငံများ အကြား တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု သဘာဝဖြစ်စဉ်ကို ထူထောင်သွားရန် လိုအပ်သလို အတားအဆီးမရှိ အပြန်အလှန် နားလည်သွားရေး နည်းလမ်းတွေကို ထူထောင်သွားရန်လည်း လိုအပ်တယ်။

လွှဲမှားနေမှုများ

တရုတ်ပြည်ဟာ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး နိုင်ငံတကာ ဆောင်ရွက်မှု စွမ်းရည်တိုးပွားလာတာနဲ့အမျှ နိုင်ငံတကာ တာဝန်တွေကို ပိုများများ တာဝန်ခံနိုင်လာတာဟာ ဓမ္မတာအတိုင်းပဲပေါ့။ လောလောဆယ်ဆယ် နှစ်များအတွင်း “တရုတ်ပြည်ရဲ့ တာဝန်ခံမှု”ဆိုတာကို အမေရိကန်၊ ဥရောပနဲ့ ဂျပန်တို့က အပူတပြင်း အဆိုပြုလာကြတယ်။ အများစုရဲ့ ပြောဆို ရေးသားချက်တွေဟာ တရုတ်ပြည်နဲ့ပတ်သက်လို့ စိတ်ကောင်းစေတနာကောင်းတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တချိန်တည်းမှာ “တရုတ်ပြည်ရဲ့ တာဝန်”ဆိုတာ အပေါ် သူတို့ နားလည်မှု လွှဲမှားနေပါတယ်။

❖ တရုတ်ပြည်ရဲ့ နိုင်ငံတကာ အဆင့်နေရာနဲ့စွမ်းအားကို သိပ်မြင့်တွက်ထားလွန်းကြတယ်။ တကမ္ဘာလုံး ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှု၊ ရာသီဥတု

ပူဇွန်လွှာခြင်းတို့ဟာ တရုတ်ပြည်ရဲ့ ‘တာဝန်’ ဖြစ်တယ်။ စွမ်းအင် မလုံလောက်မှုနဲ့ ရေနံဈေးတက်မှုဟာလည်း တရုတ်ပြည်ရဲ့ ‘တာဝန်’ဖြစ်တယ်။ ကမ္ဘာ့လက်ကားဆောင်တဲ့ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုဟာလည်း တရုတ်ပြည်ရဲ့ ‘တာဝန်’ဖြစ်တယ်တဲ့။ ဆူဒန်ဒါဟာပြဿနာနဲ့ ဗမာပြည်ပြဿနာဟာလည်း တရုတ်ပြည်ရဲ့ ‘တာဝန်’ ဖြစ်ပြန်သတဲ့။ အနောက်တိုင်း နိုင်ငံရေးထိပ်သီးတွေနဲ့ တချို့မီဒီယာတွေမှာ နိုင်ငံရေးလုပ်ကြံမှု တစ်ခုတရား ရှိနေသလို တယူသန် အမြင်တွေ၊ ပြတ်သားတဲ့အမြင်နဲ့ လွဲမှားတဲ့အမြင်တွေ တည်ရှိနေတယ်။ ဒီပြဿနာတွေ ရှင်းသွားအောင် လုပ်ဖို့ကတော့ ယုံကြည်ချက်နဲ့ နိုင်ငံတကာ တရားမျှတမှုစွမ်းအားကို မြှင့်တင်သွားဖို့ပါပဲ။

❖ အနောက်တိုင်းစနစ်များအတွင်း တရုတ်ကို သိမ်းသွင်းဖို့ ကြံစည်ကြတယ်။ အမေရိကန် နိုင်ငံရေးထိပ်သီးတွေနဲ့ ပညာရှင်တွေဟာ “တရုတ်ပြည်ရဲ့ တာဝန်ယူမှု”ကို တင်ပြဆွေးနွေးကြရာမှာ ရှင်းလင်းပါတယ်။ အမေရိကန်ဟာ တရုတ်ကို သိမ်းသွင်းပြီး သူတို့ရဲ့ တန်ဖိုးတရားအမြင်ကို အခြေခံအုတ်မြစ်အဖြစ်ထားတဲ့ နိုင်ငံတကာစနစ်အတွင်း အမေရိကန်စတဲ့ နိုင်ငံတွေနဲ့ အတူတကွ တောင်းဆိုလိုတယ်။ ဒါ့အပြင် ဘုံအကျိုးစီးပွားအတွက် တညီတညွတ်တည်းသော တာဝန်တွေကို တာဝန်ခံပြီး အနာဂတ် နိုင်ငံတကာစနစ် ထူထောင်ရေးမှာ အတူတကွ တာဝန်ခံဖို့ အမေရိကန်က မျှော်လင့်ထားတယ်။ အနောက်တိုင်းက “တရုတ်ပြည်ရဲ့ တာဝန်ယူမှု”ကို ပြောဆိုရာမှာ အလွန်ရှင်းပါတယ်။

စိတ်ကောင်းစေတနာကောင်းပဲဖြစ်ဖြစ် လွဲမှားမှုပဲဖြစ်ဖြစ် တရုတ်ပြည်ဟာ မိမိကိုယ်ကိုယ်မိမိ သိမြင်နားလည်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ နိုင်ငံတကာ တာဝန်ကို လွှဲရှောင်လို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ တရုတ်ပြည်ရဲ့ နိုင်ငံတကာ တာဝန်ကို ‘အမေရိကန်ရဲ့စံချိန်’ ‘ဥရောပရဲ့စံချိန်’တို့ အတိုင်းတော့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ တရုတ်ပြည်က မိမိဘာသာ သတ်မှတ်သွားရမှာပါ။ တရုတ်ပြည်ရဲ့ နိုင်ငံတကာ တာဝန်ယူမှု ‘တရုတ်ပြည်ရဲ့စံချိန်’ကို မိမိဘာသာ ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ် ရပါမယ်။ စွမ်းအင်ရှိသလောက် လုပ်တာ ဖြစ်ရပါမယ်။ နိုင်ငံအသီးသီးရဲ့ အာရုံစိုက်မှုကိုလည်း အလေးထားရပါမယ်။

တရုတ်ပြည်ရဲ့ နိုင်ငံတကာတာဝန်ဟာ နိုင်ငံအသီးသီးနဲ့အတူ တရားမျှတ သမာသမတ်ကျတဲ့၊ တန်းတူအကျိုးရှိတဲ့ နိုင်ငံတကာအစီအစဉ်ကို ထူထောင်သွားရေးဖြစ်တယ်။ ထာဝစဉ်ငြိမ်းချမ်းတဲ့၊ အတူတကွ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စည်ပင်သာယာတဲ့၊ သဟဇာတဖြစ်တဲ့ ကမ္ဘာကြီး တည်ဆောက်ရေးကို အတူတကွ တွန်းဆော်သွားဖို့ ဖြစ်တယ်။

ရဲဘော်သိန်းဝင်း

ကိုးကား ၊ တရုတ်ပြည် မျက်မှောက်ကမ္ဘာ သုတေသနစင်တာ သုတေသီတဦးရဲ့ စာတမ်း (၂၀၀၈ အောက်တိုဘာ မျက်မှောက်ကမ္ဘာ ဂျာနယ်)

တရုတ်တို့ရဲ့ မဟာကိစ္စဝါဒကို
လေ့လာခြင်း

အောင်ပင်လယ်

တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှုကိစ္စဝါဒဟာ...

တရုတ်ပြည်တော်လှန်ရေး၊ တရုတ်ပြည်တည်ဆောက်ရေးနဲ့ တရုတ်ပြည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးခရီးစဉ် လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးများကို လက်တွေ့ဖြတ်သန်းတဲ့ ဖြစ်စဉ်အတွင်းမှာ မလွဲမသွေ ဖြေရှင်းခဲ့ရ၊ ဖြေရှင်းနေရတဲ့ သဘောတရားဆိုင်ရာ ပြဿနာကြီးပါ။ ဆက်လက်ပြီးလည်း ဖြေရှင်းသွားရဦးမယ့် အရေးကိစ္စကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ တရုတ်တို့ဟာ တရုတ်ပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီကို စတင်ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်တဲ့နေ့မှစလို့ မှုကိစ္စဝါဒနဲ့ တရုတ်ပြည်ရဲ့အခိုင်အမာ အခြေအနေကို ပေါင်းစပ်နိုင်ရေးအတွက် လုံးပန်းခဲ့ကြတယ်။ အသက်၊ ချွေး၊ သွေး၊ မျက်ရည်တို့နဲ့ အခက်အခဲ၊ အလဲအထ၊ အမှားအမှန် အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံကို အန်တုတိုက်ပွဲဝင်ရင်း အဆက်မပြတ် စူးစမ်းလေ့လာရင်း ၊ တော်လှန်ရေးလက်တွေ့ထဲမှာ၊ တည်ဆောက်ရေးနဲ့ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းလက်တွေ့ထဲမှာ “မော်စီတုန်းအတွေးအခေါ်နဲ့ တရုတ်ထူးခြားချက်လက္ခဏာဆောင်တဲ့ တရုတ်ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ သဘောတရား”ဆိုတဲ့ တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှုကိစ္စဝါဒကို တွေ့ရှိ၊ ရရှိခဲ့ကြပါတယ်။

အဲဒီလို ပေါင်းစပ်နိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့်လည်း မှုကိစ္စဝါဒဟာ အနောက်မှသည် အရှေ့ဆီသို့ အောင်မြင်စွာ ရွေ့လျားလျှောက်လှမ်းနိုင်ခဲ့တယ်။ သဏ္ဍာန်ရော အနှစ်ပါ ပါရှိတဲ့၊ တရုတ်အမျိုးသားလက္ခဏာဆောင်တဲ့ သဘောတရားတမျိုးအဖြစ် ဖြစ်တည်စေခဲ့တယ်။ ခေတ်မီတိုးတက်တဲ့၊ ရှေ့တန်းရောက်တဲ့ တရုတ်ယဉ်ကျေးမှုတို့ရဲ့ အမြဲတေနဲ့ ဝိညာဉ်တခုအဖြစ် ရှင်သန်စေခဲ့တယ်။ “သမိုင်းရဲ့နိဂုံး”ဟာ မှုကိစ္စဝါဒနဲ့ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီနေ့ဒီခေတ်မှာ မှုကိစ္စဝါဒဟာ ခေတ်မကုန်ဘဲ အားခွန်အပြည့်အဝနဲ့ ၂၁ ရာစုအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်တက်လှမ်းနေပါပြီ။ မှုကိစ္စဝါဒဟာ ဘာကြောင့် တရုတ်ပြည်ရဲ့ အခိုင်အမာအခြေအနေနဲ့ ပေါင်းစပ်နိုင်သ

လဲ။ တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှုက်စိဝါဒအတွင်းပိုင်းရဲ့ သဘာဝနဲ့ တရား
ဖြစ်စဉ်က ဘာလဲ။ ဘာထူးခြားချက်တွေနဲ့ ဘာဥပဒေသတွေ ရှိနေသလဲ။ ဒါ
တွေကို အတန်အသင့် ရှင်းလင်းသိရှိ နားလည်နေမှသာ ၂၁ ရာစု မှုက်စိ
ဝါဒရဲ့ အစိတ်အပိုင်းကြီးတရပ်ဖြစ်တဲ့ တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှုက်စိဝါဒ
ဟာ ဘာလဲ၊ ဘယ်လိုအမျိုးအစားလဲဆိုတဲ့ ပုစ္ဆာကို ကျွန်တော်တို့ သိရှိနား
လည်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေ့မှာ... ..

[၁] တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှုက်စိဝါဒ သဘောတရား
ရဲ့ ရှေးဦး တင်ကြိုလိုအပ်ချက်။

[၂] သူ့သမိုင်းနဲ့ သူ့ယဉ်ကျေးမှု ပတ်ဝန်းကျင်။

[၃] ပြည်တွင်းအကြောင်းအချက်နဲ့ ပကတိဘာဝ၊ အတ္တ

ဘာဝ။

[၄] လက်တွေ့အခြေခံအုတ်မြစ်နဲ့လောဂျစ်...ဆိုပြီး အပိုင်း
၄ ပိုင်းခွဲကာ အကြမ်းတင်ပြသွားပါမယ်။

**[၁] တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှုက်စိဝါဒ သဘောတရားရဲ့
ရှေးဦး တင်ကြိုလိုအပ်ချက်**

တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှုက်စိဝါဒဟာ ဘာလဲ။

လိုရင်း တိုရှင်း ဆိုရရင် မှုက်စိဝါဒနဲ့ “တရုတ်ပြဿနာ”
ကို ဖြေရှင်းခြင်းနဲ့ မှုက်စိဝါဒရဲ့အခြေခံကျတဲ့ အနှစ်တရားနဲ့ တန်ဖိုးအမြင်ကို
“တရုတ်ပုံစံ”နဲ့ လက်တွေ့အကောင်အထည် ဖော်ခြင်းပါပဲ။

မှုက်စိဝါဒဟာ ကျယ်ပြန့်နက်ရှိုင်းပြီး ပြည့်စုံကုံလုံတဲ့
သိပ္ပံနည်းကျ သဘောတရား တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ နှစ်ပေါင်း ၁၆၀ ရှိသွားတဲ့ လူ့
သမိုင်းနဲ့ လူမှုလက်တွေ့ဘဝများက ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒသဘောတရားနဲ့ လက်
တွေ့တို့ရဲ့ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုဟာ မှန်ကန်ကြောင်း တွေ့ရှိနိုင်တယ်။ မှုက်စိ
ဝါဒဟာ လူသားတို့ရဲ့ မိမိကိုယ်ကိုမိမိ မှန်ကန်စွာသိမြင်ရေးမှာဖြစ်စေ၊
ကမ္ဘာကြီးကိုပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမှာဖြစ်စေ ဦးဆောင်ညွှန်ပြနိုင်တဲ့ တလောက
လုံးဆိုင်ရာ ယေဘုယျအမှန်တရား ဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစားနဲ့ သူ့ပါ
တီတရပ်ဟာ မှုက်စိဝါဒကို ဦးဆောင်လမ်းညွှန် သဘောတရားအဖြစ် မြဲမြံ
စွာ ကိုင်စွဲထားနိုင်မှသာ၊ ပေါင်းစပ်ကျင့်သုံးနိုင်မှသာ မိမိတို့ရဲ့ သမိုင်းပေးတာ
ဝန်ကို အောင်မြင်အောင် ဦးရွက်ထမ်းဆောင်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှုက်စိဝါဒ ဖြစ်လာရတာ
ဟာ ဦးစွာအားဖြင့် သူတို့ဟာ “မှုက်စိဝါဒအပေါ်မှာ မှန်ကန်တဲ့ သဘော
ထား” ထားရှိနိုင်ကြလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ မြဲမြံစွာ ကိုင်စွဲထားလို့ ဖြစ်ပါတယ်။
မှုက်စိဝါဒ သဘောတရားတွေကို အသက်မရှိတဲ့၊ မာတင်းသေတောင့်တဲ့

တရားသေများအဖြစ် မကြည့်မြင်ပါဘူး။ မှတ်စိတ်ဒရဲ့ အခြေခံမူနဲ့ တရားတွေကို၊ မှတ်စိတ်ဒရဲ့ စိတ်ဓာတ်အနှစ်တွေကို နှိမ့်နှိမ့်ချချ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း သဘောပေါက် နားလည်အောင် လုပ်ကြလို့ပါ။ သူတို့ပြဿနာများကို သူတို့ ရင်ဆိုင်စစ်ဆေး ဖြေရှင်းတဲ့အခါမှာ (က) မှတ်စိတ်ဒရဲ့ ရပ်တည်မှု၊ အမြင်၊ နည်းနာ (ခ) အရှိကို အရှိအတိုင်း ကြည့်မြင်ရေး၊ အတွေးအခေါ် လွတ်မြောက်ရေး (ဂ) ခေတ်မီရှေ့တန်းရောက်တဲ့ ထုတ်လုပ်ရေးစွမ်းအားစုတို့ရဲ့ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်ရေး တောင်းဆိုမှုများကို ကိုယ်စားပြုရေး။ ခေတ်မီ ရှေ့တန်း ရောက်တဲ့ ယဉ်ကျေးမှုရဲ့ ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်ရေးနဲ့ ရှေးရှဦးတည်မှုများကို ကိုယ်စားပြုရေး။ ကျယ်ပြန့်တဲ့ ပြည်သူလူထုကြီးတစ်လုံးရဲ့ အရင်းခံအကျိုးစီးပွားကို ကိုယ်စားပြုရေး။ (ဃ) သိပ္ပံနည်းကျ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စတဲ့ မူစိတ်ဓာတ် တရားတို့နဲ့ ချဉ်းကပ်တတ်ကြပါတယ်။

၁၉၅၉ ခုနှစ်တုန်းက မော်စီတုန်းဟာ မှတ်စိတ်ဒအပေါ် မှန်ကန်တဲ့သဘောထားမျိုး ထားရှိဖို့အတွက် ထပ်မံညွှန်ကြား ဆော် ဩဖူးပါတယ်။ မော်က မှတ်စိတ်ဒကို “လော(က)ကျူကျူး” (ဒို့ဘိုးဘေး) လို့ ခေါ်ဝေါ်တဲ့အထိ ဥပမာ ပေးခဲ့ပါတယ်။ “မှတ်စိတ်ဒရဲ့ ဘိုးဟောင်းဘေးဟောင်း စာအုပ်တွေကို ဖတ်ရမယ်။ အဘိုးအဘေးတို့ရဲ့ အခြေခံမူနဲ့ တရားတွေ ထိန်းသိမ်းရမယ်။ ဒါဟာ ပထမ ဖြစ်တယ်။ ဘယ်တိုင်းဘယ်ပြည်က ကွန်မြူနစ်ပါတီပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဘယ်တိုင်းဘယ်ပြည်က တွေးခေါ်မှုဆိုင်ရာ အဘိဓမ္မာ နယ်ပယ်ကပဲ ဖြစ်ဖြစ် သဘောတရားအသစ်ကို တည်ဆောက်နိုင်ရမယ်။ ကျမ်းအသစ်တွေကို ရေးသားနိုင်ရမယ်။ ကိုယ့်သဘောတရားဆရာအသစ် ရှိလာအောင် လုပ်နိုင်ရမယ်။ အခြေအနေအသစ်၊ ရုပ်လက်တွေ့ ဘဝအသစ်ရဲ့ ဖြစ်တည်တိုးတက်မှုနဲ့အညီ အသင့်ရှိအောင် ကြိုးပမ်းရမယ်။ အဘိုးအဘေးကိုချည်း အားကိုးနေလို့ မဖြစ်ဘူး” လို့ ဆိုခဲ့ပါတယ်။

တံခါးဖွင့်ပေါ်လစီနဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ဦးဆောင်တဲ့ တိန်ရှောက်ဖင်ကလည်း “ဒို့ရဲ့ (လော (က) ကျူ ကျူး) ကို ပစ်ပယ်လို့ မရဘူး။ ပစ်ပယ်လို့ မဖြစ်ဘူး။ တချိန်တည်းမှာလည်း ဒို့ဟာ အရာကိစ္စအသစ်၊ အပြောအဆိုအသစ်တွေကို ပြောပြ ဆိုပြရဦးမယ်။” လို့ သူ့ရဲ့ဘော်တွေကို တောင်းဆိုခဲ့ပြန်တယ်။

တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှတ်စိတ်ဒ ဖြစ်ဖို့ဆိုတာ အရင်ဦးဆုံး တရုတ်အသွေး၊ တရုတ်အရောင်ပါတဲ့ မှတ်စိတ်ဒ သဘောတရားရဲ့ ပုံပန်းသွင်ပြင်တွေ ပေါ်လွင်နေဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ တကယ်က မှတ်စိတ်ဒဟာ ဥရောပမှာ စပြီး မြစ်ဖျားခံပေါ်ပေါက်ခဲ့တာပါ။ သူ့ကျမ်းရင်း အစောင်စောင်တို့ဟာ အက္ခရာစာလုံးမှအစ ဘာသာစကားအထိ၊ အတွင်းသဘောမှအစ ပုံရိပ် ပုံသွင် ပုံသဏ္ဍာန်အထိ ဥရောပအမျိုးသား၊ ဥရောပတိုက်သားတို့ရဲ့ အမှတ်တံဆိပ် ခတ်နှိပ်ထားတာချည်းပါပဲ။ ဒီလို အကြောင်း ရင်းတွေကြောင့် ဥရောပဟန်၊ ဥရောပဆန်တဲ့ မှတ်စိတ်ဒကို တရုတ်ပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၊

တရုတ်အလုပ်သမားလူတန်းစားနဲ့ တရုတ်ပြည်သူလူထုက လက်ခံလာဖို့ဆိုရင်... သူ့ဝါဒသဘောတရားကို အရှေ့အာရှက တရုတ်ပြည်တော်လှန်ရေး၊ တရုတ်ပြည်တည်ဆောက်ရေးနဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်း အရေးတော်ပုံကြီးမှာ ကိုယ်ပိုင်အသိနဲ့ ကိုင်စွဲကျင့်သုံးဖို့ဆိုရင်...သူ့သဘောတရားတွေကို ကိုယ့်ရေမြေလက်တွေ့နဲ့ ပေါင်းစပ်ဖို့ဆိုရင်... မုချပဲ မှတ်စိတ်ဒါရဲ့ ဥရောပ အမျိုးသားပုံသဏ္ဍာန်ကို တရုတ်အမျိုးသား ပုံသဏ္ဍာန်အဖြစ်သို့ လိမ္မာပါးနပ်စွာ၊ အသက်ပါပါ လှည့်ယူကူးပြောင်းနိုင်မှ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ မှတ်စိတ်ဒါရဲ့ အနှစ်နဲ့ အခြေခံမှုတွေကိုလည်း တရုတ်လေသံ၊ တရုတ်အားမာန်အဖြစ်သို့ လှည့်ယူကူးပြောင်းနိုင်ရလိမ့်မယ်။ တရုတ်ပြည်သူလူထုကြီးက စိမ်းတဲ့၊ ဝေးတဲ့၊ လှမ်းတဲ့အရာကို မမြင်ဘဲ ကြားချင်၊ နားဝင်၊ ထိတွေ့ကြိုဆိုချင်တဲ့ ပုံသဏ္ဍာန် ဖြစ်စေဖို့ အစဉ်တစိုက် အားထုတ်ရပါလိမ့်မယ်။

မော်စီတုန်းရဲ့ စစ်ကျမ်း၊ အဘိဓမ္မာလေးစောင်၊ ဟူနန်လယ်သမားပုန်ကန်မှု အစီရင်ခံစာ။ ယင်အန်း စာပေအနုပညာ ဟောပြောချက် စတာတို့ဟာ သူ့အမျိုးသား၊ သူ့လူထု၊ သူ့ပါတီဝင်နဲ့ တပ်မတော်သားတွေအတွက် နားလည်လွယ်စေတဲ့၊ ပေါင်းစပ်ပေးတဲ့ အရေးအသားများ ဖြစ်ပါတယ်။ တရုတ်တို့ရဲ့ ရှေးဟောင်းရိုးရာ ပုံပြင်၊ ဝတ္ထု၊ ကျမ်းဂန်ဖြစ်တဲ့ “သုံးပြည်ထောင်၊ ဆွေဟူ၊ ဆွန်ဇူး၊ ရိကျင်း” တို့ထဲက ဥပမာ အကိုးအကားတွေကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ကမ္ဘာဆန်တဲ့မှတ်စိတ်ဒါဟာ အခိုင်အမာဖြစ်တဲ့၊ ဒေသဖြစ်တဲ့၊ အမျိုးသားဖြစ်တဲ့ ဟန်၊ ဆန်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ စီးဝင်ပျော်ဝင်ကာ ပေါင်းကူးညီညွတ်နိုင်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

အခုလို အလှည့်အယူ အပြောင်းအကူး ဖြစ်စဉ်ကြီးကို ဖြတ်သန်းကျော်နင်းတဲ့ အတွင်းမှာပဲ တရုတ်ပြည်ကွန် မြူနစ်ပါတီဟာ မော်စီတုန်းအတွေးအခေါ်နဲ့ တရုတ်ထူးခြားမှုလက္ခဏာဆောင်တဲ့ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ သဘောတရား နှစ်ခု ဖြစ်တဲ့ တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှတ်စိတ်ဒါ ဒါ အသီးအပွင့်ကို ဆုပ်ကိုင်ရရှိခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ သဘောတရားနှစ်ခုရဲ့ လမ်းညွှန်မှုအောက်မှာပဲ တရုတ်ပြည်ရဲ့ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး၊ တရုတ်ပြည်ရဲ့ နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေးနဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်း အရေးတော်ပုံဟာ ကြီးမားတဲ့အောင်မြင်မှုနဲ့ တိုးတက်မှုဆီ အဆက်မပြတ် တက်လှမ်းခဲ့ပါတယ်။ ဒီနေ့ဒီခေတ်မှာ တရုတ်တို့ သုံးစွဲပြောဆိုနေတဲ့ “တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှတ်စိတ်ဒါ”ဟာ ကျဉ်းကျဉ်းမြောင်းမြောင်း ပြောဆိုနေတာ မဟုတ်ပါဘူး။ လွယ်လွယ်ပေါ့ပေါ့ တင်ပြနေတာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ဟိုးလွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် ၁၆၀ မှအစ ဒီနေ့ဒီကာလအထိ အညွန့်အခက်ဝေဝေ၊ အားခွန်အပြည့်အဝနဲ့ ရှိနေတဲ့ မှတ်စိတ်ဒါကို “တကယ်ဆုပ်ကိုင်ကျင့်သုံးရေး” နဲ့ “ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်ရေး” ဖြစ်ပါတယ်။

(၂) သူ့သမိုင်းနဲ့ သူ့ယဉ်ကျေးမှု ပတ်ဝန်းကျင်

ဆွန်ယက်ဆင် ဦးဆောင်တဲ့ [၁၉၁၂] စင်းဟိုင်တော်လှန်ရေးက ပဒေသရာဇ် မန်ချူးနောက်ဆုံးမင်းဆက်ရဲ့ ညံဖျင်းတဲ့ အုပ်စိုးမှုကို အဆုံးသတ်စေခဲ့ပေမယ့် သမ္မတနိုင်ငံနဲ့ စနစ်တရပ်ဟာ တကယ် ခိုင်ခိုင်မာမာ မတည်ဆောက် မကျင့်သုံးနိုင်သေးပါဘူး။ ဘုရင်စနစ်အဟောင်းကို ပြန်လည် အသက်သွင်းလိုတဲ့ စစ်ဘုရင်ဟောင်းတွေရဲ့ ခုခံကာကွယ်မှု၊ လိမ်ညာဖျားယောင်းမှုတွေလည်း ရှိနေပါတယ်။ စစ်ဘုရင်အသီးသီးတို့ရဲ့ ဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်မှုကြောင့် အပိုင်းပိုင်းဖြစ်နေတဲ့ တရုတ်ပြည်ဟာ မီးပင်လယ်ထဲမှာ ကမ်းမမြင်လမ်းမမြင် ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီလို ရှုပ်ထွေးကြမ်းတမ်းတဲ့ ခေတ်ကာလ အခြေအနေမျိုးမှာ တိုးတက်တဲ့ တရုတ်ပညာတတ်တစုဟာ “တိုင်းပြည်ကယ်တင်ရေးအတွက် လမ်းသစ်” ကို ရှာဖွေဖို့ စတင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ချင်တူရှု၊ လီတော့ကျောင်း၊ ဟူဆယ်၊ လူရှန်း စသူတို့ဟာ အတွေးသစ် အမြင်သစ်ကို စတင်ခဲ့ကြတဲ့ ရှေးဦးပုဂ္ဂိုလ်တွေပါပဲ။

မ့ကပ်စ်ဝါဒဟာ အတွေးသစ် အမြင်သစ်အဖြစ်နဲ့ “ဒီမိုကရေစီသိပ္ပံပညာ” ဆိုတဲ့ စာပေယဉ်ကျေးမှုသစ် လှုပ်ရှားမှု ရှေ့-နောက် ကာလတွေမှာ ကိုလိုနီတိုင်း၊ ပဒေသရာဇ်တိုင်း တရုတ်ပြည်ထဲ ဝင်ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ တရုတ်ရိုးရာ အစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုဟောင်းနဲ့ တွေ့ထိပွတ်တိုက်ရင်းက ပေါင်းဆုံမိခဲ့ကြတယ်။ တစတစ မ့ကပ်စ်ဝါဒဟာ တရုတ်တို့ရဲ့ တွေးခေါ်မှုနယ်ပယ်မှာ အရေးပါတဲ့နေရာ ရလာတဲ့ အတွေးအခေါ် ရေစီးကြောင်း တခု ဖြစ်လာပါတယ်။ အဆုံးမှာ တရုတ်ပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီရဲ့ လမ်းညွှန်အတွေးအခေါ်၊ သဘောတရားလက်နက်အဖြစ် အသိအမှတ် အပြုခံခဲ့ရပါတယ်။ တရုတ်အစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုဟောင်းနဲ့ ပေါင်းစပ်နိုင်တဲ့ အရင်းခံအကြောင်းမှာလည်း မ့ကပ်စ်ဝါဒရဲ့ တော်လှန်ရေးလက္ခဏာ၊ ဝေဖန်ရေးလက္ခဏာနဲ့ လက်တွေ့လက္ခဏာများ ရှိတဲ့အတွက်ကြောင့်ပါ။ ဒါ့အပြင် ၁၉ ရာစု ခေတ်ဦး တရုတ်လူ့အဖွဲ့အစည်းဟောင်းရဲ့ ဖောက်ထွက်ပြောင်းလဲရေးအတွက် ရုပ်ဘဝလိုအပ်မှုနဲ့ တောင်းဆိုမှုတွေကြောင့်လည်း မ့ကပ်စ်ဝါဒဟာ တိုးပေါက်ဝင်ဆံ့နိုင်ခဲ့တာပါ။

မ့ကပ်စ်ဝါဒဟာ အရင်းရှင်စနစ်နဲ့ စေ့စပ်လို့မရတဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ရဲ့ အထွက်ပစ္စည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အနောက်တိုင်းအရင်းရှင်တို့က ဆောက်တည်လိုက်တဲ့ ကမ္ဘာကြီးခေတ်မီတိုးတက်မှုမူနေ တကမ္ဘာလုံး တိုးချဲ့ ဗိုလ်ကျ အနိုင်ကျင့်ရေး သမိုင်းခေတ်မှာ မွေးဖွားပေါ်ထွန်းလာတဲ့ အယူဝါဒ သစ်၊ သဘောတရားသစ်ပါ။ ဒီအယူဝါဒအသစ်ဟာ တော်လှန်တဲ့ သဘောတရား သက်သက် မဟုတ်ပါဘူး။ တော်လှန်တဲ့လှုပ်ရှားမှုနဲ့ အပြုအမူလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ အင်္ဂလိပ်အမျိုးပြုတဲ့ အနောက် အင်အားကြီး ကိုလိုနီနယ်ချဲ့သမားတို့နဲ့ဖြစ်တဲ့ (၁၈၄၀) ဘီစီစစ်ပွဲက သီးသန့်၊ ပိတ်လှောင်

ထားတဲ့ တရုတ်လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံး လုံးလုံး လျားလျားပဲ “ကမ္ဘာ့သမိုင်း၊ ကမ္ဘာ့အဝန်းအဝိုင်းဘောင်ထဲ” ရောက်ရှိသွားစေခဲ့တယ်လို့ ဆိုရပါမယ်။ တရုတ်ပြည်ဟာ အဲဒီအချိန်မှစလို့ ကိုလိုနီတိုင်း ပဒေသရာဇ်တိုင်း တိုင်းပြည် အဆင့်ကို ကျဆင်းခဲ့ပါတယ်။ ရှိရင်းစွဲ ပဒေသရာဇ်ထုတ်လုပ်ရေး အတွေးအမြင်ဟာ အနောက်တိုင်းသားတို့ရဲ့ ကျွမ်းကျင်ပြီးအဆင့်မြင့်တဲ့ ထုတ်လုပ်ရေး အတွေးအမြင်ထက် နောက်ကျန်ခဲ့နေတာကြောင့် မိမိကိုယ်မိမိ ပြုပြင်ပြောင်းသစ်နိုင်ဖို့၊ ရင်ဘောင်တန်းနိုင်ဖို့၊ တရုတ်မျိုးချစ်များဟာ ကြိုးစားကြံဆကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ၎င်းတို့ရဲ့ လူတန်းစားအကန့်အသတ်၊ ကြည့်မြင်မှုအကန့်အသတ်တွေကြောင့် သူတို့ရဲ့တိုင်းပြည် ရုပ်ဘဝနဲ့ လိုက်လျောညီထွေမှု ဖြစ်မယ့် အတွေးအခေါ်သစ်၊ ယဉ်ကျေးမှုသစ်တွေကို မရှာဖွေ၊ မဆောက်တည်နိုင်ခဲ့ပါဘူး။

အနောက်တိုင်းသားတို့ရဲ့ အင်ကြီးအားကြီး၊ ရွက်လှေသင်္ဘောကြီး၊ အမြောက်ကြီးများက သူတို့ရဲ့ ဓနဥစ္စာ နယ်မြေတွေကို အဓမ္မ ဝင်ရောက်လုယူ သိမ်းပိုက်လိုက်တဲ့အခါ တရုတ်တို့ဟာ ကမ္ဘာကြီးနဲ့ မိမိရဲ့ ကွာဟမှုကို ပိုမိုသိရှိလာကာ လန့်နိုးလာရပါတော့တယ်။ လူမျိုးတမျိုး၊ တိုင်းပြည်တပြည်ဟာ ခေတ်နောက်ကျနေရင်၊ အင်အားချည့်နဲ့နေရင်၊ မွဲနေရင်၊ ကျွဲကွဲနေရင် သူတပါးရဲ့ ကျူးကျော်ရန်စတာ၊ အဓမ္မပြုတာ၊ အထင်သေး အမြင်သေးတာ ခံရမယ်ဆိုတဲ့ ဘဝပေးအသိကို ရရှိလေးနက်စေခဲ့တယ်။

တရုတ်ပြည်ကို မှတ်စိတ်ဝါဒ ပျံ့နှံ့ဝင်ရောက်လာနိုင်တဲ့အတွက် နှစ်ပေါင်းထောင်ချီရှိတဲ့ တရုတ်ရိုးရာအစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ကို “ကမ္ဘာကြည့်”နဲ့ စဉ်းစားတွေးခေါ်နိုင်ဖို့ လက်နက်သစ်တခု ရရှိခဲ့ပါတယ်။ ၁၉ ရာစု ခေတ်ဦး ခေတ်လယ်ပိုင်းမှာ စတင်ခဲ့တဲ့ တရုတ်လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ တော်လှန်ရေးနဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများကိုလည်း စဉ်းစားသုံးသပ်နိုင်ဖို့ အားပေးလှုံ့ဆော်တာ ခံရပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ မှတ်စိတ်ဝါဒဟာ တခြားသော အနောက်တိုင်းက အယူဝါဒ၊ အတွေးအခေါ်များနဲ့ မတူကွဲပြားတာကို တွေ့မြင်လာစေပြီး သူ့ရဲ့လူတန်းစားအခြေခံနဲ့ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်၊ ရှေးရှဦးတည်ချက်တို့ကလည်း မတူကွဲပြား ဆန်းသစ်နေတာကို နားလည်သဘောပေါက်လာကြပါတယ်။ မှတ်စိတ်ဝါဒရဲ့ တကယ့်စိတ်ရင်းဆန္ဒဟာ တရုတ်ပြည်သူတို့ရဲ့ စိတ်ရင်းဆန္ဒနဲ့ နီးကပ်နီးစပ်နေတယ်လို့ ယုံကြည်လက်ခံ လိုက်တဲ့အခါ “ဒီမှတ်စိတ်ဝါဒဟာ ဒို့တိုင်းပြည်ကို ကယ်တင်နိုင်မယ့်၊ ဒို့ပြည်သူတွေကို ကယ်တင်နိုင်မယ့် ဝါဒ သဘောတရားပဲ”လို့ ရှေ့တန်းရောက် တရုတ်လူမျိုးများက ကိုင်စွဲကျင့်သုံးကြပါတော့တယ်။

မော်စီတုန်း ပြောခဲ့သလိုပါပဲ။ “တရုတ်လူမျိုးတွေဟာ မှတ်စိတ်ဝါဒကို လေ့လာသိရှိတဲ့အချိန်ကအစ၊ စိတ်ဓာတ်အရ လက်ဦးမှုမဲ့နေတဲ့ အနေအထားမှ လက်ဦးမှု ရှိလာရတယ်။” အမှန်ပါပဲ။ မှတ်စိတ်ဝါဒအပေါ် မှန်ကန်တဲ့ သဘောထားနဲ့ လက် ခံမှု၊ သိမြင်မှုသာ မရှိခဲ့ဘူးဆိုရင် မှတ်စိတ်ဝါဒနဲ့ တရုတ်

အစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုဟာ ထိပ်တိုက်ဖြစ်စရာပဲ ရှိပါတယ်။ နီးစပ်၊ ပေါင်းစပ်၊ ညီညွတ်သွားနိုင်ဖို့ မလွယ်ကူပါဘူး။

အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း တရုတ်ရိုးရာအစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုကို သန္ဓေတည်၊ မွေးဖွား၊ ကြီးပြင်းရင့်သန်တဲ့ သမိုင်းနောက်ခံ၊ နယ်နိမိတ်၊ သွင်ပြင်လက္ခဏာ၊ အကြောင်းအရာ၊ ဘာသာဗေဒ၊ လူပုဂ္ဂိုလ်မျိုးနွယ်စတဲ့ ဘက်အသီးသီးတို့ဟာ မှတ်တမ်းတင်ရဲ့ ဖြစ်တည်မှုများတို့နဲ့ ကြီးကြီးမားမား ကွဲကွဲပြားပြား ခြားနားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီအရာ နှစ်ခုဟာ ဘာကြောင့် နီးစပ် ဆက်စပ်နိုင်ပါသလဲ။ ဘာကြောင့် လှည့်ပြောင်းကူးဆက် ပေါင်းစပ်ရာမှာ ရနိုင်ခဲ့ပါသလဲ။ ဘက်(၅) ဘက်ကနေ ချဉ်းကပ်တင်ပြချင်ပါတယ်။ (၁) အဘိဓမ္မာရှုထောင့် အမြင်ဘက်ကပြောရင် “ရှေးကျတဲ့ တရုတ်ရဲ့ ရိုးစင်းတဲ့ ရုပ်ဝါဒအစဉ်အလာ”နဲ့ “မ့ကပ်ဝါဒရဲ့ အနုပဋိလောမရုပ်ဝါဒ” မှာ ဆင်တူမှု ရှိကြတယ်။ (၂) နည်းနာ နိဿယရှုထောင့်အမြင်ဘက်က ပြောရင် “တရုတ်ရဲ့ အစဉ်အလာဖြစ်တဲ့ အဟောင်းအညစ်ကို ပြင်၊ အကောင်းအသစ်ကို ထွင်၊ ညီပြီး မတူတဲ့၊ တူပြီးကွဲပြားတဲ့ အမြင်နည်းနာ” နဲ့ “မ့ကပ်ဝါဒရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်တို့၏ ညီညွတ်ခြင်းတရား ဖြစ်တဲ့ အနုပဋိလောမ အမြင်နည်းနာ” ဟာ ဆင်တူမှုရှိကြတယ်။ (၃) လူမှုရေးရည်မှန်းမှု ရှုထောင့် အမြင်ဘက်က ပြောရင် တရုတ်ရိုးရာ အစဉ်အလာဖြစ်တဲ့ “တခုထုံ”(ပေါင်းစည်းမှုကြီး၊ ညီညွတ်မှုကြီး) ဆိုတဲ့ အတွေးအခေါ်နဲ့ မ့ကပ်ဝါဒရဲ့ “ဘုံ” သဘောတရား အတွေးအခေါ်ဟာ ဆင်တူမှု ရှိကြတယ်။ (၄) တန်ဖိုးတရားရှုထောင့် အမြင်ဘက်က ပြောရင် တရုတ်အစဉ်အလာဖြစ်တဲ့ “တိုင်းသူပြည်သား အခြေခံရေး” အတွေးအမြင်နဲ့ မ့ကပ်ဝါဒရဲ့ “မရှိဆင်းရဲသားများအရေး” လူ့အရေးဆိုင်ရာ အတွေးအမြင်မှာ ဆင်တူနီးစပ်နေပါတယ်။ (၅) လူ့အဖွဲ့အစည်း အဆောက်အအုံရှုထောင့် အမြင်ဘက်ကပြောရင် တရုတ်အစဉ်အလာရဲ့ “အိမ်ထောင်စု” လူမှုအဆောက်အအုံကျင့်ဝတ်စံနဲ့ မ့ကပ်ဝါဒက လေးစား၊ အလေးပေးထားတဲ့ “လူဆန်တဲ့ လူမှုအဖွဲ့အစည်း”၊ “လူဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်းဆက်ဆံရေးရဲ့ အချုပ်” ဆိုတဲ့ အတွေးအမြင်တို့ဟာ တစုံတရာ ဆင်တူ နီးစပ်နေပါတယ်။

အထက်ဖော်ပြပါ ဆင်တူနီးစပ်မှုများဟာ ဥစ္စာဟောင်းမှ ဖောက်ထွက် ရုန်းထွက်ချင်တဲ့၊ တိုးတက်တဲ့ တရုတ် ခေတ်ပညာတတ်တွေကို မ့ကပ်ဝါဒအပေါ် ပိုမိုတိမ်းညွတ် စိတ်ဝင်စားစေခဲ့ပါတယ်။ တရုတ်လူ့အဖွဲ့အစည်းဟောင်းနဲ့ ပေါင်းစပ်လှည့်ပြောင်းနိုင်ဖို့ ရွေးချယ်စရာ အကြောင်းများလည်း ဖြစ်လာစေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မ့ကပ်ဝါဒကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်တဲ့ ရှေးဦးမ့ကပ်ဝါဒီတို့ရဲ့ သဘောထားအမြင်သစ်ဟာ သမရိုးကျသမားနဲ့ အဟောင်းဖက်ထားတဲ့ အင်အားစု၊ မျိုးနွယ်စုတို့ရဲ့ အပြင်းအထန် တိုက်ခိုက်နှောင့်ယှက်တာတွေကိုလည်း အမျိုးမျိုး ရင်ဆိုင်ဖြတ်သန်းရပါတယ်။ တရုတ်စာပေယဉ်ကျေးမှုလှုပ်ရှားမှုကြီးမှ ပေါ်ထွက်လာတဲ့ အစောပိုင်း မ့ကပ်ဝါဒ

သမားတချို့ဟာ ရိုးရာအစဉ်အလာ အဟောင်းမှန်သမျှကို ဆန့်ကျင်ပစ်ပယ် တဲ့ သဘောမျိုး ရှိခဲ့ပါတယ်။ အဟောင်းမှန်သမျှနဲ့ လုံးဝ လမ်းခွဲပြတ် တောက်လိုကြတဲ့ တိမ်းစောင်းမှုတွေ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ မှက်စစ်ဝါဒနဲ့ မိမိရိုးရာ အစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုအကြားမှာ “ဆက်စပ်လို့ရနိုင်တဲ့၊ ဆက်စပ်ဖို့ လို အပ်တဲ့” အရေးကြီးမှု၊ အခွင့်အခါများကို မေ့လျော့ခဲ့ကြရုံမက လက်တွေ့အ သုံးချတဲ့ ဘက်မှာလည်း ကောင်းအောင် မလုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ပါဘူး။

၂၀ ရာစု၊ ၃၀ ခုနှစ်၊ နှစ်ဦးကာလပိုင်းကျမှပဲ မော်စီတုန်း အမျိုးပြုတဲ့ မှက်စစ်ဝါဒသမားတို့ဟာ “ပေါင်းစပ်ခြင်းရဲ့ တန်ဖိုးအဓိပ္ပာယ်” ကို စတင်သိမြင်လာကြပါတယ်။ “ကွန်ဖြူးရှပ်မှ ဆွန်ယက်ဆင်အထိ ဖြစ်ထွန်း တည်ရှိခဲ့တာတွေ ကျွန်တော်တို့ လေ့လာပြီး နိဂုံးချုပ်သင့်တယ်” လို့ မော်က သတိပေး ပြောဆိုခဲ့ပါတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာ ခွဲခြမ်းမှုမပြုဘဲ အားလုံးတိုက် ဖျက်တဲ့ အတွေးအမြင်၊ အပြုအမူများကို သူတို့ ပြုပြင်၊ ဆင်ခြင်၊ လှည့် ပြောင်းလာကြပါတယ်။ တဖြည်းဖြည်း တစက်မှ တမျက်နာဖြစ်ကာ၊ တရုတ် ပြည်မှာ တရုတ်ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုမြေဆီမြေသားထဲမှာ မှက်စစ်ဝါဒကို အမြစ် တွယ်၊ အပင်ပေါက်၊ ကြီးထွားသန်မာစေခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုပေါင်းစပ်မှုကြီးရဲ့ အ ကျိုးကျေးဇူးကြောင့် ၂၀ ရာစု၊ ၂၁ ရာစု တရုတ်အတွေးအခေါ် အဘိဓမ္မာနဲ့ အယူဝါဒရေးများအပေါ်မှာတင်မက နေထိုင်မှုဘဝ ပုံစံများအထိပါ ဩဇာ ဝယက် သက်ရောက်စေပါတော့တယ်။

[၃] ပြည်တွင်းအကြောင်းအချက်နဲ့ ပကတိဘာဝ၊ အတ္တဘာဝ

အမျိုးသားတရပ်ရဲ့ ရိုးရာအစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုကို ဆန့်ကျင်တဲ့ ရပ်တည်ချက်သဘောထားမျိုး မှက်စစ်ဝါဒမှာ မရှိပါဘူး။ ရိုးရာ အစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုကို အနုပဋိလောမရုပ်ဝါဒအမြင်၊ သမိုင်းရေးအမြင်နဲ့ လက်ခံကြည့်ရှုဖို့ မှက်စစ်ဝါဒက တောင်းဆိုထားပါတယ်။ မှက်စစ်ဝါဒကိုယ် ဌာန ၇၂၀ မန်ရဲ့ အဘိဓမ္မာအတွေးအခေါ်၊ အင်္ဂါလန်ရဲ့ နိုင်ငံရေးဘောဂဗေဒနဲ့ ပြင်သစ်ရဲ့ စိတ်ကူးယဉ်ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ သဘောတရားတွေကို ဝေဖန်ပိုင်းခြား မှုရှိရှိ ဆက်ခံထားတဲ့ အခြေခံပေါ်မှာ မွေးဖွားလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ “ရေချိုး ဇလုံခွက်ကြီးထဲက ရေကို သွန်ပစ်တဲ့အခါ သားငယ်ကိုပါ တခါတည်း သွန်ပစ် လိုက်တာမျိုး မဖြစ်ပါစေနဲ့” လို့ မှက်စစ် ကိုယ်တိုင် သတိပေးခဲ့ဖူးပါတယ်။

မတူတဲ့တိုင်းပြည်၊ မတူတဲ့လူမျိုးရဲ့ ရိုးရာအစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှု နဲ့ ပေါင်းစပ်ရင်းနှီးလိုရင် မှက်စစ်ဝါဒသမားတွေဟာ မတူတဲ့ အခိုင်အမာ တိုင်း နိုင်ငံရဲ့ ပကတိဘာဝ၊ အတ္တဘာဝ အခြေအနေ အကြောင်းအချက်တွေကို သိရှိဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ သမိုင်းနဲ့ ခေတ်ကာလရဲ့ ထူးခြားချက်တွေကို သိရှိဖို့ လိုပါတယ်။ တရုတ်ပြည်ဟာ (၁၈၄၀) ဘိန်းစစ်ပွဲကြီး ပြီးတဲ့နောက်မှာ အ

နောက်တိုင်းသားတို့ရဲ့ ကျူးကျော်သိမ်းပိုက်မှု၊ အဓမ္မပြုမှုအောက်မှာ နန်ကင်းစာချုပ် (၁၈၄၂)။ မာကွမ်းစာချုပ် (၁၈၅၅)။ ရှင်းချိုစာချုပ် (၁၉၀၁) စတဲ့ စာချုပ်များ ချုပ်ဆို လက်မှတ်ထိုးလိုက်ရတဲ့အတွက်ကြောင့် တရုတ်ပြည်ဟာ အချုပ်အခြာပိုင်တဲ့၊ လွတ်လပ်တဲ့ ပဒေသရာဇ်နိုင်ငံမှနေ ကိုလိုနီတိုင်း၊ ပဒေသရာဇ်တိုင်း တိုင်းပြည် ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ထိုခေတ် ထိုအချိန်မှစလို့ တရုတ်အမျိုးသားနဲ့ နယ်ချဲ့စနစ်အကြားရှိ ပဋိပက္ခ၊ ပြည်သူလူထုတရပ်လုံးနဲ့ ပဒေသရာဇ်လူတန်းစားအကြားရှိ ပဋိပက္ခတို့ဟာ တရုတ်ရဲ့ အနီးခေတ် ရာဇဝင်သမိုင်းမှာ အဓိကပဋိပက္ခ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း တရုတ်ပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီက ဦးဆောင်ဆင်နွှဲတဲ့ ဒီမိုကရေစီသစ်တော်လှန်ရေးဟာ အဲဒီပဋိပက္ခနဲ့ပြဿနာကို ဖြေရှင်းတဲ့ တော်လှန်ရေးပါပဲ။ နောက်ဆုံးမှာ မော်စီတုန်း အမှူးပြုတဲ့ တရုတ်ကွန်မြူနစ်တွေဟာ မှတ်စိတ်ဒီမိုကရေစီသစ် တော်လှန်ရေးဟာ ဘာလဲ။ ဒီမိုကရေစီသစ်တော်လှန်ရေးကို ဘယ်လို ဆင်နွှဲမလဲ။” ဆိုတဲ့ တော်လှန်ရေးရဲ့ခေါင်းဆောင်မှု၊ အခြေခံလူတန်းစား၊ တော်လှန်ရေးရဲ့ပစ်ကွင်း၊ တွန်းအား၊ တော်လှန်ရေးရဲ့လမ်းကြောင်း၊ တိုက်ပွဲသဏ္ဍာန် စတဲ့ ရှုပ်ထွေးတဲ့ အမေးပုစ္ဆာကို ဖြေရှင်း၊ ညွှန်ပြနိုင်ခဲ့ပါတယ်။

တရုတ်ပြည်ဟောင်းကို လွတ်မြောက်လို့ တရုတ်ပြည်သစ်ကို တည်ထောင်ပြီးနောက်မှာ မိမိတိုင်းပြည်နဲ့ ကိုက်ညီမှုရှိတဲ့ ဆိုရှယ်လစ်တည်ဆောက်ရေးများကို သူတို့ ဆက်လက် စူးစမ်း၊ ပုံဖော်၊ လမ်းဖောက်ခဲ့ကြပါတယ်။ မှန်ကန်ကောင်းမွန်တဲ့ အတွေ့အကြုံနဲ့ အသီးအပွင့်တွေ ရှိကြသလို သဘောတရားအသစ်၊ အခက်အခဲ ပြဿနာသစ်တွေလည်း တွေ့ကြုံခဲ့ရပါတယ်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ်လွန် နောက်ပိုင်းကာလက ပြည်သူ့ဘုံအဖွဲ့၊ မဟာခုန်ပျံကျော်လွှားရေးနဲ့ မဟာယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေးတို့မှာ မော်ဟာ အတိမ်းအစောင်း အမှားကြီးတချို့ ကျူးလွန်မိခဲ့ပါတယ်။ ဆိုရှယ်လစ်တည်ဆောက်ရေးနဲ့ တိုင်းပြည် ဖွံ့ဖြိုး ခေတ်မီတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းဟာ ကြီးမားတဲ့ နှစ်နာဆုံးရှုံးမှုတချို့ ဖြစ်ခဲ့ရပါတယ်။ အဲဒီအမှားဟာ ဆိုရှယ်လစ်စနစ် တည်ဆောက်ရေး လက်တွေ့အတွေ့အကြုံ နည်းပါးမှုကြောင့် ဖြစ်ရတဲ့ တိမ်းချော်လွဲမှားမှုပါပဲ။

မော်စီတုန်း ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ၁၉၇၈ ခုနှစ်ရဲ့ တရုတ်ပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ ၁၁ ကြိမ်မြောက် ကွန်ဂရက်၊ တတိယ ဗဟို စုံညီအစည်းအဝေးက သူတို့ရဲ့ ပြဿနာအဟောင်းနဲ့ ပြဿနာသစ်ကို ရှာတွေ့ခဲ့ကြပါတယ်။ “လက်တွေ့သည်သာ အမှန်တရားကို စစ်ဆေးစမ်းသပ်သည့် တရုတ်တည်းသော မှတ်ကျောက်စံ ဖြစ်သည်။” ဆိုတဲ့ တွေးခေါ်မှုဆိုင်ရာ တိုက်ပွဲများဖြင့် မှတ်စိတ်ဒီမိုကရေစီ အခြေခံမှုတွေကို ပြန်လည်ထူထောင်လိုက်ကာ သူတို့ရဲ့အမှားနဲ့ သွေဖီမှုတွေကို ပြုပြင်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အလွန်အကျွံတွေကို ရပ်တန့်လှည့်ပြောင်းနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ တိန့်ရှောက်ဖင်အမှူးပြုတဲ့ မှတ်စိတ်ဒီမိုကရေစီတို့ဟာ ခေတ်ရဲ့အခြေအနေသစ်၊ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ အပြောင်းအလဲသစ်မှာ မိမိ

တို့ရဲ့ ဆိုရှယ်လစ်တည်ဆောက်ရေးနဲ့ သူတပါးတိုင်းပြည်ရဲ့ ဆိုရှယ်လစ် တည်ဆောက်ရေး အတက်အကျ၊ အရှုံးအနိုင် အတွေ့အကြုံ သင်ခန်းစာများ တို့အပေါ်မှာ အရှိကိုအရှိအတိုင်း၊ အဖြစ်ကို အဖြစ်အတိုင်း လက်တွေ့ ကျကျ ဝေဖန်သုံးသပ်ကာ နောက်တကြိမ် အတွေးအခေါ် လွတ်မြောက်ရေး လှုပ်ရှားမှုကို ဦးဆောင်လမ်းညွှန်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

“ဒီနေ့ခေတ်ဟာ ဘာခေတ်လဲ။ စစ်က တော်လှန်ရေးဖြစ်၊ တော်လှန်ရေးက စစ်ကို ဟန့်တားဆိုတဲ့ ခေတ်ကြီးလား။ ဒီကာလဟာ ဘာကာလလဲ။ ပစ္စည်းမဲ့အာဏာရှင်စနစ်အောက်မှာ ရာသက်ပန်တော်လှန် ရေးနဲ့ တော်လှန်ရေး ဆုံးခန်းတိုင်ဆက်လုပ်ရေးလား။ အရာရာ သံသယ၊ အရာရာ အပြုတ်တိုက်ရေးလား။ လူတန်းစားတိုက်ပွဲဟာ အခရာလား” စ တဲ့ သဘောတရား အယူအဆတွေကို အပြင်းအထန် ငြင်းခုံဆွေးနွေး အဖြေ ရှာကြပါတယ်။ အဆုံးမှာ တူညီတဲ့အတွေးအမြင်တွေ ရရှိသွားကြပါတယ်။ အပူစက်တွေ ရှိနေပေမယ့် လောလောဆယ် ကမ္ဘာစစ်ဖြစ်မယ့်အန္တရာယ် မရှိ သေးဘူး။ ဒီနေ့ခေတ်ဟာ အရင်းရှင်နိုင်ငံကြီးပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများ ဖြစ်ဖြစ်၊ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံပဲဖြစ်ဖြစ် တဦးထက်တဦး အသာ ရဖို့၊ တောင့်တင်းအားကြီးဖို့၊ စီးပွားရေးထုတ်လုပ်ရေးနဲ့ နည်းပညာ ဆန်း သစ်ရေးတွေမှာ အပြိုင်အဆိုင် လုပ်ကိုင်နေကြတယ်။ အချိန်ကို အရလု လက် ဦးမှုယူနေကြတယ်။ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ ပင်မခေတ်ရေစီးဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးဆိုတဲ့ အရာကိစ္စကြီး ၂ ခု ဖြစ်တယ်။ ဒီနေ့ကာလဟာ ပြည် တွင်းမှာ လူတန်းစားတိုက်ပွဲ ဆက်လက်ဆင်နွှဲရေး မဟုတ်တော့ဘူး။ စီးပွား ရေးကို မဏ္ဍိုင်ဖဟိုပြုရမယ့် တည်ဆောက်ရေးကာလ ဖြစ်တယ်။ တံခါးဖွင့် ပေါ်လစီနဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို လုပ်ရမယ်။ လေကောင်းလေသန့်၊ နေ့ သစ် နေသစ်ကို ကြိုရဲရမယ်။ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ချုပ်နှောင်ပိတ်လှောင် ထားတာဟာ သေလမ်းနဲ့ ရပ်တန့်နေတဲ့လမ်းတလမ်းပဲ ရှိနိုင်တယ်။ အဲဒီလို ရဲရဲကြည့်၊ ရဲရဲလှည့်ပြောင်း၊ ရဲရဲချိုးတွေ့ ရှေ့ဆက်လိုက်ကြတယ်။ ဒါ့အပြင် ဆင်းရဲခြင်းဟာ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ရဲ့ အမှတ်သင်္ကေတမဟုတ်ဘူးဆိုပြီး တရုတ် ထူးခြားမှုလက္ခဏာဆောင်တဲ့ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ရဲ့ အနှစ်သာရသစ်ကို ဖွင့်ဆို ပြုလိုက်တယ်။ တရုတ်ပြည်ရဲ့ လက်ရှိသမိုင်းအဆင့်ဟာ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ရဲ့ အစဦးပိုင်း သမိုင်းအဆင့်ကာလ ဖြစ်တယ်လို့လည်း တိကျရှင်းလင်းစွာ သတ် မှတ်ခဲ့ကြပါတယ်။

အထူးသဖြင့် မဟာယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေး ဒဏ်ရာ ဒဏ်ချက်တွေကြောင့် တရုတ်ပြည်ရဲ့ ရပ်တန့်နောက်ကျ ကျန်ရစ်မှု၊ အတွေး အခေါ် ရှုပ်ထွေးမှု၊ စိတ်ဓာတ်လျော့ရဲ အီထိုင်းမှုတို့ကို အသစ်တဖန် ထကြွ လန်းဆန်းစေခဲ့ပါတယ်။ တရုတ် ပြည်သူလူထုကြီးတရပ်လုံးကိုလည်း ဆိုရှယ် လစ်စနစ်ဆိုတာ ဘာလဲ။ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ကို ဘယ်လိုတည်ဆောက်မလဲ- ဆိုတဲ့ အရေးကိစ္စကြီးကို၊ မူတွေကို၊ မဟာဗျူဟာနဲ့ ခြေလှမ်းတွေကို၊ အမှီပြု

ရမယ့် ခေါင်းဆောင်မှုနဲ့ စွမ်းအားအင်အားစုကို၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို...တိန့်ရှောက်ဖင်ဟာ ထောက်ပြ လျှောက်ပြခဲ့ပါတယ်။ တိန့်ရှောက်ဖင် သဘောတရားဟာလည်း တရုတ်ပြည်ရဲ့ ဆိုရှယ်လစ်စနစ် အစဉ်ပိုင်းအဆင့်ကာလအတွက် အရေးပါတဲ့ မှတ်တမ်းပါ သဘောတရား အခြေခံ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။” မဏ္ဍိုင်ဗဟိုတခု၊ အခြေပြုမှု နှစ်ရပ်” ဆိုတဲ့ မူနဲ့ တရုတ်ပြည် ခေတ်မီတိုးတက်ရေးအတွက် စည်းဘောင်ကို ရှင်းလင်းစွာ ပြဋ္ဌာန်း ကျင့်သုံးစေခဲ့ပါတယ်။ “စီးပွားရေးတည်ဆောက်မှုကို မဏ္ဍိုင်ဗဟို ထား”ပြီး “တံခါးဖွင့်ပေါ်လစီ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး”နဲ့ “အခြေခံမူကြီး ၄ ချက်” ကို စွဲစွဲမြဲမြဲ ဆုပ်ကိုင်သွားရေးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အခြေခံမူကြီး ၄ ချက် ဆိုတာကတော့ (၁) မှတ်တမ်းလီနင်ဝါဒ၊ မော်စီတုန်းအတွေးအခေါ်ရဲ့ လမ်းညွှန် (၂) ကွန်မြူနစ်ပါတီရဲ့ ခေါင်းဆောင်မှု (၃) ပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီ အာဏာ (၄) ဆိုရှယ်လစ်စနစ် လမ်းကြောင်းတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

အထက်ပါ “မဏ္ဍိုင်ဗဟိုတခု၊ အခြေပြုမှုနှစ်ရပ်” မူကြီးဟာ မှတ်တမ်းဝါဒကို စွန့်ပယ်ကျောခိုင်းပြီး အရင်းရှင်စနစ်လမ်းကြောင်းကို ဖွင့်လှစ်တည်ဆောက်ဖို့ ခွင့်ပြုနေတာမဟုတ်ကြောင်း တွေ့နိုင်ပါတယ်။ “အရင်းရှင်နိုင်ငံမှာ ဈေးကွက်စီးပွားရေး ရှိသလို စီမံကိန်းစီးပွားရေးဆိုတာလည်း ရှိတာပဲ။ အလားတူ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံမှာ စီမံကိန်းစီးပွားရေးရှိသလို ဈေးကွက်စီးပွားရေးဆိုတာလည်း ရှိနိုင်တယ်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးဟာ အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ မူပိုင် မဟုတ်ဘူး” လို့ တိန့်ရှောက်ဖင်ဟာ “ဈေးကွက်နဲ့ စီမံကိန်း” တို့ရဲ့ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဆက်ဆံမှုတချို့ကို ကမ္ဘာသိ ကြေညာပြောဆိုခဲ့ပါတယ်။

တိန့် မရှိတဲ့နောက်မှာ တတိယမျိုးဆက် ခေါင်းဆောင်မှု အတွေးအခေါ်ဖြစ်တဲ့ “ကျန်းစီမင်းရဲ့ “ကိုယ်စားပြုမှုသုံးရပ်”။ စတုတ္ထမျိုးဆက် ခေါင်းဆောင်မှုအတွေးအခေါ်ဖြစ်တဲ့ “သိပ္ပံနည်းကျ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အမြင်”တို့ဟာ ပြောင်းလဲတိုးတက်နေတဲ့ တိုင်းပြည်၊ ခေတ်ကာလကြီးနဲ့ အမီ၊ ၂၁ ရာစုနဲ့အမီ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ဆိုတာ ဘာလဲ။ဘယ်လိုတည်ဆောက်မလဲဆိုတဲ့ မူ၊ ပေါ်လစီများကို ဆက်လက် တဆင့်တိုး အဖြေပေးထားသလို ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုအဆောက်အအုံနဲ့ ကွန်မြူနစ်ပါတီ တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းနယ်ပယ်မှာ တရုတ်တို့ရဲ့ မှတ်တမ်းပါ သဘောတရား အတွေးအမြင်ကို ထပ်မံ တိုးချဲ့တင်ပြလိုက်တာပဲလို့ ဆိုရပါမယ်။

[၄] လက်တွေ့အခြေခံအုတ်မြစ်နဲ့ လောဂျစ်

ဆင်းရဲပြီးချည့်နဲ့တဲ့ အနီးခေတ်ကိုလိုနီတပိုင်း၊ ပဒေသရာဇ်တပိုင်း တရုတ်ပြည်ဟောင်းဟာ (တစ်) အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေး၊ ပြည်သူလူထု လွတ်မြောက်ရေး။ (နှစ်) တိုင်းပြည်တောင့်တင်းအားကြီးရေး၊ ပြည်သူလူထု ချမ်းသာပြောရေးဆိုတဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာကြီး ၂ ခုနဲ့ ရင်

ဆိုင်ခွဲရပါတယ်။ အဲဒီပြဿနာကြီး ၂ ခုကို ဖြေရှင်းပြီးမြောက်နိုင်ဖို့ တရုတ် စာပေ ယဉ်ကျေးမှုသစ်က ပေါ်ထွက်လာတဲ့ ရှေ့တန်းရောက် တရုတ်ပညာ တတ်တို့ဟာ အတွေးအမြင်သစ် အမျိုးမျိုးကို ခွဲခြားနှိုင်းယှဉ်ပြီး အဆုံးမှာ မှာကပ်စိတ်ကို ရွေးချယ်လိုက်ကြပါတယ်။ မှာကပ်စိတ် ဒသဘောတရားကိုလည်း မိမိတိုင်းပြည်၊ မိမိလူမျိုးအား ကယ်တင်လွှတ်မြောက်ပေးမယ့် အမှန်တရား အဖြစ် ယုံကြည်စွဲကိုင်လိုက်ကြပါတယ်။

ရှန်းစီးပြည်နယ်၊ ပညာတံခွန် ထုတ်ဝေရေးဌာနမှ ၁၉၉၉ ခုနှစ်ထုတ်၊ ပါမောက္ခ ကျန်းယွင်ရီရဲ့ (တရုတ်စာပေ အနုပညာယဉ်ကျေးမှုနဲ့ မှာကပ်စိတ်) စာအုပ်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။ “အခုလို စတင်လေ့လာ ဖြန့်ဖြူးလိုက်တာနဲ့ ရှေ့တန်းရောက် တိုး တက်တဲ့ တရုတ်လူမျိုးတချို့ဟာ သံသယမဖြစ်၊ နှောင့်နှေးတွေဝေ ကြန့်ကြာ မနေဘဲ သူ့ကို (မှာကပ်စိတ်ကို) လက်ခံလိုက်ကြတယ်။ နှစ် အချိန်တိုတို အ တွင်းမှာ သိသိသာသာ ဖတ်ရှုလေ့လာလိုက်ကြတာ အနံ့အပြား ဖြစ်သွား တယ်။ နှစ်ပေါင်း ၂၀ ကျော်ပဲ တရုတ်ပြည်မကြီးပေါ်မှာ အားထုတ်ကြိုးပမ်း လိုက်ကြရတယ်။ နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေးနဲ့ စာပေယဉ်ကျေးမှု နယ်ပယ်များမှာ အ ကုန် အောင်ပွဲခံလိုက်ကြတော့တာပဲ။”

တရုတ်ကွန်မြူနစ်တွေ အောင်ပွဲခံနိုင်တဲ့ အကြောင်းရင်း တခုမှာ မှာကပ်စိတ်ဒသဘောတရားဟာ အနီးခတ်တရုတ်ပြည်ရဲ့ “သမိုင်း ဆိုင်ရာ ပြဿနာကြီး ၂ ခုရဲ့အဖြေ” ကို မှန်ကန်စွာ ညွှန်ပြဖြေရှင်းပေးနိုင်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ သမိုင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာကြီး ၂ ခုဟာလည်း တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှာကပ်စိတ်အတွက် လောဂျစ် ကျောရိုးမထူနိုင် ဖြစ်ခဲ့ရပါတယ်။

သဘောတရားတခုရဲ့ ကြီးမြတ်တဲ့ တန်ဖိုးဟာ သူ့ရဲ့ကြီး ကျယ်ခမ်းနားတဲ့ အကြောင်းအရာနဲ့ သဘောတရားရေးအပိုင်းမှာ မဟုတ်ပါ ဘူး။ လက်တွေ့ပိုင်းမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှာကပ်စိတ် ဒဟာ ဒီတန်ဖိုးအဓိပ္ပာယ်တို့နဲ့ ပြည့်နှက်နေပါတယ်။ သူ့ရဲ့ သဘောတရား ဖွင့်ဆိုချက်သက်သက်ကို ကြည့်မြင်ပြောဆိုနေခြင်းထက် သူ့ရဲ့လက်တွေ့ ကြီး ထွား ပြောင်းလဲတိုးတက်မှုများက ထင်ရှားပေါ်လွင်နေစေပါတယ်။ ဒါကြောင့် တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှာကပ်စိတ်ရဲ့ ပျံ့နှံ့တိုးပေါက်မှုများနဲ့ အမြစ်တွယ် တည်ရှိနေမှုတို့ဟာ တရုတ်ပြည်ရဲ့တော်လှန်ရေး၊ တရုတ်ပြည်ရဲ့တည်ဆောက် ရေးနဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး တိုက်ပွဲလက်တွေ့နဲ့ ခွဲမရပါဘူး။ အဲဒီတိုက်ပွဲလက် တွေအတွင်းမှာပဲ မွေးဖွား၊ ပုံပေါ်၊ ဖြစ်ထွန်း၊ ရင့်ကျက်လာရတယ်ဆိုတာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။

မော်စီတုန်းရဲ့ (၁) တရုတ်ပြည်တော်လှန်ရေးစစ်ပွဲ၏ စစ် သေနင်္ဂဗျူဟာ ပြဿနာများ (၂) ဂျပန်ခုခံရေးစစ်ပွဲ၏ သေနင်္ဂဗျူဟာ ပြဿ နာများ (၃) ရေရှည်စစ် စတဲ့ကျမ်းများ ဖြစ်ဖြစ်၊ (၄) လက်တွေ့ကျမ်း (၅) ပဋိပက္ခကျမ်း (၆) ပြည်သူ့တွင်း ပဋိပက္ခများကို မှန်ကန်စွာ ဖြေရှင်းရေး(၇)

ဆက်ဆံမှုကြီး ၁၀ မျိုး (ဆက်စပ်မှုကြီး ၁၀ ရပ်) စတဲ့ အဘိဓမ္မာ၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ သဘောတရားတွေဟာ မော်စီတုန်းနဲ့ သူ့ရဲဘော်များရဲ့ မှတ်တမ်းဝါဒ အတွေးအမြင်တွေပါပဲ။ မှတ်တမ်းဝါဒ သဘောတရားနဲ့ တရုတ်ပြည်အိုင်အမာလက်တွေ့တို့ ပေါင်းစပ်နိုင်တဲ့ အသီးအပွင့် ရတနာတွေပါပဲ။ အဲဒီ အတွေးအခေါ် သဘောတရားတွေဟာ ပထမ အစဦးဆုံးသော တရုတ်ဟန် တရုတ်ဆန်တဲ့ မှတ်တမ်းဝါဒ ဖြစ်ပါတယ်။

မော် မရှိတဲ့နောက်မှာ တရုတ်တို့ရဲ့ မှတ်တမ်းဝါဒကို တိန့်ရှောက်ပင်က ဆက်ခံတိုးတက်စေခဲ့ပါတယ်။ သူ့သဘောတရားက (၁) ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးသည် ခေတ်ကြီးရဲ့ ပင်မရေစီးဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ သမိုင်း (စစ်အေးလွန်) ကာလတခုမှာ (၂) တရုတ်ပြည်ရဲ့တံခါးဖွင့်ရေး၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနဲ့ ခေတ်မီတိုးတက်တဲ့ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်တည်ဆောက်ရေး လက်တွေ့ဖြစ်စဉ်ထဲမှာ (၃) တရုတ်ပြည်ရဲ့ ဆိုရှယ်လစ်စနစ် တည်ဆောက်ရေး အကွေ့အကောက်၊ အလွဲအချော်နဲ့ အောင်မြင်မှု သမိုင်းအတွေ့အကြုံကြားမှာ (၄) အခြားသော ညီနောင်ဆိုရှယ်လစ်တိုင်းပြည်များရဲ့ အတက်အကျ၊ အရှုံးအနိုင် တည်ဆောက်ရေး သမိုင်းအတွေ့အကြုံအတွင်းမှာ နိဂုံးချုပ်အဖြေမှန်ရှာရင်း တစတစ ပုံပေါ်၊ ပြည့်စုံ၊ ဖြစ်တည်လာတဲ့ သဘောတရားပါ။ သူ့ရဲ့တံခါးဖွင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို “ကွန်မြူနစ်တို့ခေါင်းဆောင်တဲ့ ဒုတိယတော်လှန်ရေးကြီး” လို့ တိန့်ရှောက်ပင်က ပြောဆိုလိုက်ပါတယ်။ တကယ်တော့ တရုတ်တော်လှန်ရေး နှစ်ရပ်စလုံး၊ အဆင့်နှစ်ဆင့်လုံးရဲ့ အနှစ်လက္ခဏာ၊ တာဝန်တို့မှာ မတူကြပေမယ့် တရုတ်လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုကို တွန်းဆော်အကျိုးပြုရာမှာတော့ အတူတူပါပဲ။

ကနေ့ တံခါးဖွင့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ဆက်လက် လျှောက်လှမ်းနေချိန်မှာ အလွန်အရေးပါတဲ့ “အမေးပုစ္ဆာ” သုံးခု” ကို တရုတ်ကွန်မြူနစ်တို့ဟာ ဆက်လက်ဖြေရှင်းနေပါတယ်။ ပထမ အမေးပုစ္ဆာမှာ “ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ဆိုတာ ဘာလဲ။ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ကို ဘယ်လိုတည်ဆောက်မလဲ”။ ဒုတိယအမေးပုစ္ဆာမှာ “အာဏာရပါတီတရပ်ကို ဘယ်လိုတည်ဆောက်မလဲ။ ဘယ်လို အာဏာရပါတီမျိုးကို တည်ဆောက်မလဲ”။ တနည်းဆိုရင်- ၁၉ ရာစု ၈၀ စုနှစ်ဦးပိုင်းမှာ တိန့်ရှောက်ဖင် တင်ပြဖော်ထုတ်လိုက်တဲ့ “အာဏာရပါတီဟာ ဘယ်လိုမျိုးပါတီတခု ဖြစ်သင့်သလဲ။ အာဏာရပါတီရဲ့ပါတီဝင်ဟာ ဘယ်လိုမျိုးဖြစ်မှ စံမီမလဲ။ ပါတီတခုဟာ ဘယ်လိုမျိုးလုပ်ဆောင်မှ ဦးဆောင်တတ်တဲ့ ဦးဆောင်မှုလို့ခေါ်မလဲ” ဆိုတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တတိယအမေးပုစ္ဆာမှာ “ဘယ်လို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှာလဲ။ ဘာကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှာလဲ” ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီကနေ့ ဒီခေတ်ဟာ အပြောင်းအလဲ အလွန်မြန်တဲ့၊ ကြီးတဲ့ ခေတ်ကြီးပါ။ ကမ္ဘာကြီးရော မိမိပါ ပြောင်းလဲနေတာပါ။ ပြောင်းလဲတိုးတက်တဲ့ ခေတ်ကြီးနဲ့အမီ လိုက်နိုင်အောင် တရုတ်တို့ရဲ့ မှတ်တမ်းဝါဒဟာ

လည်း ပြောင်းလဲတိုးတက်နေပါတယ်။ လက်တွေ့ဘဝ၊ ခေတ်ကာလနဲ့ ကိုက်ညီ အသုံးပြုနိုင်မယ့် အသစ်တွေကို တွေ့ရှိဖို့၊ ရှာဖွေဖို့၊ တီထွင်ဖန်တီးနိုင်ဖို့ တရုတ်ကွန်မြူနစ်တွေရဲ့ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုဟာ အကြောင်းမဲ့ မဟုတ်တန်ပါဘူး။ “ပစ္စည်းမဲ့တော်လှန်ရေးဟာ ဘယ်တုန်းကမှ ဖျက်ဆီးမှုလက္ခဏာဆောင်တဲ့ အဖျက်အင်အား မဟုတ်။ တည်ဆောက်မှုလက္ခဏာဆောင်တဲ့ အပြုအင်အား ဖြစ်တယ်။တော်လှန်ရေးဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်းသစ်ကို မွေးဖွားသန့်စင်ပေးရုံမက လူ့အဖွဲ့အစည်းသစ်ကိုလည်း ရှေ့တိုး၊ တက်လှမ်းစေတဲ့ အင်အား ဖြစ်တယ်” ဆိုတဲ့ မာ့က်စ်ဝါဒရဲ့ အနှစ်တရားတွေ ကို ယုံကြည်ပြုသနေတာလည်း ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ။

အောင်ပင်လယ်

ကိုးကားအညွှန်း။

တရုတ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေသည့်

(၂) Studies on Marxism- (November. 2008)

(၃) The Inherent Mechanism of Marxist Sinicization (Sur Tanghou ရေး)

(၄) ရာစုသစ်- တရုတ်သမိုင်းအကျဉ်း (အတွဲ- ၃)

ရှေ့တန်းရောက်တရုတ်ပညာတတ်တို့ဟာ အတွေးအမြင်သစ် အမျိုးမျိုးကို ခွဲခြားနှိုင်းယှဉ်ပြီး အဆုံးမှာ မာ့က်စ်ဝါဒကို ရွေးချယ်လိုက်ကြပါတယ်။ မာ့က်စ်ဝါဒ သဘောတရားကိုလည်း မိမိတိုင်းပြည်၊ မိမိလူမျိုးအား ကယ်တင်လွတ်မြောက်ပေးမယ့် အမှန်တရား အဖြစ် ယုံကြည်စွဲကိုင်လိုက်ကြပါတယ်။

